

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ÇOCUK EDEBİYATI
METİNLERİNDE MORAL DEĞERLER SİSTEMİ (5, 6, 7, 8. SINIF/ 2005-2017)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sultan Hülya BAYTAŞ

ÇANAKKALE

Ağustos, 2019

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Moral Değerler Sistemi(5, 6, 7, 8. Sınıf/ 2005-2017)

Sultan Hülya BAYTAŞ
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Hayrettin PARLAKYILDIZ

Çanakkale
Ağustos, 2019

Taahhütname

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Moral Değerler Sistemi (5, 6, 7, 8. Sınıf/ 2005-2017)" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlâk ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29/08/2019

Sultan Hülya BAYTAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Sultan Hülya BAYTAŞ tarafından hazırlanan çalışma, 29/08/2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : ...10.01.56.37.....

Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza	
Dr. Öğr. Üyesi	Hayrettin PARLAKYILDIZ.		Danışman
Dr. Öğr. Üyesi	Arzu ÇEVİK.		Üye
Dr. Öğr. Üyesi	Hulusi Geçgel.		Üye

Tarih:

İmza:

Prof. Dr.Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Önsöz

Eğitim toplumu ayakta tutan en büyük güçtür. Öyle bir güçtür ki yokluğunda toplumlar bilgilerini, görgülerini gelecek nesillere aktaramaz, yeni bilgi, kavram ve teknik oluşturamazlar.

Sistemli ve güçlü eğitim programlarını uygulayamayan toplumlar, gelecek kuşaklara kendi değerler sistemini de aktaramazlar. Onlara, gerek yaşam pratiğini gerekse de toplum olma bilincini aşıl原因amazlar. Böylece zaman içinde toplumsal benlik oluşturmada geri kalarak tarih sahnesinden silinirler.

Eğitim, öğrenme ve öğretme süreçleri ile birlikte gerçekleştirilir. Çağdaş ülkelerde eğitim süreçleri belli kurumlar tarafından öncelikle okullar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu konuda ülkeler ailelerin çocuklarına verdiği eğitimden çok daha sistematik eğitim vermeyi amaç edinmektedirler. Bu yüzden yapılan tüm çalışmaların planlanması, belli programlar dahilinde benimsenen eğitim felsefeleri çerçevesinde ve stratejik yaklaşımlarla hazırlanması gerekmektedir.

Ortak değerleri gelecek nesillere aktarmak için, toplumlar eğitim programlarında ve onların uygulanabilmesi için hazırlanan ders kitaplarında bu değerlere yer vermek mecburiyetindedirler.

Ülkemizde, okullarda öğrencilere hangi değerlerin kazandırılacağına, Millî Eğitimin Genel Amaçları doğrultusunda hazırlanan eğitim programlarında yer verilmiştir. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre, Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçlarında, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının okullarda hangi değerleri kazanmaları gerektiği ifade edilmiştir.

Türkiye'de okutulacak ders kitapları, Millî Eğitim Genel Amaçları doğrultusunda ve derslerin içeriğine uygunluğu hususunda Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının onayından geçerek basıma hazırlanmaktadır.

Bizler, İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Moral Değerler Sistemi (5, 6 , 7, 8.Sınıf/2005-2017) adlı çalışmamızda, öncelikle 1981 Türkçe Programı'nı genel hatları ile değerlendirip onu temel alarak 2005 Öğretim Programı'nda yapılan köklü değişimi ve 2015 yılında bu programda yapılan değişiklikleri ele alacağız. 12 yılı içine alan ve toplamda köklü bir değişim ve bir de düzenleme içeren programlara ait ders kitaplarının temelini oluşturan program analizinden sonra kitaplarda yer alan metinleri tema-metin ilişkisi , metin-tür ilişkisi, metin-yazar ilişkisi ve metin-moral değerler ilişkisi bakımından değerlendirmeye açacağız.

Metinler incelemeye alınırken olaya ve duyguya dayalı türler hakkında bilgilere yer verilmiş, moral değerleri taşıyan kavramlara açıklık getirilmiş, Millî Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Türkçe derslerinde kullanılmak üzere onay verilen kitaplar arasından sınıflar bazında 2, toplamda da 8 kitap üzerinden incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma alanına giren İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerden olaya dayalı türler (hikâye, roman, masal, fabl, hatıra ve gezi yazısı) ile duyguya dayalı bir tür olan şiir üzerinde çalışma alanı oluşturulmuştur. Olaya dayalı türlerde 66 metin, duyguya dayalı 27 şiir incelenmiştir. Metinlerde işlenen kavramlar tablolaştırılmış, tablolarda yer alan kavramların aktarıldığı metin bölümlerine çalışmada yer verilmiştir. Böylece, derslerde işlediğimiz bu tür metinlerde ele alınan kavramlar ile çocuklara hangi davranış biçimlerini kazandırdığımız ve kazandırmamız gerektiği hususu tartışılmıştır.

Bu çalışmada eğitimin toplumsal yaşamdaki önemini bilinciyle gelecek nesillere aşılacak istediğimiz değerlerin neler olduğunu ve onlara neleri verdiğimiz tespitini yapmayı amaçladık.

Tez danışmanlığıma başladığı ilk günden itibaren akademik bilgi birikimi, Türkçeye olan bağlılığı, görgüsü, kültürü ve öğretmenlik mesleğine olan tutkusu ile bana yol gösteren Sayın Dr. Hayrettin PARLAKYILDIZ' a ve onun şahsında tüm öğretmenlerime, varlıklarıyla bana güç veren aileme ve her daim yanımda yer alan dostlarıma teşekkür ederim.

Çanakkale, 2019

Sultan Hülya BAYTAŞ

Sultan Hülya Baytaş

Özet

İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Moral Değerler Sistemi (5, 6, 7, 8. Sınıf/ 2005-2017)

Toplumların sağlıklı eğitim politikaları ile yetiştirilmesi ve desteklenmesi, siyasal sistemlerin devamlılığı ve geliştirilebilirliği açısından oldukça büyük önem taşımaktadır.

Toplumlar kendi moral değer sistemlerini gelecek kuşaklara aktarabilmek, toplumsal benlik oluşturmak için eğitim politikalarını, eğitim programlarını ve eğitim kurumlarını titizlikle şekillendirmenin yanı sıra eğitim kurumlarında okutacakları en temel materyallerden biri olan ders kitaplarını da aynı titizlikle hazırlamak mecburiyetindedirler.

Bu çalışmada, 2005-2017 yılları arasında uygulanan Türkçe Öğretim Programları yapıları, taşıdıkları eğitim felsefesi, hedeflenen davranış ve kazanımlar açısından değerlendirmeye alınmıştır. 1981 Türkçe Dersi Programı ile 2005 Türkçe Dersi Programı'nın karşılaştırılması yapılmıştır. 2015 yılında programda yapılan düzenlemeler ele alınmıştır. Bu programlar aracılığıyla okullarda verilmek istenen moral değerlerin tespitine gidilmiştir.

Türkçe dersinde kullanılan metinlerin önemi, tartışılmaz bir gerçekliktir. 2005-2017 tarihleri arasında Millî Eğitim Bakanlığı onaylı ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine sunulan ders kitaplarındaki metinler tema-metin ilişkisi, metin-tür ve metin-yazar ilişkisi bakımından incelemeye alınmıştır.

Moral değerlerin ders kitaplarındaki metinlerde hangi kavramlarla aktarıldığı üzerinde durulması gereken bir noktadır. Türkçe ders kitaplarında yer alan olaya ve duyguya dayalı türler, moral değerler açısından incelemeye alınmıştır. Çocuk Edebiyatı içinde yer alan bu metinler vasıtasıyla, çocuklara verilmek istenen moral değerler sisteminin neler olduğunun değerlendirmesine gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, Türkçe dersi, çocuk edebiyatı metinleri, olaya ve duyguya dayalı türler, moral değerler, kavramlar.

Sultan Hülya Baytaş

Abstract

Moral Values System In Children's Literature Texts In Primary Turkish Lesson Books (5th, 6th, 7th, 8thGrade / 2005-2017)

Raising and supporting the societies with healthy education policies is essential in terms of continuity and progression of political systems. Societies need to shape educational policies, curriculum and educational institutions meticulously for forming social identity and transferring their own moral values systems to the next generations. Besides they need to prepare the lesson books which are the basic materials to be studied in the educational institutions with the same care.

In this study Turkish Curricula applied between 2005-2017 are reviewed in terms of their structure, their educational philosophy, targeted behaviours and attainments. A comparison is made between Turkish Lesson Program of 1981 and Turkish Lesson Program of 2005. The regulations made in the curriculum in 2015 are adressed. Moral values intended to be conveyed in school through these curricula are identified.

Importance of the texts used in Turkish lessons is an indisputable reality. The texts in the Ministry of National Education certified lesson books presented to secondary school students are reviewed in terms of theme-text relationship, text-type relationship and text-author relationship.

Which type of concepts are used to convey moral values in the texts of lesson books needs to be considered. Event and emotion driven genres in Turkish lesson books are reviewed in terms of moral values. Trough these texts in Children's Literature, the question of what is the moral values system that is intended to be conveyed to children is discussed.

Keywords: Curriculum, Turkish lesson, children's literature texts, event and emotion driven genres, moral values, concepts.

İçindekiler

Önsöz.....	ii
Özet.....	v
Abstract.....	vii
Tablolar Listesi.....	ix
Şekiller Listesi.....	xviii
Kısaltmalar Listesi.....	xix
Bölüm: Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Alt problemler.....	1
Araştırmanın Amacı	1
Araştırmanın Önemi.....	2
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	2
Araştırmanın Sayıltıları.....	2
Tanımlar.....	2
Kavramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar.....	4
2005-2017 yılları arasında yürürlüğe giren Türkçe programları.....	4
1981 Türkçe programı.....	6
2005 Türkçe öğretim programı.....	19
1981 Türkçe programı ile 2005 Türkçe öğretimi programının karşılaştırılması.....	36
2015 Türkçe öğretim programı.....	38
İlgili Çalışmalar.....	43
Bölüm: Yöntem.....	45
Araştırmanın Modeli.....	45

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	45
Veri Toplama Araçları.....	45
Verilerin Toplanması.....	47
Verilerin Analizi.....	47
Bölüm III: Bulgular	48
İlköğretim Ders Kitaplarındaki (5, 6, 7, 8. Sınıf) Metinlerin Türlerine, Yazarlarına, Temalarına Göre Dağılımı.....	48
Metinlerin türlerine göre dağılımı.....	48
<i>Olaya dayalı türler</i>	48
<i>Duyguya dayalı türler</i>	55
Metinlerin yazarlarına göre dağılımı.....	57
Temalara göre dağılımı.....	73
İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki (5, 6, 7, 8.Sınıf) Moral Değerler Sisteminin Metin Türlerine Göre Değerlendirilmesi.....	82
2005-2017 Yılları Arasındaki Türkçe Ders Programlarında Verilmesi Amaçlanan Moral Değerleri İçeren Kavramlar.....	88
2005-2017 Yılları Arasındaki Türkçe Ders Programlarında Verilmesi Amaçlanan Moral Değerleri İçeren Kavramların Ders Kitaplarındaki Yeri.....	92
Olaya dayalı türlerin değerlendirilmesi.....	92
<i>Hikâye ve roman</i>	92
<i>Hikâye ve roman türünün kitaplara göre dağılımı</i>	95
<i>Hikâye ve roman türünde ele alınan kavramlar</i>	100
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	104
<i>Masal (fabl, efsane , destan)</i>	140
<i>Masal türünün kitaplara göre dağılımı</i>	141

<i>Masal türünde ele alınan kavramlar</i>	143
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	147
<i>Anı</i>	162
<i>Anı türünün kitaplara göre dağılımı</i>	163
<i>Anı türünde ele alınan kavramlar</i>	165
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	168
<i>Gezi yazısı</i>	177
<i>Gezi yazısı türünün kitaplara göre dağılımı</i>	177
<i>Gezi yazısı türünde ele alınan kavramlar</i>	179
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	182
<i>Tiyatro</i>	185
<i>Tiyatro türünün kitaplara göre dağılımı</i>	185
<i>Tiyatro türünde ele alınan kavramlar</i>	187
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	190
<i>Duyguya dayalı türlerin değerlendirilmesi</i>	197
<i>Şiir</i>	197
<i>Şiir türünün kitaplara göre dağılımı</i>	197
<i>Şiir türünde ele alınan kavramlar</i>	200
<i>Kavramların metinlerle aktarımı</i>	204
Bölüm IV:Tartışma, Sonuç ve Öneriler	225
Tartışma ve Sonuç	225
Öneriler	237
Kaynakça	241
Ekler	245
Özgeçmiş	261

Tablo Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	İlköğretim Türkçe Dersi(6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programına Göre Hazırlanacak Kitapların Forma Sayısı.....	24
2	İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Oranları.....	24
3	Tür Tablosu.....	27
4	Sınıf Düzeyine Göre Ders Kitaplarında Yer Alacak Okuma ve Dinleme Metinlerinin Türleri ve Dağılımı.....	41
5	Sınıf Düzeyine Göre Temalar ve Konu Örnekleri.....	42
6	Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları Listesi.....	46
7	5.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı.....	49
8	5.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı.....	50
9	6.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı.....	50
10	6.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı.....	51
11	7.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı.....	52
12	7.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı.....	52
13	8.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı.....	53
14	8.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı.....	54
15	Olaya Dayalı Türlerin Kitaplara Göre Dağılımı.....	54
16	Duyguya Dayalı Türlerin Kitaplara Göre Dağılımı.....	57
17	5.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	57

18	5.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	60
19	6.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	63
20	6.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	65
21	7.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	67
22	7.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	69
23	8.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	71
24	8.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı.....	73
25	5.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	75
26	5.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	76
27	6.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	76
28	6.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	76
29	7.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	78
30	7.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	78
31	8.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	79
32	8.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım.....	81
33	5.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	95
34	5.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	96
35	6.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	97
36	6.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	97
37	7.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	98
38	7.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	98
39	8.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	99
40	8.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım.....	99
41	5.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	100

42	6.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	101
43	7.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	102
44	8.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	103
45	5.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	141
46	5.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	141
47	6.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	142
48	6.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	142
49	7.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	142
50	8.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	142
51	8.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım.....	143
52	5.Sınıf Kitaplarında Masal Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	143
53	6.Sınıf Kitaplarında Masal Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	144
54	7.Sınıf Kitaplarında Masal Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	145
55	8.Sınıf Kitaplarında Masal Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	146
56	5.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	163
57	5.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	163
58	6.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	163
59	6.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	163

60	7.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	163
61	7.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	164
62	8.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	164
63	8.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım.....	164
64	5.Sınıf Kitaplarında Anı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	165
65	6.Sınıf Kitaplarında Anı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	166
66	7.Sınıf Kitaplarında Anı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	167
67	8.Sınıf Kitaplarında Anı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	168
68	6.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	177
69	6.Sınıf 2.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	178
70	7.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	178
71	7.Sınıf 2.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	178
72	8.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	179
73	8.Sınıf 2.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım.....	179
74	6.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	179
75	7.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	180
76	8.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılım.....	181
77	5.Sınıf 1.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım.....	185

78	6.Sınıf 1.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım.....	186
79	6.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım.....	186
80	7.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım.....	186
81	8.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım.....	187
82	5.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	187
83	6.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	188
84	7.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	189
85	8.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	190
86	5.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	197
87	5.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	198
88	6.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	198
89	6.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	198
90	7.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	199
91	7.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	199
92	8.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	199
93	8.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım.....	200
94	5.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	200
95	6.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	201

96	7.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde	
	Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	202
97	8.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde	
	Ele Alınan Kavramların Dağılımı.....	203

Şekil Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	2015 Türkçe Öğretim Programı'nın Yapısı	40

Kısaltmalar

1	MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
2	SOM	Serbest Okuma Metni
3	msl.	Masal
4	efs.	Efsane

Bölüm I: Giriş

Problem Durumu

2005-2017 yılları arasında okutulan Türkçe ders kitaplarında öğrenciler hangi moral değer kavramları ile karşılaştırılmıştır?

Alt problemler. Öğrencilere hangi değerlerin verileceği 2005-2017 tarihleri arasında yürürlükte olan Türkçe programlarında belirtilmiş midir?

Olaya ve duyguya dayalı türler ders kitaplarında hangi oranlarda yer almaktadır?

Olaya ve duyguya dayalı türlerde moral değerleri barındıran kavramlar yer almakta mıdır?

Olaya ve duyguya dayalı türlerde yer alan moral değer kavramaları ile Türkçe programlarında yer alan moral değer kavramaları örtüşmekte midir?

Araştırmanın Amacı

Eğitimin toplumsal hayatı, geleceğe yön verip onu şekillendiren yapısının yanı sıra toplumsal hayattaki değişiklikler de eğitimin özelliklerinde farklılıklar oluşturmaktadır.

Toplumların tarihsel süreçlerinde oluşturdukları değerler, içinde bulunulan toplumun şekillendirilmesi amacıyla eğitimde yerini alır.

1980'li yıllarda yürürlükte olan Türkçe programında, 2005 yılına gelindiğinde değişikliğe gidilmiştir.

Bizler bu çalışmayla, 1981 Türkçe Programı'ndan felsefi ve yapısal olarak ayrılan 2005 Türkçe Öğretim Programı ve 2015 Türkçe Öğretim Programı ile gelecek nesillere aşlamak istediğimiz değerlerin neler olduğunu, ders kitaplarında hangi moral değer kavramlarına yer verildiğini ve bu değerlerin programlarda verilmesi hedeflenen değerlerle örtüşüp örtüşmediğini araştırmayı amaçladık.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma kapsamında, ilköğretime 2005 yılında okula başlayan öğrenciler bugün ülkenin geleceğinde söz sahibi olan genç nüfusu oluşturmaktadır.

Türkçe öğretim programları ile kazandırılmak istenen değerlerin neler olduğunun tespiti, öğrencilerimizi hangi değerlerle yetiştirdiğimizin araştırılması, bugünü anlamakta ve yarına yönelik öngörüde bulunabilmemize olanak sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Talim Terbiye Kurulunun izniyle 2005-2017 tarihleri arasında kullanılan 5, 6, 7, 8. Sınıf Türkçe ders kitabı ile sınırlıdır.

Belirtilen tarihler arasında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Talim Terbiye Kurulunun izniyle basılan 147 adet kitabın listesi Ek C' de verilmiştir.

Araştırmanın Sayıtları

Bu çalışmada, incelenecek kitap sayısının araştırma konusunu çözümlenmede yeterli olacağı varsayılmaktadır.

Tanımlar

Eğitim: Eğitimin en bilindik tanımlarından birini Sönmez yapmaktadır. Sönmez'e göre eğitim, " Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir"(Sönmez, 2004, s.11).

Ders Programı: Öğretim programlarınca belirlenen hedef davranışmaların, eğitimin genel amacıyla ilişkilendirilerek derse ait özel amaçların gerçekleştirilmesi için öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi, konuların saptanması, konulara ait değerlendirme yöntemlerinin belirlenmesi ve bütün bunları öğrencilere ulaştıran programlardır.

Hedef:Programlarla belirlenen öğrenme ortamları yoluyla öğrencilere kazandırılması istenen davranış ve özellikleri ifade etmektedir(Şişman, 2006).

Davranış: Herhangi bir eylemin toplum içinde vücut bulmuş halidir. Gözlenebilir ve ölçülebilir özelliklere sahiptir.

Öğretim: Çelikkaya'ya göre, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışları getirmesi için uygulanan süreçlerin tümü olarak ifade bulmuştur(Çelikkaya, 1999).

Öğrenme:"Yaşantı ürünü kalıcı izli davranış olarak tanımlanmaktadır"(Erdem, 2005, s.10).

Kazanım:"Öğrenim süreci içinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler olarak tanımlanmaktadır"(Sönmez, 2004, s.12).

Ölçme:"Eğitim sonuçlarını değerlendirmek amacıyla ilgili bilgilerin toplanmasını ve incelenmesini içeren bir süreçtir"(Demirel, 2004, s.230).

Değerlendirme:Demirel, ölçülmek istenen her ne ise onun belli bir ölçüt oluşturularak bir yargıya ulaşma süreci içinde değerlendirilmesi olarak tanımlamaktadır"(Demirel, 2002).

Şişman ise hedeflere ulaşma derecesinin belirlenmesi olarak tanımlamaktadır(Şişman, 2006).

Dinleme:"Konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru anlayabilme etkinliğidir"(Özbay, 2005, s.11).

Konuşma:Konuşmayı duygu, düşünce ve isteklerin sözlü bildirim olarak tanımlayan Sever, aynı zaman da tasarımın aktarımını da düşünceyle yan yana sayarken düşünce ile tasarıma ayırım getirmiş olmaktadır(Sever, 2000, s.19).

Okuma:"Bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir"(Kavcar, 1998, s.41).

Anlama:"Olay, olgu ve varlıkların anlamlarını kavrama, onların bilincine varma durumudur"(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Yöntem:"Bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek için amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur" (Demirel, 2005, s.73).

Yazmak:"Duygularımızı, düşüncelerimizi, tasarladıklarımızı, görüp yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır"(Sever, 2000, s.21).

Dil Bilgisi:"Bir dilin sesleri, sözcük türleri, görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir bilim dalıdır"(Demirel, 1999, s.73).

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

2005-2017 Yılları arasında yürürlüğe giren Türkçe programları. Bizler bugün insanoğlunun bu dünyada verdiği var olma mücadelesinde fiziksel bedeninin yanı sıra zekâsı, ve onun bir uzantısı olarak oluşturduğu dilin onu koruyan en büyük güç olduğunun bilincindeyiz.

İnsanoğlu, bu topraklardaki on binlerce yıllık serüveninde en basit gözlemlerden sistemli düşünme aşamasına geçebiliyorsa, felsefe yapıyor, sanatla yaşamını yoğurup tekrar şekillendirebiliyor, bilim ve teknik üretebiliyor ve bütün bunları en küçük topluluklardan en büyük topluluklara kadar sosyalleşerek gerçekleştiriyorsa dilin insan yaşamındaki muazzam rolü sayesinde yapabilmektedir.

İnsanoğlu yukarıda belirtilen bütün bu gelişme evrelerini bir sonraki nesle aktarabilmek için sistemli ya da sistemsiz eğitim çalışmaları gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar yüzyıllar içinde eğitim ve öğretim programlarına dönüşmüş, çağın ihtiyaçları doğrultusunda da gelişime ve değişime açık hale getirilmiştir.

Parlakıldız, eğitim sistemlerinin çalıştırılabilmesinde, eğitim programlarının uygulanabilmesinde en önemli iletişim vasıtasının dil olduğunu vurgulamaktadır"(Parlakıldız, 1999).

Engin ise dili, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araç, kendine özgü kuralları olan ve bu kuralları çerçevesinde gelişen ve değişen canlı bir yapı, temeli çok eskilere dayanan ve o dili konuşan insanlarca kabul gören bir sistem ve seslerden örülmüş bir yapı olarak tanımlamaktadır(Engin,2000).

Dile ismini veren, o dili yaşamının bağrında oluşturan milletlerdir. Türkçe, Türk milleti tarafında yüzyıllardır geçirdiği tarihsel süreçlerde hep ana dil olarak kabul edilmiştir. Diğer devletlerle iletişim süreçlerinde diller arasında etkileşimler olsa da Türk dilinin korunması ereğiyle bilinçli davranışlar sergilenmiştir.

Karamanoğlu Mehmet Bey'in "Bundan gerü dergâhta, bârgâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden gayri dil bulunmayacaktır" fermanının yarattığı bilinç sayesinde Türkçe resmi dil olarak devlet güvencesi altına alınmıştır(Güzel, 1997'den akt. Parlakyıldız, 1999).

1924'ten beri yürürlüğe giren anayasalarımızda "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe' dir"(T.C. Anayasası, 1986, s. 8).

Millet olma unsurları arasında en başta sayılan dil, aynı zamanda kültür birliğinin de oluşmasında bağ vazifesi görür(Parlakyıldız, 1999).

Eğitim programları hazırlanırken, dilin millî birlik ve kültürel aktarım sağlaması bilincinden yola çıkılarak, ana dili derslerinin içeriğine önem verilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Programlar hazırlanırken iki aşama üzerinde çalışılmaktadır. Bunlar eğitim programlarının ve öğretim programlarının hazırlanma aşamalarıdır.

1.Eğitim Programları: Erdem, eğitim programlarını bireyde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla yapılan tüm faaliyetlerin planlanması şeklinde tanımlamaktadır(Erdem, 2005).

2.Öğretim Programları:Eğitimle bireye kazandırılacak olan değerlerin ve davranışların dersler bazında planlanabilmesi için öğretim programlarına ihtiyaç vardır. Öğretim

programları derslerde işlenecek konuların, yöntemlerin, derslerin birbiriyle ilişkilendirilmesinin planlamasını yaparken öğretim yöntem ve tekniklerine ait ölçme araçlarını da beraberinde sunacak şekilde oluşturulur.

Eğitim ve öğretim programlarının uygulanabilmesinde aktif rol oynayan kurumlar örgün eğitimin verildiği okullardır.

2005-2017 yılları arasında Türkçe öğretimi ile ilgili farklı kademe isimleri altında programlar oluşturulmuştur. Çalışmada 2005 yılında yürürlüğe giren Türkçe Öğretim Programı incelenirken temel oluşturması anlamında 1981 Türkçe programı da kısaca ele alınmıştır. İncelenecek programlar:

1981 İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı

2005 İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Bu programların içeriğini oluşturan başlıklara Ek A'da yer verilmiştir.

1981 Türkçe programı. 1981 Türkçe Programı, İlköğretim Okulları Türkçe-Yazı Programı 6-7-8. Sınıf olarak baskıya çıkmıştır. İçindekiler bölümünün ardından programın genel amaçları sıralanmıştır.

Program Türkçe eğitiminin amacını, Millî Eğitimin Genel Amaçlarına ve Temel ilkelerine uygun olarak belirlediğini beyan etmiştir(MEB, 2002).

Programda , Türkçe derslerinde beklenen, Türk çocuklarını ulusal kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaştırmak, ulusal bilinç ve coşkusunu sağlamak, ana dile olan sevgiyi arttırmak, bilimsel, eleştirel, yapıcı ve yaratıcı düşünme yetisi kazandırmaktır.

1981 Türkçe-Yazı Programı "Türkçe, bir araç ders olarak okulda öğrenmenin temelini oluşturur" ibaresinden yola çıkılarak her öğretmenin aslında bir Türkçe öğretmeni hassasiyetinde derslerini işleyip öğrencilere yönelmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ana dili öğretiminde tüm öğretmenler sorumlu tutulmuştur(MEB, 2002).

Öğretmenlerin, öğrencilere Türkçeyi kullanma beceri ve özeni yönünden de örnek teşkil etmesi gerektiğine vurgu yapılmış; öğretmenin Türkçeyi kullanmada örnek model olması gerekliliği vurgulanmıştır. Ana dilini doğru kullanan bireyler yetiştirilmesi amacı öne çıkarılmıştır.

1981 Türkçe-Yazı Programı anlama, anlatım ve dil bilgisi olarak başlıklara ayrılmış ve bu başlıklar altında sınıflar bazında amaçlar belirlenmiştir.

"Anlama" başlığı altında ilk önce anlamanın özel amaçları verilmiştir. Öğrencilere kazandırılacak davranışlar sınıflar bazında değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirmede de anlamayı şu bölümler altında açıklama yoluna gidilmiştir:

"Dinleme ve İzleme Tekniği Bakımından,

Okuma Tekniği Bakımından,

Anlama Tekniği Bakımından" (MEB, 2002, s.12-14).

6.sınıf düzeyinde Dinleme ve İzleme tekniğinde "25-30 dakikalık bir konuşmayı, konferansı vb. dinleyebilmek" olarak alınırken; yine aynı davranış 7.sınıf düzeyinde 30-35; 8.sınıf düzeyinde ise 35-40 dakika dinleyip izlemenin yanı sıra not alabilmek" şeklinde verilmektedir(MEB, 2002, s.12-14).

"Radyoda, televizyonda, ilgi duyduğu haberleri vb. yayınları dinleyip izleyebilmek" ortak davranış olarak alınırken; 6.sınıf düzeyinde "sınıf içi tartışmaları dinleyip izleyebilmek"; 7.sınıf düzeyine gelindiğinde "bir tartışmayı, açık oturumu dinleyip izleyebilmek; 8.sınıf düzeyinde ise bir münazarayı, açık oturumu vb. gibi dinleyip izleyebilmek (söz verilirse), yöntemine uygun soru sorabilmek" şeklinde belirtilmiştir(MEB, 2002, s.12-14).

6.sınıf düzeyinde "düzeyine uygun bir filmi, röportajı, oyunu, müsamerayı izleyebilmek" şeklindeyken; 7. ve 8.sınıflara gelindiğinde aynı hedef davranışta röportaj

yoktur. Bu türün sadece 6.sınıfta verilmesi düzeye uygun konu dağılımı ve davranışın beceriye dönüştürülmesi açısından yetersizdir (MEB, 2002).

6.sınıf düzeyinde 'Okuma Tekniği Bakımından' ortalama "150-200 kelimelik bir fikir yazısını ya da 350-450 kelimelik öykü yazısını anlamlı olarak okuyabilmek" amaçlanırken; 7.sınıf düzeyinde "200-300 kelimelik bir fikir yazısını ya da 400-500 kelimelik hikâye etme yazısını anlamlı olarak okuyabilmek" ; 8.sınıf düzeyinde ise "250-300 kelimelik bir fikir yazısını ya da 450-550 kelimelik hikâye etme yazısını anlamlı olarak okuyabilme" şeklinde karşımıza çıkmaktadır (MEB, 2002, s.12-14). Bu amaçlanan davranışta 6.sınıf düzeyinde öykü, 7. ve 8.sınıf düzeyinde hikâye kavramı kullanılmıştır. Programda kavram birliği olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Sessiz okuma hızını ve tekniğini geliştirebilmek her sınıf düzeyinde aynı şekilde ifade edilmiştir. Sessiz okuma tekniğinin kullanılması gereken yerler, kullanılma amaçları ve sessiz okuma hızı ve anlama seviyesinin ölçümüne dair davranışlar programda yer almamaktadır.

6.sınıf düzeyinde, "kitaplarda yer alan içindikiler, dipnot, dizin ve sözlük bölümlerinden yararlanabilmek" davranışına; 7.sınıf düzeyinde "ön söz ve sunuş bölümleri eklenmiş" ; 8.sınıf düzeyinde ise "atıf bölümü" eklenerek geliştirilmiştir. Bu kazandırılması hedeflenen davranışla öğrencilerin alt metin okumalarına hazırlandığı söylenebilir(MEB, 2002, s.12-14).

"Yazın Kılavuzu'ndan, sözlüklerden, ansiklopedilerden ve kaynak kitaplardan yararlanabilmek" davranışı 6. ve 7. sınıf düzeyinde aynıyken; 8.sınıf düzeyinde bu davranışa "aynı konuda türlü kaynaklara başvurabilmek, bir kaynağın bağıntı kurduğu öteki kaynaklardan da yararlanabilmek" ifadeleri eklenerek davranış geliştirilmiştir(MEB, 2002, s.12-14).

6.sınıf düzeyinde "en az bir günlük gazeteyi ve haftalık ya da aylık dergi izleme alışkanlığı kazanabilmek" davranışı, 7.sınıf düzeyinde "günlük gazeteleri ve haftalık ya da

aylık dergileri izleme alışkanlığı kazanabilmek" ; 8.sınıf düzeyinde ise "bu alışkanlıkları kökleştirebilmek" şeklinde verilmiştir(MEB, 2002, s.12-14).

6.sınıf düzeyinde "öğrenci düzeyine uygun yararlı kitapları seçebilmek, kitaplardan yararlanabilmek" davranışı 7.sınıfta aynı şekilde verilirken 8.sınıfta "bu kitapları seçebilmek" de davranışa eklenmiştir. 8.sınıf düzeyine gelmiş bir öğrenciden kendi okuyabileceği nitelikli kitapları seçebilme davranışı beklenmektedir(MEB, 2002, s.12-14).

Programda 7. ve 8.sınıf düzeylerinde "okuduklarını not alabilmek"davranışı yer alırken 6.sınıf düzeyinde bu davranışa rastlanmamaktadır. Oysaki not tutmanın önemi düşünüldüğünde bu davranışın 7.sınıfta değil ilkokulda kazandırılmış olması beklenirken davranış 7.sınıf düzeyinde karşımıza çıkmaktadır(MEB, 2002, s.12-14).

8.sınıf düzeyinde diğer sınıf düzeylerinde olmayan "okuduğu kitabı, yazı parçasını fişleme, sınıflamak, gerektiğinde bunlardan yararlanabilmek" davranışı yer almaktadır. Böylece 8.sınıftan mezun olmuş bir öğrenciden bilimsel araştırma ve incelemeye hazırlık davranışı beklenmekte olduğu söylenebilir(MEB, 2002, s.14).

"Anlama Tekniği Bakımından Sınıflar Bazında Değerlendirme" başlığı altında "Dinlediği bir konuşmanın, okuduğu bir yazının, izlediği bir oyunun, filmin ana fikrini, yardımcı fikirlerden belli başlıklarını kavrayabilmek" davranışı her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur (MEB, 2002, s.12-14).

6.sınıf düzeyinde ele alınan "İzlenen bir filmin, oyunun, okunan bir yazının olayların sırasını, sebep sonuç ilişkisini, başlıca kişilerini, kişilerin fiziksel ve karakter niteliklerini kavrayabilmek" ; 8.sınıf düzeyinde de tekrarlanırken ; 7.sınıf düzeyinde "kişilerin fiziksel ve karakter nitelikleri olarak değil kişilerin belirgin niteliklerini kavrayabilmek" olarak verilmiştir. Bu belirgin niteliklerin neler olabileceği ise açıklanmamıştır"(MEB, 2002, s.12-14).

"Bir yazıdaki kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını kavrayabilmek, kelime gruplarını, benzetmeleri, atasözlerini çözümleyebilmek" ; 7.sınıf düzeyinde 'kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını kavrayabilme' çıkarılarak yenilenirken bu davranış 8.sınıf düzeyinde özdeyişlerin de eklenmesi ile tekrarlanmıştır. Davranışta sınıf seviyeleri arttıkça daralma yapılmıştır. Bu da programın gelişimselliğini bizlere sorgulatmaktadır"(MEB, 2002, s.12-14).

"Bir olay, fikir yazısıyla, bir şiirin kendilerine özgü plânını kavrayabilmek" her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur(MEB, 2002, s.12-14).

Olay ve fikir yazılarında sınıf seviyelerinde hangi nitelikler baz alınarak seçilip verilmesi gerektiği belirtilmediğinden davranışa ulaşmada sıkıntılar yaşanmasına yol açabilmektedir.

"Paragraftaki düşünceleri ayrı ayrı anlayabilmek" her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur (MEB, 2002, s.12-14).

Sınıf seviyelerine uygun paragraf yapılarının nitelikleri verilmediğinden davranışa ulaşmada belirsizlikler ve sıkıntılar yaşanmasına yol açabilmektedir.

"Bir metindeki kişileri, olayları birbiri ile karşılaştırarak, benzer ve ayrı yönlerini bulabilmek" her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur. Bu davranışta fiziksel farklılıklardan mı ruhsal farklılıktan mı bahsedildiği açık değildir (MEB, 2002, s.12-14).

"Bir metinde beğendiği, beğenmediği yerleri ve yönleri belirtebilmek" davranışı; 7.sınıf düzeyinde de karşımıza çıkarken aynı davranış 8.sınıf düzeyinde" nedenleri ile birlikte belirleyebilmek" olarak yer almaktadır(MEB, 2002, s.12-14).

Paragraf yapılarını çözümleyebilen, olay yazılarında karakterlerin benzerlik ve farklılıklarını tespit eden, kendi okuyacağı kitapları seçebilen öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayan programda metin değerlendirmelerini yapabilme davranışının 7.sınıfta, metin

değerlendirmelerinde "nedenleri ile birlikte belirleyebilmek" davranışının da 8.sınıfta yer alması programdaki hedeflerde tutarsızlık oluşturmaktadır(MEB, 2002, s.12-14).

"Özel mektup ve iş mektuplarını, bildirimleri, duyuruları vb.ni anlayabilmek" her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur. Oysaki bildirimlerin okunup anlaşılabilmesi için gerekli yeterlilikler 7. ve 8.sınıf düzeyinde verilmektedir. Örneğin "okuduğu kitabı, yazı parçasını fişleme, sınıflamak, gerektiğinde bunlardan yararlanabilmek" ya da 7.sınıf düzeyinde "önsöz ve sunuş bölümleri; 8.sınıf düzeyinde ise "atıf bölümlerinin öğretilmesinin istendiği programda öğrencilerden 6.sınıfta bildiri metinlerini okuyup anlamaları beklenmemelidir(MEB, 2002, s.12-14).

"Günlük hayatta karşılaştığı bilimsel ve teknik konulu bir yazıyı anlayabilmek" hedef davranışı 7.ve 8.sınıf düzeyinde karşımıza çıkmaktadır. Oysaki 6.sınıfta verilen bildiri metinleri de bilimsel metin niteliği taşımaktadır(MEB, 2002, s.14).

Ders kitaplarına alınan metinlerin yazarlarının özelliklerini sezebilmek (MEB, 2002) davranışı 8.sınıf düzeyinde karşımıza çıkmaktadır. Bu davranışla neye ulaşılmak istendiği açık değildir.

"Düzeyine uygun anlama etkinliğini gerçekleştirirken kelime dağarcığını Türk Dili İnkılâbı doğrultusunda geliştirebilmek" her sınıf düzeyinde ele alınan davranış olmuştur (MEB, 2002, s.12-14).

"Anlatım" başlığı altında ilk önce anlamanın özel amaçları verilmiştir. Öğrencilere kazandırılacak davranışlar sınıflar bazında değerlendirmeye alınmıştır. Bu değerlendirmede de anlatımı:

"Sözlü Olarak Anlatım,

Yazılı Olarak Anlatım"

olarak ele alınıp değerlendirilmiştir.

6.sınıf düzeyinde karşımıza çıkan: "Gereğine uygun olarak (konunun dışına çıkmadan karşısındakinin düşüncelerine saygı göstererek, onlara söz hakkı tanıyarak vb.) bir tartışmaya katılabilmek" ; 7.sınıfta "herhangi bir konu üzerinde tekrarlara düşmeden ortalama 5 dakikalık bir konuşma yapabilmek" ; 8.sınıfta ise aynı davranışın süresi 10 dakika olarak belirlenip verilmiştir. Ayrıca 7. ve 8.sınıf düzeyinde bu davranışa uygun olarak "konuşmalarını uygun bir plâna göre geliştirebilmek" ifadeleri eklenmiştir(MEB, 2002, s.12-14).

"Doğru ve düzgün konuşabilmek, yakın çevreyi, görülen, bilinen bir köy, kasaba, kent vb.ni anlatabilmek; Türkçe derslerinde her türlü etkinliğe katılmak, varılan sonuçları anlatabilmek, açıklayabilmek, gördüğü, yaşadığı olaylar üzerindeki duygu, bir gezide görülenleri ve edinilen izlenimleri anlatabilmek ve düşüncelerini aktarabilmek" davranışı 6.ve 7.sınıfta yer almaktadır(MEB, 2002, s.15-20).

6.sınıf düzeyinde karşılaşılan "bayram, tören, şölen, şenlik gibi hareketli bir olayı, yeri ve orada olanları anlatabilmek" davranışı tek kelimenin değiştirilmesi ile 7.sınıf düzeyinde karşımıza "bayram, tören, şölen, şenlik gibi hareketli bir olayı, yeri ve orada görülenleri anlatabilmek " şeklinde çıkmaktadır. Tek kelimenin değişimi davranışın geliştirilmesini sağlamamıştır(MEB, 2002, s.15-20).

"Türkçeden başka derslerle ilgili gözlem, deney, sonuç ve izlenimleri anlatabilmek" davranışıyla diğer ders öğretmenlerine de ana dili öğretiminde sorumluluk verilmektedir. Bu davranışa nasıl ulaşılabileceği, davranışın nasıl ölçüleceği belirsiz bırakılmıştır(MEB, 2002, s.20).

"Sınıf topluluğu karşısında bir açış, teşekkür, özür dileme, kapanış konuşması yapabilmek", 7. ve 8.sınıf düzeyinde karşımıza çıkmaktadır. Sınıf seviyelerine uygun kriterler belirsizdir(MEB, 2002, s.15-20).

"Dil Bilgisi" başlığı altında ilk önce özel amaçlar verilmiştir. Öğrencilere kazandırılacak davranışlar sınıflar bazında değerlendirmeye alınmıştır. Burada dikkat çeken noktalar ise:

"Sesteş, anlamdaş, karşıt anlamlı kelimeleri kullanabilmek, kelime yapıları ve Türkçede türetme yollarını, en işlek yapım eklerini kavrayabilmek" davranışı 7. ve 8. sınıf düzeylerinde "kelime yapıları ve Türkçede türetme yollarını, en işlek yapım eklerini kavrayabilmek" ifadesinin çıkarılması ile tekrarlanmasıdır(MEB, 2002, s.21-23). Oysaki kelime yapılarına hakimiyet dile sahip çıkmada bilinç ortaya koyar. Bu davranışın her sınıf düzeyinde yer alması gereklidir.

"Deyimleri anlayıp kullanabilmek" sadece 7.sınıf seviyesinde ele alınmıştır (MEB, 2002, s.22).

Fiil kipleri konusu bölünerek verilmiştir. Haber kipleri 6.sınıf düzeyinde ele alınırken , dilek kipleri 7.sınıf düzeyinde ele alınmıştır. Öğrencilerin bütünü görüp mukayese etme süreçleri ertelenmiştir. Yine 6.sınıf düzeyinde fiillerin olumlu, olumsuz, soru biçimlerini doğru kullanabilmek, anlamlarına göre türlerini kavrayabilmek davranışı bahsi geçen fiillerin sadece haber kipi ile çekimli olanlarının belirtildiğinin altı çizilmiştir(MEB,2002).

Noktalama işaretlerini yerinde ve doğru kullanabilme davranışı her sınıf bazında karşımıza çıkmaktadır. Sınıflar bazında noktalama işaretlerinin hangilerinin bilinip kullanılıyor olması ayrıca belirtilmemiştir.

6.sınıfta "Türkçe 'sözlük'e yazım kılavuzuna vb. başvurabilmek" ; 7.sınıfta yazım şekli değiştirilerek tekrarlanırken "Türkçe 'Sözlük'e ve yazım kılavuzuna başvurabilmek" aynı davranış 8.sınıf düzeyinde yine yazım şekli değiştirerek ve ekleme yapılarak "Türkçe 'Sözlük'e ve Yazım kılavuzu' na vb.ne başvurmak" şeklinde verilmiştir. Programda imlâ ile ilgili kazanımlarda imlâ hataları yapılmıştır(MEB, 2002, s.21-23).

7.sınıf düzeyinde anlamlarına göre cümle türlerini kavrayabilmek ve bu türde cümleler kurabilmek davranışında bu cümle türlerinin neler olduğu açıkça belirtilmemiştir.

Ek fiiller 7.sınıfta verilirken konu sadece yüklemine göre cümlelerle ilişkilendirildiğinden 7.sınıfta ek fiilin ismi yüklem yapma işlevi üzerinde durulacağı düşünülmektedir. Hedef davranış net verilmemiştir.

8.sınıf düzeyinde fiillerin basit ve birleşik zamanlı biçimlerini kavramak ve cümle içinde kullanabilmek davranışından yola çıkarak ek fiilin fiili birleşik zamanlı yapma görevi üzerinde durulacağı düşünülmektedir, davranış net verilmemiştir.

Yine yardımcı fiilleri kavrayabilmek ve cümle içinde doğru yazabilmek ve etken, edilgen, geçişli ve geçişsiz fiilleri kavrayabilmek aynı sınıf düzeyinde ele alınmaktadır. İşteş, dönüşlü, geçişlilik kazanmış ve geçişlilik derecesi arttırılmış fiiller 8.sınıf düzeyinde ele alınırken fiil çatısı konusu bölünerek anlatılmıştır. Bu da öğrencilerin bütünü görüp anlamsal mukayese yapmalarını zorlaştıracak bir uygulama olmuştur.

8.sınıf düzeyinde fiilimsileri tanımak ve kullanabilmek davranışa bağlı olarak da "yapılarına göre cümleleri, öteki cümle türlerini kavrayabilmek ve bu türlerde cümleler kurabilmek davranışı verilmiştir. Bu davranış sırası doğru ele alınmış olsa da "yapılarına göre cümleler" ve "öteki cümle türleri" nin neler olduğu açıkça belirtilmemiştir. Yine programda boş noktaların olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Programda "Atatürkçülük" konusuna ayrıca yer verilmiştir. Buradan yola çıkarak moral değerler eğitimi açısından en temelde kazandırılması beklenen kişilik modelinin Atatürk 'ün kişiliği olduğunu söyleyebiliriz.

"İzlenecek Yöntemler" başlığı altında derslerin nasıl işleneceği açıklanmıştır. Bu açıklama bir ders işleme provası gibi verilmiştir. Bu açıklamalar şu başlıklar altında verilmiştir:

"Hazırlık Çalışmaları,

Metnin Okunması,

Metnin İncelenmesi,

Metnin İncelenmesinde Kelime Çalışmaları,
Okuma Parçasının Konusunun Kavranmasıyla İlgili Çalışmalar,
Metin Çözümlemesinde Sorular, Plân ve Paragraf Kavramını Kazandırma,
Parçadaki Dil ve Anlatımın İncelenmesi, Parçanın Türü Üzerinde Çalışmalar,
Parçanın Yazarı Üzerinde Durma, Öğrencilere Kitap Okutma Çalışmaları,
Dil Bilgisi Çalışmaları, Anlatım Çalışmaları"(MEB, 2002, s.29-37).

"Araç ve Gereçler" başlığı altında kullanılacak araç ve gereçler belirtilmiştir. Bu araç ve gereçleri kullanırken öğretmenlerden, öğrencilerin durumlarını ayrı ayrı saptayarak fişler ya da defterler tutması önerilmiştir. Yıl içindeki çalışmaların bu notlara göre gerçekleştirilmesi istenmiştir.

Türkçe öğretmenlerine, öğrencilerin bireysel ve grup olarak var olan öğrenme ihtiyaçlarını gidermek amacıyla, ek çalışmalar yapmaları önerilmektedir.

Sözlü soruları öğretmenin inisiyatifine bırakmıştır.Sözlü etkinliklerde öğrencilerin okuyuşları, metinlere verdiği cevaplar, birtakım şeyleri doğru anlatabilme kabiliyeti göz önünde bulundurması gerektiği belirtilmiştir. Sabit bir ölçme aracı önerilmemiştir.

Tüm sınıf seviyelerinde, metin açıklamalarında öğrencilerden beklenenlere dair açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamaya göre öğrenciler metinleri sebep-sonuç ilişkileri açısından değerlendirebilmeli, metinleri anlamsal olarak çözümleyebilmeli, ana ve yardımcı fikirleri tespit edebilmeli, metinlerde geçen kişilerin karakter özelliklerini ve fiziki özelliklerini belirtebilmeli, çevresindeki varlıkları anlatabilmeli, bir metnin fikir haritasını çıkarabilmeli, bir metni anlatabilmeli, metinlerin türlerini ve bu türlere ait özellikleri bilmesi beklenmektedir(MEB, 2002).

Yazılı anlatımda öğrencilerin duygu, düşünce ve tasarılarını farklı açılardan ele almaları; yazılarında olay, gözlem ve izlenimlere yer vermeleri; bir plan çerçevesinde

yazmaları; ana dillerini düzgün kullanmaları ve yazı kağıdına düzgün oturtmaları beklenmektedir(MEB, 2002)

Yazılı anlatımda, millî unsurlardan olan atasözü ve deyimlere yer verilmesine dair bir açıklama bulunmamaktadır.

Ödevlerin düzeltilmesi bireysel olarak ve "ders sırasında usulüne uygun olarak" ifadesinin neyi karşıladığı açık olarak belirtilmemiştir.

1981 Türkçe-Yazı Programı Türkçe ve Yazı olarak iki ana bölüme ayrılmıştır. Yazı programı ayrı bir ders adı altında ele alınmasa da toplam ders saatinin bir saatinde "Yazı"ya yer verilmesi istenmektedir.

Programda millî ve ulusal değerlere genel hedeflerde vurgu yapılmıştır. Evrensel kültür ve sanat eserlerinin tanıtılması genel hedefler arasına alınmıştır. Anlama ve anlatmanın önemi program boyunca vurgulanmıştır. Anlama ve anlatmaya dair davranışlara yer verilmiştir.

Programın hiçbir aşamasında atasözleri yer almamaktadır. Millî kültür değerlerimiz içinde yer alan atasözlerimizin programda yer almaması programın bir eksikliği olarak görülebilir.

Dil bilgisi başlığı altında sadece 7.sınıf düzeyinde, deyimlere yer verilmesi konu ve içerik açısından tutarsızlık yaratırken millî değerlerimizin ve anadili sevgisinin kazandırılma çabalarını eksik bırakmaktadır.

Programda kullanılan kavramlarda birlik yoktur. Programlarda bazı yerlerde öykü bazı yerlerde hikâye kavramı kullanılmıştır.

Öğretmenlerden, öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin bunu hangi etkinliklerle gerçekleştireceği belirtilmediğinden bireysel öğretim ve yöntem farklarının oluşmasına zemin hazırlanmıştır.

Türkçe dersinin okuma kültürü oluşturmada ve okuma kitaplarına yönlendirmede etkisine değinilirken, programda ders kitaplarında yer alan metinlerin önemini anlatan ifadeler rastlanmamıştır.

Kelime zenginliğinin anlam farkları ile de olabileceği Türkçenin bu anlam farklılıklarının öne çıkarılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Bilimsel düşünme programda yer alsa da bu hedef davranışa yönelik yöntem ve teknikler belirtilmemiştir.

Programlar dahilinde hazırlanan ders kitaplarını yazan kişilerin de okuma zevki kazandırmaya yönelik metinler seçmeleri gerektiği hiç vurgulanmamıştır. Bu sorumluluk tamamen öğretmenlere verilmiştir.

Programda Türkçe derslerinde okuma, anlatım, dil bilgisi, yazım gibi bölümlerin bir bütünlük içinde ele alınması gerektiğine ve onların birbirinden ayrıştırılarak öğretilmesinden kaçınılması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Anadili öğretiminde tüm öğretmenler sorumlu tutulmuştur. Türkçeyi kullanmada örnek model olmaları gerektiği üzerinde durulmuştur.

Metin çalışmalarında, tür bilgisine yer verilse de türlerin sınıflar bazında dağılımına gidilmemiştir. Bu durum, hazırlanan ders kitaplarında, yazarların, tercih farkları sonucu kitaplarda tür birliği sağlanmasında engin teşkil etmektedir.

Sessiz okuma tekniğinin kullanılması gereken yerler, kullanılma amaçları ve sessiz okuma hızı ve anlama seviyesinin ölçümüne dair davranışlar programda yer almamaktadır.

Not tutma kazanımına 6.sınıfta yer verilmemiştir oysaki bu davranış ilkokulda verilmesi gereken bir davranışken 6. değil 7. ve 8.sınıfta yer almaktadır.

Olay ve fikir yazılarında sınıf seviyelerinde hangi nitelikler baz alınarak seçilip verilmesi gerektiği belirtilmediğinden bilimsellik ve eleştirel düşünme davranışına ulaşmada sıkıntılar yaşanmasına zemin hazırlamıştır.

Sınıf seviyelerine uygun cümle ve paragraf yapılarının niteliği belli değildir. Bu durum anlama ve anlatma çalışmalarında belirsizliklere yol açmaktadır.

Kişilerin tanıtımında ve karşılaştırılmasında nelerin ele alınacağı, davranış olarak netlik içermemektedir.

Bilimsel metin okumalarına ait davranışlarda sınıflar bazında tutarsızlık vardır. Bu da programın hedeflerinden uzaklaşılmasına zemin hazırlamıştır.

Verilen bazı davranışlara ulaşıldığında onu bir sonraki davranışa götürecek basamaklar eksik bırakılmıştır.

Kelime dağarcığının gelişiminde sadece sözlüklere başvurulması, sonrasında öğrencinin hangi davranışı sergileyerek bu kelimeleri kendinde kalıcı hâle getirebileceği yönünde ifadeler rastlanmamıştır. Teknik yönlendirme eksik bırakılmıştır.

Tek kelimenin değişimi ile davranışın geliştirildiği düşünülmüş, öğrencilerin anlatma yetileri sınıf seviyelerine göre belirlenmemiş, öğrencilerin konuşma yetileri sınıf seviyelerine göre belirlenmemiş, sınıflar bazında noktalama işaretlerinin hangilerinin verilmesi gerektiği belirlenmemiş, ayrıca program yazımında imlâ hataları yapılmıştır.

Cümlede anlam üzerine etki eden vurgu konusuna sadece dil bilgisi bölümünde değinilmiştir.

Dil bilgisinde sadece küçük ünlü ve büyük ünlü uyumuna yer verilmiştir. Diğer ses olaylarının programda yer almaması programın bir eksikliği olarak görülebilir.

Cümle türlerinin verilmesinde hedef davranışlar yönünden eksiklikler vardır. Ek fiiller konusunda hedef davranışlar net verilmemiştir. Yapılarına göre cümle türlerinin hangilerinin verileceğine dair davranışlar net değildir.

Fiilde çatı konusu 7. ve 8.sınıf bazında bölünerek hedef davranışlar belirlenmiştir. Bu da öğrencilerin bütünü görüp anlamsal mukayese yapmalarını zorlaştıracak bir uygulama olmuştur.

Cümlenin öğelerini içeren davranışlar verilmesi gerekirken programda bu davranışlarda netlik yoktur.

Davranışların net ve sınırlı olmayışı, programda belirsizliklere yol açmıştır. Program öğretmen ile öğrenciyi kendi başına bırakarak ilköğretim kurumları arasında öğretmen ve öğrenci çeşitliliğinden kaynaklanabilecek farklar oluşabilmesine zemin hazırlamıştır.

Programda ölçme ve değerlendirme türlerinin sayıca çok olduğu söylenebilir. Bu durum uygulama sürelerinde sorunlar oluşmasına neden olabilir.

2005 Türkçe Programı.1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları'nın verilmesi programın başlangıç metnini oluşturur.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nın yapısını genel amaçlar, temel beceriler, temel dil becerileri ile dil bilgisi ve bu becerilere yönelik belirlenmiş kazanımlar, etkinlik örnekleri ile açıklamalar oluşturmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda "Programdaki Temel Yaklaşım" başlığı altında programın amaçları belirtilmiştir. Bu amaçlar:

"Dinlediklerini, izlediklerini ve okuduklarını anlayan; duygu, düşünce ve hayallerini anlatan; eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, duygu ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır"(MEB, 2006, s.3).

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları'nda ve Programdaki Temel Yaklaşım başlığı altında yer alan değerlerin öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Kazandırılmak istenen değer ve kavramlar Atatürk milliyetçiliğine bağlılık, millî değerler, aile bilinci, vatan ve millet sevgisi, sorumluluk, saygı, çalışkanlık, bilimsel düşünme gücüne sahip olma, yardımlaşma, dayanışma, mutluluk, sevgi ve güzel sanatlara duyarlı olmalıdır.

Programda, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye sahip, araştıran, sorgulayan, problem çözebilen, iletişimi güçlü, karar verme yetisine sahip, girişimci ve teknolojiyi kullanabilme becerisine sahip bireylerin yetişmesi amacıyla tüm bu becerilerin kazandırılması amaçlanmıştır(MEB, 2006, s.5).

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda "amaç ve kazanım" kavramları yer almaktadır. Programda kazanımların verilmesinin yanında açıklamalar bölümünde kazanımlara netlik getirilip sınırlılıklar belirlenmiştir.

'Dinleme/İzleme' başlığı altında dinleme/izlemenin tanımı yapılmıştır. Dinleme/izleme sürecinin amacına ulaşıp ulaşılmadığının öğrenilmesi adına dinleme/izleme değerlendirme ölçekleri kullanılmasının gerekliliği vurgulanmış ve programda bu ölçeklere yer verilmiştir.

'Konuşma' başlığı altında konuşmanın tanımı yapılmış, tıpkı iyi bir dinleyici/izleyici olunmasının öneminden bahsedilip ve toplum hayatında yeri üzerinde durulduğu gibi iyi bir konuşmacı olmanın önemine de vurgu yapılmıştır.

Öğretmenlerin konuşma etkinliklerinde öğrencilerin her birinin ayrı ayrı söz almalarını sağlayarak, onları bu çalışmalara katmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Konuşma bölümünde kazanımlar şöyle ifade bulmuştur: "Konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendi konuşmalarını değerlendirme, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma"(MEB, 2006, s.6).

Konuşma becerilerinin değerlendirilmesinde öncelikle öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmeleri önerilmiştir.

'Okuma' başlığı altında programda beklenenler: "öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma, eleştirel düşünmeyi sağlayan" bir süreç olduğu vurgusu yapılmakta öğrencilerden

"okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri beklenmektedir" (MEB, 2006, s.7).

Etkinliklerde kullanılan metinlere gönderme yapılmıştır. Bu metinlerde bulunması gereken başlıca özelliğin Türkçenin bütün zenginlikleri ile ve doğru bir şekilde yansıtılması olduğunun önemine değinilmiştir.

Okuma ve okuduğunu anlama süreçleri ile ilgili etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Metinlerde yer alması gereken özellikler ayrıntılı açıklamalarla verilmiştir.

Okuma becerisinin hayat boyu devam edecek bir alışkanlık hâline getirilmesi adına değerlendirme ölçeklerine ve etkinlik önerilerine yer verilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda yazmanın iletişim kurmada bir araç olduğu öne çıkarılmıştır. Yazma kazanımları sınıflar bazında ayrı ayrı verilmiştir.

Programda, yazılı anlatımın amaçlarını, öğrencilerin kendilerini ifade becerilerini geliştirerek dil kurallarına uygun şekilde anlatmalarını sağlamak ve bunu bir alışkanlığa dönüştürmek, ayrıca yazma yeteneği olanların da bu becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır(2006, MEB).

Yazma becerisinin bilgi ve birikim gerektirdiği göz önüne alınarak belli yazma teknikleri ve kurallarının öğretilmesi ile öğrencilerin yazma becerilerinin belli bir gelişim gösterebileceği vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin, öğrencileri farklı metin türlerinde eserler yazmalarına yönelik teşvik etmeleri ve onları yetenekli oldukları türe yönlendirmeleri istenmektedir.

Öğrencinin kendisini ve arkadaşlarını değerlendirmesinin eleştiri, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirebileceği bilgisi verilmiştir. Böylece kazanımın gerçekleştirilmesinden sonra değerlendirme çalışmalarının nasıl yapılacağı konusunda açıklık getirilmiştir.

Bitişik eğik yazı öğretimi ilk okuma yazma bölümünde ele alınırken 6, 7, 8.sınıflara yönelik bitişik eğik yazı çalışmaları için ayrıca bir zaman dilimi ayrılmamıştır.

'Dil Bilgisi' başlığı altında dil bilgisi öğretiminin kuramsal bilgilere değil uygulamaya dönük olması, dil bilgisi kurallarının verilmesinin ve asıl önemlisi bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamalarla anlatılmasının önemi vurgulanmıştır.

Kazanımların öğrenci düzeyine uygun bir şekilde aşamalı olarak, kolaydan zora doğru ve konular arasında ilişki kurularak verilmesi amaçlanmıştır.

Dil bilgisi kurallarının örneklerden yola çıkarak verilmesi üzerinde durulmuştur. Çalışma kağıtlarına ve görsel materyallere ağırlık verilmesi konusunda öneriler vardır. Ayrıca dil bilgisi konularının anlama kattığı özellikler üzerinde durulmasının, konunun kavranmasını sağlayacağı belirtilmiştir.

Öğretim programında dil bilgisi ve yazım noktalama ile ilgili kazanımlar öğrenci düzeyine uygun olarak 6. sınıftan 8.sınıfa doğru belirlenmiştir.

2005 Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi adına etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Öğretim programdaki etkinliklerin öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlandığı üzerinde durulmuştur. Öğrencilerin birbirleriyle, öğretmenleriyle ve öğretmenlerin rehber öğretmen ve öğrenci velileri ile etkileşim içinde olmalarının programın hayata geçirilmesinde önemli olduğu vurgulanmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşımda "Ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkat alma, etkili iletişim kurma, anlam kurma, uygulama ve değerlendirme gibi çalışmalar oldukça önem kazanmıştır"(Coşkun, 2007, s.11).

Programda okul içi ve okul dışı etkinlikler sembollerle gösterilmiştir. Bu uygulama programın geçmiş yıllardaki programa göre farklarından biridir. Öğretim programda okul dışı etkinliklere de genel çerçeve çizilmektedir.

Ara disiplinler sıralanmış, bu ara disiplinlerin "Türkçe dersinde işlenecek tema/metinlerle ilişkilendirilmesi esastır"(MEB, 2006, s.8). Metin seçimlerinin önemi ortaya koymaktadır. Bu noktada ders kitapları hazırlanırken ve bunların seçimi yapılırken daha dikkatli olunması gerektiği gerçeği doğmuştur.

Programda geçmiş yıllarda ifade bulsa da net olarak ortaya koyulmamış olan ara disiplin alanları belirlenmiştir. Bu ara disiplin alanları: Sağlık Kültürü, Girişimcilik, İnsan Hakları ve Vatandaşlık, Kariyer Bilinci Geliştirme, Özel Eğitim, Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim, Afetten Korunma ve Güvenli Yaşam Alanları(MEB, 2006).

Sınıflar bazında Atatürkçülükle ilgili zorunlu bir temaya yer verilme kararı alınmış olup bu tema kapsamında yer verilen konulara belirli gün ve haftalar kapsamında işlenmesi uygun görülmüştür.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda "Öğrencinin birikim, beceri ve gelişimini göz önünde bulunduran ve öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla ele alındığı" beyan edilmiştir(MEB, 2006, s.8).

Derslerde kullanılacak kitapların boyutlarına dair bazı ölçütler yer almaktadır. Kitap boyutları ve ders kitaplarında yer alacak metinlerin azami sayıları belirlenmiştir. Programda kitapların çeşitliliği göze çarpmaktadır. Önceki programlar dahilinde kullanılan ders kitapları 2005 Türkçe Programı'yla birlikte ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olarak çeşitlilik kazanmıştır.

2005 Türkçe Öğretim Programı ile beraber "Ders Kitabı"nda işlenecek metinlere, "Öğrenci Çalışma Kitabı"nda metinlere ait etkinliklere ve öğretmenler için hazırlanan "Öğretmen Kılavuz Kitabı"nda ise metinlerin nasıl işleneceği hangi etkinliklerin nasıl gerçekleştirileceği gibi tüm bilgiler öğretmenlere sunulmuştur.

Tablo 1

İlköğretim Türkçe Dersi(6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programına Göre Hazırlanacak Kitapların Forma Sayısı

SINIFLAR	DERS KİTABI			ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI		ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI	
	Metin Sayısı	Kitap Boyutu	Forma Sayısı	Kitap Boyutu	Forma Sayısı	Kitap Boyutu	Forma Sayısı
6.SINIF	En az 18	19,5x27,5	6-8	19,5x27,5	10-12	SERBEST	SERBEST
7.SINIF	En az 18	19,5x27,5	6-8	19,5x27,5	10-12	SERBEST	SERBEST
8.SINIF	En az 18	19,5x27,5	6-8	19,5x27,5	10-12	SERBEST	SERBEST

Ders kitaplarında yapılan değişikliklerle öğrenciler metinlere ders kitaplarından, metne ait çalışmalara da öğrenci çalışma kitabından ulaşabilmektedir. Metinler ile metin üzerinde yapılması gereken çalışmalarda kopukluk yaşanabilmesine yol açmıştır.

Özellikle dil bilgisinin anlam üzerinde etki yaptığını vurgulayan program metinlerin içerdiği anlamlar ile dil bilgisi çalışmalarını birbirinden ayırmıştır.

Tablo 2

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Oranları

TEMEL DİL BECERİLERİ	ORAN (%)
DİNLEME/İZLEME	15
KONUŞMA	20
OKUMA	30
YAZMA	20

Temel dil becerileri ve dil bilgisi oranlarına bakıldığında sınıflar bazında oranlarda değişiklik gözlenmemektedir. Üzerinde durulan en temel beceri okuma becerisidir. Bu çalışmaları konuşma ve yazma çalışmaları takip ederken dinleme ve dil bilgisi çalışma oranları onlardan sonra gelmektedir. Temel dil becerilerindeki oransal fark ders kitaplarının içeriğine yansiyacak bir durum oluşturmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda bu programın uygulanmasında öğretmenin rolü vurgulamaktadır. Öğretmenlerin, programda yer alan öğrenci merkezli öğrenme yöntemini göz önünde bulundurarak etkinliklerini ve sınıf içi çalışmalarını yapmaları önerilmektedir.

Öğrencinin aktif olacağı bir öğrenme ortamının önceden titizlikle planlanması, esnekliklerin ve sınırlılıkların tespiti ve materyal hazırlığı gerektirmektedir. Bu program ile öğrenci merkezli bir sınıf ortamı oluşturulma çabası içine girilmiştir.

Ayrıca Türkçe öğretmenlerine, öğrencilerin sözlü ve yazılı iletilerinde sorun tespiti yaptıklarında bunu rehberlik servisiyle paylaşmaları istenmiştir.

Öğretmenlerden, öğrencilerin Türkçe derslerinde başarılı olabilmeleri için öğrencilere çalışma planları hazırlamalarında yardımcı olmaları, öğrencilerin okul içi ve dışı çalışmalarını takip etmeleri beklenmektedir.

"Okuduğu kitaplardan kişisel ve kültürel gelişimi sağlayıcı nitelikte olanları tanıtmak, diğer öğretmen ve velilerle paylaşmak amacıyla sunumlar yapar" ifadesi ile Türkçe öğretmenlerinin rol model olmaları gerektiği ortaya konmaktadır(MEB, 2006).

Okul içinde ve dışında, öğrencilerin Türkçeyi doğru kullanabilmeleri amacıyla Türkçe öğretmenlerine sorumluluk verilmiştir. Böylece görülüyor ki Türkçe öğretmenlerine okul içinde ve dışında büyük sorumluluklar yüklemektedir.

Öğretmenlerin ve ailelerin, öğrencilerin dili güzel ve bilinçli kullanılmaları adına birlikte hareket etmeleri önerilmektedir. Bu açıdan bakıldığında 2005 Türkçe Öğretim Programı okul dışı faaliyetleri de kapsamına almıştır.

Velilerin evde izlenen televizyon programlarında dil açısından seçici yaklaşımlarına, kitapların da hediye olarak alınmasına, öğrencilerin ödevlerine nasıl yardım etmeleri gerektiği konusunda öğretmen desteklerinin sunulması gerekliliğine, konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkı sunmalarına, kitap okumada çocuğa rol model oluşturmalarına, çocukların dil gelişimini takip etmelerinin gerekliliğine değinilmiştir. Dil gelişiminde okul

aile iş birliğine önem verilmekte bu hususta velilerin öğretmenlerin yol göstericiliğini kabul etmeleri gerektiği ortaya konmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda 1981 Türkçe Programı'ndan farklı olarak okuma metinlerinde bulunması gereken özelliklere yer verilmiştir. Bu özelliklerin verilmesi okuma anlama sürecine ait kazanımların hayata geçirilebilmesi açısından önemlidir. Kitaplarda yer alan metinlerin hangi moral değerlere sahip olması gerektiğinin bilgisine ulaşılabilmektedir. Bu açıklamalar ışığında okuma metinlerinin özellikleri:

Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalı, millî değerlerle örtüşmeli, vatanın bütünlüğünü savunmalı, siyasi düşünceler içermemeli, çocukta olumsuz duygular uyandırmamalı, tüm insanlığa saygı ile bakabilmeyi sağlamalı, kazanımlarla örtüşmeli, öğrencilerin seviyelerine ve ilgi alanlarına göre belirlenmeli, sınıf seviyesine ve ders süresine uygun uzunlukta olmalı, ana dili bilinci kazandırmalı, türünün güzel örneklerinden seçilmeli, kendi içinde tutarlı olmalı, öğrencinin hayal dünyasını zenginleştirmeli, eleştirel bakış açısı kazandırmalı, bilime önem vermeli, doğru davranışları, okuma sevgisini aşılmalı, öğrenciyi yeni söz ve söz gruplarıyla karşılaştırmalıdır.

Metinler farklı yazar ve şairlerden seçilmelidir. Seçilen şair ve yazarların kişilikleri değil edebi yönleri öne çıkarılmalıdır. Bir yazara ait metin seçimi ikiye geçmemelidir. Kitap yazarlarına ait metinlerin kitaplara seçiminde sayının ikiye geçmemesine dikkat edilmesi istenmiştir.

Seçilen metinlerin görseller ve atasözü, özdeyiş gibi başka yazı türleri ile desteklenebileceği belirtilmiştir.

Ders kitaplarında, temaları ve alt temaları destekler nitelikte, serbest okuma metinlerine yer verilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Okuma metinlerde aranacak özelliklerin ayrıntılı bir şekilde programda yer alması sayesinde kitap yazım sürecinde metin seçimlerine yönelik, önemli bir yaklaşım birliği ortaya konmuştur.

Tablo 3
Tür Tablosu

6, 7 ve 8.Sınıflarda Yer Verilmesi Gereken Türler									
6.Sınıf	şiir	hikâye	anı	masal	fabl	deneme	tiyatro	mektup	
7.Sınıf	şiir	hikâye	anı	deneme	tiyatro	Sohbet (söyleşi)	gezi yazısı	biyografi	
8.Sınıf	şiir	hikâye	anı	makale	roman	deneme	sohbet (söyleşi)	eleştiri	destan

Tablolaştırarak verdiğimiz metin türlerinin, verilen sınıf düzeylerinde zorunlu olduğu belirtilmiştir. "İstenirse diğer metin türlerine de yer verilebilir" açıklamasında bulunulmuştur. Sınıf seviyelerine göre denmemesi nedeniyle Türkçe ders kitaplarında sınıf seviyesinin üstünde yer alan türlerle karşılaşılmasına zemin hazırlanmıştır.

Ayrıca metin türleri içinde güldürücü ve düşündürücü özelliklerdeki fıkra türüne yer verilmemiştir.

Çalışma kapsamında 2005-2017 yılları arasında basılmış Türkçe ders kitaplarının incelemeye alındığı bölümde programda belirtilen türler değerlendirmeye açılacaktır.

Dinleme/izleme materyallerinin seçiminde okuma metinlerinde bulunması gereken özelliklerin tekrar edildiği görülmektedir. Bunlara ek olarak öğrencilere estetik bir duyarlılık kazandırmak ve hayal dünyalarını zenginleştirmek de materyal seçiminde ölçüt olarak alınmıştır.

2005 yılında programda ilk kez tema kavramı kullanılmıştır. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda temalar ve alt temalar tablosuna yer verilmiştir. Ders kitaplarında her temada farklı türden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilmesi, dinleme metinlerinin öğretmen kılavuz kitaplarında yer alması, seçilen konu ve temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinlerin işlenmesi, dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele

alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olması, her sınıfta bir zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere 6 ana temanın ele alınması, 6.sınıfta "Sevgi", 7.sınıfta "Millî Kültür", 8.sınıfta "Toplum Hayatı" zorunlu ana temalar olması, ana temalar altında bulunan alt temaların daha da zenginleştirilmesi beklenmektedir(MEB,2006).

Çalışma kapsamında 2005-2017 yılları arasında basılmış Türkçe ders kitaplarının incelemeye alındığı bölümde programda belirtilen temaların kitaplarda yer alıp almadığının tespitine gidilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda 'Yöntemler ve Teknikler' başlığı altında Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma, Yazma becerilerine yönelik yöntem ve teknikler üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuştur.

Farklı yıllarda Türkçe öğretmenliği bölümlerinden mezun olmuş öğretmenlerin aynı eğitim felsefesi ve metoduyla ders işlemeleri amacıyla programda bu yöntem ve tekniklerin verilmiş olabileceği söylenebilir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda becerilere yönelik etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Programda becerilerin kazanıma dönüşmesinin ölçülmesi üzerine vurgu yapılmıştır. Becerinin ölçülmesine dair çeşitli ölçeklere yer verilmiştir. Ölçeklerin çeşitliliği ve farklılığı programı kendinden önceki ve sonraki programlardan ayıran bir özelliktir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda ders işleniş örnekleri verilmiştir. 1981 Türkçe Programı'ndan farklı olarak programda Sözlük ve Kaynakça bölümleri bulunmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda "Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi" başlığı altında dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi ile ilgili amaç ve kazanımlara yer verilmiştir. Dinleme/izleme, konuşma, okuma alanlarında sınıflar bazında ayrı kazanımlar verilmezken; yazma ve dil bilgisi alanlarında kazanımlarda sınıflar bazında belirlemeler yapılmıştır.

Temel Dil Becerileri adı altında verilen Dinleme/ İzleme alanına ait kazanımlar dört kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir. Bunlar:

"Dinleme/ İzleme kurallarını uygulama,

Dinleneni/ İzleneni anlama ve çözümleme,

Dinlediklerini/ İzlediklerini değerlendirme,

Söz varlığını zenginleştirme,

Konuşma kurallarını uygulama"(MEB, 2006, s.15-20).

Bu ifadeler altında kazanımlar genel ifadelerle verilmiştir. Kazanımlara ait ölçme araçları açıklamalar bölümünde öneri olarak sunulmaktadır. Açıklamalarda genel ifadelere açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Konuşma alanına ait kazanımlar beş kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir. Bunlar:

"Konuşma kurallarını uygulama,

Sesini ve beden dilini etkili kullanma,

Hazırlıklı konuşmalar yapma,

Kendi konuşmasını değerlendirme,

Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma"(MEB, 2006, s.21-25).

Bu ifadeler altında kazanımlar genel ifadelerle verilmiştir. Kazanımlara ait ölçme araçları açıklamalar bölümünde öneri olarak sunulmaktadır. Açıklamalarda genel ifadelere açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Okuma alanına ait kazanımlar beş kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir. Bunlar:

"Okuma kurallarını uygulama,

Okuduğu metni anlama ve çözümleme,

Okuduğu metni değerlendirme,

Söz varlığını zenginleştirme,

Okuma alışkanlığı kazanma"(MEB, 2006, s.26-31).

Bu ifadeler altında kazanımlar genel ifadelerle verilmişti. Kazanımlara ait ölçme araçları açıklamalar bölümünde öneri olarak sunulmaktadır. Açıklamalarda genel ifadelere açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Yazma alanına ait kazanımlar altı kazanı cümlesi ile ifade edilmiştir. Bunlar:

"Yazma kurallarını uygulama,

Planlı yazma,

Farklı türlerde metinler yazma,

Kendi yazdıklarını değerlendirme,

Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma,

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama(MEB, 2006, s.32-40).

Kazanımlara ait ölçme araçları açıklamalar bölümünde öneri olarak sunulmaktadır. Açıklamalarda genel ifadelere açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Yazım ve noktalama kurallarını uygulama kazanımı açıklamalar bölümünde sınıflar bazında değerlendirmeye alınmıştır. Bu kazanım basamaklarının belirlenmesinde TDK Yazım Kılavuzu (2005) 'nun esas alındığı belirtilmiştir(MEB, 2006).

Yazım ve noktalama kuralları ile ilgili kazanımlar okuma, yazma, dil bilgisine yönelik çalışmalar sırasında ilişkili olduğu konularla verilebileceği gibi bağımsız etkinlikler aracılığıyla da verileceği ifade edilerek dil bilgisi öğretim tekniği öğretmenin inisiyatifine bırakılmıştır.

Dil bilgisi kazanımları sınıflar bazında ele alınmıştır. Açıklamalarda genel ifadelere açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Dil Bilgisi bölümünde kazanımların açıklamalarına yer verilerek kazanımın kapsam ve sınırlılıkları ortaya koyulmuştur. Programda tüm örgün eğitim kurumlarında Türkçe dersinde geçmiş yıllarda yaşanan farkların ortadan kaldırılmasına çalışılmıştır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda dil bilgisi öğretiminin asıl amacının dili kullanabilme yetisini arttırmak olduğu ifade edilmiştir.

6.sınıf düzeyinde dil bilgisi kazanımları iki kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir.

Bunlar:

"Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama"(MEB, 2006, s.40).

"Bütün dil bilgisi çalışmalarında, edindikleri bilgileri, okuduklarının ve dinlediklerini anlamlandırmada kullanmalarına; konuşurken ve yazarken uygulamalarına ağırlık verilir"(MEB, 2006, s.40).

"Kelimelerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" amaç ve kazanımında yer alan açıklamalarda yapım eklerinin işlevlerini kavratırken ilgili ses olaylarına değinileceği ifade edilse de ilgili ses olaylarının hangileri olduğu belirtilmemiştir. Bu da programla oluşturulmak istenen tüm örgün eğitim kurumlarında birliğin sağlanması çalışmalarına ters düşmektedir(MEB, 2006, 41).

Kelime yapısının öğretilmesinde Türk dilinin sondan eklemeli bir dil olma özelliği vurgulanmıştır. Ekler sayesinde oluşan yeni kelimelerin anlam özellikleri üzerinde durulmasına ağırlık verilmiştir.

"Tarihi nedenlerle kök ve ek arasındaki anlam ilişkisinin kaybolduğu türemiş kelimeler basit kelime olarak ele alınır" ifadesine rağmen bu listenin verilmemesi programın kapsayıcı yapısında eksiklik oluşturmuştur(MEB, 2006, s.41).

Diğer programlarda yer almayan bir farklılık da 'Yazılı Türkçenin Sıklığı Sözlüğü'nden yararlanılmasının önerilmekte olduğudur.

Açıklamalar bölümünde dil bilgisi öğretiminde Türkçenin sondan eklemeli bir dil olduğunun vurgulanması istenmektedir.

"Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" amaç ve kazanımında zamir ve sıfat çeşitlerinde adlandırmaya gidilmemesi uyarısı yapılmıştır(MEB, 2006, s.42). Bu kazanım ve açıklamalar dil bilgisinde sezdirme yöntemi kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Yine aynı kazanımın açıklamalarında "zincirleme isim tamlamalarının ayrı bir tamlama çeşidi olmadığı, belirtili ve belirtisiz isim tamlamalarının iç içe girmesiyle oluştuğu" belirtilmiştir.

Kazanımın açıklamalarında özel isimler konusu işlenirken özel isimlerin yazımına ilişkin kurallarla ilişkilendirme yapılması istenmiştir.

Programda, dil bilgisi konuları içinde, farklı görüşlerin olduğu isim tamlamaları konusuna netlik getirmiştir. Program, takısız isim tamlamasını ve zincirleme isim tamlamasını kazanım ve açıklamalara dahil etmemiştir.

7.sınıf düzeyinde dil bilgisi kazanımları beş kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir. Bunlar:

"Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Fillerin yapı özellikleri ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Ek fiillerle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama"(MEB, 2006, s.43-47).

Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymalarının bir anlatım bozukluğu olmadığı,Türkçenin anlatım zenginliklerinden biri olduğu vurgulanmıştır.

"Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" amaç ve kazanımında yer alan açıklamalarda şart kipi için dilek-şart kipi adlandırılmasının

kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir. Programda kavram birliği oluşturma çabası açıkça görülmektedir(MEB, 2006, 43).

Bu kazanım altında "zarfların adlandırmaları kullanılarak ayırımına gidilmez" açıklamasıyla dil bilgisi konularını sezdirme yoluyla öğretilmesinin hedeflendiği söylenebilir(MEB, 2006, s.43).

8.sınıf düzeyinde dil bilgisi kazanımları üç kazanım cümlesi ile ifade edilmiştir.

Bunlar:

"Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Cümle ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama,

Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme(MEB, 2006, s.48-50).

8.sınıf düzeyinde ele alınan kazanımların açıklamalarında 6. ve 7. sınıf düzeyinde kullanılan 'ağırlık verilir, değinilir, belirtilir, vurgulanır, kavratılır, açıklanır, ele alınır, ilişkilendirilir' ifadelerin yanı sıra 'dikkat çekilir' ifadesine başvurulmuştur(MEB, 2006).

Kazanımda yer alan 'dikkat çekilir' ifadesi ile amaçlanan davranışın ne olduğu belirtilmemiştir.

"Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" kazanımına yönelik açıklamalarda özne ve yüklem konusu işlenirken çekimli fiiller ile çekimli fiillerde şahıs konusuyla; çatı özellikleri işlenirken fiilden fiil yapma ekleriyle ilişkilendirme yapılması istenmektedir(MEB,2006).

Aynı kazanımın altında yer alan "Cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar" basamağına yönelik açıklamada "varsayım, ihtimal, karşılaştırma, öneri, onaylama, değerlendirme, tanımlama, beklenti, kararsızlık vb. anlam özellikleri ele alınır" ifadesinde cümlenin ifade ettiği anlam özellikleri sınırlandırılmamıştır(MEB, 2006, s.49).

Aynı kazanım altında yer alan "Cümleler arasındaki anlam ilişkilerini kavrar" basamağına yönelik açıklamada "yakın/uzak anlamlılık, sebep-sonuç, amaç-sonuç vb. anlam ilişkileri ele alınır" ifadesinde anlam ilişkileri sınırlandırılmamıştır(MEB, 2006, s.49).

Cümlenin yapı özelliklerinin kavratılması amaçlansa da basit, birleşik, sıralı, bağlı cümle adlandırmalarına gidilmemesine vurgu yapılmıştır. Programda bu konuda sınırlama getirilmemesi kitap yazarlarına ders kitabı hazırlama aşamasında , öğretmenlere ise konu anlatımında belirsizlikler yaşatır.

Böylece sezdirme yöntemine bağlı kalınarak dil bilgisi kazanımları belirtilmiştir.

Programda konular arasında ilişkilendirme yapılması gereken noktalar açıkça ifade edilmiştir.

Dil bilgisi konu dağılımlarının eklerden, cümle yapılarına doğru ele alınması ses temelli okuma öğretimine geçiş yapılmış programda mantıksal tutarlılık yaratıldığının göstergesidir. Yine de dil bilgisi öğretimine ses ile değil ek ile başlanması söz konusudur.

8.sınıf dil bilgisi konularında bazı kazanımlara yönelik sınırlandırmalar net değildir. Bu durum öğretmenlerin konu anlatımlarında ve kitap yazarlarının dil bilgisi etkinlik hazırlıklarında farklılıklar oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Programın geneline hakim olan netlik dil bilgisi kazanlarında eksik bırakılmıştır. Sınıflar bazında değerlendirmeye alınan dil bilgisi kazanımları için aynı ölçme araçları listelenmiştir. Bunlar: açık uçlu, kısa cevaplı, doldurmalı sorular ile çalışma kağıtları, standart testler, süreç gelişim dosyaları, eşleştirme testleri, öz değerlendirme formları, gözlem formlarıdır.

'Atatürkçülük ile İlgili Konular ve Açıklamalar' başlığı altında kazanımlara değil Atatürkçülük ile ilgili ele alınacak konu içeriklerine ve açıklamalara yer verilmiştir.

Atatürkçülük konularının, zorunlu tema kapsamında ele alınacağı belirtilmiştir. Ders kitaplarının ve kitaplarda yer alan temaların incelenmesinde bu hususa bakılacaktır.

Temada yer alan konuların yıl içinde ilgili gün ve haftalarda işleneceği belirtilmiştir. Onuncu Yıl Nutku ve Söylev temel alınacak kaynaklar olarak verilmiştir.

Atatürkçülük konuları sınıflar bazında ele alınmıştır. 6.sınıf düzeyinde ele alınacak konular:

1. Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar
2. Atatürk'ün fikir hayatı
3. Atatürk'le ilgili anılar
4. Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
5. Atatürk'ün müzik ve halk biliminin geliştirilmesine verdiği önem
6. Vatandaşlık görevleri
7. Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem"(MEB, 2006, s.51).

7.sınıf düzeyinde ele alınacak konular:

1. Atatürk'ün fikir hayatı
2. Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
3. Atatürk'ün 'Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.' özdeyişi
4. Atatürk'ün millî ahlâk hakkındaki görüşleri
5. Atatürk'ün millî kültüre verdiği önem
6. Atatürk'ün Türk diline verdiği önem
7. Atatürk'ün Türk tiyatrosuna verdiği önem"(MEB, 2006, s.52).

8.sınıf düzeyinde ele alınacak konular:

1. Atatürk'ün eserleri
2. Atatürk'ün yazdığı eserler
3. Atatürk ile ilgili anılar
4. Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
5. Atatürk'ün insan sevgisi ve evrensellik konularındaki görüşleri

6. Atatürk'ün akılcılık ve bilime verdiği önem
7. Atatürk'ün millî eğitim konusundaki görüşleri
8. Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet etmesi
9. Atatürk'ün Türk dili ve edebiyatına verdiği önem
10. Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin önemi"(MEB, 2006, s.53).

2005 Türkçe Programı etkinlik örnekleri ve ölçme değerlendirme ölçeklerinden sonra sözlük ve kaynakça bölümü ile son bulmaktadır.

1981 Türkçe programı ile 2005 Türkçe öğretim programının karşılaştırması.

Programların isimlendirilmesinde farklılıklar olduğu görülmüştür: 1981 programı Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitimi Programı adı altında tek kitap olarak, 2005 programı İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7 , 8. Sınıflar) adı altında iki kitap halinde basılmıştır.

Programda 1981 programından farklı olarak, hedef ve davranış "amaç ve kazanım" kavramı ile yer almaktadır

Programlar yapısal açıdan ve benimsediği eğitim felsefesi bakımından birbirinden farklılıklar göstermektedir.

1981 Türkçe Programı'nda öğretmenin sınıf içinde aktif rol aldığı öğrenme ortamından, 2005 Türkçe Öğretim Programı ile uzaklaşmış, öğrencinin aktif olduğu öğrenci merkezli bir yaklaşıma gidilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı ile öğretmenlerin dersi planlama, tasarlama ve materyal hazırlama aşamalarında aktif olmaları beklenmiştir.

Bütün bu çalışmaların tüm yurt genelinde ortaklaştırılması adına da 'Öğretmen Kılavuz Kitabı' uygulamasına gidilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda etkinliklere oldukça fazla yer verilmesinden yola çıkarak programın etkinlik odaklı bir program olduğu rahatlıkla söylenebilir.

1981 Türkçe Programı'nda 'Ölçme ve değerlendirme' bölümünde sadece başlıklar hâlinde ölçme ve değerlendirme çalışmalarına yer verilmiş, ayrıntılara girilmemiştir. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda kendinden önce ve sonra gelen programlara göre ölçme değerlendirme bölümüne ağırlık verildiği görülmektedir.

1981 Türkçe Programı'nın ikinci bölümü yazı programına ayrılmışken 2005 programında yazı programına yer verilmemiştir.

1981 Türkçe Programı'nda "Araç ve Gereçler" bölümünde ise ders içerisinde kullanılacak materyaller hakkında bilgi verilmiştir. Basılı materyallerin kullanılması uygun görülse de bilgisayar ve diğer teknik malzemelerden de söz edilmiştir. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda kullanılacak materyallerin başında etkinlik örnekleri ve ölçme değerlendirme formları gelmektedir. Ayrıca programda dinleme/izleme metinleri aracılığıyla ders işlenişinde teknolojinin kullanılıyor olması sağlanmaya çalışılmıştır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda programın amaçlarına, derslerin nasıl işlenmesi gerektiğine, yapılacak etkinliklere, her öğrenme alanına yönelik ölçme ve değerlendirme formlarına yer verilmiştir. Bu bakımdan program 1981 programından yapısal olarak farklılık göstermektedir.

1981 Türkçe Programı'nda, bilgiler öğretmen tarafından doğrudan verilirken 2005 Türkçe Programı'nda, sezdirme yöntemiyle verilmektedir.

2005 Öğretim Programı, 1981 Türkçe Programı baz alındığında öğrencinin daha aktif olduğu bir programdır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış olduğu söylenebilir.

2005 programında ilk defa "tema" kavramı karşımıza çıkmaktadır. 1981 programında konular üniteler içinde verilirken 2005 programında temalar içinde verilmeye başlanmıştır. Derslerde etkinliklere ağırlık verilmeye başlanmıştır. 2005 Türkçe Programı'nda neden "tema" kavramına geçildiğinin açıklaması yer almamaktadır.

1981 Türkçe Programı'nda 'hedef-davranış kavramları yer alırken 2005 Türkçe Programı'nda 'kazanım' kavramı karşımıza çıkmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda her temada bulunması zorunlu dinleme/izleme metinleri öğretmen kılavuz kitaplarında yer alırken bu metinlere öğrenci kitaplarında yer verilmemiştir. 1981 Türkçe Programı'nda dinleme/izleme metinleri yoktur.

2015 Türkçe programı. 2015 yılında, 2005 Türkçe Programı'nda değişikliğine gidilmiştir. Yapılan program değişikliği 2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı adı altında tek kitap olarak basılmıştır.

Program, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri sözlü, yazılı ve zihinsel beceriler kazanmasını, bu beceriler sayesinde birey olarak toplumda yer edinebilmesini, bütün bunları yaparken de anadilini doğru ve güzel kullanabilmesini, iyi bir okur yazar olabilmesini amaçlamaktadır(MEB, 2015).

Programda, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın vizyonunun Türkçeyi doğru ve etkili kullanabilen, çevresiyle sağlıklı ilişkiler kuran, eleştirel ve bilimsel düşünebilen, analiz ve sentez yeteneği kuvvetli, sorun çözebilen, girişimci, haklarının ve sorumluluklarının farkında, kendini yazılı ve sözlü ifade edebilen, dijital okur-yazarlık kapasitesi yüksek, öz güven sahibi bireyler yetiştirmek olduğu belirtilmiştir(MEB, 2015).

Programla, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır"(MEB, 2015).

Programda, dijital okur-yazarlık becerisi kazanmış, kendini sözlü ve yazılı ifade edebilen, eleştirel düşünmeye sahip, yaratıcı bireyler yetiştirmenin yanı sıra millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı bireylerin yetiştirilmesi de amaçlanmıştır(MEB, 2015).

Programda, farklı öğrenme alanındaki kazanımlarla farklı türlerden metinler üzerinde çalışmalar yaparak anlama, anlamlandırma, değerlendirme ve sentezleme becerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır(MEB,2015).

Programda öğrenme alanları üç ana başlık altında düzenlenmiştir:

"Sözlü iletişim,

Okuma

Yazma"(MEB, 2015).

Programda dil bilgisi ile ilgili kazanımlar sınıf seviyelerine uygunluk gözetilerek yapılandırılmıştır. Dil bilgisi konularının ezberlenmesi olmadığı, sezdirme ve uygulama yoluyla öğretimin amaçlandığı, ayrıca dil bilgisi konularının metin bağlamı içerisinde çalışılmasının gerekliliği ifade edilmiştir(MEB, 2015).

2005 Türkçe Öğretim Programı ile uygulanmaya başlanan "sezdirme" yöntemi 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda da devam ettirilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı ile konuların belli bir tema çerçevesinde ele alınması olarak da ifade edilebilecek tematik yaklaşım, 2015 Türkçe Öğretim programı'nda da devam ettirilmiştir.

Programda okuma ve yazma kazanımları metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam oluşturmayı sağlayacak şekilde yapılandırılarak tematik yaklaşım çerçevesinde sınıf seviyelerine göre temalar belirlenmiş, alt temaların çeşitliliği ile tematik yaklaşım zenginleştirilip desteklenmiştir"(MEB, 2015).

"Programın Yapısı" başlığı altında programın yapısında yer alan değişiklik ele alınmıştır. Program bu anlamda kendinden önceki programlardan ayrılmaktadır. Programda öğrenme alanları sözlü iletişim, okuma ve yazma olarak üç ana başlık altında toplanmıştır.

Şekil
2015 Türkçe Öğretim Programı'nın Yapısı

Ders ve sınıf kodu	Öğrenme alanı No.	Kazanım No.	Kazanım ifadesi	Kazanım açıklaması
				T7.1.10. Dinlediği konuşmada öne sürülen düşüncelerin gerekçelerini ve kanıtlarını belirler. Öne sürdüğü düşüncelerle ilgili verileri, destekleyici bilgileri, gerekçeleri, kanıtları ve örnekleri kullanarak görüşlerini tutarlı bir şekilde ifade etmesi sağlanır.

Ders ve sınıf kodu	Öğrenme alanı No.	Kazanım No.	Alt kazanım No.	Alt kazanım ifadesi
				T.7.3.1.5. Anlatımı zenginleştirmek için anlatım yöntemlerinden/türlerinden yararlanır.

Programın yapısında gerçekleştirilen değişiklik ile Türkçe dersini "T", harfin yanında yer alan ilk sayı sınıf seviyesini, ikinci sayı öğrenme alanı numarasını, üçüncü sayı öğrenme alanı içindeki kazanım numarasını ifade etmektedir.

"Öğrenme Alanları" başlığı altında sözlü iletişim, okuma ve yazma alanlarına dair açıklamalar yapılmıştır.

"Ders ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Alınacak Metinlerin Nitelikleri" başlığı altında metinlerin nitelikleri sıralanmıştır. Metinlerde bulunması gereken nitelikler 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda geniş yer tutmaktayken 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda bu başlık altında bazı değişikliklere gidilmiştir.

Aranan nitelikler arasında metinler dersin amaç ve kazanımları ile örtüşmeli, sınıf düzeylerine uygun olmalı, olumsuz örnek içermemeli, yöresel ve dönemsel söyleyiş özelliklerini gerektiğinde yansıtabilmeli, alanda yaygın olarak değer görmüş yazarların edebi değer taşıyan metinlerinden seçilmeli, metinler birincil kaynaklardan alınmalı, her sınıf seviyesi için başka metinler seçilmeli, çeviri metinlerde çeviriye önem verilmeli, bir kitapta aynı yazardan farklı türlerde olmak koşuluyla en fazla iki metin seçilmelidir. Seçilen metinler

öğrencinin algılamasını ve dil yeteneğini geliştirip estetik zevk kazandıracak nitelikte olmalıdır.

Uzun metinlerin tamamı kitaplarda yer alamayacağı için özet kısmı metnin başında yer almalı, en can alıcı bölüme yer verilmelidir. Son kısmın özeti de yer almalıdır. Programla birlikte böylece anlam bütünlüğünün sağlanması ve anlamının geliştirilmesi için tedbirler alınmıştır.(MEB, 2015)

Burada dikkat çeken nokta metinlerde verilmek istenen değerlerin, 2005 programındaki kadar geniş yer verilmemesidir. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda metinler aracılığıyla millî, manevi ve evrensel değerlerin verilmesinin amaçlandığı açıkça beyan edilmişken, 2015 yılına gelindiğinde bu değerlerin metinlerde bulunması gerektiği ortaya konmamıştır.

2015 Türkçe Programı'nda diğer programdan farklı olarak, özellikle komisyonlar tarafından hazırlanan kitaplarda karşımıza çıkan "Bu kitap için yazılmıştır" ifadesinin kitaplarda yer almaması gerektiği belirtilmiştir(MEB,2015).

Tablo 4

Sınıf Düzeyine Göre Ders Kitaplarında Yer Alacak Okuma ve Dinleme Metinlerinin Türleri ve Dağılımı

Metin Türleri	5-6.Sınıflar		7-8.Sınıflar	
	Dinleme/ izleme	Okuma	Dinleme/ izleme	Okuma
Hikâye edici	8	14	8	14
Bilgi verici	4	14	4	14
Şiir	4	8	4	8
Toplam metin sayısı	16	36	16	36

"5-8. sınıflar düzeyinde hikâye edici metinler çerçevesinde hikâye, roman, masal, fabl, destan, efsane, anı, tiyatro türlerinden; bilgi verici metinler kapsamında kronolojik sıralamaya, tanımlamaya/betimlemeye, karşılaştırmaya, sebep-sonuca ve problem çözmeye dayalı metin çalışmalarından ve gezi yazısı, deneme, eleştiri, söyleşi, köşe yazısı, makale, biyografi, otobiyografi, mülakat vb. türlerden örneklere olabildiğince yer verilir" ifadesiyle program 2005 Türkçe Programı'ndan ayrılmaktadır.

2005 Türkçe Programı'nda türler sınıf seviyesine göre belirlenmişken 2015 Türkçe Programı'nda bu belirgin ayırım ortadan kalkmıştır.

2015 Türkçe Programı'nda 'Bilgilendirici Metin' kavramı kullanılmıştır. Bu kavram çerçevesinde gezi yazısı, deneme, eleştiri, söyleşi, köşe yazısı, makale, biyografi, otobiyografi, mülakat vb. türler bilgilendirici metin kapsamına alınmıştır. Ders kitaplarında bilgilendirici metinlerden 'olabildiğince yer verilir' ifadesi ile hangi sınıf düzeyinde hangi bilgilendirici metnin işleneceği ve ne oranda işleneceği belirsiz bırakılmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda temalar ve hangi temaların hangi sınıf seviyesinde işleneceği aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5
Sınıf Düzeyine Göre Temalar ve Konu Örnekleri

Tema	Sınıf Ders Saatleri Konu Örnekleri	5 (6)	6 (6)	7 (5)	8 (5)
Biz ve Değerlerimiz	Aile, büyüklerimiz, insan ilişkileri, dostluk, vefa, sadakat, merhamet, saygı, sevgi, paylaşma, dayanışma, yardımlaşma, arkadaşlık, sözünde durma, çalışkanlık, dürüstlük vb.	X	X	X	X
Dünya ve Çevre	Çevre, doğa, doğal afetler, bitkiler, hayvanlar, evren, zaman bilinci, mevsimler, gece, gündüz, vb.	X	X	X	X
Millî Kültürümüz	Yurdumuz, özellikle şehirler, yerler, kültürel, tarihî vb. önemli mekânlar, geleneksel sporlar, gelenekler, dinî bayramlar, vatan, bayrak	X	X	X	X
Millî Mücadele ve Atatürk	Millî mücadele, kahramanlık, cesaret, fedakârlık, Çanakkale vb.	X	X	X	X
Vatandaşlık Bilinci	Eşitlik, özgürlük, sorumluluk, görev bilinci, adalet, hukukun üstünlüğü, çalışma, üretme, paylaşma, emeğin değeri, vergi bilinci, tüketim bilinci vb.	X	X	X	X
Sağlık, Spor ve Oyun	Temizlik, beslenme, ilk yardım, hastalıklardan korunma, ilaç kullanımı, spor, spor kültürü, dinlenme, eğlenme, oyun, geleneksel çocuk oyunları, bilgisayar oyunları vb.	X	X	X	X
Sanat ve Toplum	Sanat, estetik, insan ve toplum, müzik, resim, tiyatro, mimari eserler, sinema vb.	X	X	X	X
Bilim ve Teknoloji	Teknoloji, ulaşım, iletişim, haberleşme, sosyal medya, merak duygusu, keşif ve icatlar vb.	X	X	X	X

2005 Türkçe Programı'nda görülen tema çeşitliliği daraltılmıştır. Her tema zorunlu tema kapsamına girmiştir. Alt temalar çeşitlendirilmiştir. Kitap yazarları alt temaların seçiminde daha özgür bırakılmıştır.

2015 Türkçe Programı 2005 Türkçe Programı'ndan yapısal olarak farklılıklar gösterse de verilmek istenen değerlere yönelik kazanımlar bazında benzerlikler taşımaktadır. Yine de millî değerlere 1981 ve 2005 Türkçe programlarında daha çok yer verildiği bir gerçekliktir.

Beceri alanlarının çoğunda kazanımlar, "kullanır, ifade eder, yapar, belirler, ayırt eder, uyarlar, yazar" gibi ifadelerle verilirken özellikle dil bilgisi alanında yer alan kazanımlar "fark eder" ifadesi ile yer almaktadır. Bu da dil bilgisi öğretiminde sezdirme yöntemine devam edildiğini bizlere göstermektedir.

2005 Türkçe Programı'nda "Atatürkçülük ile İlgili Konular ve Açıklamalar " başlığı altında işlenecek konu ve içerikler sınıflar bazında belirlenerek verilmişken, 2015 Türkçe Programı'nda "Millî Mücadele ve Atatürk" teması ve "millî mücadele, kahramanlık, cesaret, fedakârlık, Çanakkale vb." alt temaların dışında açıklamalara yer verilmemiştir(MEB, 2015).

İlgili Çalışmalar

Çalışma alanında yapılan ilgili araştırmalar incelendiğinde:

Parlak yıldız(1999), "İlkokulların Dördüncü ve Beşinci Sınıflarında Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Metinleri Üzerine Bir İnceleme (1948-1968 Programlarına Göre)" adlı çalışmasında 1968 ve öncesi hazırlanan Türkçe programlarını ve bu programlar aracılığıyla ders kitaplarına yansıyan moral değerler sistemini incelemeye açmıştır. Moral değerlerin ders kitaplarında belirli kavramlarla verildiğini tespit etmiştir.

Parlak yıldız, H. (2009). "İlkokul İkinci Devrede Türkçe Ders Kitaplarındaki Moral Değerlere Kısa Bir Bakış (1948-1968 Yılları Arası)" adlı çalışmasında 1968 ve öncesinde hazırlanan ders kitaplarını moral değerler sistem bakımından ele almıştır. Araştırma sonucunda moral değerlerin ders kitaplarında yerini tüm ayrıntılarıyla tespitini yaparak kitap

yazarlarına yol gösterecek önerilerde bulunmuştur.

Parlakıldız, H., Baytaş, S., H. (2016). "Olaya Dayalı Tür Olarak 'Pasaklılar' ve 'Çılgınlar Sınıfı' Adlı Çocuk Kitaplarında Moral Değerler Sistemi" isimli çalışmada, çocuklara verilmek istenen moral değerlerin, günümüz edebiyat dünyasının vazgeçilmezlerinden olan fantastik ögeler aracılığıyla da çocuğa ulaştırılabileceği sonucuna varılmış, bahsi geçen Çocuk Edebiyatı kitaplarının sahibi Mavisel Yener'in bu romanlarda vermeye çalıştığı moral değer kavramlarının neler olduğunun tespiti yapılmıştır.

Girgin (2003), "Cumhuriyetten Günümüze Ortaokul ve İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Genel ve Özel Amaçlarıyla Müfredat Programlarının Gelişimi" adlı çalışmasında, 1981 ve öncesinde hazırlanan Türkçe programlarının karşılaştırılmasını yaparak Türkçe eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlayamadığı tespitinde bulunmuştur.

Karaca (2003). "İlköğretim 8. sınıfta Okutulmakta Olan Türkçe Ders Kitaplarının Türkçe Dersi Genel ve 8. sınıfa Yönelik Özel Amaçları ile Müfredat Programlarına Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında, Türkçe ders kitaplarının, Türkçe programında belirtilen hedefleri gerçekleştirmeye yönelik metin ve çalışmalar içerdiği sonucuna ulaşmıştır.

Karakuş (2005). "Çizgi Filmlerdeki Şiddetin Çocuklar Üzerine Etkisi" adlı çalışmasında çizgi filmlerdeki iletilerin çocuklar üzerinde etkisini ortaya koymuştur. Çizgi filmlerdeki şiddet görüntülerinin ilköğretim kademesindeki öğrencileri nasıl etkilediğinin tespitine gidilmiş, çocuklara sunulan görsel ve yazılı iletilerin toplumsal etki aracı olduğu gerçeği bulgusuna ulaşılmıştır.

Parlakıldız, H., Baytaş, S., H. (2014). "Dönemeç ve Reyhan İsimli Romanlarda Gençlikte Moral Değerler Yönünden 'Özgüven ve İletişim' Unsurları" adlı çalışmada moral değer unsurlarının gençleri nasıl etkilediğinin, onların hayatlarına nasıl yön verdiğinin tespitine gidilmiştir.

Bölüm II :Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu tez çalışması betimsel nitel bir araştırma desenine sahiptir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Bu çerçevede 2005-2017 yılları arasında okutulan 5, 6, 7, 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarından moral değerleri içeren kavramlarla ilgili veriler toplanmıştır. Bu araştırmada 2005-2017 yılları arasında okutulan 5, 6, 7, 8. Sınıf Türkçe ders kitapları doküman analiziyle incelenmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evreni 2005-2017 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığından onaylı ilköğretim ikinci kademe sınıfları (5, 6, 7, 8. Sınıf) için hazırlanmış 147 adet kitabın olaya ve duyguya dayalı türleridir.

Çalışmada bizler her sınıf düzeyinden rastgele seçilmiş iki , toplamda da sekiz adet öğretmen kılavuz kitabında yer alan olaya ve duyguya dayalı türleri örneklem olarak kabul ettik. Örneklem seçimlerinde kılavuz kitaplarının tercih edilme nedeni dinleme/izleme metinlerinin sadece kılavuz kitaplarda yer almasından kaynaklanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri, 2005-2017 yılları arasında okutulan 5, 6, 7, 8.sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarından elde edilmiştir. Çalışmamızda temel alınan ders kitaplarına ait bilgiler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6
Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları Listesi

Yayınevi	Kitap	Yazarlar
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	Ortaokul Öğretmen Kılavuz Kitabı Türkçe 5. Sınıf	Nagihan Tetik, Nevin Zorlu, Hilal Türker, Zeynep Polat
Ada Matbaacılık	İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Osman Alacalı
Gizem Yayıncılık	İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Şükran Kaplan, Gülay Yıldırım Şen
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Komisyon
Cem Web Ofset	İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Elife Şahbaz Ballıoğlu
Meram Yayıncılık	İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ayla Sarbay
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları	İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Gülderen Öztürker, Derya Yılmaz
Dikey Yayıncılık	İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Arzu Demirel, Vicdan Özbay

Verilerin Toplanması

Çalışmamızı oluştururken öncelikle konu ile ilgili daha önce ortaya konmuş kitaplar, tezler ve makaleler tarama yöntemiyle incelenmiştir. Konu ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuş, ardından ders kitaplarında yer alan metinler içinde moral değerleri içeren kavramlar, olaya ve duyguya dayalı türler arasından taranmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz, toplum veya toplumbilim araştırmaları kapsamında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem çerçevesinde, daha önceden temalar belirlenir ve bu temalara göre özet ve yorumlama yapılır. Doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilen bu yöntemde amaç, bulguları düzenleyerek yoruma açabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Türkçe ders kitaplarında yer alan olaya ve duyguya dayalı türler kodlama yapabilmek amacıyla her kitapta olaya dayalı türlerde hikâyeden dört, romandan bir ve diğer türlerden birer örnek metin alınırken; her kitapta farklı şiir türlerinden tüm örnekler araştırma kapsamına alınmıştır. Taranan içerikte moral değerleri içeren kavramlar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Bölüm III: Bulgular

İlköğretim Ders Kitaplarındaki (5, 6, 7, 8. Sınıf) Metinlerin Türlerine , Yazarlarına, Temalarına Göre Dağılımı

Metinlerin türlerine göre dağılımı. Edebi metinler ele aldıkları konular, olay örgüsü ve yapıları itibariyle çeşitli türlere ayrılırlar. Zaman, mekân ve gerçek ile gerçekdışına olan duruşu bu ayırımı dikkat edilen diğer noktalardan biridir.

"Bütün edebiyat eserlerinde yazarların ele alıp değerlendirdikleri, anlattıkları ya bir olay ya bir düşünce ya da bir duygu olmakta ve bunlardan herhangi birinin ele alındığı türlerde benzerlikler görülmektedir"(Parlakyıldız, 1999, s.145).

"Edebiyat türlerini konu olarak seçilen kavramlar doğrultusunda, olaya, duyguya ve düşünceye dayalı türler olarak gruplandırabiliriz"(Cemiloğlu, 1995, s.16).

Yukarıdaki görüş ve gruplamalar doğrultusunda alan taraması yapılarak elde edilen metinler, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve bu çözümlenmelerle kişilik modelleri, millî değerler, ahlâki değerler ve evrensel değerler gibi moral değerlerin hangi kavramalar aracılığıyla çocuklara verildiğinin tespiti yapılmıştır. Bu kavramların çocuklara yansıyor yansımadağı çağın gerçekliğinden yola çıkılarak tartışılmıştır.

Olaya dayalı türler. Temel ögesini bir olayın oluşturduğu türlerdir. Bu özelliği taşıyan en baskın tür hikâyedir. Olay içeren diğer türler, bazı özellikler bakımından bu türden ayrılırlar. Roman türünde olayın yanı sıra kahramanlar, yer ve zaman gibi ögeler de türde geniş yer alır. Anı ve gezi yazısında ise olayın akışı, çevrenin özelliklerine kayar. Yine de bu türler olay ağırlıklı türler içinde değerlendirmeye alınır.

Olayın zamanı açısından hikâye, roman, tiyatro, anı ve gezi yazısında netlik bulunurken, masal, fabl, efsane ve destanda netlik yoktur.

Kahramanlar masal, fabl, efsane ve destanlarda olağanüstü özellikler taşıırken diğer türlerde gerçeklik ögelerini bünyelerinde barındırırlar.

Çalışmamızın örneklemini oluşturan ders kitaplarında yer alan olaya dayalı türlere bakacak olursak:

5.Sınıf kitaplarında olaya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 52 metin vardır. Hikâye türünde 16 adet metin bulunmaktadır. Masal 3 metinle yer bulurken; tiyatro 2, roman, fabl, anı türünde 1 metne rastlanmaktadır. Kitapta gezi yazısı ve destan türüne ait metin yoktur. Olaya dayalı türler, bu kitapta toplam metin içinde %48 oranında yer almaktadır.

Tablo 7
5.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	16	30
Roman	1	2
Tiyatro	2	4
Efsane	1	2
Destan	-	-
Fabl	1	2
Masal	3	6
Anı	1	2
Gezi Yazısı	-	-
Toplam	25	48

Kitabın basıldığı tarih göz önüne alındığında, 2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan 5.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

2.Kitap:

Kitapta 48 metin vardır. Hikâye türünde 15 adet metin bulunmaktadır. Masal ve anı türünde 1 metin yer bulurken; roman, tiyatro, efsane, destan, fabl ve gezi yazısı türüne ait metin yoktur. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %35 oranında yer almaktadır.

Tablo 8
5.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	15	31
Roman	-	-
Tiyatro	-	-
Efsane	-	-
Destan	-	-
Fabl	-	-
Masal	1	2
Anı	1	2
Gezi Yazısı	-	-
Toplam	17	35

Kitabın basıldığı tarih göz önüne alındığında, 2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar)

Öğretim Programı'nda yer alan 5.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

6.Sınıf kitaplarında olaya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 37 metin vardır. Hikâye türünde 9 adet metin bulunmaktadır. Fabl, gezi yazısı ve anı 2, tiyatro ve masal 1 metinle kitapta yerini almaktadır. Kitapta roman, efsane ve destan türüne ait metin yoktur. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %48 oranında yer almaktadır.

Tablo 9
6.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	9	24
Roman	-	-
Tiyatro	1	3
Efsane	-	-
Destan	-	-
Fabl	2	6
Masal	1	3
Anı	2	6
Gezi Yazısı	2	6
Toplam	18	48

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7,

8.Sınıflar) yer alan ve 6.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

Hikâye türü kitapta en çok verilen tür olma özelliğine sahiptir. Gezi yazısı 6.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır. Hikâye türünde 9 adet metin bulunmaktadır. Anı ve gezi yazısı türü 2 metinle kitapta yerini almaktadır. Roman, tiyatro, fabl ve masal türüne ait 1 metin bulunmaktadır. Kitapta efsane ve destan türüne ait metin yoktur. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %47 oranında yer almaktadır.

Tablo 10
6.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	9	25
Roman	1	3
Tiyatro	1	3
Efsane	-	-
Destan	-	-
Fabl	1	3
Masal	1	3
Anı	2	5
Gezi Yazısı	2	5
Toplam	17	47

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) yer alan ve 6.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

Roman ve gezi yazısı 6.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır.

7.Sınıf kitaplarında olaya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 37 metin vardır. Hikâye ve anı türünde 4 adet metin bulunmaktadır. Kitapta efsane türü 2 metinle; gezi yazısı türü ise 1 metinle yer almaktadır. Kitapta roman, tiyatro, destan, fabl ve masal türüne ait metin bulunmamaktadır. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %30 oranında yer almaktadır.

Tablo 11
7.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	4	11
Roman	-	-
Tiyatro	-	-
Efsane	2	5
Destan	-	-
Fabl	-	-
Masal	-	-
Anı	4	11
Gezi Yazısı	1	3
Toplam	11	30

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) yer alan ve 7.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu türlerden olan tiyatro türüne ait metin içermemektedir.

Efsane, 6.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır. Hikâye türünde 7 adet metin bulunmaktadır. Anı türü 3 metinle kitapta yer alırken; gezi türü 2 metinle kitapta yerini almaktadır. Roman ve tiyatro türünde 1 metne yer verilmiştir. Kitapta efsane, destan, fabl ve masal türüne ait metin bulunmamaktadır. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %39 oranında yer almaktadır.

Tablo 12
7.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	7	20
Roman	1	3
Tiyatro	1	3
Efsane	-	-
Destan	-	-
Fabl	-	-
Masal	-	-
Anı	3	8
Gezi Yazısı	2	5
Toplam	14	39

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) yer alan ve 7.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

Roman türü 7.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır. 7.sınıfa gelindiğinde olaya dayalı türlerde azalma olduğu görülmektedir.

8.Sınıf kitaplarında olaya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta hikâye türünde 5 adet metin bulunmaktadır. Anı türü 5 metinle kitapta yerini almaktadır. Roman, efsane, destan ve gezi yazısı türüne ait 1 metin bulunmaktadır. Tiyatro, fabl ve masal türüne rastlanmamıştır. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %38 oranında yer almaktadır.

Tablo 13
8.Sınıf 1.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	5	13
Roman	1	3
Tiyatro	-	-
Efsane	1	3
Destan	1	3
Fabl	-	-
Masal	-	-
Anı	5	13
Gezi Yazısı	1	3
Toplam	14	38

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) yer alan ve 8.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu türleri içermektedir.

Tiyatro türü, 8.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır. Hikâye türünde 5 adet metin bulunmaktadır. Anı türü 2 metinle kitapta yerini almaktadır. Kitapta roman, tiyatro, efsane, destan ve masal türüne ait 1

metin bulunurken; fabl türüne rastlanmamıştır. Olaya dayalı türler , bu kitapta toplam metin içinde %36 oranında yer almaktadır.

Tablo 14
8.Sınıf 2.Kitap Tür Dağılımı

Türün Adı	Adedi	%'si
Hikâye	5	13
Roman	1	3
Tiyatro	1	3
Efsane	1	3
Destan	1	3
Fabl	-	-
Masal	1	3
Anı	2	5
Gezi Yazısı	1	3
Toplam	13	36

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) yer alan ve 8.sınıf ders kitaplarında bulunması zorunlu olarak belirtilmiş türleri içermektedir.

Efsane, masal, tiyatro ve gezi yazısı türü 8.sınıf kitaplarında bulunması zorunlu türler içinde olmasa da kitapta yer almaktadır.

7.sınıfa ait 1.kitapta bulunması gereken zorunlu olan tiyatro türü hariç 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) sınıflar bazında zorunlu olarak bulunması gereken türlerin kitaplarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Aynı sınıf düzeylerinde ele alınan kitaplar arasında mukayese yapıldığında olaya dayalı türlerin dağılımında 5. ve 7.sınıflara ait kitaplar arasında büyük farklar tespit edilmiştir.

Tablo 15
Olaya Dayalı Türlerin Kitaplara Göre Dağılımı

Olaya Dayalı Türler							
5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf	
1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap
%48	%35	%48	%47	%30	%39	%38	%36

Sınıf seviyeleri yükseldikçe olaya dayalı türlerin oranında azalma olsa da 7.sınıfa ait 1.kitapta olaya dayalı türlerin diğer kitaplardaki oranın çok altında kaldığı tespit edilmiştir.

Türlerin çeşitleri bakımından yapılan mukayesede aynı sınıfa ait kitaplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir.

Duyguya dayalı türler. Şiir insan ruhunun duyarlılığını belli sembolik çağrışımlarla ahenkli bir şekilde aktarma sanatıdır. Bu sebeple duyguya dayalı türler dediğimizde akla ilk gelen şiir olmaktadır.

Duygularını yeni tanıyan, onları nasıl ifade edeceğini yeni yeni öğrenen ilköğretim ikinci kademe öğrencilerini şiir türüyle buluşturmak oldukça önemlidir.

Bu açıdan bakıldığında, kitaplarda yer alan şiirlerin niceliğinin yanı sıra niteliği üzerinde de titizlikle durulmalıdır.

Çalışmamızın örneklemini oluşturan ders kitaplarında yer alan şiir türlerine bakacak olursak:

5.Sınıf kitaplarında duyguya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 52 metin vardır. Duyguya dayalı türlerden şiir, 11 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %21 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler millî edebiyatı yansıtan şiirlerden seçilirken konusunu günlük hayattan alan günümüz şiirlerine de rastlanmaktadır.

2.Kitap:

Kitapta 48 metin vardır. Duyguya dayalı türlerden şiir, 15 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %31 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler millî edebiyatı yansıtan şiirlerden seçilirken konusu günlük hayat olan günümüz şiirlerine de rastlanmaktadır.

6.Sınıf kitaplarında duyguya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 37 metin vardır. Duyguya dayalı türlerden şiir, 9 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %24 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler daha çok çocuk ve okul konularını içermektedir. 5.sınıf düzeyine daha uygun olan bu tarz 6.sınıf düzeyinde karşımıza çıkmaktadır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır. Duyguya dayalı türlerden şiir, 6 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %17 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler millî edebiyatı yansıtan şiirlerden seçilirken konusunu günlük hayat olan günümüz şiirlerine de rastlanmaktadır.

7.Sınıf kitaplarında duyguya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 37 metin vardır.Duyguya dayalı türlerden şiir, 6 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %16 oranında yer almaktadır.

Türün konu dağılımına bakıldığında daha çok günlük hayatı içeren duyguların ifadesine gidildiği görülmektedir. Diğer kitaplarda ağırlıklı olarak verilen millî edebiyat ürünlerine bu kitapta rastlanmamıştır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır.Duyguya dayalı türlerden şiir, 7 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %19 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler millî edebiyatı yansıtan şiirlerden seçilirken konusunu günlük hayat olan günümüz şiirlerine de rastlanmaktadır.

8.Sınıf kitaplarında duyguya dayalı türlerin dağılımı;

1.Kitap:

Kitapta 37 metin vardır.Duyguya dayalı türlerden şiir, 3 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %8 oranında yer almaktadır.

Türün konu dağılımına bakıldığında daha çok günlük hayatı içeren duyguların ifadesine gidildiği görülmektedir. Diğer kitaplarda ağırlıklı olarak verilen millî edebiyat ürünlerine bu kitapta rastlanmamıştır.

2.Kitap:

Kitapta 36 metin vardır. Duyguya dayalı türlerden şiir, 10 adet ile bu kitapta toplam metin içinde %28 oranında yer almaktadır.

Şiir türünde verilen örnekler millî edebiyatı yansıtan şiirlerden seçilirken sevgi temalı şiirlere de rastlanmaktadır.Aynı sınıf düzeylerinde ele alınan kitaplar arasında duyguya dayalı türlerin dağılımında 6. ve 8.sınıflarda büyük farklar tespit edilmiştir.

*Tablo 16
Duyguya Dayalı Türlerin Kitaplara Göre Dağılımı*

Duyguya Dayalı Türler							
5.Sınıf		6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf	
1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap	1.Kitap	2.Kitap
%21	%31	%24	%17	%16	%19	%8	%28

Türü kendi içinde mukayese edecek olursak kitaplarda millî edebiyat ruhunu yansıtan şiirlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Sevgi temalı şiirlerde ayrıca çok hayvan ve doğa sevgisinin yansıtıldığını da söyleyebiliriz.

Metinlerin yazarlarına göre dağılımı. 5.Sınıf kitaplarının yazarlara göre dağılımı;

1.Kitap:

Tablo 17

5.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazar Adı	Türü	Sayfa No:
1	Padişahın Kulakçıbaşı	Behiç Ak	Masal	30
2	Ödevsiz Gezegen	Brigitte Labbe, P.F.DUPONT-	Hikâye	37

BEURIER				
3	Vergi Bilir (Dinleme -İzleme Metni)	-----	Bilgilendirici Metin	42
4	Memleket İsterim	Cahit Sıtkı Tarancı	Şiir	46
5	Dük Oldu Hödük	İsmet Bertan	Hikâye	50
6	Gecekarası Adında Bir Karga(Dinleme Metni)	Mehmet Güler	Hikâye	
7	Tüketicinin Bilinç Gücü	Şeref Oğuz	Makale	59
8	Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkısı	Nuri Uslu	Anı	70
9	Bir Yolcuya (Dinleme-İzleme Metni)	Necmettin Halil Onan	Şiir	74
10	İstiklâl Marşı	Vehbi Vakkasoğlu	Bilgilendirici Metin	77
11	Bayram Toplantısı	İsmail Hakkı Sunat	Tiyatro	81
12	Dersimiz Atatürk (Dinleme-İzleme Metni)	-----	Bilgilendirici /Belgesel	86
13	O Geliyor	Celal Sahir Erozan	Şiir	88
14	Tren Rayları	Osman Alagöz	Hikâye	92
15	Anadolu	Mehmet Faruk	Şiir	102
16	Komşuluk	Gürtunca Şevket Rado	Deneme	107
17	Bir Bardak Çay Daha Alır mısınız? (Dinleme-İzleme Metni)	-----	Bilgilendirici Metin	111
18	Ben Bir Küçük Kilimim	Bedri Rahmi Eyüpoğlu	Hikâye	113
19	Nasrettin Hoca	Hakan Meriç	Bilgilendirici Metin	118
20	Davul Tozu, Minare Gölgesi(Dinleme Metni)	-----	Hikâye	122
21	Atasözü Sevgisi	Pelin Güneş	Hikâye	127
22	İlim Kendin Bilmektir	Yunus Emre	Şiir	138
23	Bir Uzay Görevinin Öyküsü(Dinleme Metni)	Nicholas Harris	Hikâye	141
24	Yelkovan Kuşlarının Efendisi	Koray Avcı Çakman	Efsane	144
25	Perseid Göktaşı Yağmuru	Alp Akoğlu	Bilgilendirici Metin	149
26	Hezarfen Ahmet Çelebi(Dinleme Metni)	Ahmet Önel	Hikâye	153
27	Bu Robotların Esin Kaynağı Hayvanlar	Bilim Çocuk	Bilgilendirici Metin	158
28	Karagöz ile Hacivat-İncelik	Suat Batur	Tiyatro	168
29	Tilkiyle Leylek(Dinleme Metni)	La Fontaine	Fabl	172
30	Sabır Sularında	Bestami Yazgan	Hikâye	175
31	Dedemin Cep Saati	Mehmet Güler	Şiir	179

32	Akıllı Kuş(Dinleme Metni)	Asiye Duman	Masal	182
33	İstanbul'un Metninden Viyanaya Kapılarına	İsmail Çolak	Biyografi	186
34	Sanatın En Kırılğan Hali: Yumurta Oyma Sanatı	Semra Ünlü	Bilgilendirici Metin	196
35	Sude'nin Babası Pantomimci(Dinleme Metni)	Behiç Ak	Hikâye	200
36	Osman Cemal Bey'in Nar Hakkı	Ahmet Büke	Hikâye	205
37	Alfabeden Kaçan Harflerin Macerası	Çiğdem Sezer	Şiir	210
38	Sahibini Arayan Keman	Koray Avcı Çakman	Hikâye	214
39	Sinema Düşlerimizi Gerçekleştiriyor	Tuğba Can	Bilgilendirici Metin	219
40	Fotoğraf	Cemal Süreya	Şiir	222
41	Oyun Tasarımı	Anna-Maria Crum	Bilgilendirici Metin	230
42	Spor	Behçet Necatigil	Şiir	235
43	Scooter ile Tornet(Dinleme Metni)	Altan Alkan	Hikâye	238
44	Babaannemin Soğanları	Asuman Portakal	Hikâye	242
45	Patates	İlhan Berk	Deneme	247
46	Keloğlan Akıllı Oğlan (Dinleme Metni)	Tarık Dursun K.	Masal	251
47	Balık Adamlar	Aysel Korkut	Hikâye	260
48	Çöpler ve Geri Dönüşüm	Anna Hatzımanoli	Bilgilendirici Metin	265
49	Bahar Şiiri(Dinleme Metni)	Ataol Behramoğlu	Şiir	269
50	Parbat Dağının Esrarı	Gülten Dayıoğlu	Roman (Fantastik)	272
51	Ağaçlarımızı Takdim Ederim	Bedri Rahmi Eyüpoğlu	Şiir	278
52	Doğal Afetler(Dinleme- İzleme Metni)	-----	Şiir	282

52 adet metnin yer aldığı bu kitapta serbest okuma metinlerine yer verilmemiştir.

Kitapta 5 adet dinleme-izleme ve 11 adet de dinleme metni bulunmaktadır.

Kitapta metinler çoğunlukla yerli yazarlardan seçilirken, Nicholas Harris gibi yabancı yazarlara da yer verilmiştir.

Metin seçimlerinde edebiyatımızda herkes tarafından bilinen Yunus Emre, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Cemal Süreya, Cahit Sıtkı Tarancı, Ataoğl Behramoğlu gibi yazarların yanı sıra Çocuk Edebiyatı yazarlarından Gülten Dayıoğlu , Behiç Ak Koray Avcı Çakman, Mehmet Güler, Pelin Güneş ve Aysel Korkut'un eserlerine de yer verilmiştir.

Fantastik ögeler içeren Gülten Dayıoğlu'na ait "Parbat Dağının Esrarı" da kitapta yerini almaktadır. Kitapta bazı yazarlardan ikişer metin seçildiği görülmektedir: Behiç Ak'a ait bir masala ve bir hikâyeye; Bedri Rahmi Eyüpoğlu' na ait iki şiire ve Koray Avcı Çakman'ın kaleme aldığı bir hikâye ve bir efsaneye yer verilmiştir.

Kitapta Millî Edebiyat Dönemi'ne ait şairlerin şiirlerinin yanı sıra Çiğdem Sezer gibi genç şairlerin şiirlerine de rastlanmaktadır.

Kitapta üç dinleme/izleme metninin yazarları belirtilmemiştir. Bu, kitapta eksik bırakılmış bir noktadır. "Bu Robotların Esin Kaynağı Hayvanlar" adlı bilgilendirici metnin yazarı kısmında Bilim Çocuk adlı derginin ismi yer almaktadır.

Masal türünde millî kültürümüze ait masalların yanı sıra günümüz masallarına da yer verilmiştir. Bunlar arasında Behiç Ak'ın "Padişah'ın Kulakçıbaşısı" adlı masal hem içerdiği değerler hem de günümüz masalcılığı açısından dikkat çekicidir.

2.Kitap:

Tablo 18

5.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazar Adı	Türü	Sayfa No:
1	Para Cüzdanı	İslam Beytullah Erdi	Hikâye	43
2	Aslında Hepimiz	Sevilay Atmaca	Bilgilendirici Metin	50
3	Aile Fotoğrafi	Bahaettin Karakoç	Şiir	55
4	Arkadaşım(Dinleme Metni)	Fatih Erdoğan	Şiir	60
5	Ahşap Ev (SOM)	Gülsüm Cengiz	Bilgilendirici Metin	66
6	Kurallara Uygun Davranmak(SOM)	Nuran Direk	Bilgilendirici Metin	67
7	Dağdelenoğlu	Münir Hayri	Hikâye	79

		Egeli		
8	Atatürkçü Düşünce Sistemi	Cemil Sönmez	Bilgilendirici Metin	88
9	Atatürk'ün Öğrencilere Mektubu	Yüksel Erekli	Şiir	95
10	Samsun'a Yolculuk(Dinleme Metni)	Selahattin Arslan	Hikâye	103
11	Atatürk'ün Hayatı(SOM)	Kemal Kara	Biyografi	109
12	Böyle İstiyordu Atatürk(SOM)	A. Adnan Çakmakçioğlu	Şiir	110
13	Güzel Atlar Ülkesi	----- -	Bilgilendirici Metin	121
14	Anadolu'muz	Sabahattin Kudret Aksal	Şiir	128
15	Gaziantep'ten İstanbul'a Yolculuk	Ülkü Tamer	Hikâye	134
16	Türkiye Destanı(Dinleme Metni)	Ali Rıza Özer	Şiir	141
17	Lokman Hekim(SOM)	Ali Püsküllüoğlu	Hikâye	147
18	Edirne(SOM)	Zeki Tunaboşlu	Şiir	147
19	Düşler ve Teknoloji	Çağlar Sunay- Zafer Karaca	Bilgilendirici Metin	161
20	Gökyüzünde Beliren Tuhafılık	Dilek Aykul Bishhu	Hikâye	168
21	Dünyayı Dolaşsam	Şükrü Enüs Regü	Şiir	174
22	Bilim Kurgu Dünyası(Dinleme Metni)	---	Bilgilendirici Metin	178
23	Masalcı(SOM)	Nur Bilimer	Hikâye	183
24	Masal Masal İçinde(SOM)	Bestami Yazgan	Şiir	184
25	Tükenmeyen Kalemler	Faruk Aydınçılar	Bilgilendirici Metin	196
26	Konuttaki Gelişim	Beytullah Hatoğlu	Şiir	204
27	Bankamatik Kursu Açan Yok mu?	Selahattin Duman	Hikâye	210
28	Musluklu Su Bidonu (Dinleme Metni)	Fatih Karatepe	Hikâye	217
29	Şarbon Aşısı(SOM)	Kemal Demiray	Hikâye	223
30	Teller Nasıl Konuşturuldu?(SOM)	Egon Larsen	Hikâye	224
31	Uzayın Keşfi	L. Howell, K. Rodgers, C.Henderson	Bilgilendirici Metin	235
32	Rüzgârın Öyküsü	Mustafa Eremektar	Hikâye	241
33	Güzel Bulut	Ayla Çınaroğlu	Şiir	248
34	Gökyüzü(Dinleme Metni)	Sabih Şendil	Şiir	254
35	Gökyüzündeki Resim(SOM)	Alp Akoğlu	Bilgilendirici Metin	260
36	Kuyruklu Yıldız ile Dünya Turu (SOM)	Nimet Erkunt	Masal	261
37	Çocukluğumdaki Bayramlar	Ülkü Tamer	Hikâye	274
38	Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyüpoğlu	Şiir	281
39	Ateşte Açan Çiçekler	Yrd.Doç.Dr.Cemi le Koca	Bilgilendirici Metin	286

40	Mevlana(Dinleme Metni)	Mehmet Önder	Anı	294
41	İstiklâl Marşı'nı Dinlerken (SOM)	Cahit Sıktı Tarancı	Şiir	300
42	Mimar Sinan(SOM)	Emin Özdemir	Biyografi	300
43	Babamdan Öğrendiklerim	Leo Buscaglia	Hikâye	310
44	Zararlı Maddeler ve Sağlığımız	Doğan Kardeş Dergisi	Bilgilendirici Metin	317
45	Söğüt, Dere,Serçe	M.Güner Demiray	Şiir	323
46	Kalbimizin Sesi(Dinleme Metni)	Zafer Zengin	Bilgilendirici Metin	328
47	Hayvan Dostları(SOM)	Handan Derya	Hikâye	334
48	İskele(SOM)	TSE Öncü Çocuk	Bilgilendirici Metin	335

48 adet metnin ve 8 adet temanın yer aldığı kitapta her temada 1 dinleme ve 2 de serbest okuma metnin olduğu tespit edilmiştir.

Kitapta metinler çoğunlukla yerli yazarlardan seçilirken Leo Buscaglia gibi yabancı yazarlara da yer verilmiştir.

Metin seçimlerinde edebiyatımızda herkes tarafından bilinen Ali Püsküllüoğlu, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Cahit Sıtkı Tarancı gibi yazarların yanı sıra Çocuk Edebiyatı yazarlarından Ayla Çınaroğlu, Gülsüm Cengiz ve Fatih Erdoğan gibi yazarları da görmekteyiz.

Kitapta Millî Edebiyat Dönemi'ne ait şairlerin şiirlerinin yanı sıra Fatih Erdoğan gibi çocuk dünyasını konu alan yazarların şiirlerine de rastlanmaktadır.

Kitapta "Güzel Atlar Ülkesi" adlı bilgilendirici metnin yazarı belirtilmemiştir. "Zararlı Maddeler ve Sağlığımız" adlı metnin yazarı kısmında Doğan Kardeş adlı derginin ismi yer almaktadır. Ayrıca "İskele" adlı metnin yazarı kısmında TSE Öncü Çocuk adlı derginin ismi yer almaktadır.

Masal türünde günümüz masallarına da yer verilmiştir. Bunlar arasında Nimet Erkunt'un "Kuyruklu Yıldız ile Dünya Turu" adlı masalı doğaya ve bilimsel bilgilere yer vermesi açısından hem de günümüz masalcılığı açısından dikkat çekicidir.

6.Sınıf kitaplarının yazarlara göre dağılımı;

1.Kitap:

Tablo 19

6.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No:
1	Türkiye'm Türkiye'm	Halim Yağcıoğlu	Şiir	4
2	Nilüfer Prenses	Uğur Büğet	Masal	11
3	Karamelli Akide Şekeri	Mavisel Yener	Hikâye	19
4	Eskici(Dinleme Metni)	Refik Halit Karay	Hikâye	25
5	Martha'nın Sırrı(SOM)	Dot Abraham	Hikâye	31
6	Ben Öğretmenim(SOM)	Türkân Gedik Bengi	Şiir	32
7	Atatürk'ün Hayatı	Komisyon	Biyografi	33
8	Atatürk'ten Anılar	İsmet Kür	Anı	36
9	Anadolu'nun Sesi-Kadın Ulusun Temelidir!	İsmet Kür	Anı	45
10	Atatürk'ün Yeni Tarih Anlayışı	Osman Bircan	Makale	51
11	Atatürk ve Müzik Devrimi(Dinleme Metni)	Yücel Ersoy	Deneme	56
12	Atatürk Gülümsedi(SOM)	Talat Tekin	Şiir	62
13	Atatürk'ten Özdeyişler(SOM)	Atatürk	Özdeyiş	62
14	Komşuluk	Şevket Rado	Deneme	65
15	Dostluğun Değeri	Beydeba	Fabl	72
16	Erzurum'u Böyle Savunduk	Feridun Fazıl Tülbentçi	Radio Konuşması	78
17	İki Kardeş(Dinleme Metni)	Angel Karaliyçev	Hikâye	84
18	Konuğa İkrâm(SOM)	Mehmet Önder	Söyleşi	92
19	Maymunun Krallığı(SOM)	La Fontaine	Fabl	92
20	Pulsuz Dilekçe	Atalay Yörükoğlu	Mektup	95
21	Kırmızı Pabuçlar	Nehir Tunaz	Hikâye	101
22	Ah Şu Gençler	Turgut Özakman	Tiyatro	106
23	Gelecek Sensin Çocuğum (Dinleme Metni)	Tarık Orhan	Şiir	113
24	İlk Adım(SOM)	Rabona Turner Gordon	Şiir	119
25	Sonuncu Koşucu(SOM)	Lisa Bench	Hikâye	119
26	Mor Salkımlı Ev	Enver Ahmet	Hikâye	123
27	İstanbul	Ziya Osman Saba	Şiir	129
28	Arjantin	Gülten Dayıoğlu	Gezi Yazısı	134
29	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek(Dinleme Metni)	Şevket Rado	Deneme	140
30	Okul(SOM)	Âşık Veysel	Şiir	146

		Şatıroğlu		
31	Çocukluk(SOM)	Ayhan Bozfirat	Hikâye	146
32	Leylekler	Mehmet Güler	Hikâye	150
33	Rüzgâr	Cahit Külebi	Şiir	156
34	Yer Çekimsiz Yaşam	Alp Akoğlu	Söyleşi	161
35	Güz Patikaları(Dinleme Metni)	Halim Yalçın Diker	Gezi Yazısı	166
36	Dünya ve Zaman(SOM)	Suhan Hatipoğlu	Şiir	171
37	Odamda Ağustos Böceği(SOM)	Oktay Akbal	Fabl	171

37 Adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta her temada 1 dinleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Kitapta Refik Halit Karay'a ait Eskici adlı hikâye dışında günümüz hikâye örneklerine yer verilmiştir. Hikâyeler ağırlıklı olarak insanî duyguları aktarmaktadır.

Kitapta metinler çoğunlukla yerli yazarlardan seçilirken Angel Karaliyçev gibi yabancı yazarlara da yer verilmiştir. Fabl türünün önemli yazarlarından olan Beydeba'ya ve La Fonraine'ye yer verilmiştir.

Atatürk'e ait anılar onu yakından tanıma fırsatı bulmuş İsmet Kür'ün aktarımlarındandır.

Hikâye seçimlerinde edebiyatımızda herkes tarafından bilinen Refik Halit Karay gibi yazarların yanı sıra Gülten Dayıoğlu, Mavisel Yener ve Nehir Tunaz gibi Çocuk Edebiyatı yazarlarından örneklere de yer verilmiştir.

Kitapta Millî Edebiyat Dönemi'ne ait Talat Tekin, Tarık Orhan gibi şairlerin şiirlerinin yanı sıra Suhan Hatipoğlu gibi doğayı konu alan yazarların şiirlerine de rastlanmaktadır.

Kitapta günümüz masallarına yer verilmiştir. Bunlar arasında Uğur Büğet'in "Nilüfer Prenses" adlı masalı taşıdığı değerlerin çokluğu bakımından dikkat çekicidir.

2.Kitap:

Tablo 20

6.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No:
1	Kütüphane	M. Nihat Malkoç	Şiir	49
2	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Mehmet Güler	Hikâye	57
3	Canım Kitap	Suut Kemal Yetkin	Deneme	65
4	Simyacı (Dinleme/İzleme)	Sadi Bülbül	Söyleşi	70
5	Kitap(SOM)	Muzaffer Hacıhasanoğlu	Deneme	76
6	Vitrindeki Masal Kitabı(SOM)	Üzeyir Gündüz	Hikâye	76
7	Mustafa Kemal Atatürk	Komasyon	Biyografi	85
8	Atatürk'ün Fikir Dünyası	Asım Onat	Makale	95
9	Atatürk'ün Türk Folkloruna Olan İlgisi	(Prof. Dr.)Esmâ Şimşek	Makale	105
10	Atatürk'ten Anılar	Ahmet Bekir Palazoğlu-Songül Saydam-Kâzım Özalp	Anı	112
11	100.Yıl Atatürk Marşı(SOM)	Fazıl Hüsnü Dağlarca	Şiir	119
12	Anadolu'nun Sesi(SOM)	İsmet Kür	Anı	120
13	Soylu Bilgi Ağacı	Bestami Yazgan	Şiir	129
14	Eskici	Refik Halit Karay	Hikâye	135
15	Anadolu	Mustafa Ruhi Şirin	Deneme	144
16	Kuşular (Dinleme/İzleme)	Ziya Gökalp	Masal	152
17	Bayrak(SOM)	Ârif Nihat Asya	Şiir	160
18	Forsa(SOM)	Ömer Seyfettin	Hikâye	160
19	Meşe ile Saz	La Fontaine	Fabl	168
20	Dijon' dan Trabzon'a	Sabahattin Rahmi Eyuboğlu	Mektup	176
21	Nasrettin Hoca	Aydın Su	Tiyatro	183
22	Anne (Dinleme/İzleme)	Ârif Nihat Asya	Şiir	195
23	Yaşamımızdaki Renkler(SOM)	Atillâ Birkiye	Deneme	202
24	Sahibini Unutmayan Köpek(SOM)	Hasan Lâtif Sarıyüce	Hikâye	202
25	Anadolu'da Bahar	Abdurrahim Karakoç	Şiir	213
26	Bayram Yeri	Muzaffer İzgü	Hikâye	221
27	Hoşgörüler Diyarı Mardin	Adnan Avuka	Gezi Yazısı	228
28	Momo	Michael Ende	Roman	237

	(Dinleme/İzleme)			
29	İnsanı Selçuklu Devrine Götüren Şehir: Kayseri(SOM)	Yaşar Kemal	Gezi Yazısı	244
30	Atasözü ve Deyimlerde Kalan Mahalleler(SOM)	Rıdvan Canım	Deneme	242
31	Boş Arsa	Mustafa Kutlu	Fıkra	252
32	Kınalı Keklik	Miyase Sertbarut	Hikâye	260
33	Orman Küstü Bize	Cemalettin Şenocak	Sohbet	268
34	Uzay (Dinleme/İzleme)	Beril Açıkgöz	Hikâye	278
35	Hayvan Olimpiyatları(SOM)	Banu Binbaşaran Tüysüzoğlu	Söyleşi	284
36	Yıldızlar, Evren ve Galileo(SOM)	Bilgin Ersözlü	Hikâye	285

36 adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta 5 temada 1 dinleme/izleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Atatürk adlı temada dinleme/izleme metnine yer verilmediği tespit edilmiştir.

Kitapta Ömer Seyfettin'ten "Forsa", Refik Halit Karay'dan "Eskici" adlı gibi, Türk edebiyatında yer etmiş hikâyelerin yanı sıra Muzaffer İzgü'ye ait "Bayram Yeri" gibi yeni dönem hikâyelerine de rastlanmaktadır.

Kitapta La Fontaine ve Michael Ende hariç yabancı yazarların eserlerine yer verilmemiştir.

Ârif Nihat Asya'ya ait "Anne" ve "Bayrak" şiiri kitapta yer almaktadır.

Metin seçimlerinde edebiyatımızda herkes tarafından bilinen Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay gibi yazarların yanı sıra Çocuk Edebiyatı yazarlarından Üzeyir Gündüz'e, Mehmet Güler'e, Mustafa Ruhi Şirin'e ve Miyase Sertbarut'a yer verildiği de tespit edilmiştir.

Kitapta Millî Edebiyat Dönemi'ni ruhunu yansıtan Ârif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiirine ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "100.Yıl Atatürk Marşı" şiirlerine rastlanmaktadır.

Masal türünde kitapta yer alan eserlerden biri de fikir hayatımıza yön vermiş yazarlardan Ziya Gökalp' in " Kuğular" adlı masalıdır.

7.Sınıf kitaplarının yazarlara göre dağılımı;

1.Kitap:

Tablo 21

7.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No:
1	Kitaplarla Kurulan Dostluk	Coşkun Ertepinar	Şiir	37
2	Kütüphaneler	Mehmet Kaplan	Deneme	45
3	Okumak	Hasan Âli Yücel	Sohbet	51
4	Yazar ve Okuyucu (Dinleme Metni)	Mustafa Özçelik	Deneme	56
5	Kitabın Değeri(SOM)	İbrahim Ünal	Deneme	63
6	Ahmet Mithat Efendi(SOM)	Saliha Şahan	Anı	65
7	Atatürk'ün Düşünce Hayatı	Şenol Kalaycı	Makale	75
8	Elektronik Posta	Komisyon	Mektup	80
9	Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri	Yrd. Doç. Dr. Muhammed Şahin	Deneme	84
10	Türk Dili (Dinleme Metni)	-----	Makale	91
11	Atatürk'ten Anılar	Niyazi Ahmet Banoğlu-Şenol Kalaycı	Anı	97
12	50.Yıl Marşı(SOM)	Bekir Sıtkı Erdoğan	Şiir	102
13	Öğretmenimiz Atatürk(SOM)	Gülgün Akbaba	Makale	103
14	Bir Fincan Kahve	Mehmet Önder	Sohbet	113
15	Zamana Vurulan Kirkit	Fevzi Halıcı	Şiir	119
16	Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit	Hasan Lâtif Sarıyüce	Efsane	125
17	Karagöz Baba ile Hacivat Usta (Dinleme Metni)	Adnan Özyalçınar	Sohbet	131
18	Deyimlerin Öyküsü(SOM)	İskender Pala	Hikâye	139
19	Nasrettin Hoca(SOM)	Ferit Ragıp Tuncor	Fıkra	141
20	Bursa	Mehmet Önder	Efsane	153
21	Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Eşref Rado	Eleştiri	160
22	Odalar ve Sofalar	Sabri Esat Siyavuşgil	Şiir	165
23	Van Gölü'nün Şafağı (Dinleme Metni)	Yaşar Kemal	Gezi Yazısı	170
24	Han Duvarları(SOM)	Faruk Nafiz Çamlıbel	Şiir	177
25	Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş yapmak(SOM)	Selim Sırrı Tarcan	Deneme	179
26	Bebek	Adalet Ağaoğlu	Anı	187
27	Saadet Yolu	Şevket Rado	Deneme	197
28	İyimser Olmalı	Andre Maurois	Fıkra	203

29	Semaver (Dinleme Metni	Sait Faik Abasıyanık	Hikâye	208
30	Çivi(SOM)	------(Sevgi Öyküleri)	Hikâye	214
31	Korku(SOM)	İbrahim Alâettin Gövsâ	Deneme	215
32	Ali Rıza Bey ve Kırkambarı	Elif Naci	Biyografi	225
33	Rodin' den Aldığım Ders	Stefan ZWEIG	Anı	232
34	Turan Oflazoğlu ile Sohbet	Dergâh Dergisi	Röportaj	239
35	Dondurmalı Sinema (Dinleme Metni)	Oktay Akbal	Hikâye	243
36	Kara Toprak(SOM)	Âşık Veysel Şatıroğlu	Şiir	251
37	Şiir Yazma Sanatı(SOM)	Seyit Kemal Karaaliolu	Deneme	252

37 adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta 6 temada da 1 dinleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Kitapta, hikâye türüne ait 4 metin vardır. Hikâyelerin seçiminde çağdaş örneklere rastlanmamıştır. Ayrıca "Çivi" adlı hikâyenin yazarı belirtilmemiştir.

Gezi yazısı türünde Yaşar Kemal'e ait, "Van Gölünün Şafağında" adlı metin mekân tasvirleriyle yerini almaktadır.

Kitapta, yerli yazarların yanı sıra Stefan Zweig gibi yabancı yazarların eserlerine de yer verilmiştir.

Metin seçimlerinde edebiyatımızda büyükler için yazdıkları eserlerle bilinen Mehmet Kaplan, Yaşar Kemal, İskender Pala gibi yazarlara yer verilmiştir.

Kitapta, Millî Edebiyat Dönemi'nin ruhunu yansıtan Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları" ve Bekir Sıkı Erdoğan'ın "50. Yıl Marşı" adlı şiirinin yanında , Âşık Veysel Şatıroğlu'nun "Kara Toprak "adlı şiiri de bulunmaktadır.

Eski Millî Eğitim Bakanlarımızdan Hasan Âli Yücel'e ait "Okumak" adlı şiirle okumanın önemi verilmek istenmiştir.

2.Kitap:

Tablo 22

7.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No:
1	Sakarya Savaşı'na Hazırlık	Turgut Özakman	Roman	69
2	Bayrak	Ârif Nihat Asya	Şiir	80
3	Gül Kokardı Babaannem	Tacettin Şimşek	Tiyatro	91
4	Eskici (Dinleme Metni)	Refik Halit Karay	Öykü	100
5	Dil ve Kimlik(SOM)	A. Turan Oflazoğlu	Makale	105
6	Uçun Kuşlar(SOM)	Rıza Tevfik Bölükbaşı	Şiir	105
7	Atatürk, Kültür ve Dil	Makale	Atatürkçülük 3.Kitap	112
8	Akılcıydı, Bilime İnanırdı	Ahmet Köklügiller	Deneme	124
9	Türk Hanımlarıyla Birlikte Sahneye	Hanri BENAŞUS	Anı	133
11	Çanakkale'de Söylenen Nutuk(SOM)	Yekta Ragıp Önen	Anı	146
12	Gazi Paşa'ya Ağıt(SOM)	Turgut Uyar	Şiir	146
13	Güneşe Doğru	Hakkı Özkan	Öykü	156
14	Uzun Mehmet	Turan Oflazoğlu Emin Çakıroğlu	Biyografi	170
15	Görme, Anlama Merakı	Sabri Esat Siyavuşgil	Söyleşi	176
16	Kim Olduğunuz Üzerine (Dinleme Metni)	Ahmet Şerif İzgören	Deneme	183
17	İlk Elbisem(SOM)	Bekir Özcan	Öykü	187
18	Koşma(SOM)	Karacaoğlan	Şiir	188
19	Harika Çocuk	Orhan Kemal	Öykü	202
20	Dostlar Beni Hatırlasın	Âşık Veysel Şatıroğlu	Şiir	213
21	İpek Diyarı ve Taht Şehri Bursa	Evliya Çelebi	Gezi Yazısı	221
22	Dost Acı Söylemeli (Dinleme Metni)	Şevket Rado	Söyleşi	230
23	Komşusuzluk(SOM)	Ali Çolak	Deneme	235
24	Değişmeler Hızlı Oluyor(SOM)	Şevket Rado	Deneme	236
25	Çelik Çomak	Mermi Uygur	Deneme	250
26	Cazgır	Atilla İlhan	Şiir	258
27	Dil Bilir Misiniz?	İhsan Güleç	Karagöz Oyunu	264
28	Beğil Oğlu Emren (Dinleme Metni)	Dede Korkut	Hikâye	272
29	Kanglı Koca Oğlu Kan	Hızl.:Hayati Develi	Hikâye	278

30	Turanlı' nın Hikâyesi (SOM) Anadolu'nun Cirit Oyunları(SOM)	Mehmet Önder	Deneme	280
31	Ezgiyle Dönen Dünya	Şadan Karadeniz	Deneme	288
32	Son Kuşlar	Sait Faik Abasıyanık	Öykü	296
33	Yukarda Ne Var, Ne yok? (Dinleme Metni)	Billy Aronson	Deneme	306
34	Isıtan Güneşe Şiir	Talip Apaydın	Şiir	312
35	Orman, Su ve Toprak(SOM)	Mine Kışlalıoğlu Fikret Berkes	Gezi/İnceleme	316
36	Şu, Su(SOM)	Zeki Tunç	Makale	317

36 adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta 6 temada da 1 dinleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Kitapta yerli yazarların yanı sıra Hanri Benazus gibi yabancı yazarların eserlerine de yer verilmiştir.

Ârif Nihat Asya'ya ait "Bayrak " şiiri ve Refik Halit Karay'ın "Eskici" adlı hikâyesi bu kitapta da yer almaktadır.

Kitapta millî kültürümüze ait önemli kişilerden olan Dede Korkut'a kitapta yer verilmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nı konu alan romanlarıyla tanıdığımız Turgut Özakman da kitapta eseri bulunan yazarlar arasındadır. Metinler büyükler için yazılmış eserler arasından seçilmiştir. Kitapta Çocuk Edebiyatı yazarlarına rastlanmamaktadır.

Bu kitapta türlerin isimlendirilmesinde farklı kelimeler kullanılmıştır. 272. sayfada Dede Korkut'a ait "Beğil Oğlu Emren Hikâyesi" adlı metnin türünün bazı yerlerde "öykü" bazı yerlerde ise "hikâye" olarak isimlendirildiği tespit edilmiştir. Yayına Hayati Develi tarafından hazırlanan "Kanglı Koca Oğlu Kan Turanlı' nın Hikâyesi" adlı metin de sayfa 241'de hikâye, 274' te de öykü olarak isimlendirildiği görülmektedir.

Metinde yer alan gezi yazılarından biri de Evliya Çelebi'ye aittir. "İpek Diyarı ve Taht Şehri Bursa" adlı metinle hem Bursa şehri tanıtılmakta hem de Evliya Çelebi gibi bir millî değerimiz kitapta yerini almaktadır.

8.Sınıf kitaplarının yazarlara göre dağılımı;

1.Kitap:

Tablo 23

8.Sınıf 1.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No
1	Kız Kalesi	Saim Sakaoğlu	Efsane	74
2	Geçmiş Zaman Şiirleri	Bayram Bilge Tokel	Şiir	80
3	Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş yapmak (Dinleme Metni)	Selim Sırrı Tarcan	Konferans	86
4	Eski Ankara Evleri	Pınar Yetimoğlu	Gezi Yazısı	92
5	İstanbul'u Dinliyorum(SOM)	Orhan Veli Kanık	Şiir	98
6	Robinson Crusoe(SOM)	Daniel Defoe	Roman	99
7	Atatürk'ten Anılar	İlknur Güntürkün	Anı	107
8	Onuncu Yıl Nutku	Kalıpçı Mustafa Kemal Atatürk	Söylev	112
9	Dil Devrimi	İsmet Zeki Eyuboğlu	Makale	118
10	Atatürk ve Bilim	Aydın Sayılı	Makale	124
11	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi (Dinleme Metni)	Mustafa Kemal Atatürk	Söylev	130
12	Atatürk'te Millet Sevgisi(SOM)	Muzaffer Göker	Anı	136
13	Gazi(SOM)	Falih Rıfıkı Atay	Anı	137
14	İhtiyar Çilingir	Memduh Şevket Esendal	Hikâye	148
15	Gönül Mimarlarımız	Şükrü Enis Regü	Biyografi	155
16	Türküler Dolusu (Dinleme Metni)	Bedri Rahmi Eyüboğlu	Şiir	161
17	Nevruz ve Birlik	Sevinç Çokum	Fıkra	169
18	Mehmet Akif ve Safahat'ı Okumak(SOM)	Rıfıkı Kaymaz	Anı	174
19	Türklerde Çiçek Zevki(SOM)	Süheyl Ünver	Söyleşi	175
20	Ergenekon Destanı	Anonim	Efsane	187
21	Çiğdem Der ki...	Miyase Sertbarut	Hikâye	193
22	Herkesin Dostu Anton (Dinleme Metni)	Stefan Zweig	Hikâye	200
23	Aşinasız	Ali Çolak	Deneme	206
24	Ziyaret Günleri(SOM)	Mahmut Yesari	Söyleşi	211
25	Türk	Anna Masala	Anı	212

26	Misafirperverliği(SOM) Basından Teknoloji Haberleri	Özcan Yağmur	Haber Yazısı	222
27	Ekran Efendi'nin Tutsakları (Dinleme Metni)	Ayşe Leylâ İsmier	Söyleşi	228
28	Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni	Mehmet Önder	Söyleşi	234
29	Bilgisayar Yalnızlığı	Ali Çolak	Deneme	241
30	Bir Varmış Bir Yokmuş Televizyon Bozulmuş(SOM)	Muzaffer İzgü	Hikâye	246
31	Petekten Peteğe Telefon Görüşmesi(SOM)	Bilim Çocuk	Makale	247
32	Hayatta Başarının Yolları	Selim Sırrı Tarcan	Konferans	260
33	İki İyi İnsan	Enver Naci Gökşen	Hikâye	266
34	Empati ile Yaşamak (Dinleme Metni)	İdris Bilen	Deneme	274
35	Martı	Richard Bach	Roman	279
36	Bir Başarı Öyküsü(SOM)	Nuray Bartoschek	Biyografi	284
37	Bir Şey Olmak Çok Şey Olmak (SOM)	Hamdi Topçu	Mektup	285

36 adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta 6 temada da 1 dinleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Kitapta yerli yazarların yanı sıra yabancı yazarların eserlerine de yer verilmiştir. Roman türünde Richard Bach'ın "Martı" adlı eserine yer verildiği görülmektedir.

Kemal Atatürk'ün "Onuncu Yıl Nutku ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi" kitapta yer almaktadır.

Metin seçimlerinde edebiyatımızda büyükler için yazdıkları eserlerle bilinen Orhan Veli Kanık, Falih Rıfkı Atay, Menduh Şevket Esenal, Bedri Rahmi Eyüpoğlu gibi yazarların yanı sıra Çocuk Edebiyatı'nda yazdığı eserleri ile tanıdığımız Miyase Sertbarut ve Muzaffer İzgü gibi yazarlar da kitapta yer almaktadır.

Kitapta "Ekran Efendinin Tutsakları, Bilgisayar Yalnızlığı ve Bir Varmış Bir Yokmuş Televizyon Bozulmuş" adlı üç farklı hikâyede de teknolojinin kötü kullanımı üzerinde durulmuştur.

2.Kitap:

Tablo 24

8.Sınıf 2.Kitap Metinlerin Yazarlarına göre Dağılımı

Sıra No:	Metin Adı	Şair ve Yazarın Adı	Türü	Sayfa No:
1	Yurdum	Cahit Külebi	Şiir	42
2	Ağaç Sevgisi	Kerim Yunt	Makale	49
3	Eskici	Refik Halit Karay	Hikâye	55
4	Çocuklarım (Dinleme Metni)	Rıfat Ilgaz	Şiir	63
5	Bayrak(SOM)	Ârif Nihat Asya	Şiir	70
6	Oğlumuz	Tarık Buğra	Hikâye	71
7	Onuncu Yıl Nutku	M. Kemal Atatürk	Söylev	79
8	Atatürk Kurtuluş Savaşında	Cahit Külebi	Şiir	84
9	Atatürk ve Millî Eğitim	Afet İnan	Makale	90
10	Büyük Nutuk'ta Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi (Dinleme Metni)	Afet İnan	Anı	96
11	Kuvâyi Milliye Destanı'ndan (SOM)	Nazım Hikmet	Şiir	105
12	Sanatkârın Eli Öpülür(SOM)	Vasfi Rıza Zobu	Anı	105
13	Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boy	Anonim	Destan	110
14	Misafirliklerimiz	Şevket Rado	Söyleşi	118
15	Burçak Tarlası	Anonim	Türkü	124
16	Konuğa İkrâm (Dinleme Metni)	Mehmet Önder	Deneme	129
17	Gelin Kayası(SOM)	Anonim	Efsane	136
18	Hıdrellez Bayramı(SOM)	www.kulturturizm.go v.tr	Fıkra	136
19	Neşet Ertaş	Komisyon	Biyografi	144
20	Hoca Bakkal	Sinan Bayraktar	Tiyatro	152
21	Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyuboğlu	Şiir	160
22	Sedef Bacı	Anonim(Dinleme Metni)	Masal	167
23	Ninni, Mâni, Tekerleme Örnekleri(SOM)	Anonim	Ninni, Mâni ve Tekerleme	176
24	Anadolu'da Kilim Demek(som)	Mehmet Önder	Deneme	176
25	Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	Peyami Safa	Roman	184
26	Sevgilerde	Behçet Necatigil	Şiir	192
27	Dülger Balığının Ölümü	Mehmet Kaplan	Eleştiri	198
28	Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi (Dinleme Metni)	Ziya Osman Saba	Hikâye	207
29	Gün Eksilmesin Penceremden(SOM)	Cahit Sıtkı Tarancı	Şiir	217

30	Gül Hanım'ın Annesi(SOM)	Memduh Şevket Esendal	Hikâye	217
31	İğde Çiçeği Kokan Sabahlar	Çetin Altan	Deneme	224
32	Gar	Oktay Akbal	Hikâye	230
33	Çocukluğum	Abdullah Rıza Ergüven	Şiir	236
34	Van Gölü'nün Şafağı (Dinleme Metni)	Yaşar Kemal	Gezi Yazısı	242
35	Ankara Evleri(SOM)	Sabri Esat Siyavuşgil	Deneme	251
36	İstanbul(SOM)	Ziya Osman Saba	Şiir	251

36 adet metnin ve 6 adet temanın yer aldığı kitapta 6 temada da 1 dinleme/izleme ve 2 de serbest okuma metninin olduğu tespit edilmiştir.

Her sınıf bazında mutlaka bir kitapta karşımıza çıkan Refik Halit Karay'ın "Eskici" adlı hikâyesine ve Ârif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiirine bu kitapta da yer verildiği görülmüştür.

"Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" adlı roman ile Peyami Safa, karşımıza çıkmaktadır.

"Onuncu Yıl Nutku" adlı metnin yazarı Mustafa Kemal Atatürk'tür. Atatürk'e ait anılar Afet İnan'ın bizlere aktarımından verilmektedir.

Kitapta Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı ve Cumhuriyetin ilk tarih profesörü olan Afet İnan'dan bir makaleye ve Atatürk'ün fikir hayatının anlatıldığı bir anıya yer verilmiştir.

Temalara göre dağılım. 2005 Türkçe Öğretim Programı ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda ders kitaplarındaki metinler temalar etrafında toplanmaktadır. Kitaplarda bulunması gereken temalar ve alt temalar çerçevesinde yapılan araştırma sonucunda:

5.Sınıf kitaplarının temalara göre dağılımı;

1.Kitap

Tablo 25

5.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım

Tema No	Tema İsmi
1	Vatandaşlık Bilinci
2	Millî Mücadele ve Atatürk
3	Millî Kültürümüz
4	Bilim ve Teknoloji
5	Biz ve Değerlerimiz
6	Sanat ve Toplum
7	Sağlık, Spor ve Oyun
8	Dünya Çevre

Vatandaşlık Bilinci: Çalışma, Üretme; Görev Bilinci, Hak; Vergi Bilinci; Eşitlik; Sorumluluk; Paylaşma; Tüketici Bilinci.

Millî Mücadele ve Atatürk: Atatürk'ü Tanıyalım; Çanakkale; Bağımsızlık; Millî Bayramlar; Atatürk; 19 Mayıs; Fedakârlık, Cesaret.

Millî Kültürümüz: Yurdumuz, Komşuluk İlişkileri, Gelenekler, Geleneksel Sanatlarımız, Kişilerle Özleşmiş Kültürümüz, Tarihî Mekânlarımız, Atasözü.

Bilim ve Teknoloji: Bilim Ahlâkı, Bilim ve Teknoloji, İletişim, Uzay, Merak, Teknoloji.

Biz ve Değerlerimiz: Nezaket, Sabır, Vefa, Kıskançlık, Yardımlaşma, Büyüklerimiz, Doğruluk-Dürüstlük.

Sanat ve Toplum: El Sanatları, Pantomim Sanatı, Sanatın Sanatçının Topluma Etkisi, Sanatın Bir Dalı Olan "Şiir", Sanat ve Toplum, Sinema , Fotoğraf Sanatı.

Sağlık, Spor ve Oyun: Bilgisayar Oyunları, Spor, Oyuncak, Hastalıklardan Korunma, Beslenme, Eğlence.

Dünya ve Çevre: Hayvanlar, Çöpler ve Geri Dönüşüm, Mevsimler, Çevre, Bitkiler, Doğal Afetler.

Bu kitap 2015 Türkçe Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programına göre hazırlanmıştır. Ele alınan temalar ve alt temalar programa uygun dağılım göstermektedir.

2.Kitap:

Tablo 26

5.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım

Tema No	Tema İsmi
1	Birey ve Toplum
2	Atatürk
3	Güzel Ülkem Türkiyem
4	Hayal Gücü
5	Yenilikler ve Gelişmeler
6	Dünya'mız ve Uzay
7	Değerlerimiz
8	Sağlık ve Çevre

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) veya 2015 Türkçe Dersi(1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan temaları içermemektedir.

6. Sınıf kitaplarının temalara göre dağılımı;

1.Kitap

Tablo 27

6.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA NO	TEMA ADI
1	Sevgi
2	Atatürk
3	Kişisel Gelişim
4	Güzel Sanatlar
5	Duygular
6	Doğa ve Evren

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) belirtilen temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temalar ana tema çerçevesinde seçilmiştir.

6.sınıfta "Sevgi" teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Sevgi: Vatan Sevgisi, İnsan Sevgisi, Aile Sevgisi, Dil Sevgisi.

Atatürk: Atatürk'ün Hayatı İle İlgili Olaylar, Atatürk'ün Fikir Hayatı, Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri, Atatürkle İlgili Anılar, Vatandaşlık Görevleri, Atatürk'ün Millî Tarihimize Verdiği Önem, Atatürk'ün Müzik ve Halk Biliminin Geliştirilmesine Verdiği Önem.

Toplum Hayatı: Komşuluk İlişkileri, Dostluk, Dayanışma, Yardımlaşma ve Paylaşma.

Kişisel Gelişim: Kendini Tanıma, Sorumluluk ve Başarı, Gençlik Sorunları ve Öz Eleştiri, Büyüme ve Başarı

Zaman ve Mekân: Evimiz ve Çevremiz, Şehirler, Ülkeler, Zaman Planlaması.

Doğa ve Evren: Mevsimler, Çevrenin Korunması, Doğa Olayları, Uzay ve Yeryüzü, Manzara.

2.Kitap

Tablo 28
6.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA NO	TEMA ADI
1	Okuma Kültürü
2	Atatürk
3	Sevgi
4	Duygular
5	Zaman Mekân
6	Doğa ve Evren

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) belirtilen temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temalar ana tema çerçevesinde seçilmiştir.

6.sınıfta " Sevgi" teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Okuma Kültürü: Kütüphaneler, Kitaplar, Okuma Alışkanlığı, Süreli Yayınlar, Kitap Sevgisi.

Atatürk: Atatürk'ün Hayatı, Atatürk'ün Fikir Dünyası, Atatürk ve Halk Bilimi, Atatürk'ten Anılar.

Sevgi: Öğretmen Sevgisi, Dil Sevgisi, Vatan Sevgisi, Kardeş Sevgisi, Bayrak Sevgisi.

Duygular: Kibir, Özlem, Mizah, Şevkat, Yalnızlık, Vefa.

Zaman ve Mekân: Yurdumuz, Geçmiş, Şimdi, Gelecek, Şehirler, Zamanın Önemi, Çevremiz.

Doğa ve Evren: Kent Sorunları, Soyu Tükenen Hayvanlar, Ormanlarımız, Gezegenler, Yıldızlar.

6.Sınıf kitapları tema benzerliğine sahip olsa da alt temalarda farklılık tespit edilmiştir.

7. Sınıf kitaplarının temalara göre dağılımı;

1.Kitap

Tablo 29

7.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA NO	TEMA ADI
1	Okuma Kültürü
2	Atatürk
3	Millî Kültür
4	Zaman ve Mekân
5	Duygular
6	Güzel Sanatlar

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) belirtilen temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temalar ana tema çerçevesinde seçilmiştir.

7.sınıfta "Millî Kültür" teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Okuma Kültürü: Kitaplar, Kütüphaneler, Okuma Sevgisi, Yazar ve Okuyucu.

Atatürk: Atatürk'ün Fikir Hayatı, Millî Ahlâk, Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri, Türk Dili.

Millî Kültür: Konukseverliğimiz, El Sanatları, Spor, Geleneksel Gölge Oyunları.

Zaman Mekân: Şehirler, Odalar, Çevremiz, Geçmiş, Şimdi, Gelecek.

Duygular: Üzüntü, Sevgi, İyimsizlik, Öz Denetim, Korku.

Güzel Sanatlar: Resim, Heykel, Tiyatro, Sinema, Şiir.

2.Kitap

Tablo 30

7.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA NO	TEMA ADI
1	Sevgi
2	Atatürk
3	Kişisel Gelişim
4	Toplum Hayatı
5	Millî Kültür
6	Dağa ve Evren

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (6, 7, 8.Sınıflar) uygun temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temalar ana tema çerçevesinde seçilmiştir.

7.sınıfta "Millî Kültür" teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Dikkat çeken noktalardan biri ise 2015 basım tarihli kitap, 2015 Türkçe Dersi(1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan temaları içermeyerek bir önceki programa ait temaları içermektedir.

Sevgi: Vatan Sevgisi, Bayrak Sevgisi, Babanne Sevgisi, Dil Sevgisi.

Atatürk: Atatürk'ün Türk Kültürüne Verdiği Önem, Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem, Atatürk'ün Bilime Verdiği Önem, Atatürk'ün Türk Tarihine Verdiği Önem, Atatürk'ün

Türk Tiyatrosuna Verdiği Önem, Atatürk'ün Millî Ahlâk Konusundaki Görüşleri, Atatürk'ün İnsan Sevgisi.

Kişisel Gelişim: Başarı, İnsanlığa Hizmet, Öğrenme Merakı, Kendini Tanıma.

Toplum Hayatı: Çalışan Çocuklar ve Aile Dayanışması, Dostluk, Medeniyet, Problem Çözme.

Millî Kültür: Çocuk Oyunları, Geleneksel Spor, Seyirlik Oyunlar, Deyimler ve Atasözleri, Türk Büyükleri.

Doğa ve Evren: Doğanın Sesleri, Çevrenin Korunması, Doğa, Dünya ve Uzay.

7.Sınıf kitapları arasında temalar ve alt temalar arasında uygunluk tespit edilememiştir.

8. Sınıf kitaplarının temalara göre dağılımı;

1.Kitap

Tablo 31

8.Sınıf 1.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA ADI	TEMA NO
1	Zaman ve Mekân
2	Atatürk
3	Millî Kültür
4	Toplum Hayatı
5	Bilim ve Teknoloji
6	Kişisel Gelişim

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda(6, 7, 8.Sınıflar) belirtilen temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temalar ana tema çerçevesinde seçilmiştir.

8.sınıfta "Toplum Hayatı" teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Zaman ve Mekân: Tarihî Mekânlar, Geçmiş Zamana Özlem, Zamanın Önemi, Evler.

Atatürk: Atatürk'ün İnsan Sevgisi ve Evrensellik Anlayışı, Atatürk'ün Eserleri, Atatürk'ün Türk Dili ve Edebiyatına Verdiği Önem, Atatürk'ün Akılcılık ve Bilime Verdiği Önem, Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyet'ini Türk Gençliğine Emanet Etmesi.

Millî Kültür: Zanaatlar, Türk Büyüklerimiz, Türk Müziği, Bayramlar.

Toplum Hayatı: Dayanışma, Batıl İnançlar, Yardımlaşma, Birey ve Toplum.

Bilim ve Teknoloji: Buluşlar, Televizyon, Teknoloji ve Hayat, Bilgisayar.

Kişisel Gelişim: Başarı, Kişilik Tipleri, Empati, Özgüven.

2.Kitap

Tablo 32
8.Sınıf 2.Kitap Temalara Göre Dağılım

TEMA NO	TEMA ADI
1	Sevgi
2	Atatürk
3	Toplum Hayatı
4	Millî Kültür
5	Duygular
6	Zaman ve Mekân

Bu kitap, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda(6, 7, 8.Sınıflar) belirtilen temaları içermektedir.

Her sınıf seviyesinde zorunlu olarak bulunması gereken Atatürkçülük teması ile birlikte kitapta toplam 6 tema yer almaktadır. Alt temaların ana temalardan uzak olduğu tespit edilmiştir..

8.sınıfta " Toplum Hayatı " teması zorunlu ana tema olup kitapta ele alınan temalar arasında bulunmaktadır.

Dikkat çeken noktalardan biri ise 2016 basım tarihli kitap, 2015 Türkçe Dersi(1-8.Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan temaları değil 2005 Türkçe Öğretim Programında yer alan temaları içermesidir.

Sevgi: Yurt Sevgisi, Ağaç Sevgisi, Dil Sevgisi, Öğrenci Sevgisi, Bayrak Sevgisi, Aile Sevgisi.

Atatürk: Atatürk'ün Eserleri, Atatürk'ün Millî Eğitim Konusundaki Görüşleri, Atatürk'ün Sanata Verdiği Önem.

Toplum Hayatı: Medeniyet, Misafir Kültürü, Birey ve Toplum, Konukseverliğimiz, Efsanelerimiz.

Millî Kültür: Halk Müziği Sanatçısı, Eski Mahalle Kültürü, Türkülerimiz, Masal Geleneği.

Duygular: Karamsarlık ve Kaygı, Çekingenlik, Ölüm Korkusu-Yaşama Sevinci, Mutluluk ve Mutsuzluk, Çocuk Sevgisi.

Zaman ve Mekân: Tren Garı ve İnsanlar, Çocukluk Zamanları, Van Gölü, İstanbul.

8.Sınıf kitapları arasında tema ve alt temalar birbiriyle uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki (5, 6, 7, 8. Sınıf) Moral Değerler Sisteminin Metin Türlerine Göre Değerlendirilmesi

"Bütün milletler, geleceğinin teminat altına alınmasında, geçmiş, yarına taşımasında en önemli görev ve sorumluluğunu, yetiştireceği nesillere, vereceği eğitim ile kazandıracığı davranış biçiminde görür"(Parlakyıldız,1999, s.187).

Gelecek nesillere kazandırılmak istenen davranışlarda içinde bulunulan toplumun beklentilerine, ihtiyaçlarına ve gösterdiği gelişim aşamalarına göre zamanla farklılıkların oluşması doğaldır.

"Eğitim, bir toplumun tüm kültürüne dayanır ve eğitim bir anlamda kültürün aktarılma ve yenilenme sürecidir"(Tezcan, 2008, s.101).

Edebiyat eğitim ile toplumsal değer yargılarını ve ölçülerini öğretmek, toplumsal kültüre okuma aracılığıyla, kişileri yetiştirmektir" (Parlakyıldız,1999, s.188).

Edebiyatın içinde geçtiğimiz yüzyılın başında yerini almaya başlayan Çocuk Edebiyatı kavramı, pedagojik araştırmaların artması ile beraber hızla gelişim göstermektedir.

Edebiyatın, içinde bulunduğu toplumun değerlerini gelecek kuşaklara aktarma yetisinden yola çıkarak Çocuk Edebiyatı çocuk eğitiminde önemli bir yere sahip olma yolunda ilerlemektedir.

Çocuk Edebiyatı'nı tanımına bakıldığında, "Çocuk edebiyatı öncelikle edebiyattır. Edebiyat yönüyle edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir. Her yaştan okurun ilgisini çekebilen, okunabilen, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür (Şirin, 2000, s.10).

"Çocuğu çepeçevre kuşatan edebiyat çocuk edebiyatıdır. Çocuk edebiyatı yazarlığı bu yönüyle ayrı bir yazarlık biçimidir. Çocuk bakışını sanatçı bakışıyla bütünleştirebilen yazar ve çizerler gerçek çocuk kitabı yazar ve çizerleridir. Çocuk edebiyatının yerini ve önemini bu yazarlar ve çizerler belirler. Çocuğu ciddiye alan, zor olanı başaran yazarlık ve çocuk bilinci oluşmuş çizerler çocuk edebiyatını hafife alınmaktan kurtarırlar"(Şirin, 2000, s.14).

Çocuğa verilmek istenen değerler çocuk edebiyatının "çocuğa göre yazılma" tartışmaları arasında eğitimde yerini almaktadır.

Değer, Büyük Türkçe Sözlükte, "1. bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; 2.Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, kıymet, para valör; 3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet; 4.Üstün, yararlı, nitelikli olan kimse, 5.Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey; 6.Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı, 7.Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak" çeşitli ifadelerle tanımlanmıştır.

Büyük Türkçe Sözlükte açıklamalarda dikkati çeken valör kelimesi Latince kökenli olup "güç, etkinlik, kıymet" anlamı taşımaktadır ve Fransızca valeur "değer, kıymet" sözcüğünün kökünü oluşturmaktadır.

"Toplumunu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir"(Akbaş, 2008, s.10).

Devletler gelecek kuşaklarda bulunması gereken değerleri eğitim programlarına dahil etmektedirler. Eğitim programlarının temel uygulayıcıları olan eğitim kurumları, belirlenen değerler çerçevesinde, ders müfredatları aracılığıyla öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinmektedir.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda Türk Millî Eğitiminin Amaçlarının "Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâki, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar yetiştirmek" olduğu görülmektedir.

Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarından bir diğeri de "Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren , topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek" olarak belirlenmiştir.

Türk Millî Eğitiminin yukarıda belirtilen amaçlara ulaşmasında Türkçe dersi büyük bir işlev göstermektedir.Türkçe dersi okuma/anlama, yazma, dinleme, konuşma, dilin gramer yapısını bilme gibi temel dil becerilerini kazandırmanın yanı sıra, çocuğun millî, ahlâki, sosyal ve evrensel değerlere de sahip olmasını amaçlar.

Millî Eğitim Bakanlığı, Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde belirtilen " Temel insan haklarına aykırılık taşımaması; cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içermemesi; bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak

hazırlanmış olması, estetik, edebî, kültürel ve sosyal değerlere uygun olması, görsel unsurlarının toplumun ortak değerleri ile bağdaşması esasları göz önünde bulundurulması" ifadeleri ders kitaplarının niteliği açısından belirleyici noktaları oluşturmaktadır.

"Bir milletin duygu ve düşünce birikimi, nesilden nesile dil ile aktarılır. Bir milletin dili, dolayısıyla kültürü yazılı metinlerden öğrenilir"(Duman, 2002. s.148).

"Kültürü ortaya koyan, geliştiren duygu ve düşüncelerin bütünü olan ürün edebi metinler ve bunların dahil olduğu türlerdir(Parlakyıldız, 1999, s.197).

Türkçe ders kitaplarında yer alan Çocuk Edebiyatı metinlerinin de bu doğrultuda ele alınması beklenmelidir.

Okul kişiye belli yaş sınırlarında bazı bilgiler verirken kendi toplumunun eğitim değerlerini kazandırırken, edebî eserlere başvurur" (Parlakyıldız, 1999). Bu eserler Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metinleridir.

"Bütün edebiyat eserlerinde yazarların ele alıp değerlendirdikleri, anlattıkları ya bir olay, ya bir düşünce ya da duygu olmakta ve bunlardan hangi birinin ele aldığı türlerde de benzerlikler görülmektedir. Bu nedenle, edebiyat türlerini konu olarak seçilen kavramlar doğrultusunda üç gruba ayırmak gerekir.

a) Olaya dayalı türler

b) Duyguya dayalı türler

c) Düşünceye Dayalı türler"(Cemiloğlu, 1995, s.16).

Bu gruplandırmadan yola çıkarak bizler çalışmamızda ele alacağımız Türkçe ders kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı metinlerinden olaya ve duyguya dayalı türleri incelemeye aldık.

Metinler vasıtasıyla çocuğa kazandırılmak istenen davranış biçimleriyle moral değerler kavramı metin incelememizde önemli bir yer tutmaktadır.

Metinler çözümlenir ve değerlendirilirken , çocuklarda oluşturmayı amaçladığımız davranış biçimlerinin ve değerlerinin aşağıdaki yolu takip ederek tespitlerde bulunmaya çalıştık. Bunlar:

- a)Kişilik modelleri
- b)Millî değerler
- c)Ahlâki değerler
- d) Evrensel değerler

İnceleme alanına giren olaya ve duyguya dayalı türlerde yazılmış eserler kişilik modelleri, ahlâki, millî ve evrensel değerler açısından incelemeye alınmış bu değerleri taşıyan kavramlar metinlerdeki tespiti yapılmıştır.

Kişilik modeli. Bireyin toplumsallaşma sürecinde sorabileceği en büyük soru aslında kim olduğudur. Çocukluk döneminin sonundan ön yetişkinlik dönemine kadar kimliğimizi arama yolunda kim olduğumuzu ve kim olmadığımızı çoğu zaman çevremizdeki kimliklere bakarak cevaplarız. Bu da çevremizde bir şekilde temas ettiğimiz kişilerin önemini bize bir kez daha hatırlatmaktadır.

İlköğretim ikinci kademe ve lise kademelerinde okuyan öğrenciler için sağlıklı kişilik modellerinin sunulması büyük önem arz etmektedir. Bu kişilik modellerinin metinlerde yer alan kahramanların taşıdığı özellikler vasıtası ile öğrencilere verilmeye çalışılmaktadır.

Millî kültür unsurlarımız arasında yer alan şahsiyetler de kişilik modeli oluşturmada etkilidir. Kitaplarda bu unsurların verilmesi de önem arz etmektedir.

Halûk Yavuzer: "11-20 yaş grubu arasındaki ergenlik çağı, kişiliğinin toplumsal nitelik kazandığı bir arayış devresindedir. Çevresine daima onun gibi olmak, istediği kişiler arar. Böylece, onlarla özdeşleşme yaparak, kişiliğine şekil verirken, yetiştiği çevrenin ekonomik ve sosyo kültürel şartlarının etkisi altında sorumluluk ve bağımsızlık arasında denge kurmak ister.

Ergen değişen ve gelişen kişiliği içinde, çevresinde yeni değerler aramaya kişiliğinin olgunlaşmasında rol oynayan özdeşleşme, özerklik ve sorumluluk kavramlarına cevap bulmaya çalışır. Bu kavramlar ergenleşen gence kişilik kazandırır; toplumla ilişkilerini şekillendirir, toplumdaki yerini ve rolünü oluşturur"diyerek kişiliğin oluşmasında çevrenin rolünü ortaya koymaktadır (Yavuzer, 1996, s. 55).

Millî değerler. Bireyin içinde var olduğu toplumun tarihi süreçlerini benimsemesi, kendini onlarla bir tutması, onların değerlerini değerleri kabul etmesi, içinde yaşadığı toprak parçasını bütün tarihi, coğrafi ve kültürel özellikleri ile beraber vatan olarak kabul etmesidir. Millî kültür kavramının içine giren tüm kişi, nesne ve olaylar millî değerlerin çocuğa kazandırılmasında katkı sunmaktadır.

Ahlâki değerler.Nasıl ki ilk insan topluluklarının toplumsal gelişim basamakları ilerledikçe ahlâki değerlerde de ilerleme olmuştur, insan yavrusunda da zihinsel gelişmeye paralel olarak ahlâki değerlerinde gelişme gözlemlenmesi beklenmektedir.

Çocuk toplumsallaşma süreci içinde toplumun ahlâki değerlerini kabul ederken bazen de bu değerlerle çatışabilir. Temel eğitim kurumlarının işlevlerinden biri de çocuğun bu süreçte desteklenmesini sağlamaktır. Bu değerlerin kazandırılmasında doğruluk-dürüstlük, adalet, saygı, yardımseverlik gibi kavramlar önem kazanmaktadır.

Evrensel değerler. İnsanlık tarihinin düşünsel birikimi ile oluşmuş bütün insanlığın ortak paydada buluştuğu değerler bütünüdür.

İnsanoğlunun hiçbir din, dil ve coğrafya farkı gözetmeksizin ortaya koyduğu değerlerin bütünüdür.

Ahlâki birçok kavramın evrensel değerler içine dahil edilebileceği gibi, günümüzde evrensel değerlerin içine insanın ürettiği değerlerin yanı sıra koruduğu coğrafya, doğaya saygısı, hayvan sevgisi de dahil edilmektedir. Çünkü bunların kaybına yol açacak eylemler

tüm insanlığı etkileyeceğinden doğaya ve coğrafyaya saygı evrensel değer olarak kabul edilmektedir.

2005/2017 Ders Programlarında Verilmesi Amaçlanan Değerleri İçeren Kavramlar

Yaşama sevinci.İnsanoğlunun yaşamı anlamlandırma yolculuğunda başlıca dayanağı, içinde var olan yaşama tutunma arzusudur. Bu arzunun çokluğunda yaşamın getirdiği her şey anlayışla kucaklanır. Geleceği şekillendirecek nesillerin bu yaşam serüveninde sevinçle yol almaları aydınlık yarınların en önemli teminatıdır.

Gelecek nesillerin yetiştirilmesinde büyük sorumluluğa sahip olan okullarda, öğrencilere, yaşam sevinci kavramını içeren metinler sunulmalıdır.

Adalet.Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, töre. Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk"(TDK, Güncel Türkçe Sözlük)

Adil olma, kişi, kurum ve çıkar ayrımı yapmaksızın herkesin eşit haklara sahip olması durumudur. Uygarlaşma yolunda insanoğlunun ortaya koyduğu adalet kavramı onu bir arada tutan temel kavramlardan biri olmuştur.

Toplumlar ve kişiler arası problemlerin oluşmasını engelleyen, oluştuğunda da buna çözüm getirebilecek yegane kavramdır. Bunun kaybı çatışmayı doğurur.

Adalet kavramının toplumsal hayattaki önemi dikkate alındığında çocukların metinler vasıtası ile bu kavramla karşılaştırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Doğruluk -dürüstlük. "Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet"(TDK, Güncel Türkçe Sözlük). Bu tanımda doğru olana yakışır davranış sergilemek bizim çıkış noktamızdır. Çünkü doğru olan her zaman insanın çıkarlarına uygun düşmese de doğru eylemlerde bulunmak dürüstlüğü ortaya çıkarır.

Çalışkanlık(Başarı)."Çalışkan olma durumu, faaliyet" ; başarı ise: "Başarma işi, muvaffakiyet" olarak tanımlanmaktadır" (TDK, Güncel Türkçe Sözlük). Bu tanımlardan da

anlaşılacağı gibi çalışkanlık eylem durumu, başarı ise eylemin istenilen sonuca ulaşması durumudur.

Yaşamla baş etme sürecinde çocukların bir eylemi devam ettirme yetisine sahip olmaları ve onu hedeflenen sonuca götürmelerine yönelik becerileri kazanmaları beklenir.

Aile bilinci. "Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik" olarak ifade bulmuştur (TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

İnsan yavrusunun fiziksel ihtiyaçlarının karşılandığı, korunup kollandığı ve sevgi, emek, merhamet gibi değerlerle yoğrulduğu ve büyütüldüğü bu kurumun öneminin çocuklara erken yaşlarda aktarımı önemlidir.

Dayanıklılık (Azim, Sabır, Cesaret). Geleceğin şekillenmesinde en önemli davranış biçimindeyken biri de dayanıklılıktır. Bireylerin zorluklar karşısında cesaret, azim ve sabır göstermesi onları daha iyi noktalara taşıyabilir. Toplumlar açısından da durum aynıdır. Bundan dolayı yarınları şekillendirecek çocuklara bu değerlerin kazandırılması gerekmektedir.

Yardımsızlık. Toplum hayatını bir arada tutan değerlerden biri de yardımsızdır. Yardımsızlık sayesinde toplumsal birliktelik, sevgi ve saygı çerçevesinde gelişir. Toplumsallaşma sürecinde çocuğa bu değerlerin aktarımı onun içinde yaşadığı toplumla barışık olmasını sağlar.

Sevgi."İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelen duygu" (TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

İlkin, çocuğun içinde yer aldığı ailede karşılaştığı sevgi duygusu onun sağlıklı bir birey olabilmesini sağlar. Sağlıklı bir kimlik oluşturmada hayati öneme sahip olan sevgi duygusunun edinimi ile toplumsallaşma sürecine giren çocuk, çevresine karşı da bu duyguyla yaklaşır.

Merhamet."Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma" olarak tanımlanmaktadır (TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Fedakârlık.Özveri kelimesi ile eş anlamlı olarak verilen fedakârlık kavramı kişinin başkalarının çıkarları için kendi çıkarından gönüllü olarak vazgeçmesini ifade eder. Gönüllü yapılan bu (kendini) feda etme durumunda karşıdan elde edeceği çıkar değil karşıya sunacağı sevgi, değeri anlamlı kılmaktadır. Bu sevgi sayesinde fedakârlık, toplumda bir bağ oluşturabilir.

Vefa."Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı"(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Sevgiyi sürdürmek, bilinç ve kararlılıkla yapılabilecek bir eylemdir. Bunun için de kişinin ya da toplumların tarihsel süreçlerini unutmama ve unutturmama çabası devreye girer.

Çocuklara kazandırılması gereken kavramlar içinde yer alması sayesinde geçmişini unutmayan, ona sahip çıkan ve bugünü geçmişte yaşanmışlıklar adına koruyup kollayabilen bireyler yetiştirilmesi sağlanmış olur.

Tecrübe.Yaşam deneyimi olarak da tanımlayabileceğimiz tecrübe, toplumların bilgi birikimlerini gelecek kuşaklara aktarmada oldukça önemlidir. Bu sayede doğru bilgi ve davranışların aktarımı sağlanırken yanlışlardan kaçınılması gerektiği bilgisi de genç nesillere verilmesi gerçekleşir.

Saygılı olmak."Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram" (TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Umut. Ummak fiilinden türemiş bu kelime bir şeyin gerçekleşmesini beklemeyi ifade etmektedir. Umut, istenilen şeylerin gerçekleşme ihtimalini düşünme durumudur ve insanda mutluluğa ve yaşama sevgisine destek olur.

Gerçekleşmesi istenen her ne ise gerçekleşmesi sürecinde hissedilen duygu durumu da olarak tanımlanabilecek umut kavramı, bizi hayatta destekleyen değerlerden biridir.

Çocuklarımıza kazandırmak istediğimiz tavırlardan biri de umutlu olabilmektir. Ders kitaplarındaki metinlerde umut kavramının az da olsa yer aldığı tespit edilmiştir.

Okuma bilinci.Bilgi birikimini gelecek nesiller aktarabilmek için yazılan eserlere karşı çocuğun beslediği merak ve ilgiyi arttırıp beslemek her toplumun başlıca görevlerinden biridir. 2005 ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda okuma bilincine ulaşmış öğrenciler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Tedbirli olmak.Bir şeyin gerçekleşme ihtimaline karşı önceden o olay ya da durumla ilgili hazırlık yapmayı içeren eylemdir. Olayın ya da durumun bazen gerçekleşmesi bazen de gerçekleşmemesi adına yapılan tüm eylemleri içerir.

Tok gözlülük.Yaşamını devam ettirmek için fizyolojik ihtiyaçlarını gidermesi zorunlu olan insan toplulukları, ihtiyaçlarından fazlasını biriktirme çabası içine girdiği tarihsel süreçler yaşamıştır. Bütün bu tarihsel süreçlerden sonra günümüz koşullarında hâlâ fizyolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını gidermenin ötesinde meta ve duygu biriktiren toplumsal yığınlar kendilerini koruma adı altında hastalıklı davranışlar sergilemektedir.

Toplumları ayakta tutacak olan şeylerin başında üretmek, ürettiğini başkasıyla paylaşabilmek gelmektedir. Bunun için de tokgözlülük kavramı toplumu oluşturan bireylere aşılmalıdır.

Eğitim-Bilim(Eleştirel Düşünme Becerisi).Elemek fiilinden yola çıkarak obje, olgu, olay ve fikirleri eleyerek bunların doğruluğunu sorgulamak, bütün bu kavramaları sistemleştirip tutarlı hâle getirmek bilimi oluşturmaktadır. Bilimsel bilginin oluşumu ve ilerlemesi, ilerleme aşamasından sonra yaygınlaşması eğitim vasıtasıyla yapılabilecek programlı faaliyetlerdir.

Toplumu oluşturan unsurlara ait bilgi, tecrübe ve tarihsel süreçlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında eğitimin önemi çok büyüktür. Toplumlar, bu yüzden sürekli eğitime açık olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar.

Eleştirel düşünmenin öğretilmediği toplumlarda bilimsel gelişmelerin olması beklenemez. Günümüzde eski dogma düşüncelerde sıkışıp kalmış toplumlar insanlığın yanında değer taşımamaktadır. Geleceğe dair somut değer üretmenin, gelecekte de varolabilmenin koşulu, eğitim-bilim ve eleştirel düşünme yetisi kazanmış genç nesillere sahip olmaktan geçmektedir.

Doğa bilinci.Günümüzde insanî değerlerin içine insanın ürettiği değerlerin yanı sıra koruduğu coğrafya, doğaya saygı, hayvan sevgisi de dahil edilmektedir.

Millî değerler.Milletle ilgili, millete özgü olan tüm olay, kişi, nesne ve mekânın aktarıldığı değerleri ifade etmektedir.

Güzel sanatlar.Sanatsal faaliyetlerin bütününe içine alan, insanda hayranlık uyandıran ve günlük hayatın rutininden farklı olan faaliyetlere güzel sanatlar denilmektedir.

Burada ele alınması gereken nokta günlük hayatın rutininden ayrı olma durumudur çünkü sanat bir yaratım sürecidir. Farklılık, yenilik oluşturabilme gücüne sahip bireyler yetiştirmek önemlidir.

2005-2017 Yılları Arasında Yürürlükte Olan Türkçe Programlarında Verilmesi Amaçlanan Değerleri İçeren Kavramların Ders Kitaplarındaki Yeri

Olaya dayalı türlerin değerlendirilmesi.

Hikâye ve Roman. Soyut düşünceye ulaşabilmek için çocuk, öncelikle somut düşünme yetisini kazanmak zorundadır. Bu da içinde yaşadığı çevreyi, olayları gözlemci kimliğiyle tanıyıp çıkarımlarda bulunmasıyla olur. Bizler bu devrede çocukları karşılaştıracığımız metinlerde olaylara ve olaylar sonucu oluşan durumlara çocuğun dikkatini çekmek durumundayızdır.

"Bu yaş grubunun kendi çevrelerindeki şeyleri, özellikle de insanları gözlemeleri onlara yeni kapılar açar. Ergenlik çağındakiler gördükleri ve beğendikleri insanlara benzemek ister"(Nutku, 1998, s.118).

İlköğretim seviyesindeki çocuklara, olaya dayalı metinler verilirken zengin alt yapıya ve kurmacaya sahip türler sunulmalıdır. Metinlerdeki kişilerin sahip olduğu özelliklerin çocuğa model oluşturacağı dikkatten kaçmamalıdır. Bu metin türlerine yakından bakacak olursak:

Hikâye:

"Belli zaman ve yerlerde genelde az sayıda kişiler arasında geçen, gerçeğe uygun olayların hareketleriyle birlikte kısa, duygulu, heyecanlı biçimde gözleme ve tasarlama dayanan yazılardır"(Ciravoğlu, 2000, s.77).

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te hikâye: "Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü" olarak ifade edilmektedir.

Özdemir hikâyeyi, "Yaşanmış ya da yaşanması olanak içinde olan olayları, durumları ilgi çekici biçimde anlatan, okuyucuda heyecan ya da hoşlanma duygusu uyandıran yazılar" olarak tanımlamıştır (Özdemir,1996, s. 270).

Oğuzkan da çocuk edebiyatı araştırmacısı olarak hikayeyi, "Belli bir zaman ve yerde birkaç kişinin başından geçen gerçeğe uygun bir olayı anlatan veya birtakım kimselerin karakterini çizen ve çoğu kez birkaç sayfa tutan kısa yazılar" olarak tanımlamıştır (Oğuzkan, 2000, s. 98).

Roman:

"İnsanların serüvenlerini, karakterlerini, düşünce ve duygularını ayrıntıları ile kendine özgü bir biçimde anlatan düz yazılara verilen ad" şeklinde tanımlamıştır (Oğuzkan, 1987, s. 92).

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te " İnsanın veya çevrenin karakterlerini, geleneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî tür" olarak ifade bulmaktadır.

Ciravoğlu ise roman için , “İnsanlar arasında geçen serüvenlerde karakter, düşünme ve duyguların kendine özgü, gerçek ve hayali olarak uzun ve ayrıntılı anlatımı” demiştir (Ciravoğlu, 2000, s.77).

Romanın duygu çözümlemelerine yer verilen uzun edebî tür olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Genel olarak, edebiyat türleri içerisinde temel özellikleri bakımından birbirine benzeyen hikâye ve romanın pek çok tanımı vardır. Ancak literatürde çocuk hikâye ve romanlarına ilişkin farklı tanımlara yer verilmemiştir. Dolayısıyla hikâye ve roman edebî bir tür olarak tanımlanırken yetişkin ve çocuk ayrımı gözetilmemiştir. Bu ayrım daha çok çocuk hikâyelerinin ve romanlarının özellikleri kısmında belirginleşmektedir.

Oğuzkan, çocuk hikâye ve romanlarının özelliklerini birlikte ele almıştır. Oğuzkan'a göre “Çocukların ilgilerine, hayat tecrübelerine ve kavrayış güçlerine uygun bir konu; sade ve gerçekçi bir plan; mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar; somut, doğru fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılar; özellikleri iyi anlatılan ve gerçeğe uygun karakterler; kısa cümle ve paragraflar ile kısa ve bol konuşmalara dayalı sürükleyici bir anlatım; çocukların seviyesine uygun basit ruh çözümlemeleri; kabalığa kaçmamak ve yerinde olmak şartıyla güldürücü sahneler ve konuşmalar; ayrıntılara dikkat çekmek; heyecanlı olayların olması ve metinle ilgili güzel ve anlamlı resimler yer almalıdır” (Oğuzkan, 2001,s.109).

Ciravoğlu, çocuk romanının özelliklerini belirtirken, çocuk romanıyla çocuğun gerçek yaşama hazırlanması ve bilgilendirilmesi üzerinde durmuştur. “İşlenen konu inandırıcı, ayrıntılar önemli olmalı, gerçek yaşamı olduğu gibi yansıtıyor izlenimi vermeli, güncel olaylar, mitoloji, tarihsel olaylar, psikolojik gerilimler, felsefi düşünceler, tutkular vb. konular da işlenilmeli, anlatım tekniği eseri güçlendirmeli, kurgu, olayların sıralanışı anlamlı olmalıdır” (Ciravoğlu, 2000, s.76).

Hikâye ve romanların, kişilerin hayal gücünü arttırması, olayları yorumlaması, karakterleri tanıtmaları, günlük hayattakilerle mukayese yaptırması bakımından önemi büyüktür" (Parlak Yıldız, 1999, s.191).

Ders kitaplarına alınacak metinlerde yukarıdaki özelliklerin yanı sıra kazandırılmak istenen kişilik özelliklerinin ve ahlâki özelliklerin, estetik zevkin, kültürel ve evrensel değerlerin de verilmesi gereklidir.

"Türk Edebiyatçısı vereceği metinlerle çağına iki yönlü yorumla yaklaşmayı öğrenmelidir: Bunlardan biri, kendisi ile ilgili olup; kendisini ve kendi insanını tanımasıdır. İkincisi; insanın yaratılışından itibaren geçirdiği maceraları iyi tanımak, oradan hareketle günümüz insanına yön verecek yorumlara ulaşmak, bunu eserlerinde ustaca işleyip sanat eseri yazmaktır"(Yalçın, 1997, s.38-39).

Hikâye ve roman türünün kitaplara göre dağılımı. Kitaplar incelendiğinde olaya dayalı türler içinde hikâye ve roman türünün ağırlıkta olduğu söylenebilir. Bu kitaplarda yer alan hikâye ve romanlar:

5.sınıf kitaplarındaki hikâye ve roman türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 33

5.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
37	Ödevsiz Gezegen	Brigitte Labbe, P.F.DUPONT-BEURIER
50	Dük Oldu Hödük	İsmet Bertan
55	Gecekarası Adında Bir Karga(Dinleme)	Mehmet Güler
92	Tren Rayları	Osman Alagöz
113	Ben Bir Küçük Kilimim	Bedri Rahmi Eyüpoğlu
122	Davul Tozu Minare Gölgesi	-----
127	Atasözü Sevgisi	Pelin Güneş
141	Bir Uzay Görevinin Öyküsü	Nicholas Harris
153	Hezarfen Ahmet Çelebi	Ahmet Önel
175	Sabır Sularında	Bestami Yazgan

200	Sude' nin Babası Pantomimci	Behiç Ak
205	Osman Cemal Bey'in Nar Hakkı	Ahmet Büke
214	Sahibini Arayan Keman	Koray Avcı Çakman
238	Scooter ile Tornet	Altan Alkan
242	Babaannemin Soğanları	Asuman Portakal
260	Balık Adamlar	Aysel Korkut
272	Parbat Dağının Esrarı	Gülten Dayıoğlu

2.Kitap

Tablo 34

5.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
43	Para Cüzdanı	İslam Beytullah Erdi
79	Dağdelenoğlu	Münir Hayri Egeli
103	Samsun'a Yolculuk	Selahattin Arslan
134	Gaziantep'ten İstanbul'a Yolculuk	Ülkü Tamer
147	Lokman Hekim	Ali Püsküllüoğlu
168	Gökyüzünde Beliren Tuhaflık	Dilek Aykul Bishhu
183	Masalıcı	Nur Bilimer
210	Bankamatik Kursu Açan Yok mu?	Selahattin Duman
217	Musluklu Su Bidonu	Fatih Karatepe
223	Şarbon Aşısı	Kemal Demiray
224	Teller Nasıl Konuşturuldu?	L. Howell, K. Roders, C.Henderson
235	Rüzgârın Öyküsü	Mustafa Eremektar
274	Çocukluğumdaki Bayramlar	Ülkü Tamer
310	Babamdan Öğrendiklerim	Leo Buscaglia
334	Hayvan Dostları	Handan Derya

5.sınıf düzeyinde hikâye ve roman türüne ağırlık verildiği söylenebilir.

Ele alınan kitaplarda hikâye türünde eski dönem ve yeni dönem yazarlarına yer verilmiştir.

İkinci kitapta yabancı yazarlara ait eserlere de yer verilmiştir.

6.sınıf kitaplarındaki hikâye ve roman türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 35

6.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
19	Karamelli Akide Şekeri	Mavisel Yener
25	Eskici	Refik Halit Karay
31	Martha'nın Sırrı	Dot Abraham
84	İki Kardeş	Angel Karaliyçev
101	Kırmızı Pabuçlar	Nehir Tunaz
119	Sonuncu Koşucu	Lisa Bench
123	Mor Salkımlı Ev	Enver Ahmet
146	Çocukluk	Ayhan Bozırat
150	Leylekler	Mehmet Güler

2.Kitap

Tablo 36

6.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
57	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Mehmet Güler
76	Vitrindeki Masal Kitabı	Üzeyir Gündüz
135	Eskici	Refik Halit Karay
160	Forsa	Ömer Seyfettin
202	Sahibini Unutmayan Köpek	Hasan Lâtif Sarıyüce
221	Bayram Yeri	Muzaffer İzgü
260	Kımalı Keklik	Miyase Sertbarut
278	Uzay	Beril Açıkğöz
285	Yıldızlar, Evren ve Galileo	Bilgin Ersözlü

6.sınıfa gelindiğinde türün sayısında azalma olduğu görülmektedir. Türün yerini diğer türler almaya başlamaktadır. Bu durumun sınıf sevileri arttıkça devam etmesi beklenmektedir.

Ele alınan iki kitapta da "Eskici" adlı hikâyeye yer verilmiştir. Bu sınıf düzeyinde millî değerler ve dil bilinci öne çıkarılmaya çalışmıştır diyebiliriz.

Ele alınan kitaplarda hikâye türünde eski dönem ve yeni dönem yazarlarına yer verilmiştir.

7.sınıf kitaplarındaki hikâye ve roman türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 37

7.Sınıf 1.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
139	Deyimlerin Öyküsü	İskender Pala
208	Semaver	Ömer Seyfettin
214	Çivi	-----
243	Dondurmalı Sinema	Oktay Akbal

2.Kitap

Tablo 38

7.Sınıf 2.Kitap Hikâye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâye ve Roman Adı	Yazarı
69	Sakarya Savaşına Hazırlık	Turgut Özakman
100	Eskici	Refik Halit Karay
156	Güneşe Doğru	Hakkı Özkan
187	İlk Elbisem	Bekir Özcan
202	Harika Çocuk	Orhan Kemal
278	Kanglı Koca Oğlu Kan Turanlı'nın Hikâyesi	Hızl.Hayati Develi
296	Son Kuşlar	Sait Faik Abasıyanık

7.sınıfa gelindiğinde hikâye ve roman türünde azalma gerçekleşmesi çocuğun diğer türlerle karşılaştırılması, yaş itibariyle çocuğun soyut kavramları da kavrayıyor olması açısından normal bir süreçtir.

Fakat iki kitap arasında hikâye ve roman türünde oransal olarak farklılıklar vardır. Bu farklılığın sebebi 2005 Türkçe Programında öğrencilerin hangi sınıfta hangi türlerle karşılaştırılacakları verilmesine rağmen bu türlerin kitaplarda oransal dağılımına yer verilmemiş olmasıdır. Bu nedenle kitap yazarlarının kendi tercihlerine göre yazım sürecine girdikleri görülmektedir.

7.sınıf düzeyinde ele alınan her iki kitapta da günümüz Çocuk Edebiyatı metinlerine rastlanmamıştır. Hikâyeler daha çok 1940 öncesi doğumlu yazarlara aittir.

6.sınıf düzeyinde ele alınan iki kitapta da karşılaşılan Eskici adlı hikâyeye 7.sınıflara ait 2.kıtapta da rastlanmaktadır. Bu kitapları kullanan öğrenciler he yıl aynı hikâyeye ile karşılaşmış olmaktadırlar.

8.sınıf kitaplarındaki hikâyeye ve roman türünün dağılımı;

1.Kıtap

Tablo 39

8.Sınıf 1.Kıtap Hikâyeye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâyeye ve Roman Adı	Yazarı
99	Robinson Crusoe	Daniel Defoe
148	İhtiyar Çilingir	Memduh Şevket Esendal
193	Çiğdem Der Ki...	Miyase Sertbarut
200	Herkesin Dostu Anton	Stefan Zweig
246	Bir Varmış Bir Yokmuş Televizyon Bozulmuş	Muzaffer İzgü
266	İki İyi İnsan	Enver Naci Gökşen
279	Martı	Richard Bach

2.Kıtap

Tablo 40

8.Sınıf 2.Kıtap Hikâyeye ve Roman Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Hikâyeye ve Roman Adı	Yazarı
55	Eskici	Refik Halit Karay
71	Oğlumuz	Tarık Buğra
184	Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	Peyami Safa
207	Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi	Ziya Osman Saba
217	Gül Hanım'ın Annesi	Memduh Şevket Esendal
230	Gar	Oktay Akbal

8. sınıf düzeyinde ele alınan 1.kıtapta hikâyeye türünde eski dönem ve yeni dönem yazarlarına yer verilmiştir. 2.kıtap da ise yeni dönemde eserler veren Çocuk Edebiyatı yazarları yer almamaktadır.

Ayrıca yine 1. kıtapta yabancı yazarlar yer bulurken 2. kıtapta yabancı yazarlar yoktur. 8.sınıf öğrencilerinin yaş itibariyle çevrelerini genişletmeleri, evrensel kültür değerlerini benimsemeleri beklenen bir dönemde, onları yabancı yazarlarla buluşturmanın önemli olduğu düşüncesiyle 2. kıtapta bunun eksik bırakıldığı söyleyebilir.

6. ve 7. sınıf kitapları incelenirken karşımıza çıkan "Eskici" adlı hikâye 8. sınıf 2.kitabında da yer almıştır. Gelişmiş bir edebi kültüre sahip olarak çocukların hep aynı metinle karşılaştırılması dikkat çekicidir.

Hikâye ve roman türünde ele alınan kavramlar. 5.Sınıf

Tablo 41

5.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramlar	5.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	+	+
çalışkanlık	---	+
aile bilinci	+++	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	---
yardımsverlik	---	---
sevgi	++++	---
merhamet	+	+
fedakârlık	+	+
vefa	+	---
tecrübe	+	---
saygılı olmak	+	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	++	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	+
doğa bilinci	++	+
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	+	---

Her iki kitapta da yaşam sevinci ve adil olma durumu ile ilgili bir olay ve olayın taşıdığı değere rastlanmamıştır.

Doğruluk ve dürüstlük değerinin verildiği olay örgüsünü içeren hikâye ve romanlar kitapta yerini almaktadır.

Çalışkanlık, eğitime verilen önem ve bilimsel düşünme yetisini içeren olay örgüsü sadece 2.kitapta yer almaktadır. Fakat 1.kitapta azim, cesaret ve sabır değeri ele alınmaktadır.

Birinci kitapta aile bilinci, sevgi, tedbirli olmak yoğun olarak işlenirken, 2.kitapta yer almamıştır.

Her iki kitapta da merhamet, fedakârlık ve millî değerler yer almaktadır.

Tecrübe ve saygılı olmak sadece 1.kitapta verilmektedir.

Doğa bilinci, oransal olarak farklılık gösterse de her iki kitapta da ele alınmaktadır.

6.Sınıf

Tablo 42

6.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık(başarı)	+	+
aile bilinci	++	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	++
yardımsverlik	+	+
sevgi	+	+
merhamet	+	+
fedakârlık	+	---
vefa	---	+
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	+
umut	---	---
okuma bilinci	---	+
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	+
doğa bilinci	+	+
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	++	---

Her iki kitapta da yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, tecrübe, umut, tedbirli olmak, tok gözlülük gibi değerleri taşıyan olay örgüsüne rastlanmamıştır.

2.kitapta çalışkanlık, azim, sabır ve cesaret değerleri taşıyan olay örgüsüyle verilmeye çalışılmışken 1.kitapta bu değerlere rastlanmamıştır.

Aile bilici sadece birinci kitapta yer almaktadır. 2.kıtapta bu değeri içeren metinlere rastlanmamıştır.

Yardımsverlik, sevgi, fedakârlık, doğa bilinci ve millî değerler her iki kitapta da olay örgüleri içinde verilmiştir.

Vefa, okuma bilinci, eğitim ve bilimsel düşünme becerisi 2.kıtapta yer alan değerler arasındadır.

Güzel sanatlara ait değerler 1.kıtapta yer alırken 2.kıtapta yer almamıştır.

7.Sınıf

Tablo 43

7.Sınıf Kıtaplarında Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramlar	1.Kıtap	2.Kıtap
yaşama sevinci	---	+
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
Çalışkanlık(başarı)	+	+
aile bilinci	+	++
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	+++
yardımsverlik	---	+
sevgi	+	---
merhamet	+	---
fedakârlık	---	++
vefa	+	---
tecrübe	+	---
saygılı olmak	+	++
umut	---	+
okuma bilinci	+	+
tedbirli olmak	---	+
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	+
doğa bilinci	---	+
millî değerler	+	++
güzel sanatlar	+	---

Adalet, doğruluk-dürüstlük, tok gözlülük gibi değerlere her iki kitapta da rastlanmamıştır.

2.kıtap belli değerler üzerinde yoğunlaşırken 1.kıtapta farklı değerlere yer verilmiştir.

Her iki kitapta da çalışkanlık ve başarı, saygılı olmak, dayanıklılık (azim, sabır, cesaret), aile bilinci, okuma bilinci ve millî değerlerini içeren olay örgülerine rastlanmıştır.

1.kıtapta vefa, tecrübe ve güzel sanatlar gibi değerler yer alırken, ikinci kitapta umut, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme) ve doğa bilinci gibi değerler bulunmaktadır.

8.Sınıf

Tablo 44

8.Sınıf Kitaplarında Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Hikâye ve Roman Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	+
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık(başarı)	+++	---
aile bilinci	++	+
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	---
yardıms severlik	+	---
sevgi	+	++
merhamet	---	++
fedakârlık	---	+
vefa	++	+
tecrübe	+	---
saygılı olmak	++	---
umut	+	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	++	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	+	---
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	---

8.sınıf düzeyinde ele alınan bu iki kitapta ortak değerler oldukça azdır. Bu ortak değerler aile bilinci, sevgi, vefa ve millî değerlerdir. Bunun haricinde iki kitapta başka ortak değere rastlanmamıştır.

Her iki kitapta da bazı değerlere hiç rastlanmazken bazı değerler üzerinde de yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Kavramların metinlerle aktarımı. Yaşama sevinci.Yaşama tutunma arzusu olarak ifade edilebilecek bu kavram 7. ve 8.sınıf ders kitaplarında karşımıza çıkmıştır.

Orhan Kemal'e ait "Harika Çocuk" adlı hikâyede torna tesviye işinde çalışan küçük çocuk ile bir iş hanına arkadaşını görmeye gelen kişi arasındaki konuşmada, küçük çocuğa ait sözlerde yaşama sevincinin izlerini görmek mümkündür.

"— İssız adada nasıl da yaşayabilmiş? Değil mi? Böyle şey olur mu?

— Olmasa daha iyi değil mi?

— İyi ama, oluyor. Yahut da yazarı öyle düşünmüş. Ama iyi düşünmüş. Ne olursa olsun, aferin Robenson'a. İssız adada elini kolunu bağlayıp durmamış, hemen işe girişmiş. Marifet ölmek değil mi? Yaşamak! " (s.203)

Bir diğer yaşama sevinci örneğini ise Ziya Osman Saba'nın "Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi" adlı hikâyesinde rastlamaktayız. Yazar aklından geçirdiği tüm olumsuzluklara rağmen yaşamın değerinin farkındadır.

"Fakat şimdi böyle şeyler düşünmenin de sırası mı ya! Dünyada her insan az çok bir felakete uğramış olabilir. Bunun için büsbütün kötümser olunur mu?.. Felaketler yerine saadetleri, ölmüşler yerine doğacakları, geçmişler yerine gelecekleri düşünmeliyim." (s.210)

Doğruluk -Dürüstlük.İnsanın çıkarları ile örtüşmese de doğru davranışlarda bulunması olarak ifade ettiğimiz bu kavram 5. sınıf ders kitaplarında karşımıza çıkmıştır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Koray Avcı Çakman'a ait "Sahibini Arayan Keman" adlı hikâyede müzik aletleri satan dükkân sahibi, satıldıktan bir gün sonra iade edilen kemanı yeni müşterisine durumu açıklayarak çok daha ucuza satmış ve dürüstlük örneği göstermiştir:

"Ama o da ne! Acaba yanlış mı görüyordu? Bu kez gözlerini fal taşı gibi açıp öyle baktı kemanın yanındaki fiyat etiketine. Yanlış görmüyordu: Kemanın fiyatı düşmüştü. Sevinçle girdi dükkândan içeri.

Şey, affedersiniz... ben yanlış görmedim ya... Daha önce de sormuştum ama şu vitrindeki keman için daha yüksek bir fiyat söylemişsiniz. Etiketeki fiyat doğru mu?

Evet, hatırladım seni. Çok şanslısın küçük kız! Doğru görmüşsün, kemanın fiyatı düştü. Ama bak baştan söyleyeyim de sonra söylemedi deme. Kemanı daha önce biri satın aldı ve geri getirdi. Yani bu artık kullanılmış bir keman." (s.217)

Yine aynı kitapta İslam Beytullah Erdi'nin yazdığı "Para Cüzdanı " adlı hikâyede, küçük çocuk bulduğu cüzdanı yetkililere teslim edip etmemede kararsızlık yaşar. Kahramanımız Murat, büyük bir iç hesaplaşmadan sonra kararını vermiş, mahalle muhtarına cüzdanı teslim etmiştir.

"Kitabını, defterini öylece bıraktı, cüzdanı alıp evden çıktı. Dosdoğru mahalle muhtarına gitti ve bulduğu para cüzdanını teslim etti. Murat, iyi bir iş yapmanın verdiği iç huzuruyla eve doğru yürüdü."(s.43)

Çalışkanlık(Başarı).Hayatla mücadele etmede, çalışkanlık ve bu çalışma eylemi sonucunda istenilen hedefe ulaşmak önemli bir beceridir. Bu becerinin çocuklara erken yaşlarda kazandırılması oldukça önemlidir. Onların çalışkanlık ve başarı örnekleri ile dolu metinlerle buluşturulması beceriyi çok daha kolay edinebilmelerini sağlar.

Ele alınan kitaplarda çalışkanlık ve başarıyı işleyen bir çok hikâye ve romana rastlanmıştır. Çalışkanlık sonucu bazen başarılı olunamayacağına dair örnekler tespit edilememiştir. Tüm çalışmaların bir gün mutlaka insanı başarıya götüreceği vurgulanmıştır.

5.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Egon Larsen'a ait "Teller Nasıl Konuşturuldu ? " adlı hikâyede insanın çalışmaktan pes etmemesi ve bütün başarısız denemelerinin bile insanı başarıya götüreceği verilmektedir:

"Delikanlı gittikten sonra öteki genç yalnız kaldı. Derin düşünceler içindeydi. Demek ki başarısı gerçekleşiyordu. İşte bu kirli, darmadağın, tozlu atölyede yardımcısı ile birlikte

yaptıkları sayısız deneyler sonuç vermişti. O gün, insan sesini elektrik telinden geçirmeyi başarmışlardı. Bu büyük bir buluştu." (s.224)

6.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Nehir Tunaz'un yazdığı "Kırmızı Pabuçlar" adlı hikâyede tiyatrodaki rolü için kırmızı pabuçlara ihtiyacı olduğunu ailesine söyleyemeyen küçük kızın, bu duruma bulduğu çare onu başarıya götürmüştür:

"Her şey oldu bitti. Çok başarılıydık. Oyunumuz umduğumuzdan da çok beğenilmişti. Tebrikler, kutlamalar, çiçekler...Veliler yavaş yavaş kulise gelmeye başlamışlardı. Annemle babam yanıma gelip beni kucakladılar. Babam, 'Yavrum, kırmızı ayakkabı gerektiğini neden bana söylemedin? Durumu annenden öğrendiğimde oyunun başlamasına çok az kalmıştı. Hemen koşup ayakkabıcıya gittim. Ama sana yetişemedim. Fakat görüyorum ki birisinden bulmuşsun. Geciktiğim için özür dilerim.' dedi.

Ona sevgiyle sarıldım. Teşekkür ettim. Sonra eğilip kırmızıya boyanmış çoraplarımı çıkardım. Şaşkınlıkta ne diyeceklerini bilemediler."(s.103)

Yine 6.sınıf (1.kitap) kitabında karşılaştığımız "Evren ve Galileo" adlı Bilgin Erözlü'ye ait hikâyede Galileo Aristo'nun düşüncelerinin yanlışlığını kanıtlama çabası içine girmiştir:

"-Açıkçası ben Aristo'nun bu konuyu yanlış açıkladığını düşünüyorum ve bunu kanıtlayacağım.

-Olur mu hiç öyle şey Galileo? Koskoca Aristo hata yapar mı hiç? "(s.285)

7.sınıf kitabında, Sait Faik Abasıyanık'a ait Semaver adlı hikâyede kahramanımız fabrikadaki işinde nasıl çalışacağını hayalini kurmaktadır:

"Ali bütün gün zevkle, hırsıyla, iştiaqla çalışacak fakat arkadaşlarımdan üstün görünmek istemedim. Onun için dürüst, gösterişsiz işleyecek."(s.209)

Hakkı Özkan 'a ait "Güneşe Doğru" adlı hikâyede yüzmeye gayret eden kahramanımız başarıya ulaşmıştır:

" 'Gittim ya, oraya kadar gittim ya.' dedi sarı saçlı çocuk. Az önce suyla bir giden karpuz yüklü motorun geçtiği yerde deniz hafif dalgalandı. Güneşle kucaklaşmıştı mavilik. Daha ileriye, daha ileriye, güneşe doğru baktı. Gülümsedi..." (s.161)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Memduh Şevket Esendal'a ait "İhtiyar Çilingir " adlı hikâyede çilingir ustası, çalışmayı yaşamın doğal bir unsuru olarak kabul ederek hayatını sürdürmektedir:

"Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, hayvan zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış."(s.148)

"Bir tarafa dayanıp durdum. Adamcağız, benimle hiç meşgul olmuyor göründü. Birer tarafı açık, ufak halkalar hazırlamış, bir halka takıp açık tarafı ateşe tutuyor, o hazır oluncaya kadar bir başkasını ateşten çekip ucunu, büyük bir dikkatle kapıyor, bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu." (s.148)

8.sınıf kitabında (1.kitap) karşılaşılan Stefan Zwei'e ait "Herkesin Dostu Anton" adlı hikâyede Anton adlı kahramanımızın çalışmasının, başkasına hizmet etme ihtiyacından kaynaklandığı anlaşılmaktadır:

"Genellikle bu gibi işleri ona havale ederlerdi çünkü herkes bilirdi ki onu sevk eden hırs ve tamah değil sadece hizmet etme ihtiyacıydı.(s.200)

8.sınıf (1.kitap) kitabında Richard Bach'a ait "Martı" adlı romanda, roman kahramanı Martı Jonathan çalışması sayesinde başarıya ulaşarak diğer martıların uçamadığı kadar hızlı uçmayı başarmıştır:

"Kısa süre sonra martı Jonathan Livingston , yine bir başına uzaklardaydı, açık denizde, aç, mutlu ve yine öğreniyordu. Uğraştığı konu 'hız' konusuydu ve bir haftalık denemeden sonra bu konuda, yeryüzünde yaşayan en hızlı martıdan daha çok şey öğrendi(s.280).

Aile bilinci. Aile çocuğun toplumsallaşma yolculuğunda ona rehberlik eden, toplumun değerlerini ona aktaran, onu sevgiyle koruyup kollayan en küçük yapıdır. Toplumumuzda aile kurumuna kutsiyet atfedilmiştir. Bu açıdan bakıldığında çocuğun erken yaşlardan itibaren kitaplardaki metinler aracılığıyla aile bilinciyle karşılaştırılması önemlidir.

İncelemeye alınmış kitaplarda aile bilincini geliştirmeye yönelik kavram ve olaylarla karşılaşmıştır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında İsmet Bertan'a ait "Dük Oldu Hödük " adlı hikâyede kahramanımız bir köpek yavrusudur. Hikâyeye onun gözüyle bizlere anlatılmaktadır. Sahiplerinin yaşadığı evin üst katındaki ailenin yanına ailenin teyzesi gelip yerleşmiştir. Hikâyede toplumdaki aile bağlarının izlerini kolaylıkla tespit edebilmekteyiz:

"Tuhaf kedi yavrusu, Dük'ün başına dert olmadan önce, üst kattaki komşuya da bir gelip bir daha gitmeyen bir konuk yerleşti. Bu, komşu kadının teyzesiydi. Hastaydı. 'Teyze ana yarısıdır,' deyip kalmıştı." (s.52)

Aynı kitapta, Osman Alagöz'e ait "Tren Rayları" adlı hikâyede küçük bir çocuk babasının millî mücadele için cepheye gitmesini anlatırken ona olan bağlılığını da dile getirmektedir:

"Babamın gittiği günün akşamı annemin namaz duası çok daha uzun sürdü. Çocuk yüreğim olup biteni yeni yeni kavırıyordu. Bu gidişin gönüllerde böylesine ürperti hâsıl etmesi ölüme en yakın gidiş olmasından kaynaklanıyordu.

Babam olmadan nasıl olurdu ki hayat? O gün başımı yastığa erken koydum." (s.94)

Yine 5.sınıf(1.kitap) kitabında Asuman Portakal bizlere " Babaannemin Soğanları "adlı hikâyeye ile kötü anlarda, kişinin ailesinin yanında olmasının önemini hatırlatmaktadır:

"Öğlene doğru uyandığında annem, domuz gribi olduğumu söyledi. Ama tehlikeyi atlatmışım! Bizimkiler hastanede nöbet tutmuşlar. Annem yanımdan hiç ayrılmak istememiş. Babaannem hastaneye bile kuru soğan getirmiş! " (s.244)

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu " adlı hikâyesinde yine ailenin zor zamanlarımızda yanımızda olmasından bahsedilmektedir:

"Yazarın da hastaneden taburcu olma günü gelmiştir. Yaşam onu iyice korkutmaktadır. Ancak kuvvetli olması gerektiğini düşünmektedir. Hastaneden çıkma günü gelir, yanında yine annesi, Dr. Mithat Bey ve arkadaşı vardır. Bu oda da daha birçok kişilerin ızdırapla inleyeceklerini düşünerek hastaneden ayrılır." (s.186)

6.sınıfa ait (1.kitap) kitapta Nehir Tunaz'un "Kırmızı Pabuçlar " adlı hikâyesinde küçük kızın ailesi kızlarına olan sevgilerini dile getirmektedir:

"(...)

'Çok şükür ki çalışkan ve tok gözlü bir evladımız var. Bazı çocuklar gibi ne görürse tutturan biri değil.'

'Beni de bu üzüyor ya zaten. Bir gün de karşımıza geçip çocukça bir şey istemedi.'

'Öyle deme, istese dayanamaz, işe yürüyerek gitme pahasına dediğini yapmaya çalışırdın. O da bunu biliyor.'"(s.101)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Sait Faik Abasıyanık 'a ait " Semaver "adlı hikâyede kahramanımızın annesine duyduğu sevgi ve muhabbeti şu satırlarda tespit edebiliriz:

"Ali, annesinin elini öptü. Sonra şekerli bir şey yemiş gibi dudaklarını yaladı. Annesi gülüyordu. O, annesini her öpüşte böyle bir defa yalanmayı âdet edinmişti."(s.209)

7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Orhan Kemal'in "Harika Çocuk" adlı hikâyesinde torna tesviye işinde çalışan küçük kahramanımız, aile içinde yardımlaşma ve dayanışmanın gerekliliğini bizlere göstermektedir:

"— Biz de sinemaya gidiyoruz Ali'yle çokluk... Tabî pazarları. Babam evdeyse, sabahleyin erkenden tüyerim. Doğru Şehzadebaşı'na.

— Değilse?

— Değilse tüymek olmaz. Su ısıtmak, yıkanmak, kardeşlerimi yıkamak vazifesi

bana düşer.

— Kaç para kazanıyorsun tesviyecilikten?

— On lira haftada.

— Yetiyor mu?

— Bu pahalılıkta yeter mi? Başka atölyelerden yirmi beş lira veriyorlar ama, gidemiyorum." (s.204)

Aile olmanın gerekliliklerinden bir de aile fertlerinin iyiliğini istemektir. 8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Miyase Sertbarut'un "Çiğdem Der Ki..."adlı hikâyesinde küçük kahramanımızın annesi ve babası halaları için endişelenmektedir:

" (...)

'Ne olacak ablamın bu hâli?' deyip babamla dertleşiyor, bir çözüm yolu bulmaya çalışıyorlardı." (s.194)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Richard Bach'ın "Martı " adlı romanında da yine aynı konu işlenmektedir:

"Neden Jon, neden ?" diye sordu annesi. "Sürüdeki diğerleri gibi olmak, onlara benzemek neden bu kadar zor?Alçaktan uçmayı neden pelikanlara ve albatroslara bırakmıyorsun? Neden yemiyorsun? Jon, bir tüy, bir kemik kaldın."(s.280).

Dayanıklılık (azim, sabır, cesaret).Yaşamda karşılaşılan zorluklar karşısında pes etmeyen mücadeleci çocuklar yetiştirmek her toplumun vazifesidir. Bunun için de azim, cesaret ve sabır gibi kavramların onlara küçük yaşlardan başlayarak hem örnek davranışlarla hem de örnek metinlerle verilmesi gereklidir. Kitaplarda yer bulan bu kavramlar incelendiğinde:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Osman Alagöz'a ait " Tren Rayları" adlı hikâyede kahramanımız küçük Duran ailesi ile birlikte Adana'dan Mersin'e giden tren raylarına yakın

bir köyde yaşamaktadır. Duran, Millî Mücadele döneminde arkadaşları ile birlikte düşmanı yenilmek için tren raylarını sökmeye cesaret eder:

"Ortam tam benim istediğim gibi olmuştu. Herkes gözünü dört açmış, adeta nefesini tutmuş, benden gelecek açıklamaya dikkat kesilmişti. 'Geçenlerde duyduk ya düşman buralara trenlerle daha çok asker getirecekmiş. O askerleri dört bir yana gönderip, ülkemizi işgal edecekmiş. İşte biz bir süreliğine de olsa buna engel olacağız.' Arkadaşlarım, başlarında kuş varmış da onu ürkütmekten korkuyormuşçasına beni dinliyordu. Biraz nefeslendim. Tekrar konuşmaya başladım. 'Rayları sökeceğiz.' Herkes birbirinin suratına aval aval bakıyordu. Bir süre tuhaf bir sessizlik oldu. Dayımın oğlu Halil:'Yaşa be Duran!' diye bağırdı. Sonrasında diğerleri..." (s.94)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Bilgin Erözlü'ye ait "Yıldızlar, Evren ve Galileo" adlı hikâyede Galileo kendinden önce yetişmiş ve bilim çevrelerince tartışılmaz bir otorite olarak görülen Aristo'nun bilimsel savının yanlışlığını kanıtlama azim ve cesaretini göstermektedir.

"-Açıkçası ben Aristo'nun bu konuyu yanlış açıkladığını düşünüyorum ve bunu kanıtlayacağım.

-Olur mu hiç öyle şey Galileo? Koskoca Aristo hata yapar mı hiç? "(s.285)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Michael Ende'ye ait "Momo " adlı romanda Momo adlı kahraman, zamanı çalanlara karşı bir mücadeleye girme cesaretimi ve azmini gösterir:

"

(...)

'Peki zamanı çalamazlarsa ne olur?'

'Geldikleri gibi hiç olup giderler.'

(...)

'Ben ' dedi Momo, kararlı bir sesle, 'Zamanımı kimseye kaptırmam!'

'Umarım!' dedi Hora Usta." (s.239)

Yine aynı romanda sabırlı olmak öne çıkarılmıştır:

"Ama ben onlara her şeyi anlatmak istiyorum, hepsine! Duyduğum melodinin şarkısını söylemek isterdim. Sanırım o zaman her şey düzelirdi. "

"Bunları gerçekten istiyorsan Momo, beklemeyi bilmelisin."

"Beklemekten sıkılmam."

"Beklemelisin yavrum tıpkı bir tohumun toprağın altında uyuması gibi, başını dünyaya çıkarmadan önce beklemesi gibi. Senin içinde de sözcüklerin doğup olgunlaşması aynı sürede olur. İster misin bunu?"

"Evet." dedi Momo." (s.239)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Sait Faik Abasıyanık'a ait "Semaver" adlı hikâyede de kahramanımız azimle çalışmayı planlamaktadır:

"Ali bütün gün zevkle, hırsla, iştiaqla çalışacak fakat arkadaşlarından üstün görünmek istemedi. Onun için dürüst, gösterişsiz işleyecek."(s.209)

7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Hakkı Özkan'a ait "Güneşe Doğru" adlı hikâyede kahramanımız büyük bir cesaret ve azim göstererek yüzmeye çalışmıştır:

" 'Gittim ya, oraya kadar gittim ya.' dedi sarı saçlı çocuk. Az önce suyla bir giden karpuz yüklü motorun geçtiği yerde deniz hafif dalgalandı. Güneşle kucaklaşmıştı mavilik. Daha ileriye, daha ileriye, güneşe doğru baktı. Gülümsedi..." (s.161)

7.sınıf (2.kitap) kitabında Dede Korkut'a ait "Beğil Oğlu Emren Hikâyesi"nde Eğil Oğlu Emren babasına karşı düşmanlık besleyenlere karşı gelmek için cesaretle babasına şunları söyler:

"Kargı dalı mızrağını bana versene,

Göğsünden er mızraklayayım senin için,
 Ak tüylü, sivri okunu bana versene,
 Erden ere geçireyim senin için!
 Ala gözlü üç yüz yiğidini yoldaşlığa bana versene,
 Muhammed dini yoluna savaşıyım senin için."(s.273)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Richard Bach'a ait " Martı "adlı romanda martı Jonathan hızlı uçabilmek için sabırla çalışmaktadır. Türünün yaşamından farklı bir yaşamı seçme cesaretinde bulunmuştur:

"Kısa süre sonra martı Jonathan Livingston , yine bir başına uzaklardaydı, açık denizde, aç, mutlu ve yine öğreniyordu. Uğraştığı konu 'hız' konusuydu ve bir haftalık denemeden sonra bu konuda, yeryüzünde yaşayan en hızlı martıdan daha çok şey öğrendi.(s.280)

Yardımseverlik.Toplumsallaşma sürecinde çocuğa kazandırılması gereken değerlerden bir de yardımseverliktir. Onun kendisi ve içinde yaşadığı çevre ile barışık olmasını sağlayacak vasıtalarından biri yardım etme ve yardım isteme eylemidir.

6.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Enver Ahmet'e ait "Mor Salkımlı Ev" adlı hikâyede mahalleye yeni gelen bir aileye mahalle sakinleri yardım elini uzatmıştır:

"Ertesi gün, mahallenin yaşlı başlı kişileri bir araya gelip bu zavallı aileye ne gibi yardımların yapılabileceğini konuşmaya başladılar. İlk evlerden eşya toplandı; daha sonra maddi durumu iyi olan ailelerden para yardımı istendi. Onlara yardım etmek için herkes birbiri ile yarışlıyordu âdeta. Pek doğal ki en büyük yardım , mor salkımlı evin sahibinden gelmişti. Evin üst katının iki odasını, gelen aileye tahsis etmişti. Bu diğer komşuların yardım etme hevesini arttırmıştı. "(s.123)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Michael Ende'ye ait "Momo" adlı romanda zamanı çalanlara karşı amansız bir savaşın içine girerek insanlara yardım etmeyi seçmiştir:

"Ama ben onlara her şeyi anlatmak istiyorum, hepsine! Duyduğum melodinin şarkısını söylemek isterdim. Sanırım o zaman her şey düzelirdi. "

"Bunları gerçekten istiyorsan Momo, beklemeyi bilmelisin."

"Beklemekten sıkılmam."

"Beklemelisin yavrum tıpkı bir tohumun toprağın altında uyuması gibi, başını dünyaya çıkarmadan önce beklemesi gibi. Senin içinde de sözcüklerin doğup olgunlaşması aynı sürede olur. İster misin bunu?"

"Evet." dedi Momo." (s.239)

Yardımsızlık toplumsallaşma yolunda çocuğa kazandırılacak önemli değerlerden birdir. Aile içinde de yer edinen çocuğu aile içi sorumluluk bilinci kazandırması onun bu değer, daha kolay edinimini sağlar.

7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Orhan Kemal'e ait "Harika Çocuk " adlı hikâyede aile içinde aile üyelerinin birbirine yardım etmesi gerekliliği vurgulanmaktadır:

"— Biz de sinemaya gidiyoruz Ali'yle çokluk... Tabî pazarları. Babam evdeyse, sabahleyin erkenden tüyerim. Doğru Şehzadebaşı'na.

— Değilse?

— Değilse tüymek olmaz. Su ısıtmak, yıkanmak, kardeşlerimi yıkamak vazifesi bana düşer.

— Kaç para kazanıyorsun tesviyecilikten?

— On lira haftada.

— Yetiyor mu?

— Bu pahalılıkta yeter mi? Başka atölyelerden yirmi beş lira veriyorlar ama, gidemiyorum."

(s.204)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Stefan Zweig'a ait " Herkesin Dostu Anton" adlı hikâyede Anton adlı kahraman yardımsızlığı sayesinde toplumda yer edinebilmiştir:

"Genellikle bu gibi işleri ona havale ederlerdi çünkü herkes bilirdi ki onu sevk eden hırs ve tamah değil sadece hizmet etme ihtiyacıydı.(s.200)

Sevgi. Çocuğun çevresine karşı yakın ilgi ve bağlılık besleyebilmesini sağlayan duygulardan biri de sevgidir. İlkın, çocuğun içinde yer aldığı ailede karşılaştığı sevgi duygusu onun sağlıklı bir birey olabilmesini sağlar. Sağlıklı bir kimlik oluşturmada hayati öneme sahip olan sevgi duygusunun edinimi ile toplumsallaşma sürecine giren çocuk çevresine karşı da bu duyguyla yaklaşır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında Asuman Portakal'a ait "Babaannemin Soğanları" adlı hikâyede sevginin temellerinin ailede atıldığı görülmektedir:

"Öğlene doğru uyandığımda annem, domuz gribi olduğumu söyledi. Ama tehlikeyi atlatmışım! Bizimkiler hastanede nöbet tutmuşlar. Annem yanımdan hiç ayrılmak istememiş. Babaannem hastaneye bile kuru soğan getirmiş! " (s.244)

7.sınıf(1.kitap) kitabında yer alan Sait Faik Abasıyanık'ın "Semaver" adlı hikâyesinde de aile içindeki sevgiye yer verilmiştir:

"Ali, annesinin elini öptü. Sonra şekerli bir şey yemiş gibi dudaklarını yaladı. Annesi gülüyordu. O, annesini her öpüşte böyle bir defa yalanmayı âdet edinmişti."(s.209)

Aile içinde sevginin yer aldığı bir diğer hikâyeye ise Tarık Buğra'nın 8.sınıf(2.kitap) kitabında bulunan " Oğlumuz" adlı hikâyesidir:

"Elbisesini masanın üzerine atıvermiş, pijamasının ceketini giymemişti. Yatağının yanındaki sandalyeye iliştim. İçim bir tuhaftı. Ona bakamıyordum fakat onunla doluydum. Tıpkı, çok eskiden bir defa daha olduğu gibi. O zaman daha küçüktü, tifoya tutulmuştu, ateşi vardı, sayıklıyordu. O, şimdi bunu hatırlamaz ki..." (s.71)

Sevgi duygusu sadece insanlara karşı değil tüm varlıklara karşı beslenmesi gerekli duygular arasındadır çünkü birey sadece insanlara değil, yakın çevresinde yer alan nesnelere

ve yaşadığı doğaya karşı da bağ kurar. Bu bağın güçlenmesi için sevgi duygusu çevreye ve doğaya karşı da aktarılmalıdır.

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Hasan Lâtif Sarıyüce'ye ait " Sahibini Unutmayan Köpek" adlı hikâyede küçük bir köpeğe duyulan sevgi ele alınmıştır:

"Eşim dedi ki:

"Bunun hâli ne olacak? Nereye gidebilir? Kime sığınabilir? Besleyip büyütelim bari. Hem bize can yoldaşı olur."

Bahçe kıyısına bir yer yaptık. İçine yerleştirdik. Sütle besledik. Birkaç gün sonra gözleri açıldı. Ayaklarının üstüne daha sağlam basmasını öğrendi.(s.202)

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Koray Avcı Çakman'a ait " Sahibini Arayan Keman" adlı hikâyede keman çalmayı isteyen küçük kahramanımız kemanı satın aldığı anda ona karşı büyük bir bağlılık ve sevgi oluşturmuştur:

"Kız kemanla birlikte dükkândan çıkarken keman da en az onun kadar mutluydu."
(s.217)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Richard Bach'ın " Martı " adlı romanında martı Jonathan uçmaya karşı sevgi beslemektedir. Bir eylemin gerçekleştirebilmek için de azim ve kararlılık kadar sevgi önemli bir güçtür:

"Martı Jonathan Livingston için önemli olan uçmaktı. O, uçmayı her şeyden çok seviyordu. "(s.280)

Bütün bunların yanı sıra sevgilerin en güzelinden ve en masumundan biri de bir çocuğa karşı duyulan sevgidir. Çünkü çocuk varlığıyla bile bir sevgi nedenidir.

8.sınıf(2.kitap) kitabında yer alan Memduh Şevket Esendal'a ait " Gülhanım' ın Annesi " adlı hikâyede küçük kız herkesin sevgisini kazanmış bir kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır:

"Çokları onu seviyorlar. Lokanta kapısından, dudaklarında herkesi avlayan sevimli yaramaz çocuk gülümsemesiyle göründü mü hemen her yerden sevgi ile karşılanıyor, çağırılıyor. Masaların arasından sıvışarak anasının, babasının yanlarına gidiyor. Yakın tanıdık beylerden yanına gelenler, hatırını soranlar da oluyordu." (s.217)

Merhamet. Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma durumu olarak tanım bulan merhametin çocuğa kazandırılması sayesinde çocuk sadece kendini değil çevresindeki diğer canlıları da koruyup kollayarak toplumda yer alacaktır. Metinlerde bu kavramın işlenmesinde insana ve doğadaki canlılara karşı duyulan merhamete rastlanmıştır.

5.sınıf(2.kitap)kitapta yer alan İslam Beytullah Erdi'ye ait "Para Cüzdanı " adlı hikâyede sokakta bulunduğu cüzdanın sahiplerinin bir ay boyunca nasıl geçinebileceklerini düşünen küçük çocuk, tanımadığı bu insanlara karşı merhamet beslemektedir:

" 'Bu aile bir ay boyunca hiç mi süt, yoğurt, yumurta yemeyecek?' diye üzüldü. Bir düşünce sardı Murat'ı. Aklına para cüzdanı düşmüştü. Bulduğu cüzdandaki para kim bilir hangi ailenin ihtiyacını karşılayacaktı? "(s.43)

Oktay Akbal 8.sınıf(2.kitap) kitabında yer alan " Gar " adlı hikâyede, bir garda hastaneden yeni çıkmış eşini memleketlerine götürmek için bilet parasının yeterli olup olmayacağını kahramanımıza soran adama karşı, merhamet duymaktadır:

" (...)

'Efendi hastaneden çıkardık. Bilet alcaaz da bu yeter mi ki'

Yeter mi? yetmez mi? Kadının kâğıt beyazlığındaki yüzü, aralık kapıdan esen rüzgârın titrediği hayal insan. Garın ıssızlığı, loşluğu. Kara bir elin parmakları arasında beş on lira. Elimde bir yer gösterdim. Kadın sırtını kapıya dayamış. Camın yanında kağıt beyazlığı." (s.233)

Kötü bir durumla karşılaşmasını istemeyeceğimiz kişiler arasında ailemiz en önde gelir. Bu nedenle en çok merhamet gösterdiğimiz kişiler de aile üyelerimizdir.

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Sait Faik Abasıyanık'a ait " Semaver" adlı hikâyede, bir annenin oğlunu işe göndermek için erken kaldırmaya kıyamadığını görmekteyiz:

"Ali nihayet iş bulmuştu. Bir haftadır fabrikaya gidiyordu. Anası memnundu. Namazını kılmış, duasını yapmıştı. İçindeki Cenabı Hak'la beraber oğlunun odasına girince uzun boyu, geniş vücudu ve çok genç çehresi ile rüyasında makineler, elektrik pilleri, ampuller gören, makine yağları sürünen ve bir dizel motoru homurtusu işiten oğlunu evvelâ uyandırmaya kıyamadı."(s.209)

Yine "Oğlumuz "adlı Tarık Buğra'ya ait ve 8.sınıf (2.kitap)kitabında yer alan başka bir hikâyede bir babanın oğluna bakıp da eski günleri hatırlarken duyduğu merhamette olduğu gibi aileler birbirlerine karşı merhamet duygusuyla yaklaşırlar:

"Elbisesini masanın üzerine atıvermiş, pijamasının ceketini giymemişti. Yatağının yanındaki sandalyeye iliştim. İçim bir tuhaftı. Ona bakamıyordum fakat onunla doluydum. Tıpkı, çok eskiden bir defa daha olduğu gibi. O zaman daha küçüktü, tifoya tutulmuştu, ateşi vardı, sayıklıyordu. O, şimdi bunu hatırlamaz ki..." (s.71)

Merhamet duygusunun tüm canlılar için beslenebileceği göstermesi açısından 6.sınıf(2.kitap) kitabında yer alan Hasan Lâtif Sarıyüce'ye ait " Sahibini Unutmayan Köpek" adlı hikâye önemlidir:

"Eşim dedi ki:

"Bunun hâli ne olacak? Nereye gidebilir? Kime sığınabilir? Besleyip büyütelim bari. Hem bize can yoldaşı olur."

Bahçe kıyısına bir yer yaptık. İçine yerleştirdik. Sütle besledik. Birkaç gün sonra gözleri açıldı. Ayaklarının üstüne daha sağlam basmasını öğrendi.(s.202)

Fedakârlık. Başkasının çıkarları için kendi çıkarlarından vazgeçebilmek insanoğlunu diğer birçok canlıdan ayıran bir özelliktir. Kâr-zarar hesabına girmeden gönülden yapılan bu eylem sayesinde birlik ve beraberlik hamuru sevgi ile karılır. Bu durumun en belirgin örneklerine ailede rastlanır. Kitaplarda, fedakârlık örnekleri aileye ve vatanın geleceğine karşı yapılan eylemlerde yer almıştır:

6.sınıf(1. kitap) kitabında Nehir Tunaz'a ait "Kırmızı Pabuçlar " adlı hikâye ile aile içi fedakârlığa örnek verilmiştir:

"

(...)

'Çok şükür ki çalışkan ve tok gözlü bir evladımız var. Bazı çocuklar gibi ne görürse tutturan biri değil.'

'Beni de bu üzüyor ya zaten.Bir gün de karşımıza geçip çocukça bir şey istemedi.'

'Öyle deme, istese dayanamaz, işe yürüyerek gitme pahasına dediğini yapmaya çalışırdın. O da bunu biliyor.'

"(s.101)

Yine 8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Tarık Buğra'ya ait " Oğlumuz" adlı hikâyede genç adam, kardeşlerini okutabilmek için kendi isteklerini ertelemeyi seçmektedir:

"Ben biliyorum. Sen, artık odaların bu döşeniş tarzını hatta bu evi beğenmiyorsun...Uçmayı öğrenmiş bir serçe yavrusu gibi gözün başka dallarda. Senin düşündüğün, kim bilir ne cici şeydir. Bizi misafir edeceğin odayı da unutmamışsındır; buna eminim. Bu kadarı da bize...bana yeter, fakat annen... Bunu sen de seziyor, arada sırada hatta kardeşlerini nasıl okutacağından, bizim için neler tasavvur ettiğinden bahsediyorsun." (s.71)

7.sınıf(2.kitap) kitabında bulunan Orhan Kemal'in " Harika Çocuk " adlı hikâyesinde de işçi çocuk, kardeşlerine bakabilmek için gezmeye gitmemektedir:

"— Biz de sinemaya gidiyoruz Ali'yle çokluk... Tabii pazarları. Babam evdeyse,

sabahleyin erkenden tüyerim. Doğru Şehzadebaşı'na.

— Değilse?

— Değilse tüymek olmaz. Su ısıtmak, yıkanmak, kardeşlerimi yıkamak vazifesi bana düşer.

— Kaç para kazanıyorsun tesviyecilikten?

— On lira haftada.

— Yetiyor mu?

— Bu pahalılıkta yeter mi? Başka atölyelerden yirmi beş lira veriyorlar ama, gidemiyorum." (s.204)

Fedakârlığın bir millet için önemi ve yeri onun varlığını sürdürebilmek için verdiği mücadelelerde saklıdır. Türklerin Anadolu topraklarında bağımsız bir devlet kurmalarını sağlayan, Kurtuluş Savaşı'nın her anı fedakârlık örnekleri ile doludur. Türkçe ders kitapları aracılığıyla çocuklarımıza kazandırmak istediğimiz değerlerden biri de gerektiğinde vatan ve bağımsızlık uğruna kendini feda edebilmektir.

7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Turgut Özakman'a ait " Sakarya Savaşı'na Hazırlık" adlı hikâye ile Türk askerinin fedakârlıkları, çocuklara aktarılmaktadır:

"Bütün kapılar kapalı, pencerelerin tahta kepenkleri örtülüydü. Görünürde kimse yoktu. Elinde domuz fişeği sürülmüş av tüfeği, köy odasının aralık kapısından gelenleri gözleyen Gazi Çavuş, muhtar ile iki yaşlı köylüye, 'Korkmayın...' dedi. '...bunlar çapulcu da değil, kaçak da.'

'Emin misin?'

'Bunlar Ezrail' le güreş tutmuş babayiğitler.'

Tüfeği bırakıp dışarı koştu:

'Hoş geldiniz kardeşler! Gazanız mübarek olsun. Hey millet! Su getirin! Sofra açın!

Kemal'in askerleri bunlar!" (s.69)

Yine Osman Alagöz'e ait 5.sınıf (1.kitap) kitapta yer alan " Tren Rayları "adlı hikâye de sadece askerin değil gerektiğinde tüm halkın kendini feda edebildiği çocuklara verilmektedir:

"Adana işgal edildi. Mersin'e öncü kuvvetler gönderilmeye başlandı. Köyümüzün eli silah tutanları, geride bıraktıklarıyla vedalaşıp yağmurlu bir günde düştüler yola.

Yiğitlerin cepheye uğurlandığı o gün, annemin ışıltısı azalmıştı gözlerinden yaşlar süzülmesine şahit oldum. Yağmura karışıyordu gözyaşları. Oyalı yaşmağının kenarıyla sildiği gözyaşlarını kimselere göstermek istemiyordu. Ben gördüm. Çocuk yüreğimde, büyüü kaybolmuş kahır yüklü zamanlar yaşadım. Babam metanetini korumaya çalışıyordu. Onca adam içinde gözyaşı akıtacak değildi ya..." (s.93)

5.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Münir Hayri Egeli'nin " Dağdelenoğlu" hikâyesinde küçük bir köylü çocuğunun cepheye bir ekmek fazladan götürebilmek için açlığı göze alışı ve kendini feda edişi verilmektedir:

"Dağdelenoğlu başını salladı. Ağır pide çuvalını kalpaklı adamın kucağına verdi:

-İyi tut! Ezilmesin, dedi.

Sonra kendisi de otomobile bindi. Otomobil yeniden yola çıktı. Kalpaklı adam sordu:

-Köyden ne vakit çıktın?

-Sabahleyin...

-Öğleyin ne yedin?

-Hiç...

-Bence çuvaldaki pidelerden bir tane yiyebilirdin.

-Olur mu hiç? Bunlar kurşun atan askerlerin pidesi!

-Kalpaklı adam gülümsedi:

-Olsun,bir pideden ne çıkar? Bak, mis gibi kokuyor... Haydi çuvalı açalım, bizler de birer tane yiyelim, dedi.

Dağdelenoğlu kaşlarını çattı:

-Olmaz,dedi. Durdur otomobili."(s.83)

Vefa. Aradan uzun zaman geçse de artık dostlarla yollar ayrılrsa da yine de dost kalabilmek, gerektiğinde hatırlamak, gerektiğinde yardıma koşabilmektir vefa. Çocuklara kazandırılması gereken kavramlar içinde yer alması sayesinde geçmişini unutmayan, ona sahip çıkan ve bugünü geçmişte yaşanmışlıklar adına koruyup kollayabilen bireyler yetiştirilmesi sağlanmış olur.

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Stefan Zweig'e ait " Herkesin Dostu Anton" adlı hikâyede, Anton adlı kişiyle kısa bir süre de olsa tanıyan kahramanımız artık onunla karşılaşmasa da Anton'u sık sık anarak vefa örneği göstermektedir:

"Sonraki yıllarda Anton'u sık sık düşündüm, hem de bir minnet hissiyle çünkü bana onun kadar manevi yardımda bulunmuş az insan vardır. Çok defa manasız birtakım para meselelerini kendime dert ettiğim zamanlar, ihtiyaçlar günün zaruretini aşmadığı için günü gününe sakin ve itimatlı bir hayat yaşayan o adamı hatırladım."(s.201)

8.sınıf(1.kitap) kitapta yer alan Enver Naci Gökşen 'e ait " İki İyi İnsan" adlı hikâyede ev sahibi ile kiracısı arasında oluşan dostluk kiracı başka bir eve taşınsa da devam etmektedir:

"Kiracı kızını evlendiriyordu. Hiç kimsesi olmayan damat sahibi bulunduğu evde birlikte oturmalarını istiyordu. Kiracı seviniyordu, içinde tüy gibi bir hafiflik vardı; öyle ya ev sahibine evinden daha fazla kira alabilmek için fırsat çıkmıştı. Kendisi oturduğu müddetçe onu her ay on liradan rızkına mâni olmuştu ama evi de bir başkasına aşağı yukarı yirmi lira farkla kiralanabilecek bir hâle getirmişti. Bu geniş vadeli bir ödeme olmuştu. Kiracı artık müteessirdi.

Ev sahibi ise arkadaştan, akrabadan daha yakın bir insanı yitirmiş gibi göz yaşlarını tutamıyor:

-Ben demedim mi kardeş, benim evim uğurludur. Siz şimdi iki ev almış sayılırsınız. Her zaman evime beklerim, diyordu."(s.267)

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Peyami Safa'ya ait " Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" adlı hikâyede hasta çocuğu arkadaşları yalnız bırakmayarak vefa örneği göstermektedirler:

"Yazarın da hastaneden taburcu olma günü gelmiştir. Yaşam onu iyice korkutmaktadır. Ancak kuvvetli olması gerektiğini düşünmektedir. Hastaneden çıkma günü gelir, yanında yine annesi, Dr. Mithat Bey ve arkadaşı vardır. Bu odada daha birçok kişilerin ızdırapla inleyeceklerini düşünerek hastaneden ayrılır." (s.186)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Hasan Lâtif Sarıyüce'ye ait " Sahibini Unutmayan Köpek " adlı hikâyede bir köpeğin sahibine karşı gösterdiği vefa örneği yer almaktadır:

"Biz kasabadan ayrılınca Emin Efendi gelmiş, kendi evine götürmüş ama o durmamış. Kaçmış,eski eve dönmüş. Bunu birkaç kere tekrar edince Emin Efendi de arkasını bırakmış. Bizim çıktığımız eve taşınan kiracı, köpek sevmezmiş. Mercan geldikçe basmış sopayı...O da sonunda sokak köpeği olup çıkmış.

Bu olaydan sonra yıllar geçti. Mercan'ın, bir sokak köpeğinin eski sahibini görünce bacaklarına sürtünüşünü, ağlayıp sızlanışını, hiç unutamadım. Ah, biz insanlar da köpekler kadar vefalı olabilesek. Vefa, erdemlerin en güzelidir çünkü."(s.203)

Tecrübe. Yaşam deneyimi olarak da tanımlayabileceğimiz tecrübe toplumların bilgi birikimlerini gelecek kuşaklara aktarmada oldukça önemlidir. Bu sayede doğru bilgi ve davranışların aktarımı sağlanırken yanlışlardan kaçınılması gerektiği bilgisi de genç nesillere verilmiş olur.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Asuman Portakal'ın " Babaannemin Soğanları" adlı hikâyesinde kahramanın babaannesi, tecrübesi sayesinde hastalıklardan korunma yolunun evin çeşitli yerlerine soğan koymak olduğu bilgisiyle bu eylemi gerçekleştirmektedir:

"Babaannem kendince önlemini aldı bile... Evin her odasına soğan koydu. " (s.242)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan ve yazarı verilmeyen" Çivi "adlı hikâyede kahramanımız, eylemleri sonucu öfkenin telafi edilemeyecek sonuçlar doğurduğunu tecrübe eder:

"Öfkelenip de kötü sözler söylediğin veya kötü hareketler sergilediğin zaman insanların kalplerinde işte bu çitlerde gördüğün gibi delikler açmış olursun. Ardından özür de dilesen o yaraların izi orada kalır. Onun için özür diler hallederim, diye düşünmek yerine, sonradan özür dilemek zorunda kalacağın hareketler yapmamaya çalışmalısın."(s.214)

Richard Bach'ın 8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan " Martı" adlı romanında martı Jonathan tecrübeleri sayesinde nasıl daha hızlı uçabileceğini fark eder:

"Zaman içerisinde, her seferinde, sürekli böyle oldu. Dikkatli olduğu kadar, yeteneğinin son sınırına kadar çalışmasına karşın, yüksek bir hızda kontrolünü kaybediyordu.

(...)

Altı yüz metreye çıkıp yeniden denedi. Gagasını aşağı dikip pikeye geçti. Hızı, saatte elli mil aşınca kanatlarını gerdi ve hareketsiz bıraktı. Bu deney, olağanüstü güç tüketmişti onda. Ama sonunda başarmıştı. On saniye içinde hızı saatte doksan mile ulaşmış, martılar arası dünya hız rekorunu kırmıştı Jonathan."(s.280)

Saygılı olmak. Herhangi bir nesneye ya da kişiye çeşitli nedenlerden dolayı sevgi ve dikkat göstermek olarak da tanımlanabilecek saygı kavramının çocuklara erken yaşlarda kazandırılması gerekmektedir. Böylece çocuk çevresine karşı hareket ve söylemlerinde daha dikkatli olacaktır. İçinde yaşadığı toplumun değer verdiği noktalara değer verecek ve toplumsallaşma sürecinde yol alacaktır. Kitaplarda hangi kişi ya da varlıklara karşı saygılı olduğu incelenmiştir.

Muzaffer İzgü'nün 6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan " Bayram Yeri "adlı hikâyede aile büyüklerine karşı gösterilen saygıya rastlanmaktadır:

"Ninem bayramın birinci gününden tutturdu: 'Beni bayram yerine götür.' diye.

'Aslan nineciğim, pamuk nineciğim, sen büyüksün, bayramın birinci günü evde oturmalısın, konu komşu elini öpmeye gelecekler. ' dedim." (s. 222)

7.sınıf (1.kitap) kitabında Sait Faik Abasıyanık'ın "Semaver" adlı hikâyesinde aile büyüklerine saygıya örnek verilmiştir:

"Ali, annesinin elini öptü. Sonra şekerli bir şey yemiş gibi dudaklarını yaladı. Annesi gülüyordu. O, annesini her öpüşte böyle bir defa yalanmayı âdet edinmişti."(s.209)

Dede Korkut 'a ait 7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan "Beğil Oğlu Emren Hikâyesi " adlı metinde yine aile büyüklerine saygıya örnek verilmiştir:

"Kargı dalı mızrağını bana versene,
Göğsünden er mızraklayayım senin için,
Ak tüylü, sivri okunu bana versene,
Erden ere geçireyim senin için!
Ala gözlü üç yüz yiğidini yoldaşlığa bana versene,
Muhammed dini yoluna savaşıyım senin için."(s.273)

(...)

"Oğlanı donattılar. Babası ile anası ile geldi görüştü, ellerini öptü. Üç yüz yiğidi yanına aldı, meydana vardı." (s.273)

Miyase Sertbarut'un 8.sınıf(1.kitap)kitabında yer alan " Çiğdem Der Ki... " adlı hikâyede küçük kız saygısızlık olmasın diye halasına bir şey söyleyememiştir:

"Sökülmüş horozibiği çiçeklerinden birini elime alıp okşamaya başladım. Halama çok kızmıştım ama belli edemiyordum."(s.193)

8.sınıf(1.kitap) kitabında yer alan Stefan Zweig 'e ait "Herkesin Dostu Anton" adlı hikâyede Anton adlı kişinin çevresi tarafından gördüğü saygı belirtilmiştir.

"Her fert o adam gibi kendinden elinden geldiği kadar çok şey veren, buna karşılık ihtiyacı olandan fazlasını kabul etmeyen o adam gibi yaşasaydı içinden çıkılmayacak kadar karışık iktisadi sistemimiz biraz düzelmiş olmaz mıydı?"(s.201)

Umut. Ummak fiilinden türemiş bu kelime bir şeyin gerçekleşmesini beklemeyi ifade etmektedir. Umut istenilen şeylerin gerçekleşme ihtimalini düşünme durumudur ve insanda mutluluğa ve yaşama sevgisine destek olur.

Gerçekleşmesi istenen her ne ise gerçekleşmesi sürecinde hissedilen duygu durumu da olarak tanımlanabilecek umut kavramı bizi hayatta destekleyen değerlerden biridir. Çocuklarımıza kazandırmak istediğimiz tavırlardan biri de umutlu olabilmektir. Ders kitaplarındaki metinlerde umut kavramının az da olsa yer aldığı tespit edilmiştir.

7.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Turgut Özakman'a ait " Sakarya Savaşı'na Hazırlık" adlı romanda Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'in etrafında birlik olarak mücadele etmenin ve savaşın kazanılacağına dair beslenen umudun izleri kolayca görülmektedir:

"Bütün kapılar kapalı, pencerelerin tahta kepenkleri örtülüydü. Görünürde kimse yoktu. Elinde domuz fişeği sürülmüş av tüfeği, köy odasının aralık kapısından gelenleri gözleyen Gazi Çavuş, muhtar ile iki yaşlı köylüye, 'Korkmayın...' dedi. '...bunlar çapulcu da değil, kaçak da.'

'Emin misin?'

'Bunlar Ezrail' le güreş tutmuş babayığitler.'

Tüfeği bırakıp dışarı koştu:

'Hoş geldiniz kardeşler! Gazanız mübarek olsun. Hey millet! Su getirin! Sofra açın!

Kemal'in askerleri bunlar!" (s.69)

8.sınıf(1.kitap)kitabında yer alan Stefan Zweig'e ait "Herkesin Dostu Anton" adlı hikâyede Anton adlı kişiyi tanıyan kahramanımız onun her nerede ise iyi durumda olacağını umut ediyordu:

"Seneler var ki Anton'dan bahsedildiğini işitmedim. Ama hakkında bir endişe duymuyorum.

Tanrı'nın ve insanların onu asla yüzüstü bırakmayacağını biliyorum."(s.201)

Okuma bilinci. Bilgi birikimini gelecek nesillere aktarabilmek için yazılan eserlere karşı, çocuğun beslediği merak ve ilgiyi arttırıp beslemek her toplumun başlıca görevlerinden biridir. Bunun için evde aileler ve okulda da öğretmenler büyük çaba içine girmektedirler.

Her çocuğu okumaya, öğrenmeye iten başka bir neden vardır."Sürpriz Aday" adlı kitapta çocuğa bu isteği kazandıran bir yarışmanın ilanınıdır(Hassan, Moutarde, 2013).

İncelenen Türkçe kitaplarında 6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Üzeyir Gündüz'e ait "Kitap" adlı hikâyede bir çocuğu okumaya iten vitrinde görüp beğendiği bir masal kitabıdır:

"Vitrindeki masal kitabının büyüğü görüntüsüne rağmen sadece bir seyirci olarak kalıyordum. Okul harçlığımın azlığı nedeniyle, fiyatını bile sormaya cesaret edemiyordum.

Bir cumartesi günüydü. Babamın küçük kardeşime yirmi beş kuruş verdiğini gördüm. Allah biliyor ya, onu ikna edip elinden almayı düşündüm. Kendi harçlığımıyla birleştirip vitrindeki masal kitabını alabileceğimi düşünüyordum." (s.76)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Sait Faik Abasıyanık'a ait "Semaver " adlı hikâyede kahramanımız fabrika işçisidir ve kitaplarla arası da oldukça iyidir:

"Yemekten sonra Ali, bir Natpinkerton romanı okumaya daldı. Anası ona bir kazak örüyordu."(s.209)

7.sınıf (2.kitap) kitabında , Orhan Kemal 'e ait "Harika Çocuk" adlı hikâyede işçi çocuk, arkadaşını görmek için hana gelen kişi ile kitaplara dair bir sohbet gerçekleştirmektedir:

"Tamir atölyelerinden birinde çıraklık ettiğini sanarak, sordum:

— Ne iş görüyorsun?

— Torna, tesviye...

— Ha? Katıla katıla güldü:

— Kim duysa şaşıyor. Bu eylülde on ikiyi bitiriyorum halbuki...

— Yani, torna tesviyeye ait her işi yapabilir misin?

— Ne var yapamayacak? Babamın atölyesi vardı eskiden. Sabahları okula giderdim, öğleden sonra da atölyeye.

— Kaça kadar okudun?

— İlk dördüne kadar.

— Sonra?

— İki kardeşimle ortada kaldık.

— Okulu bıraktın. Sever miydin okulu?

İçini çekti:

— Hem de nasıl!

— Ne olmak isterdin?

— Kaptan. Büyük denizlerde, dalgalı, korkunç denizlerde dolaşmak. Avrupa'ya, Amerika'ya gitmek. Üstüva'yı geçerken vapurda eğlence gırla gidermiş. Doğru mu?

— Doğru...

— Sonra, New York limanındaki Hürriyet heykeli. Boyu kaç metre onun? Büyük mü?

— Bilmem.

— Robenson Kruzoe'yi okudunuz mu siz?

— Okudum.

— İssız adada nasıl da yaşayabilmiş? Değil mi? Böyle şey olur mu?" (s.203)

Tedbirli olmak. Tedbirli olmak, gerçekleşmesi istenen ya da istenmeyen bir olay ya da durum için ön hazırlık yapılması olarak da ifade edilebilecek kavram tedbirli olma durumudur.

Gerçekleşmesi istenmeyen bir durum için alınan önlemler kitaplarda yer almaktadır.

5.sınıf(1.kitap)kitabında , Asuman Portakal'a ait "Babaannemin Soğanları" adlı hikâyede kahramanımızın babaannesi, çocuğun bir daha hastalanmaması için tedbir almaktadır:

" Babaannem hastaneye bile kuru soğan getirmiş! Annem, doktorlar ve hemşireler görmesin diye başucumdaki dolabın içine saklamış soğanları. Duyduğumda o kadar güldüm ki. Ah şu babaannem!

Asıl sürprizi babam yapmış. Bilgisayarıma yeni bir virüs koruma programı yüklemiş. Şimdi tıklar tıklar çalışıyor." (s.244)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Turgut Özakman 'ın "Sakarya Savaşı'na Hazırlık" adlı romanında köy halkı düşmana karşı tedbirini almaktadır:

"Bütün kapılar kapalı, pencerelerin tahta kepenkleri örtülüydü. Görünürde kimse yoktu. Elinde domuz fişeği sürülmüş av tüfeği, köy odasının aralık kapısından gelenleri gözleyen Gazi Çavuş, muhtar ile iki yaşlı köylüye, 'Korkmayın...' dedi. '...bunlar çapulcu da değil, kaçak da.'

'Emin misin?'

'Bunlar Ezrail' le güreş tutmuş babayığitler.'

Tüfeği bırakıp dışarı koştu:

'Hoş geldiniz kardeşler! Gazanız mübarek olsun. Hey millet! Su getirin! Sofra açın! Kemal'in askerleri bunlar!'" (s.69)

Tok gözlülük.İnsanın ihtiyacı olandan fazlasını almaması tok gözlülük olarak ifade edilebilir. Birlikte yaşamının gereklerinden biri de kendini olduğu kadar başkalarını da düşünebilme yetisine sahip olmaktır.

Nehir Tunaz'un "Kırmızı Pabuçlar " adlı hikâyesinde, küçük kızın tok gözlü olması onun ihtiyacı olsa da önce ailesinin ihtiyaçlarını önemsemesi, kıza ait bir meziyet olarak verilmekte böylece kavram öne çıkarılmaktadır:

" (...)

'Çok şükür ki çalışkan ve tok gözlü bir evladımız var. Bazı çocuklar gibi ne görürse tutturana biri değil.'

'Beni de bu üzüyor ya zaten. Bir gün de karşımıza geçip çocukça bir şey istemedi.'

'Öyle deme, istese dayanamaz, işe yürüyerek gitme pahasına dediğini yapmaya çalışırdın. O da bunu biliyor.' " (s.101)

8.sınıf (1.kitap) kitabında , Memduh Şevket Esendal 'ın " İhtiyar Çilingir " adlı hikâyesinde ihtiyar çilingirin tok gözlü olmasına vurgu yapılmıştır.

"İhtiyar, belki ısrar etmeyip takacaktı ancak 'parasıyla' sözüne fenâ hâlde içerledi, daha fazla bir şey demeyerek değneği genç adamın elinden aldı, eski taktıklarını da sökerek iade ettikten sonra:

-Biz para âşıklısı değiliz, var başka yerde yaptır, dedi. "(s.148)

Eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi). Toplumunu oluşturan unsurlara ait bilgi, tecrübe ve tarihsel süreçlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında eğitimin önemi çok büyüktür. Toplumlar, bu yüzden öncelikle eğitilmeye açık olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar.

Eleştirel düşünmenin öğretilmediği toplumlarda bilimsel gelişmelerin olması beklenemez. Bu açıdan eğitim-bilim ve eleştirel düşünme yetisi çocuklara verilmek istenen kavramlar arasında yerini almaktadır.

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Egon Larsen'a ait " Teller Nasıl Konuşturuldu ? "adlı hikâyede bilimin evrensel bir değer olduğu ve tüm insanlık yararına kullanılabileceği ortaya konmaktadır:

"Bell, 1876 yılının ocak ayında çalışmalarını tamamladı. Deneilerini yapmak için vericiyi tavan arasına, alıcıyı da atölyenin arkasındaki bir yere koydular. Mesafe epeyce uzaktı.

Bell, vericiyle yardımcısına şunları söyledi:

-Lütfen yanıma gelir misin? Size ihtiyacım var.

Bir dakika sonra yardımcısı şefinin yanına gelmişti. Böylece telefon emrini aldığını canlı olarak göstermiş oluyordu. Heyecan içindeydi:

-Duydum sizi!.. diye bağıyordu. Oldu artık! Telefon çalışıyor! Telefonu bulduk! Başardık! Telleri konuşturduk!

Telefonu bularak insanlığa büyük yardımı dokunan Graham Bell 1922'de öldü. Öldüğü zaman 75 yaşındaydı. O gün ülkedeki bütün telefonlar, bu büyük ölünün anısı için iki dakika sustular."(s.224)

6.sınıf (2.kitap) kitabında , Bilgin Erözlü'nün " Yıldızlar, Evren ve Galileo" adlı karikatüründe bilimin temelini eleştirel düşünmenin oluşturduğunu görmekteyiz:

"Aristo'ya göre taş gibi ağır nesnelere hızlı, tüy gibi hafif nesnelere yavaş düşerdi. Galileo ise bu konuda havanın yavaşlatıcı etkisini fark etmişti. Bu etki ,her nesne için eşit olduğunda, ona göre aynı yükseklikten bırakılan her cisim aynı anda yere çarpmalıydı. Piza Kulesi'ne çıkıp ellerindeki topları aşağı bıraktığında dediği aynen oldu."(s.285)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Orhan Kemal'in "Harika Çocuk " adlı hikâyesinde eğitime yarım bırakılmak zorunda kalmış bir işçi çocuğun okulu ne kadar sevdiğine ve okusa kaptan olmayı planladığına yer verilmiştir.

"Tamir atölyelerinden birinde çıraklık ettiğini sanarak, sordum:

— Ne iş görüyorsun?

— Torna, tesviye...

— Ha? Katıla katıla güldü:

— Kim duysa şaşıyor. Bu eylülde on ikiyi bitiriyorum halbuki...

— Yani, torna tesviyeye ait her işi yapabilir misin?

— Ne var yapamayacak? Babamın atölyesi vardı eskiden. Sabahları okula giderdim, öğleden sonra da atölyeye.

— Kaça kadar okudun?

— İlk dördüne kadar.

— Sonra?

— İki kardeşimle ortada kaldık.

— Okulu bıraktın. Sever miydin okulu?

İçini çekti:

— Hem de nasıl!

— Ne olmak isterdin?

— Kaptan. Büyük denizlerde, dalgalı, korkunç denizlerde dolaşmak. Avrupa'ya, Amerika'ya gitmek. Üstüva'yı geçerken vapurda eğlence gırla gidermiş. Doğru mu?

— Doğru...

— Sonra, New York limanındaki Hürriyet heykeli. Boyu kaç metre onun? Büyük mü?

— Bilmem.

— Robenson Kruzoe'yi okudunuz mu siz?

— Okudum.

— İssız adada nasıl da yaşayabilmiş? Değil mi? Böyle şey olur mu?" (s.203)

8.sınıf (1.kitap) kitabında , Miyase Sertbarut'un "Çiğdem Der Ki..." adlı hikâyesinde küçük kızın, halasına ait ve bilimsellikten uzak olan düşünceleri reddedişi yer almaktadır:

"Zavallı horozibikleri...Halamın söylediklerinden habersiz, gittikçe solgunlaşarak öylece yatıyorlar yerde. Bu kadar belaya, uğursuzluklara neden olabilecek nesi var ki bu

çiçeğin? Köklerini toprağa yapıştırmak için didinen bir bitkiydi yalnızca. İnsanlara karşı niçin düşmanlık beslesindi? Hem böyle duygular taşıyabilir miydi? Arsız olmasına arsızdı yani yere düşen tohumları fazla suya, bakıma, gereksinim duymadan filizlenirdi hemen."(s.193)

Doğa bilinci. Günümüzde insani değerlerin içine, insanın ürettiği değerlerin yanı sıra koruduğu coğrafya, doğaya saygısı, hayvan sevgisi de dahil edilmektedir. Ders kitaplarında yer alan metinlerde bu kavramın oldukça fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, İsmet Bertan'a ait "Dük Oldu Hödük" adlı hikâyede hayvan sevgisi yer almakta, onların da bir can taşıdığı vurgulanmaktadır:

"Üç haftalık yavru İran kedisi bembeyaz ve yumuşacıktı. Boncuk gözlerle, üzerine eğilmiş yüzlere, meraklı ve şaşkın bakınıyordu. 'Canlı oyuncak gibi, değil mi anne?' dedi küçük kız.

'Canlı, ama oyuncak değil, tıpkı senin gibi bir yavru.' demedi annesi. 'Hıı,' dedi." (s.52)

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Gülten Dayıoğlu'nun "Parbat Dağının Esrarı" adlı romanında insanoğlunun doğaya verdiği değer anlatılmaktadır:

"Şimdilerde çiftçiler topraktan ve bitkilerden koptular. Kimileri kentlere göç etti. İnsanlar giderek bizden uzaklaştı. Aramızda sevgi bağları da yok olmakta.

Bu sevgisizlik yüzünden insanların çoğu bitkileri gözden kaçırdılar. Tarlalara, bahçelere, çayrlara, otlaklara beton binalar yapmaya başladılar. Bir yandan bitkilerin yerini binalar alıyor. Bir yandan da yeni bitkilerin yetişmesi tehlikeye giriyor. Yeryüzünü saran beton yığınları çiçek tozlarının yolunu kesiyor. Bitkiler eskisi gibi sağlıklı tozlaşıp çoğalamıyor. Bu gidişle insanlar bitki soyunu dünyadan söküp atacaklar." (s.274)

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Handan Derya'nın " Hayvan Dostları " adlı hikâyesinde hayvan sevgisine yer verilmektedir.

"Asil, kendisine gösterilen iyiliği asla karşılıksız bırakmadı. Uysal, sevecen bir köpek oldu. Geleni geçeni kovalamak şöyle dursun, çocukların yavrularını sevmelerine bile izin verdi. Artık insanlardan eskisi gibi ürkmüyordu."(s.334)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Mehmet Güler'in "Leylekler" adlı hikâyesinde hikâyemizin kahramanı, baharın müjdecisi olan leyleklere karşı sevgi beslemektedir:

"Yüksek fabrika bacasının üstünde uzun gagalı, uzun bacaklı bir çift leylek vardı. İkisinin de gözleri sürmeliydi. Bu sabah mı gelmişlerdi? Güneyden, o amansız uzun yollardan geçerken kanatlarına bulaştırdığı sıcaklıklar vardı sanki. Bahara özgü müjdelere vardı."(s.150)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Hasan Lâtif Sarıyüce'ye ait " Sahibini Unutmayan Köpek" adlı hikâyesinde de hayvan sevgisi işlenmiştir:

"Eşim dedi ki:

"Bunun hâli ne olacak? Nereye gidebilir? Kime sığınabilir? Besleyip büyütelim bari. Hem bize can yoldaşı olur."

Bahçe kıyısına bir yer yaptık. İçine yerleştirdik. Sütle besledik. Birkaç gün sonra gözleri açıldı. Ayaklarının üstüne daha sağlam basmasını öğrendi.(s.202)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Sait Faik Abasıyanık 'a ait "Son Kuşlar "adlı hikâyede eğer doğayı korumazsak yaşayabileceğimiz olumsuzluk bildirilmektedir:

"Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi." (s.299)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Miyase Sertbarut 'un "Çiğdem Der Ki..." adlı hikâyesinde kahramanımız, horozibiği adlı bitkiye sevgi beslemektedir:

"Zavallı horozibikleri...Halamın söylediklerinden habersiz, gittikçe solgunlaşarak öylece yatıyorlar yerde. Bu kadar belaya, uğursuzluklara neden olabilecek nesi var ki bu

çiçeğin? Köklerini toprağa yapıştırmak için didinen bir bitkiydi yalnızca. İnsanlara karşı niçin düşmanlık beslesindi? Hem böyle duygular taşıyabilir miydi? Arsız olmasına arsızdı yani yere düşen tohumları fazla suya, bakıma, gereksinim duymadan filizlenirdi hemen."(s.193)

Millî değerler. Türkçe ders kitaplarında, millete ait olan olay, kişi ve mekânların ele alındığı değerlerin metinlerin sıklığından söz edebiliriz.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Osman Alagöz 'ün "Tren Rayları" adlı hikâyesinde Kurtuluş Savaşı'nda kahramanımız küçük Duran, ailesi ile birlikte Adana'dan Mersin'e giden tren raylarına yakın bir köyde yaşamaktadır. Millî Mücadele döneminde arkadaşları ile birlikte düşmanı yenebilmek için tren raylarını sökme girişimleri başarı ile sonuçlanmıştır. Kahramanımız sayesinde, Millî Mücadele yılları hem bir çocuğun gözünden hem de macera içinde anlatılmaktadır:

"Adana işgal edildi. Mersin'e öncü kuvvetler gönderilmeye başlandı. Köyümüzün eli silah tutanları, geride bıraktıklarıyla vedalaşıp yağmurlu bir günde düştüler yola.

Yiğitlerin cepheye uğurlandığı o gün, annemin ışıltısı azalmıştı gözlerinden yaşlar süzülmesine şahit oldum. Yağmura karışıyordu gözyaşları. Oyalı yaşmağının kenarıyla sildiği gözyaşlarını kimselere göstermek istemiyordu. Ben gördüm. Çocuk yüreğimde, büyüü kaybolmuş kahır yüklü zamanlar yaşadım. Babam metanetini korumaya çalışıyordu. Onca adam içinde gözyaşı akıtacak değildi ya..." (s.94)

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Münir Hayri Egeli'ye ait "Dağdelenoğlu" adlı hikâyede Dağdelenoğlu adlı kahramanın fedakârlığı Millî Mücadele yıllarını çocuklara anlatmayı amaçlamaktadır:

"Otomobildekiler şaşırmışlardı. Dağdelenoğlu sözünü şöyle bitirdi:

-Sen Mustafa Kemal Paşa olsan, kurşun atan askerlerin pidelerini ister misin hiç?

O anda kalpaklı adamın gözleri doldu. Yanındaki subaya döndü:

-Gördün mü, dedi. İşte biz bunun için bu savaşı kazanacağız!" (s.84)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Turgut Özakman'a ait "Sakarya Savaşı'na Hazırlık" romanı sayesinde Millî Mücadele yılları çocuklara anlatılmaya çalışılmaktadır:

"Bütün kapılar kapalı, pencerelerin tahta kepenkleri örtülüydü. Görünürde kimse yoktu. Elinde domuz fişegi sürülmüş av tüfeği, köy odasının aralık kapısından gelenleri gözleyen Gazi Çavuş, muhtar ile iki yaşlı köylüye, 'Korkmayın...!' dedi. '...bunlar çapulcu da değil, kaçak da.'

'Emin misin?'

'Bunlar Ezrail' le güreş tutmuş babayiğitler.'

Tüfeği bırakıp dışarı koştu:

'Hoş geldiniz kardeşler! Gazanız mübarek olsun. Hey millet! Su getirin! Sofra açın! Kemal'in askerleri bunlar!" (s.69)

8.sınıf (2.kitap) kitabında, Tarık Buğra'ya ait "Oğlumuz" adlı hikâyede dini hayatta yer etmiş önemli bir şahsiyet yer almaktadır:

"Karlı bir şubat gecesi doğmuştu. Babamın kucağına verirken bir tuhaftım. İsim ararken Kamus bana ne kadar hoş gelmişti. Ona ışıltı ışıltı, kâinat gibi mânâlı bir kelime bulmak istiyordum. Sonunda Ömer dedik. Bu da ona yakışmıştı. Onu, tarihe girmiş bütün Ömerlerin ikbaline layık görüyordum." (s.71)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, çocuklar Dede Korkut'un "Beğil Oğlu Emren Hikâyesi"yle Türk tarihine ait eski ve kıymetli metinler ile buluşturulmuştur:

"Dedem Korkut gelip neşeli havalar çaldı, bu Oğuznameyi düzdü koştu, Beğil oğlu Emre'nin olsun dedi. Gaziler başına ne geldiğini anlattı.

Dua edeyim Han'ım, yeri kara dağların yıkılması,. gölgelice kaba ağacın kesilmesin, Tanrı'nın verdiği umudun kırılmasın. Günahımızı adı güzel Muhammed'e bağışlasın, dedi." (s.274)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Refik Halit Karay'ın "Eskici" adlı hikâyesiyle çocuklara vatan sevgisi ve ana dili bilinci verilmesi amaçlanmıştır. Bu hikâye birçok kitapta karşımıza çıkmaktadır:

" Hasan, yüreği burkularak sordu:

-Gidiyor musun?

-Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki, küçük çocuk memleketlisi, minimini yavru ağlıyor... Sessizce titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz vagon pencerelerindeki yağmur damlaları, dışarının rengini, geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılarıyla yerlerinden oynayarak pırıl pırıl akıyor.

-Ağlama be! Ağlama be!

Eskici başka söz bulamamıştı. Bunu işiten çocuk hıçkırığa hıçkırığa, katıla katıla ağlamaktaydı; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağına ağlamaktaydı." (s.25)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Muzaffer İzgü'nün "Bayram Yeri"adlı hikâyesinde büyüklere saygı olarak verilen cümleler aynı zamanda bir millî kültür unsurları arasında sayılabilir.

"Ninem bayramın birinci gününden tutturdu: "Beni bayram yerine götür." diye.

"Aslan nineciğim, pamuk nineciğim, sen büyüksün, bayramın birinci günü evde oturmalısın, konu komşu elini öpmeye gelecekler." dedim." (s. 222)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Memduh Şevket Esenal'a ait "İhtiyar Çilingir" adlı hikâyede millî kültür unsurlarımızdan biri olan demir işçiliğine yer verilmiştir:

"Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, hayvan zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış."(s.148)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, İskender Pala'nın kaleme aldığı "Deyimlerin Öyküsü"adlı eserle dilimize ait ifade gücünün zenginliğini gösteren önemli unsurlarından deyimlerin hikâyelerine yer verilmiştir:

" Atı Alan Üsküdar'ı geçti.

Bolu Beyi'ne baş kaldıran ünlü eşkıya Köroğlu bir gün atını çaldırılmış. Asil bir hayvan olan atını aramak için tebdil-i kıyafet ile diyar diyar dolaşmış ve sonunda yolu İstanbul'a düşmüş. Atını, satılmak üzere pazara getirilen hayvanlar arasında görünce hemen alıcı rolüne bürünüp:

- Efendi, demiş, bu at güzele benziyor. Ancak binip bir denemek istiyorum. Satıcı, onu tanımadığı için binmesine izin vermiş. At, üzerine binen eski sahibini tanıyıp dörtlüye koşmaya başlamış. Köroğlu, Sirkeci sahiline gelip bol para vererek bir sal kiralamış ve ver elini Üsküdar. Bu arada at cambazı, aldatıldığından dolayı kıvranıp durmuş. Köroğlu'nu atıyla birlikte bir sal üzerinde gören cambazın dostlarından biri, onu teselli için seslenmiş:

- Üzülmeyi bırak! Atı alan Üsküdar'ı geçti. O adam Köroğlu'nun kendisi idi.

Bugün bu sözü, 'İş işten geçti' manasında kullanırız."(s.139)

Güzel sanatlar. Sanatsal faaliyetlerin bütününe içine alan, insanda hayranlık uyandıran ve günlük hayatın rutininden farklı olan faaliyetlere güzel sanatlar denilmektedir.

Burada ele alınması gereken nokta günlük hayatın rutininden ayrı olma durumudur çünkü sanat bir yaratım sürecidir. Farklılık, yenilik oluşturabilme gücüne sahip bireyler yetiştirmek önemlidir. Böylece ilerleme sağlamak için adım atılmış olur. Ders kitapları incelediğinde güzel sanatlarla ilgili metinlerin kitaplarda yer bulduğu görülmüştür.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Koray Avcı Çakman'a ait "Sahibini Arayan Keman"adlı hikâyede Münire teyze adlı keman virtüözü bakın nasıl anlatılmaktadır:

"Münire teyze bizim üst kat komşumuz. Konserde çaldığı keman o keman mıydı bilmem ama bildiğim bir şey varsa o da Münire teyzenin, annemin de söylediği gibi harika çaldığı. Babam da onun için 'Kemanı çalmıyor, adeta konuşturuyor.' diyor." (s.217)

6.sınıf (1. kitap) kitabında, Nehir Tunaz'ın "Kırmızı Pabuçlar" adlı hikâyesinde küçük kızın ailesi çocuklarının ileride sanatçı olmasına dair hayaller kurmaktadırlar. Toplumumuzda pek rastlanmayan bu diyalog kitapta yerini almıştır:

"Annemle babam rolümü çalışırken beni görüyorlar, tiyatroya tutkunluğumu da bildikleri için gece geç saatlere kadar mutfaktaki teneke sobanın başında oturup ileride inşallah başarılı bir sanatçı olacağımı konuşuyorlardı." (s.101)

6.sınıf (1.kitap) kitabında ye alan Mehmet Güler'e ait "Leylekler" adlı hikâyede sanatın bir karşı duruş olma özelliği öne çıkarılmıştır:

"Arkasını döndü onlara. Dışarı baktı. Burnunun izi yine camdaydı. Parmak damgasına benziyordu, nakış nakış. Bu kez ona bakıp gülmedi. Ağzına cama yaklaştırıp hohladı. İyice buğulandırdı. Bir el hareketiyle silinecek gibi olsa da onlara inat kocaman bir gökyüzü yaptı. Fabrikanın yerine de kocaman ağaçlarla doldurdu. Gökyüzünü kirleten ne fabrika vardı ne de duman. 'Oh ya!' dedi.'Oh ya!' birilerinden intikam almış gibi içi rahattı. Kanatlarını açmış bir gök dolusu leylek çizdi. Bunlar çiçekli erik dalları taşıyorlardı ağaçlardaki yuvalarına..." (s.154)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Oktay Akbal'a ait "Dondurmalı Sinema" adlı hikâyede sanat, yazarın çocukluğu içinde verilmiştir:

"Benim uzun savaş yıllarında karanlık gecelerde ekmek fırınlarının önünde, insanlardan, onların büyüklüğünden, iyiliğinden ümidimi kestiğim, yaşamaya olan sevgimin eksildiğini duyduğum anlarımda, geçip gitmiş uzak günlerin izlerini taşıyan, çocukluğumun renkli dünyasında yer etmiş büyük balkonlu o geniş sinemanın hatırası ile avunduğum oluyordu.

Bu sinema çocukluğumun eski bir aşinasıydı. Evimizin üst kat pencerelerinden damı görülürdü. Özellikle tatil aylarında haftada bir defa evimizi caddeye bağlayan, etrafı eski zaman evleriyle kaplı, tozlu yolu aşır sinemamın, resimlerle süslü camlı kapısına varırdım. Her hafta değişen bu resimlerdeki insanlar benim en yakın dostlarımdı. Bin bir tehlikelerle dolu bir odada dövüşen denizcilerin yanında bulunur, uçurumlardan atımı aşırır, son hızla giden otomobili ben sürerdim. Sinemaya girince en arkadaki tek koltuğa yerleşir, kendi hayallerimle, düşüncelerimle baş başa kalmak isterim. Dakikalarca bekledikten sonra film başlar, bir sürü kavgalardan, silah seslerinden sonra biterdi."(s.244)

Masal (fabl, efsane, destan). Masal: "Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar,, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür" olarak ifade bulmaktadır(Güncel Türkçe Sözlük).

"Eğitimin birinci temel amacı, millî kültürün devamını sağlamaktır. İkinci temel amacı, eğitimin sosyal gelişme ve ekonomik büyüme için, bir vasıta olarak kullanılmasıdır. Üçüncü temel amaç ise, millî kültür değerleriyle sosyal gelişme ve ekonomik büyüme gayeleri arasındaki intibak potansiyelini göstermek ve bunu gerçekleştirmek için çizilen eğitim politikasını uygulamaktır"(Kantarcıoğlu, 1991'den akt. Parlakyıldız, 1999).

Millî kültür değerlerimizden biri olan masallarımız yüzyılları aşır gelen sözlü edebiyatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Masallar, masal (anaları) anlatıcıları sayesinde yüzyıllar boyunca millî kültür aktarımı görevini üstlenmişlerdir.

Sözlü edebiyat geleneğinde anlatımlar herkes içindir. Çocuklar veya büyükler için anlatım biçimlerimde değişikliklere rastlanmaz.

"Çocuk dinlediği masalla, gerçek hayatı mukayese etme imkânı bulur. Dikkatle dinleme neticesinde ana dilini öğrenmede ilk adımı atar. Okuma ve anlatmaya karşı istek

duyarken, içinde yaşadığı çevrenin değer yargılarını öğrenir" (Güzel, 1994'ten akt. Parlakyıldız, 1999).

Masallarda bulunan olağanüstü unsurları içeren edebi metinlerin içinde fabl, efsane ve destanlar da yer almaktadır.

Fabl: "Kahramanları çocuklukla hayvanlardan seçilen, sonunda ders verme amacı güden, genellikle manzum hikâye, öykünce." olarak ifade bulmaktadır(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

"Belli bir ahlâk dersi vermek maksadıyla meydana getirilen hayal ürünü kısa ve hareketli hayvan hikâyelerine fabl denir." (Oğuzkan, 1983, s. 63)

Destan: "Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope" olarak ifade bulmaktadır(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Efsane: TDK Güncel Türkçe Sözlük'te Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence" olarak ifade bulmaktadır(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Masal türünün kitaplara göre dağılımı. 5.Sınıf 1.Kitap

Tablo 45

5.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
30	Padişahın Kulakçibaşısı (msl.)	Behiç Ak
144	Yelkovan Kuşlarının Efendisi (efs.)	Koray Avcı Çakman
172	Tilkiyle Leylek (fabl.)	La Fontaine
182	Akıllı Kuş(msl.)	Asiye Duman
251	Keloğlan Akıllı Oğlan(msl.)	Tarık Dursun Kakinç

5.Sınıf 2.Kitap

Tablo 46

5.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
261	Kuyruklu Yıldız ile Dünya Turu (msl.)	Nimet Erkunt

6.Sınıf 1.Kitap

Tablo 47

6.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
11	Nilüfer Prenses(msl.)	Uğur Büğet
72	Dostluğun Değeri(fabl)	Beydeba
92	Maymunun Krallığı(fabl)	La Fontaine
171	Odamda Ağustos Böceği (Fabl)	

6.Sınıf 2.Kitap

Tablo 48

6.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
152	Kuğular (msl.)	Ziya Gökalp
168	Meşe ile Saz (fabl.)	La Fontaine

6.sınıf düzeyinde ele alınan 2.kitapta yer alan "Kuğular" masalı ile 8.sınıf düzeyinde ele alınan (2.kitap) "Sedef Bacı" masalı aynı içeriğe sahip olmasına karşın, farklı isimlerle karşımıza çıkmaktadır.

7.Sınıf 1.Kitap

Tablo 49

7.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
125	Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit(efs.)	Hasan Lâtif Sarıyüce
153	Bursa(efs.)	Mehmet Önder

7.Sınıf 2.Kitap

Masal, fabl, efsane ve destan türünde hiçbir metne rastlanmamıştır.

8.Sınıf 1.Kitap

Tablo 50

8.Sınıf 1.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
74	Kız Kalesi(efs.)	Saim Sakaoglu
20	Ergenekon Destanı (dst.)	Anonim

8.Sınıf 2.Kitap

Tablo 51

8.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Masal(fabl,efsane, destan)	Yazarı
110	Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu (dst.)	Anonim
136	Gelin Kayası (efs.)	Anonim
167	Sedef Bacı(msl.)	Anonim

Masal türünde ele alınan kavramlar.5.Sınıf

Tablo 52

5.Sınıf Kitaplarında Masal Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Masal(fabl,efsane, destan) Türünde Ele Alınan Kavramlar	5.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	+	---
çalışkanlık	+	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	---
yardımsaverlik	+	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	+
doğa bilinci	---	+
millî değerler	---	---
güzel sanatlar	+	---

5.sınıf düzeyinde ele alınan bu iki kitapta olaya dayalı türler için birlikte değerlendirmeye aldığımız masalımsı türlerle(efsane, destan ve fabl) verilen değerler oldukça azdır.

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, aile bilinci, sevgi, merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, okuma bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük ve millî değerler her iki kitapta da masalımsı türlerde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan bir değere rastlanmamıştır.

1.kitapta doğruluk-dürüstlük, çalışkanlık(başarı), dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), yardımseverlik, güzel sanatlar gibi değerlere yer verilirken; 2.kitapta doğa bilinci, eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerlere yer verilmiştir.

6.Sınıf

Tablo 53

6.Sınıf Kitaplarında Masal Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Masal(fabl,efsane, destan) Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	+	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
Çalışkanlık(başarı)	+	---
aile bilinci	+	+
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	+
yardımseverlik	+	+
sevgi	+	+
merhamet	+	---
fedakârlık	+	---
vefa	+	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	+	+
umut	---	+
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	---	---
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan adalet, doğruluk-dürüstlük, tecrübe, okuma bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük, doğa bilinci, millî değerler ve güzel sanatlar her iki kitapta da masalımsı türlerde yer almamıştır.

1.kıtapta ele alınan metinlerde, daha çok değere rastlanmıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer aile bilinci, dayanıklılık, yardımseverlik, sevgi ve saygılı olmadır.

Ayrıca 1.kıtapta yaşama sevinci, çalışkanlık(başarı), merhamet, fedakârlık, vefa ve eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerlere yer verilirken; 2.kıtapta umuda yer verilmiştir.

7.Sınıf

Tablo 54

7.Sınıf Kitaplarında Masal Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Masal(fabl,efsane, destan) Türünde Ele Alınan Kavramlar	1.Kitap	7.Sınıf	2.Kitap
yaşama sevinci	---		---
adalet	---		---
doğruluk -dürüstlük	---		---
çalışkanlık	---		---
aile bilinci	---		---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---		---
yardımseverlik	---		---
sevgi	---		---
merhamet	---		---
fedakârlık	---		---
vefa	---		---
tecrübe	---		---
saygılı olmak	---		---
umut	---		---
okuma bilinci	---		---
tedbirli olmak	---		---
tok gözlülük	---		---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---		---
doğa bilinci	---		---
millî değerler	+		---
güzel sanatlar	---		---

7.sınıf düzeyinde ele alınan 1.kitap incelemeye alınan tüm kitaplar arasında masalımsı türe hiç yer vermeyen tek kitap olma özelliğindedir.

7.sınıf düzeyinde ele alınan 2.kitapta sadece 1 efsaneye yer verilmiştir. Yer isimleri ile ilgili olan bu efsane millî değerler bakımından değeri barındırmanın haricinde başka bir değer aktarımı yapmamaktadır.

8.Sınıf

Tablo 55

8.Sınıf Kitaplarında Masal Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Masal(fabl,efsane, destan) Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	+	+
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	+
yardıms severlik	+	+
sevgi	+	+
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	+	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	+
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	++	++
güzel sanatlar	---	---

8.sınıf düzeyindeki 1.kitapta yer alan masalın ismi Sedef Bacı'dır. Bu masal 6.sınıf düzeyindeki 2.kitapta Kuğular adlı masalın aynısı olmasına karşın isim farklılığı vardır.Burada anonim olarak verilen masal 6.sınıf kitabında Ziya Gökalp'e aitmiş gibi öğrencilere verilmektedir.

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, çalışkanlık(başarı), merhamet, fedakârlık, tecrübe, saygılı olmak, okuma bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük, eğitim-bilim(eleştirel düşünme), doğa bilinci, güzel sanatlar her iki kitapta da masalımsı türlerde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer dayanıklılık(azim, sabır,cesaret), aile bilinci, yardımseverlik, sevgi, millî değerlerdir. Ayrıca 1.kıtapta yaşama vefaya yer verilirken, 2.kıtapta umuda yer verilmiş.

Kavramların metinlerle aktarımı. Yaşama sevinci.Edebi türler arasında masallar, yaşam sevincini içinde barındıran, insanların yaşama tutunmasını sağlayan metinlerdir. Çünkü insanoğlu içinde bulunduğu gerçeklikten bunalarak başka bir alemi kafasında tasarlamaya, masallar aracılığıyla başlamıştır.

Başka bir yaşamın mümkün olmasını hayal edilebilmeyi sağlayan masallar sayesinde Kaf Dağı'na yol açılmış, Zümrüdü Anka ile ölümsüzlüğün peşine düşülmüş olmaktadır.

6.sınıf(1.kıtap)kitabında, Uğur Büğet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda yaşam sevincinin izleri görülmekte, çok çok uzaklarda yer alan küçük bir ülkeden bahsedilerek orada her şeyin güzel olduğuna dair bilgiler verilmektedir:

"Küçük ülkenin akıllı bir kralı, güzel bir kraliçesi varmış. Halk ikisini de çok severmiş. Kral ve kraliçe, insanların mutluluğu için ellerinden geleni yapar, hiçbir özveriden kaçınmazlarmış.Ülkede herkesin işi, evi varmış. Toprak verimli, su bol, hava temizmiş. Yürekler sevgi ile doluymuş. Kimse kimseyi kırmaz hiçbir kötü olay yaşanmazmış."(s.11)

Doğruluk -Dürüstlük.Masallarda yer alan kahramanlar aracılığıyla, bu dünyada çoğu zaman ihmâl edilen doğruluk-dürüstlük gibi kavramlar öne çıkarılmaktadır. Çünkü masallar bu dünyaya karşı oluşturulmuş alternatif bir evrenin değerlerini bünyesinde taşır.

5.sınıf (1.kıtap)kitabında, La Fontaine'e ait " Tilki ile Leylek" adlı fablda doğruluk-dürüstlük ele alınan kavramlar arasındadır:

"El âlemi aldatanlar,

Bu masal size:

Bir gün sizi de sokarlar

Kurduğunuz kafese." (s.172)

6.sınıf(1.kitap)kitabında, Beydeba' ya ait "Dostluğun Değeri" adlı fablda güvercinlerin başkanı , dostu fareye dürüst bir şekilde düşüncelerini ifade etmiştir:

"Bunun üzerine fare, başkanı bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Başkan buna razı olmadı:

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu sözlere aldırmadı, başkanın dayatması üzerine:

- Sen kendine acı mıyor musun? Nefsinin hakkını gözetmiyor musun, dedi.

Başkan anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin, belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağır içinde bırakmaya razı olmazsın, dedi." (s.74)

Çalışkanlık.Masallarda yer alan varlıklar hep çalışkandır. Çünkü o diyarlarda tembelliğe yer yoktur.

5.sınıf(1.kitap)kitabında, Behiç Ak'a ait " Padişahın Kulakçıbaşısı " adlı masalda padişah tembellikten sıkılarak krallığını terk etmiş ve bir köylü olarak çalışıp hayatını kazanabileceği bir köye gitmiştir:

"Bir varmış bir yokmuş, avlanmaktan, şiir yazmaktan ve resim yapmaktan çok hoşlanan bir padişah varmış." (s.33)

6.sınıf(1.kitap)kitabında, Uğur Büğet 'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda küçük bir krallıkta halkı için her şeyi yapan çalışkan bir kral bulunmaktadır:

"Küçük ülkenin akıllı bir kralı, güzel bir kraliçesi varmış. Halk ikisini de çok severmiş. Kral ve kraliçe, insanların mutluluğu için ellerinden geleni yapar, hiçi bir özveriden kaçınmazlarmış.Ülkede herkesi işi, evi varmış. Toprak verimli, su bol, hava temizmiş. Yüreklere sevgi ile doluymuş. Kimse kimseyi kırmaz hiçbir kötü olay yaşanmamış.(s.11)

Aile Bilinci.Aile, çocuğun koruyup kollandığı sevgi ile büyütüldüğü bir kurum olarak masallarda da yerini almıştır. Masalların olağanüstü özellikleri nedeniyle masallarda yer alan aileler de olağanüstü özellikler gösterir.

6.sınıf(2.kitap)kitabında, Ziya Gökal'e ait "Kuğular" adlı masalda genç kız, bir büyücü tarafından kuğuya dönüştürülen kardeşlerini kurtarabilmek için durmadan kazak örüyor ve hiç konuşmuyordu. Bu garip davranışları nedeniyle ölümle cezalandırılmasına aldırmadan işine devam ediyordu:

"Cellatlar kızını aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

8.sınıf (1.kitap)kitabında, Saim Sakaolu'na ait "Kız Kalesi" adlı efsanede bir bey kızını bir kahinin söylediği kötü yazgıdan kurtarabilmek için denizin ortasına kule yaptırmış, onu koruyup kollamaya çalışmıştır:

"Kahin, kızın 19 yaşına girince bir yılan tarafından sokulmak suretiyle öleceğini söyler. Buna çok üzülen baba derin derin düşünmeye başlar. Ne yapsa da kızını bu kötü gelecekte kurtarsa. Beyin aklına güzel bir fikir gelir. Denizin ortasına bir kale yaptıracaktır. Kızını da oraya yerleştirecektir." (s.74)

Dayanıklılık (azim,sabır, cesaret).Masallarda korkaklara yer yoktur. Çünkü yedi başlı yılanlarla çarpışabilmek, fakir bir köylüken padişahın kızına talip olabilmek için cesaret gereklidir. Azim, cesaret ve sabır sayesinde uzak diyarlara ulaşabilir masal kahramanları. İşte

tüm nedenlerle olsa gerek kitaplarda yer alan masalarda dayanıklılık kavramına oldukça fazla rastlanmaktadır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Behiç Ak'a ait " Padişahın Kulakçıbaşı " adlı masalda kral tüm krallığını geride bırakma cesareti ve kararlılığı göstererek kendine başka bir diyar arama yoluna gitmiştir:

"Heykelci önce mırın kırın etmiş ama sonra gerçeği söylemiş. 'Padişah bu pasif hayattan çok sıkıldı, yıllar önce bana bir heykelini yaptırıp sarayı terk etti, gitti. Ama nereye gittiğini,bende bilmiyorum.' demiş.

Gerçekten de padişah izini kaybettirip, sıradan bir insan gibi, sıradan bir köye yerleşmiş. Orada hayata yeniden başlamış." (s.33)

6.sınıf(1.kitap)kitabında, Uğur Büğet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda prens masum insanları kurtarabilmek için çok zorlu bir yolculuğa çıkmayı göze almıştır:

"Genç, bilge daha sözünü tamamlamadan prense atılmış, 'Yüce kralım, sevgili babacığım izin verin ben gideyim! Prensesi ve masum insanları kurtarayım! demiş.'

Oğlunun cesur sözleri kralı gururlandırmış. Bilgelerin çalgınca alkışları arasında, onu alnından öperek kutlamış. Bu arada gözlerinden düşen iki damla yaş ,prensin alnını ıslatmış."(s.14)

6.sınıf (1.kitap)kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" fadlı fablda avcının kurduğu tuzağa yakalanan güvercinler büyük bir azimle tuzaktan kurtulmayı başarmışlardır:

"Felakete karşı gelebilmek için aramızdaki el birliğini kaybetmeyin. Hiçbiriniz kendi canını arkadaşının canından üstün tutmasın. Hepimiz birlikte harekete geçerek tek kuş gibi uçalım; bu sayede hep birlikte kurtulalım, dedi." (s.72)

6.sınıf(2.kitap)kitabında, Ziya Gökal'e ait "Kuğular" adlı masalda genç kız kötü bir büyücünün kuğuya dönüştürdüğü kardeşlerini kurtarabilmek için gece gündüz kazak örmektedir. Ölüm karşısında bile azmini ve cesaretini kaybetmemiştir:

"Cellatlar kızı aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

8.sınıf(1.kitap)kitabında yer alan Ergenekon Destanı'nda Türkler sıkıştıkları bölgeden kurtulabilmek için dağın demirini eriterek kendilerine yol açmak için büyük bir kararlılık ve cesaret göstermişlerdir:

"O zaman bir demirci dedi ki:'Burada bir demir maden var.Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek bir yol olurdu.' Varıp o yeri gördüler. Bu sözü de beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, arka yanını, beri yanını böylece doldurduktan sonra yetmiş deriden körük yapıp yetmiş yerde kurdular. Ateşleyip körüklediler." (s.187)

8.sınıf(2.kitap)kitabında yer alan ve anonim olarak verilen "Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu" adlı destanda Dirse Han'ın oğlu bir boğayı devirme cesaretini göstermiştir:

"O üç oğlan kaçtı, Dirse Han'ın oğlancığı kaçmadı, ak alanın ortasında baktı durdu. Boğa da oğlana sürdü geldi. Diledi ki oğlanı helak kılsın. Oğlan, yine boğanın alnına yumruğu ile sert vurdu. Oğlan, bu kez boğanın alnına yumruğunu dayadı, sürdü, alanın dışına çıkardı. Boğa ile oğlan bir hamle çekiştiler. İki kürek kemiğinin üstüne boğa dik durdu. Ne oğlan yener, ne boğa yener! Oğlan düşündü. Der:'Bir dama direk vururlar, o dama destek olur; ben bunun alnına niye destek olup duruyorum?' dedi. Oğlan, boğanın alnından yumruğunu çekti, yolundan savuldu. Boğa ayak üstünde duramadı, düştü, tepesinin üstüne yıkıldı. Oğlan bıçağına el attı, boğanın başını kesti. Oğuz beyleri gelip oğlanın başında toplandılar, tahsin dediler. 'Dedem Korkut gelsin, bu oğlana ad koysun, yanına alıp babasına varsın, babasından oğluna beylik istesin, taht alversin.' dediler." (s.112)

Yardımsızlık.Masallarda hep iyiler kazanır. Kahramanların zor anlarında onlara yardım eden iyi varlıklar mutlaka masallarda yerini alır.

5.sınıf (1.kitap) kitapta yer alan Koray Avcı Çakman'a ait "Yelkovan Kuşlarının Efendisi" adlı efsanede Alaca Güvercin kralın verdiği mektubu denize düşürünce yelkovan kuşları onun yardımına koşar:

"İşte o anda pırpır diye yelkovan kuşları dağıldı dört bir yana, başladılar denizin üstünde döne döne aramaya. Duyanlar duymayanlara duyurdu. İşi olan da olmayan da mektubu aramaya koyuldu." (s.145)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Bütet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda prens bir büyücü tarafından nilüfere dönüştürülmüş masum insanların yardımına koşar:

"Genç, bilge daha sözünü tamamlamadan prense atılmış, 'Yüce kralım, sevgili babacığım izin verin ben gideyim! Prensesi ve masum insanları kurtarayım! demiş.'

Oğlunun cesur sözleri kralı gururlandırmış. Bilgelerin çılgınca alkışları arasında, onu alnından öperek kutlamış. Bu arada gözlerinden düşen iki damla yaş, prensin alnını ıslatmış."(s.14)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" fabluda güvercinler avcının tuzağından birbirlerine yardım ederek kurtulabilirler:

"Felakete karşı gelebilmek için aramızdaki el birliğini kaybetmeyin. Hiçbiriniz kendi canını arkadaşının canından üstün tutmasın. Hepimiz birlikte harekete geçerek tek kuş gibi uçalım; bu sayede hep birlikte kurtulalım, dedi." (s.72)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Ziya Gökal'e ait "Kuğular" adlı masalda büyülenen erkek kardeşlerin yardımına ise fedakâr ve iyi yürekli kız kardeşleri koşar:

"Cellatlar kızını aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme

hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Ergenekon Destanı'nda bir demircinin verdiği akıl, Türklerin sıkıştıkları coğrafyadan çıkabilmeleri için en büyük yardımlardan birini olmuştur:

"O zaman bir demirci dedi ki:'Burada bir demir maden var.Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek bir yol olurdu.' Varıp o yeri gördüler. Bu sözü de beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, arka yanını, beri yanını böylece doldurduktan sonra yetmiş deriden körük yapıp yetmiş yerde kurdular. Ateşleyip körüklediler." (s.187)

Sevgi.İnsanoğlu en zorlu doğa koşullarına bile göğüs gerebilirken sevgi duygusundan mahrum yaşamak onu amansız hastalıkların pençesine atabilir. Bunun içindir ki onsuz olan her düş eksik kalmış, masallar diyarı bile sevgisiz hayal edilememiş, sevgi masallarda hak ettiği yeri almıştır.

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Būğē'te ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda sevgi dolu yürekler dile gelmiştir:

"Küçük ülkenin akıllı bir kralı, güzel bir kraliçesi varmış. Halk ikisini de çok severmiş. Kral ve kraliçe, insanların mutluluğu için ellerinden geleni yapar, hiçi bir özveriden kaçınmazlarmış.Ülkede herkesi işi, evi varmış. Toprak verimli, su bol, hava temizmiş. Yürekler sevgi ile doluymuş. Kimse kimseyi kırmaz hiçbir kötü olay yaşanmazmış.(s.11)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" adlı fablda fare, dostu olan güvercinlerin başkanına sevgi ve saygı duyguları beslediğini dile getirmektedir:

"Bunun üzerine fare, başkanı bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Başkan buna razı olmadı:

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu sözlere aldırmadı, başkanın dayatması üzerine:

- Sen kendine acı mıyor musun? Nefsinin hakkını gözetmiyor musun, dedi.

Başkan anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin, belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağın içinde bırakmaya razı olmazsın, dedi.

Fare:

- İşte, dedi, bu düşünce sana olan sevgimi artıracak bir davranıştır." (s.74)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Ziya Gökalp'e ait "Kuğular" adlı masalda genç kız kardeşlerine duyduğu sevgi nedeniyle ölümü bile göze almıştır:

"Cellatlar kızını aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Saim Sakaoglu' na ait "Kız Kalesi" adlı efsanede Bey'in, kızına olan sevgisi, onu kızını koruyabilmek için çareler aramaya göndelmiştir:

"Kahin, kızın 19 yaşına girince bir yılın tarafından sokulmak suretiyle öleceğini söyler. Buna çok üzülen baba derin derin düşünmeye başlar. Ne yapsa da kızını bu kötü gelecekte kurtarsa. Beyin aklına güzel bir fikir gelir. Denizin ortasına bir kale yaptıracaktır. Kızını da oraya yerleştirecektir." (s.74)

Merhamet. Sevdiğimiz, değer verdiğimiz kişilerin yaşayacakları olumsuz durumlar bizleri de derinden üzer. Onları düşükleri kötü durumdan kurtarabilmek için büyük çaba içine gireriz. Elimizden geliyorsa önceden bu durumlara düşmemeleri için tedbirler alırız.

Masalarda hep iyilerin korunup kollandığı ve mutlaka masalların sonunda iyilerin kazandığı alemlerde merhamet önemli bir kavram olarak yerini almaktadır:

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Büğet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda Çiçeklerin Meleği prensin kendi başına zor bir yolculuğa çıkmasına razı olmayarak ona merhamet etmiştir:

"Prensin insan sevgisiyle, özveriyle dolu sözlerinden çok etkilenmiş. Onun tehlikelerle dolu bir yolculuk yapmasına gönlü razı olmamış. Kıyamamış yakışıklı prence. Anka Kuşu'nun da bir kanadı yaralıymış zaten. Kuşun acılar içinde uçuşması onu çok üzecekti. Bu nedenle prensi Venüs'te beklemek yerine, kendisi gelmeyi yeğlemiştir. "(s.14)

Fedakârlık.Masallarda oldukça cesur, her zorluğa göğüs geren dayanıklı kahramanlar yer alır ve bu kahramanlar sevdikleri için kendi canlarını düşünmeden feda edebilmektedirler. Gerçek hayatta sadece kendisini düşünen kişilere masallarda yer yoktur. Bu yüzden masallarda fedakârlık kavramı sıklıkla karşımıza çıkmaktadır:

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Büğet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda nilüferler prenseslerini koruyabilmek için kendilerini feda etmektedirler:

"Birisini böğete atlamış; yüzerek kırmızı nilüferin yanına gitmiş. Koparmak için elini uzattığı sırada, bir ağıt duyulmuş:" Koparmayın! Koparmayın prensesimizi !" Aynı anda öteki nilüferlerden de acı bir ses gelmiş: "Yapmayın! Koparmayın prensesimizi! Koparacaksanız bizleri koparın lütfen!" Ağlamaklı bir yalvarış karşısında herkes çok şaşırılmış. Prens, böğetteki arkadaşlarına çıkmasını söylemiş. "(s.11)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" adlı fablda güvercinlerin başkanı kendi canı pahasına diğer güvercinlerin kurtulmasını yeğlemiştir:

"Bunun üzerine fare, başkanı bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Başkan buna razı olmadı:

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu sözlere aldırmadı, başkanın dayatması üzerine:

- Sen kendine acıymıyor musun? Nefsinin hakkını gözetmiyor musun, dedi.

Başkan anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin, belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağın içinde bırakmaya razı olmazsın, dedi." (s.74)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Ziya Gökal'e ait "Kuğular" adlı masalda genç kız eğer konuşur ve kazakları bitiremezse kardeşlerini kurtaramayacaktır. O, cellatlar tarafından ölüme götürülüyor olmasına rağmen kendini korumak için konuşmamayı seçerek kendini kardeşleri için feda etmeye kalkmıştır:

"Cellatlar kızını aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

Vefa.6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" adlı fabлда iki dost birbirine karşı vefalıdır. Gürüşmeyeli aradan çok zaman geçse de dostlardan birinin başı sıkışsa diğerinden yardım isteyebilir:

"Bunun üzerine fare, başkanı bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Başkan buna razı olmadı:

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu sözlere aldırmadı, başkanın dayatması üzerine:

- Sen kendine acı mıyor musun? Nefsinin hakkını gözetmiyor musun, dedi.

Başkan anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin, belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağın içinde bırakmaya razı olmazsın, dedi." (s.74)

Saygılı olmak.Masallarda yer alan kahramanlar taşıdıkları olağanüstü özellikler sayesinde çevreleri tarafından saygı görürler.

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Būğē'te ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda kral ve kraliçeye ülkenin halkı saygı duymaktadır:

"Küçük ülkenin akıllı bir kralı, güzel bir kraliçesi varmış. Halk ikisini de çok severmiş. Kral ve kraliçe, insanların mutluluğu için ellerinden geleni yapar, hiçi bir özveriden kaçınmazlarmış.Ülkede herkesi işi, evi varmış. Toprak verimli, su bol, hava temizmiş. Yürekler sevgi ile doluymuş. Kimse kimseyi kırmaz hiçbir kötü olay yaşanmazmış.(s.11)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba' ya ait "Dostluğun Değeri" fablda fare güvercinlerin başkanını düşünebilme kabiliyeti nedeniyle sayıya değer gördüğünü ifade etmektedir:

"Bunun üzerine fare, başkanı bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Başkan buna razı olmadı:

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu sözlere aldırmadı, başkanın dayatması üzerine:

- Sen kendine acıymıyor musun? Nefsinin hakkını gözetmiyor musun, dedi.

Başkan anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin, belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağın içinde bırakmaya razı olmazsın, dedi.

Fare:

- İşte, dedi,bu düşünce sana olan sevgimi artıracak bir davranıştır." (s.74)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan, La Fontaine'e ait "Meşe ile Saz "adlı fablda saygı kavramı saygısızlık örneği üzerinden verilmektedir. Fabllarda kavramaların verilmesinde

iyilerle kötülerin özelliklerinin karşılaştırılması yoluyla kavramlar verilmekte olduğundan bu fablada da saygı kavramına yer verilmiştir diyebiliriz:

"Meşe, bir gün saza demiş ki:

-Doğrusu Tanrı size haksızlık etmiş, Minnacık serçe konsa üstünüze

Beliniz bükülüverir.

Suları ürperten seher yeli Baş eğdirir size

Bir de benim şu dağ gibi gövdeme bak!

Güneş bile zor giriyor içime,

Fırtına dallarıma oyuncak.

Her esen yel sana bora,

Bana kasırgalar meltem.

Bari gelip gölgede yaşasan da

Üzerine kanat gersem.

Ama sizin soy nedense gider

Sulu rüzgârlı yerlerde biter."(s.169)

Umut.Masal kahramanları birçok zorlu maceraya atılırken içlerinde bu mücadelelerden galip geleceklerine dair sonsuz bir umut taşırlar. Bu umut sayesinde olunmazı oldururlar.

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Ziya Gökalp'e ait "Kuğular" adlı masalda genç kız son ana kadar kardeşlerinin kötü büyüden kurtulabileceğine dair umut beslemektedir:

"Cellatlar kızını aldılar, dar ağacının yanına götürdüler. Kız son kazağı bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellat, ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişti. Kız yine aldırmadı. Kazağı örmeye devam etti."(s.154)

Tedbirli olmak.Masalarda tedbirli olma kavramı karşımıza çok çıkmaz çünkü masal kahramanları tüm tehlikelere hazırlıksız yakalansa da o tehlikelerden kurtulmayı başaran olağanüstü varlıklardır.

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Beydeba'ya ait "Dostluğun Değeri" fabluda fare oldukça tedbirli bir varlık olarak yer alır:

" Güvercinler gide gide farenin bulunduğu yere vardılar, burada yere indiler.

Farenin her tehlikeye karşı hazırladığı yüz deliği vardı." (s.72)

Eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi).Masalarda eğitimden çok, kahramanların cesaretleri ön plana çıksa da bu kahramanların akıl danışacakları bilge kişi ya da varlıklar masalarda yerlerini alırlar.

Masalarda kahramanlar ve olaylar zaten gerçek dışı olduğundan eleştirel ve bilimsel düşünceye dayalı özelliklere pek rastlanmamaktadır.

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Uğur Büğet'e ait "Nilüfer Prenses" adlı masalda ülkenin kralı, bilginleri sarayına çağırarak onlara akıl danışmıştır. Böylece bu masalda eğitilmiş kişilere duyulan saygı öne çıkarılmıştır:

"Kral başveziri çağırıp ondan ülkenin bilginlerini toplamasını istemiş. Her yana haber salınmış. (Prens)Gördüklerini duyduklarını bilgelere anlatmış. Bunun üzerine herkesin 'Bilge Dede' dediği yaşlı bilge söz almış." (s.11)

5.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan, Nimet Erkunt'a ait "Kuyruklu Yıldız ile Dünya Turu" adlı masal günümüz masal örneklerinden olması sebebiyle bilimsel konular içermektedir:

"Dünya, her zamanki gibi Güneş'in etrafında dönüyordu. Bu arada kendi etrafında dönerek gece ve gündüzü meydana getiriyor, bir yandan da Ay'ı kontrol ediyordu. Dünya bu kadar hareketi bıkmadan usanmadan binlerce yıldır tekrarlıyordu."(s.261)

Doğa bilinci.Masallarda başka diyarlarda gezinen kahramanlar o diyarın doğası ile çok ilgilenmezler. Masalarda doğa ya çok güzel tasvir edilir ya da doğanın kahramanlara çıkardığı zorluklardan kaynaklı yaşananlar işlenir. Günümüz masallarında bu duruma farklılık getirilerek çocuklara doğa bilinci kazandırma çabası içine girildiği görülmektedir:

5.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan, Nimet Erkunt'a ait "Kuyruklu Yıldız ile Dünya Turu" adlı masalda Dünya ve Güneş Sistemi hakkında bilgilere rastlanmaktadır:

"Dünya, her zamanki gibi Güneş'in etrafında dönüyordu. Bu arada kendi etrafında dönerek gece ve gündüzü meydana getiriyor, bir yandan da Ay'ı kontrol ediyordu. Dünya bu kadar hareketi bıkmadan usanmadan binlerce yıldır tekrarlıyordu."(s.261)

Millî değerler.Milletlerin edebiyatlarında masal, efsane ve destanlar millî değerleri içeren önemli metinlerdir. Çünkü bu türlerin içeriğinde o millete ait tarihe, kişilere, nesnelere ve mekânlara rastlamak mümkündür. İncelenen ders kitaplarında yer isimleri ile ilgili efsanelere yer verildiği görülmüştür. Ayrıca kitaplarda Türk destanlarına ve destanımsı özelliğe sahip olan Dede Korku hikâyelerine rastlanmıştır.

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Hasan Lâtif Sarıyüce'nin kaleme aldığı "Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit" adlı efsanede kırk yiğidin ölümlerinden sonra oluşan kırk pınarın o yere adını verdiği anlatılmaktadır:

"O gün oraya bir rastlantı sonucu gelen Türk birliği, kırk yiğide kırk mezar kazdı. Ölüler toprağa gömülür gömülmez bir de baktılar ki kırk mezarın yanı başında kırk pınar fışkırmış. Sular kırk gözden güldür güldür çağlayıp duruyor. Bu pınarlar bugün de hâlâ çağlayıp durur.

Kırk pınarın kaynadığı bu çayırılığa Kırkpınar dendi. Her yıl burada kıran kırana güreş tutmak gelenek oldu."(s.128)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Saim Sakaoğlu'nun kaleme aldığı "Kız Kalesi" adlı efsanede Bey'in, kızını kötü yazğıdan kurtarabilmek için yaptırdığı kulenin bugün Kız Kulesi olarak anıldığı anlatılmaktadır:

"Yurdumuzda pek çok Kız Kalesi vardır. Bunların hepsinin, hemen hemen birbirini hatırlatan hikâyeleri halk arasında nesilden nesile anlatıla gelmektedir. Bunlardan biri de Silifke sahillerinde, kıyıdan birkaç yüz metre uzaktadır." (s.74)

8.sınıf (2.kitap) kitabında anonim olarak verilen "Gelin Kayası" adlı efsanede Gelin Kayası olarak bilinen yer anlatım bulmuştur:

"Ordu'dan Çamalan Yaylası'na kâh tepelerin eteklerinden dolanan, kâh derin vadilere yükselerek bakarak uzanan yayla yolundan gelip geçen bütün yolcular Gelin Kayaları'na doğru bakışlarını çevirmekten alı koyamazlar.

Harami Köyü'nden Melet Irmağı vadisine doğru, bir bıçak gibi keskin ve dik bir sırtın üzerinde duran, acayip şekilli taş yığınlarına Gelin Kayaları adı verilmektedir. Buranın dayandığı efsane ise yılların ötesinden günümüze kadar, her yayla yolcusunun kulağına üflenmiştir." (s.136)

8.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan Ergenekon Destanı'nda Türklerin demir dağı eriterek açtıkları yoldan çıkmalarını anmak için her yıl yaptıkları âdeti anlatılmaktadır:

"Tanrının gücüyle ateş kızdıktan sonra dağ eriyip akıverdi. Yüklü deve çıkacak kadar yol oldu. O günü, o ayı, o saati belirleyip çıktılar. O günden beri Göktürklerde âdet olmuştur. O günü bayram sayarlar: Bir parça demiri ateşe atıp kızartırlar. Önce han, bunu kıskaçla tutup örse koyar, çekiçle döver. Ondan sonra beyler de öyle yapar. O günü mukaddes bilirler." (s.188)

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan ve anonim olarak verilen "Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu" adlı destanda Türklerin çocuklarına isim verme geleneğinin izleri vardır:

"O üç oğlan kaçtı, Dirse Han'ın oğlancığı kaçmadı, ak alanın ortasında baktı durdu. Boğa da oğlana sürdü geldi. Diledi ki oğlanı helak kılsın. Oğlan, yine boğanın alnına yumruğu ile sert vurdu. Oğlan, bu kez boğanın alnına yumruğunu dayadı, sürdü, alanın dışına çıkardı. Boğa ile oğlan bir hamle çekiştiler. İki kürek kemiğinin üstüne boğa dik durdu. Ne oğlan yener, ne boğa yener! Oğlan düşündü. Der : 'Bir dama direk vururlar, o dama destek olur; ben bunun alnına niye destek olup duruyorum?' dedi. Oğlan, boğanın alnından yumruğunu çekti, yolundan savuldu. Boğa ayak üstünde duramadı, düştü, tepesinin üstüne yıkıldı. Oğlan bıçağına el attı, boğanın başını kesti. Oğuz beyleri gelip oğlanın başında toplandılar, tahsin dediler. 'Dedem Korkut gelsin, bu oğlana ad koysun, yanına alıp babasına varsın, babasından oğluna beylik istesin, taht alıversin.' dediler." (s.112)

Güzel sanatlar.Masallar vasıtası ile idealize edilmiş diyarlarda güzel sanatlara ait kavramlara çok rastlanmamıştır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Behiç Ak'a ait " Padişahın Kulakçıbaşısı " adlı masalda padişahın güzel sanatlara düşkün bir mizacı olduğu verilmektedir:

"Bir varmış bir yokmuş, avlanmaktan, şiir yazmaktan ve resim yapmaktan çok hoşlanan bir padişah varmış." (s.33)

Anı.Çocuklara kişilik modeli sunmada başvurabileceğimiz en önemli türlerden biri anı türüdür. Güncel Türkçe Sözlük'te anı "Yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü, hatıra" olarak tanımlanmaktadır(TDK, Güncel Türkçe Sözlük).

Ferhan Oğuzkan anıyı şöyle tanımlamaktadır: " Bir kimsenin kendi başından geçen ve tanık olduğu olayları ve durumları anlatan yazılara anı(hatıra) denir" (Oğuzkan, 1983, s.157).

Anı türü konusu itibariyle bahsi geçen insanın yaşadıklarını bizlere aktarıırken onun kişiliğine ait birçok ipucunu da içinde barındırır. Bu açıdan bakıldığında ders kitaplarında yer alan bu türün seçimi oldukça önem arz etmektedir.

Anı türünün kitaplara göre dağılımı. 5.sınıf kitaplarındaki anı türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 56

5.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
70	Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkı	Nuri Uslu

2.Kitap

Tablo 57

5.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
294	Mevlana	Mehmet Önder

6.sınıf kitaplarındaki anı türünün dağılımı

1.Kitap

Tablo 58

6.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
36	Atatürk'ten Anılar	İsmet Kür
45	Anadolu'nun Sesi- Kadın Ulusun Temelidir	İsmet Kür

2.Kitap

Tablo 59

6.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
112	Atatürk'ten Anılar	Ahmet Bekir Palazoğlu- Songül Saydam-Kâzım Özalp
120	Anadolu'nun Sesi	İsmet Kür

7.sınıf kitaplarındaki anı türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 60

7.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
65	Ahmet Mithat Efendi	Saliha Şahin
97	Atatürk'ten Anılar	Niyazi Ahmet Banoğlu- Şenol Kalaycı
187	Bebek	Adalet Ağaoğlu

2.Kitap

Tablo 61

7.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
133	Türk Hanımları ile Birlikte Sahneye	Hanri Benazus
146	Çanakkale'de Söylenen Nutuk	Yekta Ragıp Önen

8.Sınıf Kitaplarındaki Anı Türünün Dağılımı;

1.Kitap

Tablo 62

8.Sınıf 1.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
107	Atatürk'ten Anılar	İlknur Güntürkün Kalıpçı
136	Atatürk'te Millet Sevgisi	Muzaffer Göker
137	Gazi	Falih Rıfıkı Atay
174	Mehmet Akif ve Safahat'i Okumak	Rıfıkı Kaymaz
212	Türk Misafirperverliği	Anna Masala

2.Kitap

Tablo 63

8.Sınıf 2.Kitap Anı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Anı	Yazarı
96	Büyük Nutuk'ta Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	Afet İnan
105	Sanatkârın Eli Öpülür	Vasfi Rıza Zobu

Anı türünde ele alınan kavramlar. 5.Sınıf

Tablo 64

5.Sınıf Kitaplarında Anı Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Anı Türünde Ele Alınan Kavramlar	5.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık(başarı)	+	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	+
yardımseverlik	---	---
sevgi	+	+
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	+	+
umut	---	---
okuma bilinci	+	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	---	+
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, yardımseverlik, merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, umut, tedbirli olmak, tok gözlülük ve güzel sanatlar her iki kitapta da anı türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer sevgi, saygılı olma ve millî değerlerdir.

Ayrıca 1.kıtapta çalışkanlık(başarı), okuma bilinci ve eğitim-bilim(eleştirel düşünme) değerlerine yer verilirken; 2.kıtapta dayanıklılık(azim, sabır, cesaret)ve doğa bilincine yer verilmiştir.

Anı türünde rol model olarak gösterilen kişiler, Atatürk ve Mevlana'dır.

6.Sınıf

Tablo 65

6.Sınıf Kitaplarında Anı Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Anı Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, yardımseverlik, merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, umut, tedbirli olmak, tok gözlülük ve güzel sanatlar,sevgi, saygı,doğa bilinci, eğitim-bilim(bilimsel düşünme) her iki kitapta da anı türünde yer almamıştır.

Anı türünde model olarak gösterilen kişi Atatürk'tür. Atatürk'e ait kapsamlı bir anıya yer verilmemiş sadece millî değerler üzerinde yoğunlaşmıştır.

7.Sınıf

Tablo 66

7.Sınıf Kitaplarında Anı Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Anı Türünde Ele Alınan Kavramlar	7.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	+	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	+	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	+
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	---	+
güzel sanatlar	+	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, yardımseverlik, merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar her iki kitapta da anı türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer yoktur.

1.kitapta çalışkanlık(başarı), dayanıklılık ve sevgi değerlerine yer verilirken; 2.kitapta vefa ve millî değerlere yer verilmiştir.

Anı türünde model olarak gösterilen kişiler Atatürk ve Ahmet Mithat Efendi'dir.

8.Sınıf

Tablo 67

8.Sınıf Kitaplarında Anı Türündeki Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Anı Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	+	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	+	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	+	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	+

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret),merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar her iki kitapta da anı türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer millî kültür değerlerimizdir.

1.kitapta çalışkanlık(başarı), yardımseverlik, tedbirli olmak, ve eğitim-bilim(eleştirel düşünme) değerlerine yer verilirken; 2.kitapta güzel sanatlara yer verilmiştir.

Anı türünde rol model olarak gösterilen kişiler, Atatürk ve Mehmet Akif Ersoy'dur.

*Kavramların metinlerle aktarımı.*Anı türü özellikle tarihi kişilerin tanıtılmasında, tarihi gerçeklerin ortaya konmasında önemli bir belge niteliği taşır.

Türkçe ders kitaplarında yer alan anı türüne ait metinler incelendiğinde, her kitapta mutlaka anılarına yer verilen kişinin Mustafa Kemal Atatürk olduğu görülmektedir. Bu, çocuklarımıza tanıtmak istediğimiz ve rol model olarak verdiğimiz kişinin Mustafa Kemal Atatürk olduğunun göstergesidir.

Çalışkanlık.Çalışkanlık kavramı bizi başarıya götüren ilk adımlardan biridir. Çünkü başarı çalışıp çabalamadan kendiliğinden insana gelmez. Çocuklarımıza Atatürk'ün kişiliğini aktarırken onun ne kadar çalışkan bir insan olduğunu vermemiz oldukça önemlidir. Atatürk'ün başarılarına çalışkanlığı temel oluşturmaktadır:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkı" adlı anıda Atatürk'ün çalışkan bir kişiliğe sahip olduğu görülmektedir:

"Tahmini beş bin kadar kitabın büyük çoğunluğunu okumuştur.

Kitap okurken altını muhakkak kırmızı kalemle çizerek önemle hususları belirtirdi. Önemli olmayan yerleri ise ya mavi ya da kurşun kalemle çizerdi. Ama müthiş bir hızlı okuma tekniğine sahipti. Normal kalınlıkta bir kitabı başkası iki günde okur bitirirse o bir gecede bitiriverirdi. Bazen de sadece o kitabın kendisini ilgilendiren bölümlerini ayırıp okur geçerdi ama ilgilendiği, onu meraklandıran kitabı eline geçirdi mi kesinlikle bitirmeden sabaha kadar uyumazdı." (s.70)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Muzaffer Göker'in aktardığı "Atatürk'te Millet Sevgisi" adlı anıda çalışmalarını titizlikle yapılmak gerektiğine dair Atatürk'e ait cümleler vardır:

"O zaman Atatürk, davayı kaybeden arkadaşımıza dönerek bu sonucun yüksek kıymetini küçültecek bir olay olmadığını ifade ederek gönlünü aldı. Yalnız ilave ederek dedi ki:

-Size her zaman söylerim, yalnız kendi başınıza ve kendiniz için çalıştığınız zaman herkes gibi böyle bir sonuç ile karşılaşmanız hata sık sık olabilir. Kurumu ben bunun için kurdum; buradaki üyeler yurt içinde ve dışında tarihe ait yapılan çalışmalardan ve kendi

incelemeleri sonucundan birbirini haberdar ederek, birbirini tamamlayarak çalışırlarsa sonuç daha olumlu olur. "(s.136)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer verilen Stefan Zweig'e ait "Rodin' den Aldığım Ders " adlı anıda yazar Rodin'in çalışma aşkını kendine örnek almaktadır:

"Bu işler yarım saat, bir saat kadar sürmüştü. Bu süre içinde bana bir tek kelime bile söylememişti. Yaratmak istediği yüksek eserin hayalinden başka bir şeyi unutmuştu. Elindeki işle yapayalnızdı."(s.237)

(...)

"O öğleden sonra Meudon' da, okullarda geçirdiğim bu kadar yılda öğrendiğimden fazla bir şey öğrenmişim: 'İnsanların yaptığı işlerin, zahmete değer ve değerli olabilmeleri için nasıl çalışmaları gerektiğini anlamışım.'"(s.237)

Dayanıklılık (Azim, Sabır, Cesaret).Anılarına yer verilen kişilerde zorluklar karşısında yılmınlığa düşmeyen, kararlı, azmeden ve cesaretiyle insanlara yol gösteren özellikler bulunmaktadır.

5.sınıf (2.kitap) kitabında Mehmet Önder'in aktardığı "Mevlana " adlı anı Mevlana'nın küçüklere karşı ne kadar sabırlı davranabildiğini göstermektedir:

"Mevlana bekledi... Ta çocuk oyunu bitirinceye dek. Sonunda o da geldi. Büyük insanla küçük insan karşılıklı el öptüler." (s.296)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer verilen Stefan Zweig'e ait "Rodin' den Aldığım Ders " adlı anıda yazar Rodin'in resim yaparken ne karar azim ve kararlılıkla çalıştığını gözler önüne sermektedir:

"Bu işer yarım saat, bir saat kadar dürmüştü. Bu süre içinde bana bir tek kelime bile söylememişti. Yaratmak istediği yüksek eserin hayalinden başka bir şeyi unutmuştu. Elindeki işle yapayalnızdı."(s.237)

(...)

"O öğleden sonra Meudon' da, okullarda geçirdiğim bu kadar yılda öğrendiğimden fazla bir şey öğrenmişim: İnsanların yaptığı işlerin, zahmete değer ve değerli olabilmeleri için nasıl çalışmaları gerektiğini anlamıştım."(s.237)

Yardımseverlik.8.sınıf (1.kitap) kitabında Muzaffer Göker'in aktardığı "Atatürk'te Millet Sevgisi" adlı anıda Atatürk'ün bilimsel bilgiye ulaşabilmek için bilimsel çalışmalarda bulunan kişilerin birbirine yardımcı olmalarının gerektiği düşüncesine değinilmiştir:

"O zaman Atatürk, davayı kaybeden arkadaşımıza dönerek bu sonucun yüksek kıymetini küçültecek bir olay olmadığını ifade ederek gönlünü aldı. Yalnız ilave ederek dedi ki:

-Size her zaman söylerim, yalnız kendi başınıza ve kendiniz için çalıştığımız zaman herkes gibi böyle bir sonuç ile karşılaşmanız hata sık sık olabilir. Kurumu ben bunun için kurdum; buradaki üyeler yurt içinde ve dışında tarihe ait yapılan çalışmalardan ve kendi incelemeleri sonucundan birbirini haberdar ederek, birbirini tamamlayarak çalışırlarsa sonuç daha olumlu olur. "(s.136)

Sevgi.Anılarda yer verilen sevgi duygusu daha çok saygı ile birlikte değerlendirilebilecek özelliklere sahiptir. Anılardaki kişilerin taşıdığı üstün vasıflar saygının yanında sevgiyi de oluşturmuştur:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkını" adlı anıda Atatürk'ün kitaplarından ve kütüphanesinden sorumlu Nuri Bey Atatürk'e karşı büyük bir sevgi beslemektedir:

"O zamanki arkadaşlarımla, onu kaybettikten sonraki şimdiki dostlarım hep sorarlardı 'Yahu Nuri Bey, ne stresli ne dertli iş, yorulmuyor muydun?' Yorulmak,stres ne demektir. Ata'nın yanında stres mi olurdu: Yorulmaksızın hiç yoktu. O bize hep moral, güç verirdi. Kızdığı, sinirlendiği zamanlarda dahi ona hep sevgiyle bakardık. Zira ona her şey çok ama pek çok yakışırdı." (s.71)

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer verilen Stefan Zweig'e ait "Rodin' den Aldığım Ders " adlı anıda Steüzelfan Zweig Rodin'in heykellerine karşı sevgisini bizlere aktarmaktadır:

"Bu işler yarım saat, bir saat kadar sürmüştü. Bu süre içinde bana bir tek kelime bile söylememişti. Yaratmak istediği yüksek eserin hayalinden başka bir şeyi unutmuştu. Elindeki işle yapayalınızdı."(s.237)

(...)

"O öğleden sonra Meudon' da, okullarda geçirdiğim bu kadar yılda öğrendiğimden fazla bir şey öğrenmişim: İnsanların yaptığı işlerin, zahmete değer ve değerli olabilmeleri için nasıl çalışmaları gerektiğini anlamışım."(s.237)

Saygılı olmak.Anılardaki kişilerin taşıdığı üstün vasıflar saygının oluşmasına zemin hazırlar:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkını" adlı anıda Atatürk'ün kitaplarından ve kütüphanesinden sorumlu Nuri Bey Atatürk'e karşı büyük bir saygı duygusu içindedir:

"O zamanki arkadaşlarımla, onu kaybettikten sonraki şimdiki dostlarım hep sorarlardı 'Yahu Nuri Bey, ne stresli ne dertli iş, yorulmuyor muydun?' Yorulmak,stres ne demektir. Ata'nın yanında stres mi olurdu: Yorulmaksızın hiç yoktu. O bize hep moral, güç verirdi. Kızdığı, sinirlendiği zamanlarda dahi ona hep sevgiyle bakardık. Zira ona her şey çok ama pek çok yakışırdı." (s.71)

5.sınıf (2.kitap) kitabında Mehmet Önder'in aktardığı "Mevlana " adlı anıda Mevlana'nın çocuklara saygılı davranışları ile karşımıza çıkmaktadır:

"Mevlana; insanı küçüğüyle büyüğüyle sever, saygı gösterir, insana layık olduğu değeri verir."(s.296)

Okuma bilinci.Çocuklarımıza okuma bilinci oluşturabilmenin yollarından biri de bu bilince sahip kişileri onlara tanıtmakla olur:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkı" adlı anıda Atatürk'ün okuma tutkusu aktarılmaktadır:

"Tahmini beş bin kadar kitabın büyük çoğunluğunu okumuştur.

Kitap okurken altını muhakkak kırmızı kalemle çizerek önemle hususları belirtirdi. Önemli olmayan yerleri ise ya mavi ya da kurşun kalemle çizerdi. Ama müthiş bir hızlı okuma tekniğine sahipti. Normal kalınlıkta bir kitabı başkası iki günde okur bitirirse o bir gecede bitiriverirdi. Bazen de sadece o kitabın kendisini ilgilendiren bölümlerini ayırıp okur geçerdi ama ilgilendiği, onu meraklandıran kitabı eline geçirdi mi kesinlikle bitirmeden sabaha kadar uyumazdı." (s.70)

Tedbirli olmak.Tedbirli olmak hedefleri ulaşma uğrunda azimle çalışan insanların özelliklerinden biridir. Onlar başarılarına engel olabilecek tüm olasılıklar için tedbir almanın öneminin farkındadırlar.

8.sınıf (1.kitap)kitabında Muzaffer Göker'in aktardığı "Atatürk'te Millet Sevgisi" adlı anıda Atatürk Türk Dil Kurumunu kurarak kurumun çalışmalarında hata yapılmaması adına herkese sorumluluklarını hatırlatmaktadır:

"O zaman Atatürk, davayı kaybeden arkadaşımıza dönerek bu sonucun yüksek kıymetini küçültecek bir olay olmadığını ifade ederek gönlünü aldı. Yalnız ilave ederek dedi ki:

-Size her zaman söylerim, yalnız kendi başınıza ve kendiniz için çalıştığımız zaman herkes gibi böyle bir sonuç ile karşılaşmanız hata sık sık olabilir. Kurumu ben bunun için kurdum; buradaki üyeler yurt içinde ve dışında tarihe ait yapılan çalışmalardan ve kendi incelemeleri sonucundan birbirini haberdar ederek, birbirini tamamlayarak çalışırlarsa sonuç daha olumlu olur. "(s.136)

Eğitim-Bilim(Eleştirel Düşünme Becerisi). Bireyin niteliğini belirleyen şeylerin başında aldığı eğitimlerin niteliği gelmektedir. Atatürk nitelikli gençler yetiştirmek için

eđitime, bilime ve eleřtirel dűřűnmeye bűyűk űnem vermiř bir liderdir. Gerek gençlerin eđitiminde gerekse kendi eđitiminde titiz davraniřlarla akıllarda yer etmiřtir.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatűrk'űn Kűtűphanesi ve Okuma Ařkı" adlı anıda kendi eđitimi yolunda verdiđi çaba dile getirilmektedir:

"Tahmini beř bin kadar kitabın bűyűk çođunluđunu okumuřtur. Kitap okurken altını muhakkak kırmızı kalemle çizerek űnemle hususları belirtirdi. űnemli olmayan yerleri ise ya mavi ya da kurřun kalemle çizirdi. Ama műthiř bir hızlı okuma tekniđine sahipti. Normal kalınlıkta bir kitabı bařkası iki gűnde okur bitirirse o bir gecede bitiriverirdi. Bazen de sadece o kitabın kendisini ilgilendiren bűlűmlerini ayırıp okur geçerdi ama ilgilendiđi, onu meraklandıran kitabı eline geçirdi mi kesinlikle bitirmeden sabaha kadar uyumazdı." (s.70)

8.sınıf (1.kitap) kitabında Muzaffer Gűker'in aktardığı "Atatűrk'te Millet Sevgisi" adlı anıda, Atatűrk'űn kurdurduđu Tűrk Dil Kurumunun Tűrk milletinin dilini bilimsel metotlarla arařtırmayı amaç edindiđi űne çıkarılmaktadır:

"Atatűrk her iki arkadařtan savlarını yazı ile saptamalarını istedi, tartiřmalarda bařlangıçtaki iddiaların unutulması sık sık gűrűlen bir řey olduđu için buna gerek gűrdűđűnű ilave etti. Sonra arkadařlardan sűzlerini dođrulamaları için ne gibi bilimsel belgelere ve kaynaklara bařvuracaklarını sordu. Bunlar da kađıtlara yazıldı. Kűtűphaneden istenilen kitap geldikten sonra okuma ve eviri bařladı." (s.136)

Dođa bilinci.űrnek kiřiliklerin bir diđer űzelliđi de çevresinde yer alan tűm canlılara karřı sevgi ve merhamet besliyor olmalarıdır:

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Mehmet űnder'in aktardığı "Mevlana " adlı anıda Mevlana'nın bűtűn canlılara karřı sevgi ve merhamet beslediđi anlatılmaktadır:

"Mevlana, insanlara karřı duyduđu sevgiyi, bűtűn canlı varlıklara, hayvanlara karřı da duymuřtur. Bir yıkıkta yavrulayan, fakat yavrularından ayrılmadıđı için a kalan kűpeđe gűnlerce ekmek tařımıř, yemeklerle beslemiřtir." (s.296)

Millî değerler.Millî değerler tanımlanırken çeşitli özellikleri vasıtasıyla tanınan kişilerin de millete ait değerler arasında yer aldığı söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında Atatürk bizlerin millî bir değeridir:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Nuri Uslu' nun aktardığı " Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkı" adlı anıda Atatürk'ün okuma aşkı dile getirilmektedir:

" '...Yeni bir savaşıımız başlıyor. O da kültür ve sanat savaşıımızdır ve okumakla, kitapla olur; işte şimdi cephan taşıdığımız sandıklara kitaplarımı koy, bu sandıklarla taşınınsın, cephanenin yerini artık kitaplar alsın.' dedi." (s.72)

6.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan İsmet Kür'ün aktardığı "Anadolu'nun Sesi " adlı anıda Atatürk'ün Anadolu'ya nasıl ses verdiği aktarılmaktadır:

"Mustafa Kemal'in sesinde tek yüreğin heyecanı, kararı değil; 'Ne mutlu Türk'üm' diyen herkesin heyecanı, kararlılığı vardı.

Salonda çıt çıkıyordu.

Orada ki önemli kişiler belki şaşkınlıktan, kim bilir belki de utangaçlıklarından, sadece konuşmayı değil, herhangi bir tepkiyi de unutmuş gibiydiler.

Mustafa Kemal sözlerini bitirince kimsenin yüzüne bakmadan, kimseyi selamlamadan çıkıp gitti.

Mustafa Kemal Atatürk, Anadolu'nun sesini duyan, dinleyen, Anadolu'nun sesini tüm dünyaya duyurup dinleten büyük bir önderdir.

İşte, büyük başarılarının gizlerinden biri de budur!" (s.47)

8.sınıf (1.kitap) kitabında Muzaffer Göker'in aktardığı "Atatürk'te Millet Sevgisi" adlı anıda Atatürk'ün millet sevgisi dile getirilmiştir:

"Geçmişte sayısız medeniyetler kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu kanıtlamak için yapmamız gelen şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz; bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok işlerimiz vardır. Bilimsel çalışmalar da bunlar arasındadır. Beni

seven arkadaşlarıma öğüdüm budur: Şahsımız için değil fakat bağlı olduğumuz millet için elbirliği ile çalışalım; çalışmaların en yükseği budur."(s.136)

5.sınıf (2.kitap) kitabında Mehmet Önder'in aktardığı "Mevlana " adlı anıda milli değerlerimizden Mevlana'nın kişiliğinden izler vardır

"Mevlana XIII. yy. da yaşamış bir Türk büyüğüdür. Aynı zamanda dünyanın en büyük şairlerindedir.(s.296)

Güzel sanatlar.İnsanda güzel duygular uyandırarak onu içinde yaşadığı gerçeklikle baş etmesinde ve içinde yaşadığı gerçekliği değiştirebilmesinde katkı sunan sanatların hepsi olarak ifade edilebilecek güzel sanatlar kavramı kitaplardaki anılarda işlenen kavramlar arasına girmiştir.

7.sınıf (1.kitap) kitabında yer verilen Stefan Zweig'e ait "Rodin' den Aldığım Ders " adlı anıda güzel sanatların bir kolu olan heykeltıraşlıktan bahsedilmektedir:

"Bu işer yarım saat, bir saat kadar dürmüştü. Bu süre içinde bana bir tek kelime bile söylememişti. Yaratmak istediği yüksek eserin hayalinden başka bir şeyi unutmuştu. Elindeki işle yapayalınızdı."(s.237)

(...)

"O öğleden sonra Meudon' da, okullarda geçirdiğim bu kadar yılda öğrendiğimden fazla bir şey öğrenmişim: İnsanların yaptığı işlerin, zahmete değer ve değerli olabilmeleri için nasıl çalışmaları gerektiğini anlamışım."(s.237)

8.sınıf (2.kitap) kitabında, Vasfî Rıza Zobu'nun bizlere aktardığı "Sanatkârın Eli Öpülür" adlı anıda, Atatürk sanat ve sanatkârın büyüklüğüne değinmiştir:

"Hepimize bir şaşkınlık geldi... Aykırı bir istekte mi bulunmuştuk acaba? Kulaklarımızdan ruhumuza kadar işleyen seda devam etti. 'Siz' dedi. Beğenmedi bu hitabı. Tashih edercesine 'Biz' diye baştan aldı. Evet, 'Biz hepimiz mebus oluruz. Vekil oluruz. Hatta

reiscumhur oluruz. Ama hiçbirimiz sanatkâr olamayız. Reşit Galip Bey!.. Bilin ki sanatkâr el öpmez sanatkârın eli öpülür." (s.105)

Gezi Yazısı. Gezi yazıları olaya dayalı türler içinde değerlendirilir. Fakat bu türde olay gezilen mekânlara gidişi ve orayı gözlemlerken yaşanan akışı içermektedir.

"Çocuklar aile, okul ve yakın çevreye ilişkin yaşantılar edindikten sonra ilgi ve meraklarını uzak yerlere çevirirler. Kendileri için ilginç olan kentleri, ülkeleri ve kıtaları çeşitli özellikleri ile anlatan eserleri okumaktan zevk alırlar."(Oğuzkan, 1983, s.173)

Gezi yazılarında, gezilip görülen yerlerin coğrafi yapısı, tarihi ve kültürü hakkında bilgiler vardır. Bu yüzden gezi yazıları aracılığıyla çocuğa doğa bilinci, millî değerler, evrensele ulaşmaya yönelik değerler kolaylıkla verilebilir.

Bu açıdan bakıldığında kitaplarda yer alan gezi yazılarında çocuğun ilgisini çekecek, onu bilgilendirip bakış açısını genişletecek özellikte metinlere yer verilmelidir. Çünkü her gezi yazısı çocuğa göre olmayacağı gibi onu uzak diyarlar hakkında bilgi edinme yollarından biri olan gezi yazısı metinlerinden de koparabilir.

Gezi yazısı türünün kitaplara göre dağılımı. 5.sınıf kitaplarındaki gezi yazısı türünün dağılımı;

5.sınıf düzeyinde incelemeye alınan her iki kitapta da gezi türüne rastlanmamıştır. 5.sınıf yaş seviyesi göz önüne alındığında, çocuğun yakın çevresinden uzak çevreye açılmaya başladığı bu dönemde, ders kitaplarında gezi yazısı türü ile karşılaşılmamıştır.

6.sınıf kitaplarındaki gezi yazısı türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 68

6.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
134	Arjantin	Gülten Dayıoğlu
166	Güz Patikaları	Halim Yalçın Diker

2.Kitap

Tablo 69

6.Sınıf 2.Kitap Masal Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
228	Hoşgörüler Diyarı Mardin	Adnan Avuka
244	İnsanı Selçuklu Devrine Götüren Şehir:Kayseri	Yaşar Kemal

6.sınıf düzeyinde çocukların tarihi mekânlarla karşılaştırılmaları önemlidir. Fakat çocuk bu dönemde Selçuklu Devleti ile ilgili bilgiye sahip değilken onun "İnsanı Selçuklu Devrine Götüren Şehir:Kayseri" başlıklı bir gezi yazısı ile buluşturulması doğru değildir.

Ders programları hazırlanırken dersler arasındaki konuların birbiri ile uyumlu olması göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı hassasiyet ders kitaplarındaki metinlerin seçiminde de öne çıkmalıdır. Ayrıca ülkeler coğrafyası görmeyen bir 6.sınıf öğrencisine "Arjantin" adlı gezi yazısının sunulması da düşünülmesi gereken başka bir noktadır.

7.sınıf kitaplarındaki gezi yazısı türünün dağılımı; 1.Kitap

Tablo 70

7.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
170	Van Gölü'nün Şafağı	Yaşar Kemal

2.Kitap

Tablo 71

7.Sınıf 2.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
221	İpek Diyarı ve Taht Şehri Bursa	Evliya Çelebi
316	Orman, Su ve Toprak	Mine Kışlalıoğlu-Fikret Berkes

6.sınıf 1.kitapta yer alan "Van Gölü'nün Şafağı" adlı metin 1957 yılına ait bir metindir. Aynı metin 8.sınıfa ait 2.kitapta da yer almaktadır. Tarihten çok coğrafi bilgiler içeren bu metin 2014 yılında ders kitabında yer almaktadır. Metin her ne kadar dilsel zenginliğe ve tada sahip olsa da coğrafyanın insan eli ile hızla değiştiği günümüzde metnin aktardığı birçok bilgi bu gün geçerliğini yitirmiş, coğrafi araştırmacılara konu olacak düzeye gelmiştir.

8.sınıf kitaplarındaki gezi yazısı türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 72

8.Sınıf 1.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
92	Eski Ankara Evleri	Pınar Yetimoğlu

2.Kitap

Tablo 73

8.Sınıf 2.Kitap Gezi Yazısı Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Gezi	Yazarı
170	Van Gölü'nün Şafağı	Yaşar Kemal

8.sınıf düzeyinde karşımıza çıkan "Eski Ankara Evleri" adlı metinde evlerin tarihinin

17.yüzyıla dayandığı ifade edilmektedir. 8.sınıf öğrencileri bu dönemde İnkılap Tarihi dersi görmektedirler. Cumhuriyet dönemi yapıları ile karşılaştırılmaları gereken zamanda, Osmanlı dönemi mimarisi ile karşılaştırılmaktadırlar.

Gezi yazısı türünde ele alınan kavramlar. 5.Sınıf;

5.sınıf düzeyinde ele alınan iki kitapta da gezi yazısı türüne rastlanmamıştır.

6.Sınıf

Tablo 74

6.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Gezi Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	+	+
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar, çalışkanlık(başarı), yardımseverlik, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme), güzel sanatlar her iki kitapta da gezi türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değerler doğa bilinci ve millî değerlerimizdir.

Gezi türünde tanıtılan yerler Arjantin, Mardin ve Kayseri'dir.

7.Sınıf

Tablo 75

7.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Gezi Türünde Ele Alınan Kavramalar	7.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	+	+
millî değerler	+	---
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret),merhamet, fedakârlık, vefa,

tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar, çalışkanlık(başarı), yardımseverlik, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme), güzel sanatlar her iki kitapta da gezi türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer doğa bilincidir. Ayrıca birinci kitapta millî değerlerimize de rastlanmıştır.

Gezi türünde tanıtılan yerler Van ve Bursa ilidir. "Van Gölü'nün Şafağı" adlı metne 8.sınıflara ait olan 2.kıtapta da rastlanmıştır.

8.Sınıf

Tablo 76

8.Sınıf Kitaplarında Gezi Yazısı Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Gezi Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	+	+
millî değerler	+	+
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret),merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar,

çalışkanlık(başarı), yardımseverlik, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme), güzel sanatlar her iki kitapta da gezi türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değer doğa bilinci ve millî değerlerimizdir.

Gezi türünde tanıtılan yerler Van ve Ankara ilidir. Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi "Van Gölü'nün Şafağı" adlı metne 7.sınıflara ait olan 2.kıtapta da yer almaktadır.

Kavramların metinlerle aktarımı. Doğa bilinci.Evrensel değerlerden biri de doğa bilicine sahip olmadır. Çünkü doğa tüm insanlığın ortak mirasıdır. İnsanoğlunun Dünya üzerinde varlığını devam ettirebilmesi için ona sahip çıkması gerekmektedir.

6.sınıf (2.kıtap) kitabında, Yaşar Kemal'e ait "İnsanı Selçuklu Şehrine Götüren Şehir: Kayseri" adlı gezi yazısında Erciyes Dağı'nın güzellikleri verilmektedir:

"Bu dünyadaki dağların en güzeli, en nazlısı Erciyes. Öyle ne heybeti ne haşmeti var. Gökyüzüne çakılmış gibi, sütbeyaz, ışıltılı, bazen duman batmış bazen mor bazen şafakta bir yanı kızarmış. Her zaman başında dumanı... Pare pare bir bulut... Erciyes'in batısına doğru, tam dibinde bir göl, daha doğrusu bir sazlık vardır. Vangvang gölü diyorlar adına. Adı da ne güzel yakışmış. Gerçekten ıpsız bir göl... Boş su kabağı gibi rüzgârda ötüyor." (s.244)

7.sınıf (1.kıtap) kitabında, Yaşar Kemal'e ait "Van Gölü'nün Şafağı " adlı gezi yazısında Van Gölü'ne ait güzellikler verilmektedir:

"Bir de göldeki Adır Adası'nda seyrettim şafağı... Adır Adası bin dönümlük bir yerdir. Aşağı yukarı. Eskiden kalma badem ağaçları da var. Yarısı kayalık, yarısı topraktır. Adır Adası pelikanların adası. Adada pek çok pelikan var ki ada almıyor sanki. Hepsi birden uçunca adanın üstü kapanıyor." (s.172)

7.sınıf (2.kıtap) kitabında, Mine Kışlalıoğlu'na ait "Orman, Su ve Toprak " gezi yazısında Toroslarda yer alan bitki örtüsü, su ve toprağın özellikleri tanıtılmaktadır:

"Toroslardaki dağ köyü örneğindeki gibi, bitki örtüsünün sağlığı, su ve mineral döngülerine; bu döngülerin sağlığı ise bitki örtüsüne bağlı. Toprak, bitkilere can veren, su ve

mineral döngüleri olaylarının sahnelendiği, canlı bir ortam. Toprağın üst tabakası onun için bu kadar önemli." (s.316)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Halim Yalçın Diker'e ait "Güz Patikaları" adlı gezi yazısında Abant Gölü'nün güzellikleri işlenmektedir:

"İlk keşfimdi Abant, ilk göz ağrım...Zümrüt yeşili ormanlarla kaplı Bolu Dağı'nda yükselirken çocukça bir sevinç kaplamıştı içimi. Ciğerlerime, orman nemiyle harmanlanmış nefes kesen bir koku dolmuştu. Osmanlı saraylarına giren ziyaretçilerin genizleri yanarmış ya çiçek kokusundan, Bolu da öyle karşılamıştı beni. Genzim yanmıştı yeşilin kokusundan. Sabahın ilk saatlerinde, köy minibüslerinin beklediği garın çay ocağında sıcacık bir bardak çayla dinlendirmiştim titrememi. Gün ışıken hareket eden minibüs beni Abant Gölü'ne getirmişti nihayet. Araçtan inip göl kıyısına yaklaştığımda bu sefer heyecandan bacaklarım titriyordu. Dağları saran ormanların ortasında masmavi gölün büyüüne kapılıp gitmiştim. Göl kıyısında turlayan faytonların sesi, cıvıl cıvıl kuş sesleri öylesine sarmıştı ki beni."(s.166)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Pınar Yetimoğlu'na ait "Eski Ankara Evleri" adlı gezi yazısında coğrafi yapının, mimariyi nasıl etkilediği anlatılmaktadır:

"Ankara'nın iklim özellikleri de evlerin biçimlenmesinde önemli rol oynamıştır. Issı değişimine göre kullanım farklılaşmıştır. Kalın duvarlı, küçük pencereci alt katlar genellikle kışın; ince duvarlı, havadar üst katlar ise yazın kullanılmıştır." (s.92)

Millî değerler.Milletlerin yaşadığı coğrafyalar ve o coğrafyada meydana getirdiği tüm mekânlar millî değerler içinde değerlendirilir.

6.sınıf(2.kitap)kitabında, Yaşar Kemal'e ait "İnsanı Selçuklu Şehrine Götüren Şehir: Kayseri" adlı gezi yazısında Kayesi'ye ve orada varolmuş Türk devletlerinin izlerine ulaşılmaktadır:

"Kümbetleri, kervansarayları, camileri, mescitleriyle Kayseri eski bir şehirdir. Sokakları caddeleri de öyle... Kayseri'ye girince yedi yüz yıl öteye gidiyorsun. Bizans o

kadar değil de Selçuklu Devleti'nin havası öylesine sinmiş ki Kayseri'ye daha asırlar geçse de çıkmayacağı benziyor."(s.244)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Yaşar Kemal'e ait "Van Gölü'nün Şafağı " adlı gezi yazısında vatan toprağı içinde yer alan yerler hakkında bilgi verilmektedir:

"Bir de göldeki Adır Adası'nda seyrettim şafağı... Adır Adası bin dönümlük bir yerdir. Aşağı yukarı. Eskiden kalma badem ağaçları da var. Yarısu kayalık, yarısu topraktır. Adır Adası pelikanların adası. Adada pek çok pelikan var ki ada almıyor sanki. Hepsini birden uçunca adanın üstü kapanıyor." (s.172)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Mine Kışlalıoğlu'na ait "Orman, Su ve Toprak " gezi yazısında Toroslarda varlık bulan bitki örtüsü, su ve toprak verimliliğı çocuklara verilmek istenmiştir.

"Toroslardaki dağ köyü örneğindeki gibi, bitki örtüsünün sağlığı, su ve mineral döngülerine; bu döngülerin sağlığı ise bitki örtüsüne bağlı. Toprak, bitkilere can veren, su ve mineral döngüleri olaylarının sağnelendiğı, canlı bir ortam. Toprağın üst tabakası onun için bu kadar önemli." (s.316)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Halim Yalçın Diker'e ait "Güz Patikaları" adlı gezi yazısında Abant Gölü'nün güzellikleri çocuklara verilmektedir:

"İlk keşfimdi Abant, ilk göz ağrım...Zümrüt yeşili ormanlarla kaplı Bolu Dağı'nda yükselirken çocukça bir sevinç kaplamıştı içimi. Ciğerlerime, orman nemiyle harmanlanmış nefes kesen bir koku dolmuştu. Osmanlı saraylarına giren ziyaretçilerin genizleri yanarmış ya çiçek kokusundan, Bolu da öyle karşılamıştı beni. Genzim yanmıştı yeşilin kokusundan. Sabahın ilk saatlerinde, köy minibüslerinin beklediğı garın çay ocağında sıcacık bir bardak çayla dinlendirmiştim titrememi. Gün ışıırken hareket eden minibüs beni Abant Gölü'ne getirmişti nihayet. Araçtan inip göl kıyısına yaklaştığımda bu sefer heyecandan bacaklarım

titriyordu. Dağları saran ormanların ortasında masmavi gölün büyüüne kapılıp gitmişim. Göl kıyısında turlayan faytonların sesi, cıvıl cıvıl kuş sesleri öylesine sarmıştı ki beni."(s.166)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Pınar Yetimoğlu'na ait "Eski Ankara Evleri" adlı gezi yazısında Ankara evlerinin mimari özellikleri ve bunların Türk mimarisindeki nasıl yer bulduğu verilmeye çalışılmıştır:

"Eski Türk evleri, çağdaş mimarinin gerektirdiği bütün özelliklere sahiptir. Tabiata uygunluk, tutumluluk, iç ve dış mimarinin uyumu, çevreye ve insana saygı günümüz mimarisinin bile ulaşamadığı noktalardadır. Bu zengin kültür mirasımızın korunması, yaşatılması, tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması için yapılan çalışmalara Ankara Kalesi de eklenmiştir." (s.92)

Tiyatro. Tiyatro, güzel sanatların bir kolu olan sahne sanatları arasında yer almaktadır. Olaya dayalı bir tür olması özelliği ile çocuklar tarafından oldukça sevilen, canlandırılabilir olasılığı taşıması itibariyle de çocukta heyecan uyandıran metinlere sahiptir.

"Gençliğe doğru ilk adımlarını atmaya başlayan ve her şeyi uzaktan izlemeye başlayan çocuk, bu yüzden çerçeve sahne olayından hoşlanmaya başlar.Çerçeve sahne onun bu durumuna uygun, estetik ortamı sağlayabilir. Bu aşamada tiyatro, çocuk ile büyük arasında bir köprü görevi görür "(Nutku, 1998, 113).

Çocuğun büyüklerin yaşamına öykünmesi açısından tiyatro metinleri çocuk edebiyatı içinde titizlikle ele alınmalıdır.

Tiyatro türünün kitaplara göre dağılımı. 5.sınıf kitaplarındaki tiyatro türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 77

5.Sınıf 1.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Tiyatro	Yazarı
81	Bayram Toplantısı	İsmail Hakkı Sunat

2.Kitap

İncelemeye alınan kitapta tiyatro türüne rastlanmamıştır.

2.kitapta yer alan tiyatro metni şiirsel özellikler taşımaktadır. Millî değerleri işleyen bu metin 5.sınıf seviyesine uygun olup istenirse sahnelenebilecek özelliklere sahiptir.

6.sınıf kitaplarındaki tiyatro türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 78

6.Sınıf 1.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Tiyatro	Yazarı
106	Ah Şu Gençler	Turgut Özakman

2.Kitap

Tablo 79

6.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Tiyatro	Yazarı
183	Nasrettin Hoca	Aydın Su

6.sınıf seviyesinde ele alınan birinci kitaptaki metin gençlerle aileleri arasındaki çatışmaları içermektedir. Çocukların ilgisini çekse de metin daha çok 8.sınıf seviyesindeki öğrencilere uygundur.

7.sınıf kitaplarındaki tiyatro türünün dağılımı;

1.Kitap

İncelemeye alınan kitapta tiyatro türüne rastlanmamıştır.

2.Kitap

Tablo 80

7.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Tiyatro	Yazarı
91	Gül Kokardı Babaannem	Tacettin Şimşek

Çocuğun, büyüğün yaşamına öykünerek büyük dünyasına adım attığı yıllarda ele alınan kitaplarda bu metne gereken önem verilmemiştir.

8.sınıf kitaplarındaki tiyatro türünün dağılımı;

1.Kitap

İncelemeye alınan kitapta tiyatro türüne rastlanmamıştır.

2.Kitap

Tablo 81

8.Sınıf 2.Kitap Tiyatro Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Tiyatro	Yazarı
152	Hoca Bakkal	Sinan Bayraktar

Çocuğun, büyüğün yaşamına öykünerek büyük dünyasına adım attığı yıllarda ele alınan kitaplarda bu metin türüne gereken önem verilmemiştir.

Tiyatro türünde ele alınan kavramlar.5.Sınıf

Tablo 82

5.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramlar	5.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımsverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	+	---
güzel sanatlar	---	---

5.sınıf düzeyinde ele alınan 1.kitapta varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar, çalışkanlık(başarı), yardımsverlik, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme), güzel sanatlar gibi değerler gezi türünde yer almamıştır. Bu kitapta işlenen değer sadece millî değerlerimiz arasından seçilmiştir.

5.sınıf düzeyinde ele alınan 2.kıtapta tiyatro türüne yer verilmediği için kavramların incelemesine gidilememiştir.

6.Sınıf

Tablo 83

6.Sınıf Kıtaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kıtap	2.Kıtap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
aile bilinci	---	---
demokrasi	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımsverlik	---	---
sevgi	---	---
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	---	+
güzel sanatlar	+	---

6.sınıf düzeyinde ele alınan her iki kıtapta da varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar, çalışkanlık(başarı), yardımsverlik, tedbirli olmak gibi değerler tiyatro türü içinde yer almamıştır.

Her iki kıtapta da ortak olarak ele alınan bir değere rastlanmamıştır. 1.kıtapta eğitim-bilim(eleştirel düşünme) ve güzel sanatlar gibi değerlere rastlanırken, 2.kıtapta millî değerlerimize yer verilmiştir.

2.kitapta ele alınan "Ah Şu Gençler" metin, ergenler ile aileleri arasındaki çatışmaları konu alması bakımından 6.sınıf seviyesine uygun değildir.

7.Sınıf

Tablo 84

7.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramlar	7.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	+
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	+
yardımsverlik	---	+
sevgi	---	+
merhamet	---	+
fedakârlık	---	+
vefa	---	+
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	+
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	---	---
güzel sanatlar	---	---

7.sınıf düzeyinde ele alınan 1.kitapta tiyatro türüne rastlanmamıştır. 2.kitapta varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, tecrübe, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, doğa bilinci ve güzel sanatlar, çalışkanlık(başarı), yardımsverlik, tedbirli olmak, eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerler tiyatro türünde yer almamıştır.

Kitapta işlenen değerler aile bilinci, yardımsverlik, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), sevgi, vefa, merhamettir.

8.Sınıf

Tablo 85

8.Sınıf Kitaplarında Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Tiyatro Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	+
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	+
sevgi	---	---
merhamet	---	+
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	---	+
güzel sanatlar	---	+

8.sınıf düzeyinde ele alınan 1.kitapta tiyatro türüne rastlanmamıştır. 2.kitapta varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), adalet, tecrübe, saygılı olmak, umut, okuma bilinci, tok gözlülük, çalışkanlık(başarı), fedakârlık, tedbirli olmak, aile bilinci, doğa bilinci, vefa, merhamet, sevgi, eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerler tiyatro türünde yer almamıştır.

Kitapta işlenen değerler yardımseverlik, doğruluk-dürüstlük, güzel sanatlar, millî değerler ve merhamettir.

Kavramların metinlerle aktarımı."Bu yaş grubunun kendi çevrelerindeki şeyleri, özellikle de insanları gözlemeleri onlara yeni kapılar açar. Ergenlik çağındakiler gördükleri ve beğendikleri insanlara benzemek ister. Garip olan sadece beğendiklerini taklit etmek değil,

beğenmediklerini, hatta nefret ettiklerini zaman zaman taklit edebilirler. Bu, tiyatronun kişileştirme ve canlandırma konusunda daha ileri bir aşamasıdır."(Nutku, 1998, s.119)

Çevresini genişletme çabası içine giren ilköğretim ikinci kademe çocuğunun dışarıyı daha sağlıklı değerlendirebileceği, zaman zaman da kim olduğuna ya da olmadığına karar verebileceği kişilik tipleri ile zenginleştirilmiş metinlerin kitaplarda yer alması gezmektedir.

Doğruluk -Dürüstlük.Doğruluk-dürüstlük kavramı kişinin tüm seçimlerini doğru eylemler üzerine kurması demektir. Olayların sonuca kısa sürede ulaşması sağlayan ve karakterlerin eylemlerinin sonuçlarının gözlenebildiği özelliklere sahip tiyatro metinleri ile doğruluk-dürüstlük kavramı aktarımı yapılabilir. Ele alınan kitaplardaki tiyatro metinleri incelendiğinde bu kavram açısından oldukça az bulguya ulaşılmıştır.

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Sinan Bayraktar'a ait "Hoca Bakkal" adlı tiyatro metninde Hoca Bakkal'ın dürüst bir insan olduğu, tartıda yanlış düşmediği verilmektedir:

"Bir gram dahi eksik tarttığı izlenmemiştir. Müşterileri içinde pek iyi bildiği -gerçek-fakir fukaranın kese kağıdına elinde sevda ile beraber fazladan akıttığı olurdu şekeri, irmiği, karbonatı..." (s.156)

Aile bilinci.Büyüyüp kendisi de bir aile kurma durumuna gelecek olan çocuk nasıl bir aile istediğini ya da istemediğini, ona sunulan tiyatro metinlerinde görme çabası içindedir. Kitaplarda yer alan tiyatro metinlerindeki ailelere baktığımızda bu kavramın çocuklarla pek karşılaştırılmadığı görülmüştür.

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin adlı küçük kahramanımız babaannesinin huzurevine götürülmemesi için uğraş vermektedir:

"Muhsin: (Şaşırır.) Başka huzurevine mi? Götürürler mi?

Müdür: Bilmem. Sence götürmezler mi?

Muhsin: Haklısınız. Bunu hiç düşünmedim. Götürebilirler tabii. (Susar, birden kararlı) Götürsünler. Oradaki müdür amcalarla da konuşurum. Onlara da rica ederim. Almayın, derim. Hem benim babaannem çok huysuzdur, derim. Herkesi rahatsız eder, derim. Onlar da sizin gibi anlayışlıdır umarım. Beni dinlerler. Bana hak verirler." (s.95)

Dayanıklılık (azim, sabır, cesaret).Çocuklara örnek rol model sunulabileceği tiyatro metinlerinde kahramanlara yüklenebilecek cesaret, azim ve sabır gibi özellikler aracılığıyla çocukların da bu özelliklere sahip olması sağlanabilir.

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde küçük yaşına rağmen Muhsin adlı kahramanımız babaannesini kurtarmak için cesaret ve kararlılık içinde hareket etmektedir:

"Muhsin: (Şaşırır.) Başka huzurevine mi? Götürürler mi?

Müdür: Bilmem. Sence götürmezler mi?

Muhsin: Haklısınız. Bunu hiç düşünmedim. Götürebilirler tabii. (Susar, birden kararlı) Götürsünler. Orada ki müdür amcalarla da konuşurum. Onlara da rica ederim. Almayın, derim. Hem benim babaannem çok huysuzdur, derim. Herkesi rahatsız eder, derim. Onlar da sizin gibi anlayışlıdır umarım. Beni dinlerler. Bana hak verirler." (s.95)

Yardımsızlık.Yardım etmek ve yardım istemek sosyalleşmeyi sağladığından yardımsızlık çocuğu içinde yaşadığı toplumla barışık hâle getiren bir eylemlilik durumudur.

Ele alınan tiyatro

metinlerinde de bu sosyalleşmenin yaşandığı görülmektedir.

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin adlı kahramanımız, babaannesine yardım etme çabası içindedir:

" Muhsin: Beni de götür babaanne. Seccadeni sererim. Masallarımı dinlerim. Sana su getiririm.

Babaanne: Okulun ne olacak peki?

Muhsin: (Sarılır.) Benim bir okulum da sensin babaanne.

Baba: Gidelim anne." (s.95)

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Sinan Bayraktar'a ait "Hoca Bakkal" adlı tiyatro metninde Hoca Bakkal yardımsever bir karakter olarak karşımız çıkar:

"Bir gram dahi eksik tarttığı izlenmemiştir. Müşterileri içinde pek iyi bildiği -gerçek-fakir fukaranın kese kağıdına elinde sevda ile beraber fazladan akıttığı olurdu şekeri, irmiği, karbonatı..." (s.156)

Merhamet.İnsanın sevdiklerine ve çevresine karşı zarar gelmesinden çekinme durumu olarak da ifade edebileceğimiz merhamet kavramına, ele alınan tiyatro metinlerinde rastlanmıştır.

7.sınıf(2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin babaannesine sonsuz bir merhamet duymakta, onun huzurevine gitmesine gönlü razı gelmemektedir.

" Muhsin: Beni de götür babaanne. Seccadeni sererim. Masallarını dinlerim. Sana su getiririm.

Babaanne: Okulun ne olacak peki?

Muhsin: (Sarılır.) Benim bir okulum da sensin babaanne.

Baba: Gidelim anne." (s.95)

8.sınıf(2.kitap)kitabında yer alan Sinan Bayraktar'a ait "Hoca Bakkal" adlı tiyatro metninde Hoca Bakkal müşterilerine karşı merhametlidir:

"Bir gram dahi eksik tarttığı izlenmemiştir. Müşterileri içinde pek iyi bildiği -gerçek-fakir fukaranın kese kağıdına elinde sevda ile beraber fazladan akıttığı olurdu şekeri, irmiği, karbonatı..." (s.156)

Fedakârlık.Başkalarının çıkarları için kendi çıkarlarından vazgeçebilmek olarak tanımlanan fedakârlık kavramı önemli bir kişilik özelliğidir. Ele alınan kitaplarda tiyatro metinlerinde fedakârlık kavramına bir yerde rastlanmıştır.

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin adlı kahramanımız okula gidememe pahasına da olsa babaannesini ile kalmak istemektedir:

" Muhsin: Beni de götür babaanne. Seccadeni sererim. Masallarımı dinlerim. Sana su getiririm.

Babaanne: Okulun ne olacak peki?

Muhsin: (Sarılır.) Benim bir okulum da sensin babaanne.

Baba: Gidelim anne." (s.95)

Vefa.İnsani değerlerin başında gelen vefalı olma özelliğine sadece bir metinde rastlanmıştır:

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin adlı küçük kahramanımız babaannesine karşı oldukça vefalı bir davranış içinde verilmektedir:

" Muhsin: Beni de götür babaanne. Seccadeni sererim. Masallarımı dinlerim. Sana su getiririm.

Babaanne: Okulun ne olacak peki?

Muhsin: (Sarılır.) Benim bir okulum da sensin babaanne.

Baba: Gidelim anne." (s.95)

Saygılı olmak.Nitelikleri nedeniyle kişilere karşı beslenen duygu olarak da ifade edilebilecek saygı kavramına ele alınan tiyatro metinlerinde sık rastlanmamıştır.

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Tacettin Şimşek'e ait "Gül Kokardı Babaannem" adlı tiyatro metninde Muhsin adlı kahramanımız babaannesine saygı duymakta, onun huzurevine gönderileceği fikrine karşı çıkmaktadır:

"Muhsin: (Atılır.) Huzurevi mi? Olmaz! Babaannemi hiçbir yere göndermem.

Anne: Ama oğlum, onun rahatı, daha iyi bakılması için.

Muhsin: Hayır, anne. Siz bakmayın. Ben ona bakarım.

Baba: Saçmalama. Okulun var senin.

Muhsin: Anne, baba, lütfen! Benim de görüşümü soramaz mısınız?" (s.91)

Eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi).Tiyatro metinleri ile eleştirel düşünme yetisine sahip, bilim yolumda hayatlarını adanmış kişiler çocuklara kolaylıkla tanıtılabilir. Böylece rol model edinme sürecine girmiş çocuk bu kişilerin özelliklerini görme şansı edinir.

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Turgut Özakman'a ait "Ah Şu Gençler" adlı tiyatro metninde sanatta ve bilimde yer etmiş kişiler metinde yerini almıştır:

"Peki. Modern fiziğin kurucusu olan Aynştayn çok kötü bir öğrenciymiş, ünlü bilgin Darwin de. Hatta bir gün babası Darwin'e şöyle bağırır: 'Fare kovalamaktan başka bir iş yaptığın yok, ailelimizin yüz karasısın.' Dahî besteci Vagner, büyük ozan Baudelaire, ünlü hikayeci Edgar Allen Poe da tembel, başarısız öğrencilermiş. Gelmiş geçmiş romancıların en büyüğü olan Balzac için de gençliğinde şöyle demişler.'Tembel, uyuşuk, dalgacının biri.' Ünlü mimarlardan... " (s.110)

Millî değerler.Millî değerlerimiz içinde tarihi olay ve şahsiyetler önemli yer tutar. Bu değerlerin çocuklara kazandırılmasında tiyatro türü oldukça etkilidir.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, İsmail Hakkı Sunat 'a ait "Bayram Toplantısı "adlı tiyatro metninde millî tarihimizin önemli dönüm noktaları verilmektedir:

" 29 Ekim:

Hepinizden önce ben

Buraya gelecektim.

Sıraya uymak için
 Bile bile geciktim
 Bakıp da şu yüzüme,
 Niçin, diye sormayın.
 Anlatayım ben size,
 Kafanızı yormayın:
 Mayıs'ın 19'u
 Türk'e versin belini...
 Sakarya'da durdurduk
 Azgın düşman selini,
 30 Ağustos kırdı,
 O düşmanın belini...
 Kurtuluş olmasaydı
 Olmazdı Cumhuriyet
 Ne müstakil bir vatan,
 Ne varlık, ne hürriyet." (s.85)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Aydın Su'yun hazırladığı "Nasrettin Hoca" tiyatro metninde Nasrettin Hoca'nın kişiliği ve fıkraları aktarılmaktadır (s.183).

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Sinan Bayraktar'a ait "Hoca Bakkal" adlı tiyatro metniyle kahve kültürümüzün aktarımı sağlanmaktadır:

"Alışverişin yanı sıra bir fincan kahve bir bardak sıcak çay içme şansınız da olabilirdi, askıcı uğramışsa eğer. Oturup hoşbeş edecek hısım akraba, bu iş yoğunluğunda nasiplenemezdi elbet; hâl hatır sormadan öte..." (s.156)

Güzel sanatlar.Güzel sanatlarda eser ortaya koyan sanatçıların isimleri, tiyatro metninde yerini almıştır:

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Turgut Özakman'a ait "Ah Şu Gençler" adlı tiyatro metninde güzel sanatlarda eser veren sanatçılar da hatırlatılmaktadır:

"Peki. Modern fiziğin kurucusu olan Aynştayn çok kötü bir öğrenciymiş, ünlü bilgin Darwin de. Hatta bir gün babası Darwin'e şöyle bağırmiş öğretmenim:' Fare kovalamaktan

başka bir iş yaptığın yok, ailelimizin yüz karasıym.' Dahi besteci Vagner, büyük ozan Baudelaire, ünlü hikayeci Edgar Allen Poe da tembel, başarısız öğrencilermiş. Gelmiş geçmiş romancıların en büyüğü olan Balzac için de gençliğinde şöyle demişler.'Tembel, uyuşuk, dalganın biri.' Ünlü mimarlardan... " (s.110)

8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan Sinan Bayraktar'a ait "Hoca Bakkal" adlı tiyatro metniyle seyirlik oyunlarımıza örnek verilmiştir.

Duyguya dayalı türlerin değerlendirilmesi.Olaydan çok bir duygu çerçevesinde oluşturulmuş ve nazım şeklinde yazılmış eserlerdir. Çocukların seerek okuduğu bu tür ile ona kazandırılmak istenen kavramlar kolaylıkla iletilebilir.

Şiir.Zengin sembollerle, ritimli sözlerle seslerin birbiriyle uyumlu kullanılmasıyla oluşan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimleridir.(TDK, Güncel Türkçe Sözlük)

Duygularını anlamlandırmaya başlayan ilköğretim çağı çocuğu nitelikli şiirlerle karşılaşırılmalıdır.

*Şiir Türünün Kitaplara Göre Dağılımı.*5.sınıf kitaplarındaki şiir türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 86

5.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
46	Memleket İsterim	Cahit Sıtkı Tarancı
74	Bir Yocuya	Necmettin Halil Onan
88	O Geliyor	Celal Sahir Erozan
102	Anadolu	Mehmet Faruk Gürtunca
138	İlim İlim Bilmektir	Yunus Emre
179	Dedemin Cep Saati	Mehmet Güler
210	Alfabeden Kaçan Harflerin Macerası	Çiğdem Sezer
222	Fotoğraf	Cemal Süreya
235	Spor	Behçet Necatigil
269	Bahar Şiiri	Ataol Behramoğlu
278	Ağaçlarımızı Takdim Ederim	Bedri Rahmi Eyüpoğlu

2.Kitap

Tablo 87

5.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
55	Aile Fotoğrafi	Bhaettin Karakoç
60	Arkadaşım	Fatih Erdoğan
95	Atatürk'ün Öğrencilere Mektubu	Yüksel Erekli
110	Böyle İstiyordu Atatürk	A. Adnan Çakmakçioğlu
128	Anadolu'muz	Sabahattin Kudret Aksal
141	Türkiye Destanı	Ali Rıza Özer
147	Edirne	Zeki Tunaboylu
174	Dünyayı Dolasam	Şükrü Enüs Regü
184	Masal Masal İçinde	Bestami Yazgan
204	Konuttaki Gelişim	Beytullah Hatoğlu
248	Güzel Bulut	Ayla Çınaroğlu
254	Gökyüzü	Sabih Şendil
281	Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyüpoğlu
300	İstiklâl Marşı'nı Dinlerken	Cahit Sıktı Tarancı
323	Söğüt, Dere, Serçe	M.Güner Demiray

6.sınıf kitaplarındaki şiir türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 88

6.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
4	Türkiye'm Türkiye'm	Halim Yağcıoğlu
32	Ben Öğretmenim	Türkân Gedik Bengi
62	Atatürk Gülümsedi	Talat Tekin
113	Gelecek Sensin Çocuğum	Tarık Orhan
119	İlk Adım	Rabona Turner Gordon
129	İstanbul	Ziya Osman Saba
146	Okul	Âşık Veysel Şatıroğlu
156	Rüzgâr	Cahit Külebi
171	Dünya ve Zaman	Suhan Hatipoğlu

2.Kitap

Tablo 89

6.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
49	Kütüphane	M. Nihat Malkoç
119	100. Yıl Atatürk Marşı	Fazıl Hüsnü Dağlarca
129	Soylu Bilgi Ağacı	Bestami Yazgan
160	Bayrak	Ârif Nihat Asya
195	Anne	Ârif Nihat Asya
213	Anadolu'da Bahar	Abdurrahim Karakoç

6.sınıf düzeyinde ele alınan iki kitap arasında şiir türünde oransal fark fazladır.

7.sınıf kitaplarındaki şiir türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 90

7.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
37	Kitaplarla Kurulan Dostluk	Coşkun Ertepinar
102	50.Yıl Marşı	Bekir Sıtkı Erdoğan
119	Zamana Vurulan Kirkit	Fevzi Halıcı
165	Odalar ve Sofalar	Sabri Esat Siyavuşgil
177	Han Duvarları	Faruk Nafiz Çamlıbel
251	Kara Toprak	Âşık Veysel Şatıroğlu

2.Kitap

Tablo 91

7.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
80	Bayrak	Ârif Nihat Asya
105	Uçun Kuşlar	Rıza Tevfik Bölükbaşı
146	Gazi Paşa'ya Ağıt	Turgut Uyar
188	Koşma	Karacaoğlan
213	Dostlar Beni Hatırlasın	Âşık Veysel Şatıroğlu
258	Cazgır	Atilla İlhan

7.sınıf düzeyinde ele alınan iki kitapta da 6 adet şiire rastlanmıştır. 6.sınıfın

2.kتابında ve 7.sınıfın 2.kتابında "Bayrak" şiiri ele alınmıştır.

8.sınıf kitaplarındaki şiir türünün dağılımı;

1.Kitap

Tablo 92

8.Sınıf 1.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
80	Geçmiş Zaman Şiirleri	Bayram Bilge Tokel
98	İstanbul'u Dinliyorum	Orhan Veli Kanık
161	Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyuboğlu

2.Kitap

Tablo 93

8.Sınıf 2.Kitap Şiir Türüne Göre Dağılım

Sayfa No:	Şiir	Yazarı
42	Yurdum	Cahit Külebi
63	Çocuklarım	Rıfat Ilgaz
70	Bayrak	Ârif Nihat Asya
84	Atatürk Kurtuluş Savaşında	Cahit Külebi
105	Kuvâyi Milliye Destanı'ndan	Nazım Hikmet
160	Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyuboğlu
192	Sevgilerde	Behçet Necatigil
217	Gün Eksilmesin Pencereden	Cahit Sıtkı Tarancı
236	Çocukluğum	Abdullah Rıza Ergüven
251	İstanbul	Ziya Osman Saba

5.sınıf düzeyinde ele alın 2.kitap ile 8.sınıf düzeyinde ele alınan 2.kitapta "Türküler Dolusu" şiirine yer verilmiştir. Sınıf seviyeleri düşünüldüğünde 5.sınıf seviyesindeki bir öğrenci ile 8.sınıf seviyesindeki bir öğrenci aynı şiirler ile karşılaştırılmamalıdır.

Şiir türünde ele alınan kavramlar. 5.Sınıf

Tablo 94

5.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Şiir Türünde Ele Alınan Kavramlar	5.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	++	---
adalet	++	+
doğruluk -dürüstlük	+	+
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	+
yardımseverlik	---	+
sevgi	++	+
merhamet	++	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	+
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	+	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	---
doğa bilinci	++	+
millî değerler	++	++
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan tecrübe, çalışkanlık(başarı), aile bilinci, fedakârlık, saygılı olma, okuma bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük ve güzel sanatlar şiir türünde yer almamıştır.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değerler adalet, doğruluk-dürüstlük, sevgi, doğa bilinci ve millî değerlerimizdir.

Ayrıca 1.kıtapta yaşama sevinci, umut, merhamet ve eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerlere yer verilirken; 2.kıtapta dayanıklılık(azim,sabır,cesaret), yardımseverlik ve vefaya yer verilmiştir.

6.Sınıf

Tablo 95

6.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Şiir Türünde Ele Alınan Kavramlar	6.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	++	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
Çalışkanlık(başarı)	+	---
aile bilinci	---	+
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	+	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	+	+
merhamet	---	+
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	++	---
okuma bilinci	---	+
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+++	+
doğa bilinci	+	+
millî değerler	++	++
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan adalet, doğruluk-dürüstlük, yardımseverlik, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olmak, tedbirli olmak, tok gözlülük ve güzel sanatlar şiir türünde yer almamıştır.

1.kitapta yaşama sevinci, umut, merhamet ve eğitim-bilim(eleştirel düşünme) gibi değerlere yer verilirken; 2.kitapta dayanıklılık(azim,sabır,cesaret), yardımseverlik ve vefaya yer verilmiştir.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değerler eğitim-bilim(eleştirel düşünme), sevgi, doğa bilinci ve millî değerlerimizdir.

7.Sınıf

Tablo 96

7.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Şiir Türünde Ele Alınan Kavramlar	7.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	+
çalışkanlık	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	++
merhamet	---	---
fedakârlık	+	---
vefa	+	++
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	+	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	+	+
doğa bilinci	+	+
millî değerler	++	++
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, çalışkanlık, aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), yardımseverlik, merhamet, tecrübe, saygılı olma, umut, tedbirli olmak, tok gözlülük ve güzel sanatlar şiir türünde yer almamıştır.

1.kitapta yaşama sevinci, fedakârlık ve okuma bilinci gibi değerlere yer verilirken; 2.kitapta doğruluk-dürüstlük, sevgiye yer verilmiştir.

Her iki kitapta da ortak olarak ele alınan değerler eğitim-bilim(eleştirel düşünme), doğa bilinci, vefa ve millî değerlerimizdir.

8.Sınıf

Tablo 97

8.Sınıf Kitaplarında Şiir Türünde Ele Alınan Kavramların Dağılımı

Şiir Türünde Ele Alınan Kavramlar	8.Sınıf	
	1.Kitap	2.Kitap
yaşama sevinci	---	---
adalet	---	---
doğruluk -dürüstlük	---	---
Çalışkanlık(başarı)	---	---
aile bilinci	---	---
dayanıklılık (azim,sabır, cesaret)	---	---
yardımseverlik	---	---
sevgi	---	+
merhamet	---	---
fedakârlık	---	---
vefa	---	---
tecrübe	---	---
saygılı olmak	---	---
umut	---	---
okuma bilinci	---	---
tedbirli olmak	---	---
tok gözlülük	---	---
eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi)	---	---
doğa bilinci	---	---
millî değerler	+	++
güzel sanatlar	---	---

Kitaplarda varlığını aradığımız değerler arasında bulunan yaşama sevinci, adalet, doğruluk-dürüstlük, çalışkanlık(başarı), aile bilinci, dayanıklılık(azim, sabır, cesaret), yardımseverlik, sevgi, merhamet, fedakârlık, vefa, tecrübe, saygılı olma, umut, okuma

bilinci, tedbirli olmak, tok gözlülük, eğitim-bilim (eleştirel düşünme), doğa bilinci ve güzel sanatlar şiir türünde yer almamıştır.

2.kitapta sevgiye yer verilmiştir. Millî değerlerimizdir her iki kitapta da ortak olarak ele alınmıştır.

Kavramların metinlerle aktarımı. Yaşama sevinci. İnsanın bu dünyada yaşama anlam katmasını ve zorluklar karşısında tekrar hayata bağlanabilmesini sağlayan itici güçlerden biri de yaşama sevincidir. Duyguların yoğun bir şekilde ifade bulduğu şiir türünde yaşam sevinci çocuklara kolaylıkla aşılabilir.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait "Memleket İsterim" adlı şiirde yaşam sevincinin izleri görülebilmektedir:

"Memleket isterim

Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;

Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

(...)

"Memleket isterim

Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;

Olursa bir şikayet ölümden olsun." (s.46)

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Atıf Behramoğlu'na ait "Bahar Şiiri" adlı şiirde insana dünkü kederinden arınmanın yollarını sunarak bu sabah, hayata yeni bir pencere açmayı önermektedir:

"Bu sabah mutluluğa aç penceremi

Bir güzel arın dünkü kederinden

Bahar geldi bahar geldi güneşin doğduğu yerden

Çocuğum uzat ellerini" (s.269)

6.sınıf (1.kitap) kitabında Talât Tekin'e ait "Atatürk Gülümsedi Öğretmenim" adlı şiirde, yaşama sevinci, öğretmenin sınıfa girmesinde karşımıza çıkmaktadır:

"Atatürk gülümsedi öğretmenim

Siz sınıfa girince

Dağıldı kara bulutlar

Açıldı gonca." (s.62)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum" adlı şiirde yaşama sevinci çocuklarla birlikte dizelere gelmektedir:

"Yarın küçük eller büyür,

Yurt yapısında her taşın altında

Irgat ustası olur...

Bu yurdun bütün şifası

Saadete yükselişi

Senin parmaklarındadır," (s.113)

Adalet.Adaletli bir ülkede yaşama hasreti dizelerde yerini almıştır:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait olan "Memleket İsterim" adlı şiirde, Cahit Sıtkı adil bir memlekette yaşamayı arzuladığını dile getirmektedir:

"Memleket isterim

Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;

Kış günü herkesin evi barkı olsun." (s.46)

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Yunus Emre'ye ait "İlim Kendin Bilmektir" şiirinde asıl bilginin kişi hakkını(Hak'ını) bilmek olduğu ifade edilmektedir:

"Okumaktan murat ne

Kişi Hak'kı bilmektir

Çün okudun bilmezsin

Ha bir kuru ekmektir." (s.139)

Doğruluk -Dürüstlük.Şiirlerde çoğu zaman insana ait en güzel duygu ve erdemler dile getirilir. Bu erdemlerin başında da insanın kendi çıkarlarına rağmen doğruluktan ödün vermeyen tavrı gelmektedir.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Yunus Emre'ye ait "İlim Kendin Bilmektir" şiirinde Yunus Emre çok bildiği ile böbürlenen kişiyi uyararak, doğru yolun Hak'ı bilmek olduğunu dile getirmektedir:

"Okudum bildim deme

Çok taat kıldım deme

Eğer Hak bilmez isen

Abes yere gelmektir." (s.139)

5.sınıf (2.kitap) kitabında , Fatih Erdoğan'a ait "Arkadaşım" adlı şiirde doğruluk-dürüstlük kavramı çok net ifade bulmuştur:

"Biri hakkında kötü konuşacak olsak

O beni susturur, ben de onu

(...)

Yanlışımı yüzüme vurur

Ben de onun"(s.62)

Çalışkanlık(Başarı).İnsanın hedeflerine ulaşabilmek için yaptığı eylemler olarak ifade edilebilecek olan çalışma gayreti şiirlerde de yer almıştır:

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum" adlı şiirde çocuklara çalışmanın önemi aktarılmaktadır:

"Sarıl küçük ellerinle,

Büyük büyük işler olsun.

O gözlerindeki ışık,

O damarlarındaki kan,

O her şeyden temiz alnın

Yeter her gücü yenmeye. "(s.113)

Aile bilinci.Duygusal birliktelikler sayesinde oluşan aile kurumu çocuğa duyguların öğretildiği ilk yer olarak da karşımıza çıkmaktadır. Çocuk ve aile üyeleri arasında oluşan duygu yoğunluğu dizelerde yerini almıştır:

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan , Ârif Nihat Asya'ya ait "Anne " şiirinde bir annenin çocuğuna karşı beslediği duygusallık yer almaktadır:

"Elinin ermediği

Dilinin dönmediği

Çağlarda, yavrum

Kolun kanadın

Ben oldum

Dilin dudağın

Ben oldum" (s.196)

Dayanıklılık (azim, sabır, cesaret).Duyguların peşinden giden şiirlerde zorluklarla mücadele edebilme cesareti, azmi ve sabrı olmak zorundadır. Çünkü şiir duygular karşısında kırılğan olmayı seçebilecek kadar cesur bir yaratım sürecidir.

5.sınıf(2.kitap)kitabında, Ayla Çınaroğlu'na ait " Güzel Bulut " adlı şiirde yeni yerlere gitme cesareti verilmeye çalışılmıştır:

"Gidelim görmediğim, bilmediğim yerlere. " (s.248)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum" adlı şiirde yaşama gücü verilmeye çalışılmaktadır:

"Sarı küçük ellerinle,

Büyük büyük işler olsun.

O gözlerindeki ışık,

O damarlarındaki kan,

O her şeyden temiz alnın

Yeter her gücü yenmeye. "(s.113)

Yardımseverlik. Toplumsal bağları güçlendiren davranışlardan biri de yardımseverliktir. Bu kavram çocuğun toplumda yer edinebilmesini sağlayan önemli bir özellik olarak şiirlerde de yer bulmaktadır:

5.sınıf(2.kitap)kitabında , Fatih Erdoğan'a ait "Arkadaşım" adlı şiirde arkadaşlar arasında yardımlaşmanın önemine dikkat çekilmektedir:

"Birisi kötü bir şey söylese hakkımızda

O beni savunur, ben de onu" (s.62)

Sevgi.Şiirlerde en çok işlenen kavramlardan biri de sevgidir. Sevme yetisini kazandırmaya başladığımız çocuklarımıza soyut bir kavram olan sevginin ne olduğu şiirler aracılığıyla verilmeye çalışılmıştır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Yunus Emre'ye ait "İlim Kendin Bilmektir" şiirinde insanın, başka birinin sevgisini kazanmanın her şeyden önemli olduğunu verilmektedir:

"Yunus Emre der hoca

Gerekse bin var hacca

Hepisinden iyice

Bir gönüle girmektir." (s.139)

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Ataoğl Behramoğlu'na ait "Bahar Şiiri "adlı şiirde çocuğa aktarılan sevgi yer almaktadır:

"Bu sabah mutluluğa aç pencereni

Bir güzel arın dünkü kederinden

Bahar geldi bahar geldi güneşin doğduğu yerden

Çocuğum uzat ellerini" (s.269)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum" adlı şiirde yine çocuğa aktarılan sevgi yer almaktadır:

"Sarıl küçük ellerinle,

Büyük büyük işler olsun.

O gözlerindeki ışık,

O damarlarındaki kan ,

O her şeyden temiz alnın

Yeter her gücü yenmeye." (s.113)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan , Ârif Nihat Asya'ya ait "Anne " şiirinde bir annenin çocuğuna karşı beslediği sevgi dizelerde yer almaktadır:

"Elinin ermediği

Dilinin dönmediği

Çağlarda, yavrum

Kolun kanadın

Ben oldum

Dilin dudağın

Ben oldum" (s.196)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Rıza Tefik Bölükbaşı'a ait "Uçun Kuşlar " adlı şiirde memleket sevgisi yer almaktadır:

"Orda geçti benim güzel günlerim;

O demleri anıp bugün inlerim.

Destan-ı ömrümü okur dinlerim,

İçimde oralı bir bülbül vardır." (s.105)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Karacaoğlan'a ait "Koşma"adlı şiirde sevene değeri verilmesi gerektiği aktarılmaktadır:

"Muradım nasihat bunda söylemek.

Size lâıık olan onu dinlemek.

Sev seni seveni, zay'etme emek.

Sevenin sözünden geçici olma."(s.188)

8.sınıf (2.kitap) kitabında, Behçet Necatigil'e ait "Sevgilerde" şiirinde sevgiyi dile getirmek gerektiği anlatılmaktadır:

"Bitmeyen işler yüzünden

(Siz böyle olsun istemezsiniz.)

Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi

Kalbinizi dolduran duygular

Kalbinizde kaldı" (s.193)

Merhamet.İnsanın çevresine karşı beslediği duygulardan bir de merhamettir. Çünkü merhamet duygusunu yaşayan kişi çevresindeki varlıkların zarar görmesinden sakınır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait olan "Memleket İsterim" adlı şiirde insanların ve diğer canlıların zarar görmesinden sakınan bir şair duyarlılığı yer almaktadır:

"Memleket isterim

Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;

Kuşların çiçeklerin diyarı olsun."(s.46)

(...)

"Memleket isterim

Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;

Kış günü herkesin evi barkı olsun." (s.46)

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan , Ârif Nihat Asya'ya ait "Anne " şiirinde bir annenin çocuğuna karşı beslediği merhamet yer almaktadır:

"Elinin ermediği

Dilinin dönmediği

Çağlarda, yavrum

Kolun kanadın

Ben oldum

Dilin dudağın

Ben oldum" (s.196)

Fedakârlık.Fedakârlık kavramı da şiirlerde yer almaktadır.

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait "Han Duvarları" adlı şiirde bir askerinin vatan uğruna gençliğini feda etmesine yer verilmektedir:

"On yıl var ayrımın Kınadağı'ndan

Baba ocağından yar kucağından

Bir çiçek dermeden sevgi bağından

Huduttan hududa atılmışım ben" (s.178)

Vefa.İnsanın vefalı davranışları onu erdemli bir kişiliğe kavuşturur. Toplumsallaşma sürecinde bu değerlere sahip bireyler yetiştirmek oldukça önemlidir. Bu nedenle Şiirlerde işlenen kavramlardan bir de vefadır.

5.sınıf (2.kitap) kitabında , Fatih Erdoğan'a ait "Arkadaşım" adlı şiirde arkadaşların birbirine vefalı davranışları verilmektedir:

"Hasta olunca beni merak eder

Ben de onu" (s.62)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Aşık Veysel Şatıroğlu'na ait "Kara Toprak " şiirinde asıl vefanın topraktan geldiği vurgulanmaktadır:

"Nice güzellere bağlandım kaldım
 Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
 Her türlü isteğim topraktan aldım
 Benim sdik yârim kara topraktır" (s.251)

(...)

"Havaya bakarsam hava alırım
 Toprağa bakarsam dua alırım
 Topraktan ayrılısam nerde kalırım
 Benim sdik yârim kara topraktır" (s.251)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Karacaoğlan'a ait "Koşma" adlı şiirde vefalı davranmayı
 öğütlemektedir:

"Dinle sana bir nasihat edeyim:
 Hatırdan, gönülden geçiici olma.
 Yiğidin başına bir iş gelince
 Anı yad ellere açıcı olma." (s.188)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Aşık Veysel Şatiroğlu'na ait "Dostlar Beni Hatırlasın" adlı
 şiirde Aşık Veysel dostlarından vefa beklemektedir:

"Ben giderim adım kalır,
 Dostlar beni hatırlasın.
 Düğün olur bayram gelir,
 Dostlar beni hatırlasın." (s.213)

Umut.Şiirlerde güzel şeyler olabileceğine dair umudun izleri vardır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Ataol Behramoğlu'na ait "Bahar Şiiri" adlı şiirde
 içinde bulunulan günün güzellikler getireceğine dair umutlar yer almaktadır:

"Bu sabah mutluluğa aç pencereni

Bir güzel arın dünkü kederinden

Bahar geldi bahar geldi güneşin doğduğu yerden

Çocuğum uzat ellerini" (s.269)

6.sınıf (1.kitap) kitabında Talât Tekin'e ait "Atatürk Gülümsedi Öğretmenim" adlı şiirde umut, sınıfa giren öğretmenle gelmektedir:

"Atatürk gülümsedi öğretmenim

Siz sınıfa girince

Dağıldı kara bulutlar

Açıldı gonca."

(...)

"Baktı ki Türkiye'si Türkiye'miz

Aydınlık ufuklara yürüyor hızla

Atatürk gülümsedi öğretmenim

Kürsüde kendini görünce."(s.62)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum" adlı şiirde umudu getiren küçük bir çocuğun varlığıdır:

"Sarıl küçük ellerinle,

Büyük büyük işler olsun.

O gözlerindeki ışık,

O damarlarındaki kan,

O her şeyden temiz alnın

Yeter her gücü yenmeye."(s.113)

Okuma bilinci.Okuma sevgisinin kazandırılmasında şiirler didaktik bir görev üstlenmektedirler.

6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan, M.Nihat Malkoç'a ait "Kütüphane" adlı şiirde kitapların en iyi dostlar olduğu işlenmektedir:

"Candan özge candır bana
Kitaplar dostluktan yana
Yol gösterir tüm cihana
Kütüphane dünyam benim"(s.50)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Coşkun Ertepinar'a ait "Kitaplarla Kurulan Dostluk" adlı şiirde yine kitaplarla kurulan dostluk bağı dile gelmektedir:

"Çocuklar, çocuklar, altın kalpli çocuklar!
Güvenin kitaba
Herkesten, her şeyden çok...
Eviniz yuvanız kadar sıcak olsun
Gözünüzde, kitaplıklar...
Hayatta belki
Her türlü dostluk yıkılır da
Yıkılmaz kitaplarla kurulan dostluklar..." (s.39)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, M.Nihat Malkoç'a ait "Kütüphane" adlı şiirde kitap ve kütüphane sevgisinden bahsedilmektedir:

"Candan özge candır bana
Kitaplar dostluktan yana
Yol gösterir tüm cihana
Kütüphane dünyam benim"(s.50)

Eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi).Eğitimin önemi şiirler aracılığıyla çocuğa kazandırılmak istenmektedir. İncelenen kitaplarda yer alan şiirlerde bu konu yoğun olarak ele alınmıştır:

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Yunus Emre'ye ait "İlim Kendin Bilmektir" şiirinde ilimin kendini bilme yolunda insana yardımcı olması hissettirilmeye çalışılmıştır. Kendini bilme kavramının taşıdığı soyut düşünceler çocukların anlayabileceği düzeyde değildir:

"İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır

(...)

Yiğirmi dokuz hece

Okursun uçtan uca

Sen elif dersin hoca

Mânâsı ne demektir" (s.139)

6.sınıf (1.kitap) kitabında Talât Tekin'e ait "Atatürk Gülümsedi Öğretmenim" adlı şiirde Atatürk'ün şahsında onun eğitime ve bilime verdiği önem anlatılmaktadır:

"Baktı ki gençsiniz bilgili

Eğitiyorsunuz yolunca yöntemince

Atatürk gülümsedi öğretmenim

Sevindi onca. "

(...)

"Baktı ki karışmış aramıza

Çiziyorsunuz yolu

Atatürk gülümsedi öğretmenim

Gözleri dolu dolu.

Anlaşılan bütün yaz

Atatürk gözünü kırpmamış

Çünkü boşmuş sıralar

Çünkü harf okunmamış.

Ama baktı ki gün doğmuş"(s.62)

(...)

"Baktı ki Türkiye'si Türkiye'miz

Aydınlık ufuklara yürüyor hızla

Atatürk gülümsedi öğretmenim

Kürsüde kendini görünce."(s.62)

Okul 6.sınıf (1.kitap) kitabında, Aşık Veysel Şatıroğlu'na ait "Okul" adlı şiirde eğitime önem yer almaktadır:

"Oku çalış bul hidayet,

Mesut olur yaşar hayat,

Veysel bunu der nihayet,

Okul ilim deryasıdır."(s.146)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Suhan Hatipoğlu'na ait "Dünya ve Zaman" adlı şiirde bilimsel bilgilere yer verilmektedir:

"Hep anlatılır ya size;

Dünya, güneş çevresinde,

Elips yörüngesinde,

Bir de kendi ekseninde,

Milyonlarca yıldır döner, döner..."(s.171)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Karacaoğlan'a ait "Koşma"adlı şiirde bilgili kişilere ve bilgiye karşı duyulan saygı yer almaktadır:

"Mecliste ârif ol kelâmı dinle.

El iki söylerse sen birin söyle.

Elinden geldikçe sen iy'lik eyle.

Hatıra dokunup yıkıcı olma." (s.188)

Doğa bilinci.İncelenen kitaplarda en çok karşılaşılan kavramlardan bir de doğa bilincidir. Çevre bilincine sahip nesiller yetiştirilmesi adına şiirlerde bu kavrama yer verilmiştir:

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait olan "Memleket İsterim" adlı şiirde hayali kurulan memlekette doğa bilincine de yer verilmiştir:

"Memleket isterim

Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;

Kuşların çiçeklerin diyarı olsun."(s.46)

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Ataoğl Behramoğlu'na ait "Bahar Şiiri "adlı şiirde hayvan sevgisine ve toprağa verilen değere rastlanmaktadır:

"Şu güzelim bulut gözlü buzağıyı

Duy böyle koşturan sevinci

Dinle nasıl telaş telaş çarpıyor

Toprak ananın kalbi" (s.269)

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Ayla Çınaroğlu'nun "Güzel Bulut " adlı şiirinde de doğaya yer verilmiştir:

"Tut beni kollarımdan kaldır

Sırtına oturt.

Unut yağmur olmayı bir süre

Böyle bembeyaz hafif

Ve yükseklerde

Böyle düşlerde yüzer gibi

Işıklı masmavi göklerde " (s.248)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Suhan Hatipoğlu'nun "Dünya ve Zaman" adlı şiirinde doğaya ait bilgiler yer almaktadır:

"Hep anlatılır ya size;
Dünya, güneş çevresinde,
Elips yörüngesinde,
Bir de kendi ekseninde,
Milyonlarca yıldır döner, döner..."(s.171)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, İbrahim Karakoç'un "Anadolu'da Bahar " adlı şiirinde baharın getirdiği coşku yer almaktadır:

"İlkbaharı geldi Anadolu'nun,
Silifke'de çiçek açtı nar şimdi.
Her tarafı yeşillendi Bolu'nun,
Sultandağı benek benek kar şimdi." (s.214)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Aşık Veysel Şatıroğlu'na ait " Kara Toprak "adlı şiirde toprağa duyulan saygı yer almaktadır:

"Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sâdık yârim kara topraktır"
(...)
"Havaya bakarsam hava alırım
Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılısam nerde kalırım
Benim sâdık yârim kara topraktır" (s.251)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Rıza Tevfik Bölükbaşı'ya ait "Uçun Kuşlar" adlı şiirde memleketin doğasına hasret duyulmaktadır:

"Uçun kuşlar uçun doğduğum yere;
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır.
Ormanlar koynunda bir serin dere,
Dikenler içinde sarı gül vardır." (s.105)

Millî değerler.Millî değerlere ait unsurlardan türküler, vatan toprağına, bayrağına saygı, yurt müdafaası şiirlerde yerini alan kavramlardır.

5.sınıf (1.kitap) kitabında yer alan, Cahit Sıtkı Tarancı'ya ait olan "Memleket İsterim" adlı şiirde memleket sevgisi verilmektedir:

"Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikayet ölümden olsun." (s.46)

5.sınıf (1.kitap) kitabında, Necmettin Halil Onan'a ait "Bir Yolcuya" ait şiirde tarih bilinci verilmektedir:

"Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

(...)

Düşün ki, haşır olan kan, kemik, etin
Yaptığı bu tümsek, amansız, çetin
Bir harbin sonunda bütün milletin
Hürriyet zevkini tattığı yerdir." (s.74)

5.sınıf (2.kitap) kitabında, A.Adnan Çakmakçioğlu'nun "Böyle İstiyordu Atatürk" adlı şiirde millî şahsiyetlerimizden Atatürk'e yer verilmiştir:

"Tarihin rüzgârını alında duymuş,
Dili öz benliğine kavuşmuş,
Yüreği yurt sevgisiyle vurmuş Türk,
Böyle istiyordu Atatürk." (s.110)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, Ârif Nihat Asya'ya ait "Bayrak"adlı şiirde bayrak sevgisi verilmektedir:

"Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

(...)

Tarihim, şerefim, şiirim, her şeyim:

Yer yüzünde yer beğen!

Nereye dikilmek istersen,

Söyle, seni oraya dikeyim!"(s.160)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Bekir Sıtkı Erdoğan'a ait "50.Yıl Marşı" adlı şiirde Türk Devleti'ne sevgi verilmektedir:

" Yaşasın hür ulusum, soylu gencim, benliğim,

Yaşasın şanlı ordum, sarsılmaz güvenliğim.

Ersin elli yıllarım nice mutlu çağlara,

Örnek olsun cihana devletim, düzenliğim..." (s.102)

8.sınıf (2.kitap) kitabında, Nazım Hikmet'in "Kuvâyi Milliye Destanı'ndan" adlı şiirde Millî Mücadele dönemi işlenmektedir:

"Paşalar onun arkasındaydılar.

O, saati sordu.

Paşalar, 'üç' dediler.

Sarışın bir kurda benziyordu.

Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.

Yürüdü uçurumun başına kadar,

eğildi, durdu.

Bıraksalar

ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak

ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak

Kocatepe'den Afyon Ovası'na atlayacaktı." (s.105)

6.sınıf (1.kitap) kitabında Talât Tekin'e ait "Atatürk Gülümsedi Öğretmenim" adlı şiirde yine Atatürk'e yer verilmektedir:

"Baktı ki Türkiye'si Türkiye'miz

Aydınlık ufuklara yürüyor hızla

Atatürk gülümsedi öğretmenim

Kürsüde kendini görünce."(s.62)

6.sınıf (1.kitap) kitabında, Tarık Orhan'a ait "Gelecek Sensin Çocuğum"adlı şiirde yurt sevgisi verilmektedir:

"Yarın küçük eller büyür,

Yurt yapısında her taşın altında

Irgat ustası olur...

Bu yurdun bütün şifası

Saadete yükselişi

Senin parmaklarındadır," (s.113)

7.sınıf (1.kitap) kitabında, Faruk Nafiz Çamlıbel'e ait "Han Duvarları" adlı şiirde Türklerin askeri tarihine yer verilmiştir:

"On yıl var ayrırım Kınadağı'ndan
Baba ocağından yar kucağından
Bir çiçek dermeden sevgi bağından
Huduttan hududa atılmışım ben" (s.178)

7.sınıf (2.kitap) kitabında, Atilla İlhan'ın " Cazgır " adlı şiirinde cazgırlık geleneğinin izleri görülmektedir:

"Hey mübarek! Er meydanı bu meydandır.
Cümle âlem birikmiş işte davullu zurnalı.
Her biri bir özge diyarda baş pehlivandır.
Yiğitler gelir güreş tutmağa göğsü armalı.
Boyları yıldız döker, omuzları çifte burmalı." (s.259)

8.sınıf (1.kitap) kitabında, Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun " Türküler Dolusu" adlı şiirinde millî kültür unsurlarından bir olan türkülere yer verilmiştir:

"Ah bu türküler
türkülerimiz
Ana sütü gibi candan
Ana sütü gibi temiz
Türkülerde tüter dağ dağ, yayla yayla
Köyümüz, köylümüz, memleketimiz.
Ah bu türküler,
Köy türküleri
Dilimizin tuzu biberi
Memleket ahvalini onlardan sor

Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen'i

Öleni, kalanı, gidip gelmeyi...

Ben türkülerden aldım haberi. "(s.161)

5.sınıf (2.kitap) kitabında, Ayla Çınaroğlu'na ait "Güzel Bulut"adlı şiirde yine türkülere değinilmiştir:

"Çocuklar hangi oyunları oynar,

Kediler nasıl miyavlar oralarda

Hangi türküler söylenir?

Ama bak

Biz tam böyle gezerken

Yoruluverirsen

Bir damlacığını bırakır gibi

Bırakıvermek yok

Beni evime geri getir." (s.248)

8.sınıf (2.kitap) kitabında, Ziya Osman Saba'ya ait "İstanbul" adlı şiirde binlerce yıllık tarihinde bizlere ev sahipliği yapmış İstanbul şehrinden bahsedilmektedir:

"Seni görüyorum yine İstanbul

Gözlerimle kucaklar gibi uzaktan

Minare minare, ev ev,

Yol, meydan.

(...)

Bir daha görüyorum seni dünya gözüyle,

Göğün hep üstümde, havan ciğerlerimdedir.

Ey doğup yaşadığım yerde her taşını

Öpüp başıma koymak istediğim şehir" (s.251)

6.sınıf (2.kitap) kitabında, İbrahim Karakoç'a ait "Anadolu'da Bahar" adlı şiirde Anadolu topraklarında millî kültürümüze ait izler vardır:

"Eğri yollar yaylaların kuşağı

Çayır, çimen sevgililer dōşeđi,

Hora teper Sürmene'nin uşaağı,

Dadaşların oynadığı bar şimdi." (s.214)

Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

Ders programları, sosyal ve kültürel şartlarda değişmeye, toplumun ihtiyaçlarında farklılaşmaya bağlı olarak yenilenmek ve çağa uyumlanmak zorundadır.

Türk eğitim sistemi içinde de çeşitli nedenlerle program değişikliklerine gidildiği dönemler olmuştur.

Çalışma alanımız içine giren 2005-2017 yılları arasında da programlarda değişikliklere gidilmiştir. Bu değişikliklerle yürürlüğe giren programlar:

2005 İlköğretim Türkçe Öğretim Programı (6, 7, 8.Sınıflar)

2015 İlköğretim Türkçe Öğretim Programı'dır.(1-5.Sınıflar)

Bu çalışmanın ilk aşamasında 2005-2017 tarihleri arasında yürürlükte olan Türkçe programlarında öğrencilere hangi değerlerin verileceğinin tespiti yapılmıştır. Bu tespitler doğrultusunda:

2005 Türkçe Programı'yla, "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları"nda ve "Programdaki Temel Yaklaşım" başlığı altında yer alan değerlerin öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır. Kazandırılmak istenen değer ve kavramlar Atatürk milliyetçiliğine bağlılık, millî değerler, aile bilinci, vatan ve millet sevgisi, sorumluluk, saygı, çalışkanlık, bilimsel düşünme gücüne sahip olma, yardımlaşma, dayanışma, mutluluk, sevgi ve güzel sanatlara duyarlı olmasıdır.

Programda, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye sahip, araştıran, sorgulayan, problem çözebilen, iletişimi güçlü, karar verme yetisine sahip, girişimci ve teknolojiyi kullanabilme becerisine sahip bireylerin yetişmesinin amaçlandığı görülmektedir.

2015 Türkçe Programı'nda programın amacının , Türkçeyi doğru ve etkili kullanabilen, çevresiyle sağlıklı ilişkiler kuran, eleştirel ve bilimsel düşünebilen, analiz ve sentez yeteneği kuvvetli, sorun çözebilen, girişimci, haklarının ve sorumluluklarının farkında,

kendini yazılı ve sözlü ifade edebilen, dijital okur-yazarlık kapasitesi yüksek, öz güven sahibi bireyler yetiştirmek olduğu belirtilmiştir.

2015 Türkçe Programı'nda dijital okur-yazarlık becerisi kazanmış, kendini sözlü ve yazılı ifade edebilen, eleştirel düşünmeye sahip, yaratıcı bireyler yetiştirmenin yanı sıra millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı bireylerin yetiştirilmesi de amaçlanmıştır.

1981 Türkçe Programı'nda öğrencilere millî kültür değerleri içeren kavramların tanıtılması ve benimsetilmesi üzerinde durulurken, 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda millî kültür değerleri yanında dünya kültürlerinin de tanıtılması hedeflenmiştir.

Ele alınan programlar, Türkçe dersi vasıtasıyla anadili bilincine sahip, dilini bütün incelikleriyle kullanabilen, anlayıp anladıklarını da aktarabilen öğrencilerin yetişmesini amaçlamaktadırlar.

Toplumlar, kendi moral değerler sistemlerini gelecek kuşaklara aktarabilmek, toplumsal benlik oluşturmak için eğitim politikalarını, eğitim programlarını ve eğitim kurumlarını titizlikle şekillendirmenin yanı sıra eğitim kurumlarında okutacakları en temel materyallerden biri olan ders kitaplarını da aynı titizlikle hazırlamak mecburiyetindedirler.

Ders kitapları, eğitim politikalarına ve eğitim programlarında yer alan hedeflere uygun hazırlanmak durumundadır. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda derslerde ve kitaplarda kullanılacak metinlerin özellikleri üzerinde durularak metinlerde yer alması beklenen değerler ortaya konmuştur.

2015 Türkçe Öğretim Programı'nda metinlerde verilmek istenen değerlere, 2005 programındaki kadar geniş yer verilmemiştir. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda metinler aracılığıyla millî, manevi ve evrensel değerlerin verilmesinin amaçlandığı açıkça beyan edilmişken, 2015 yılına gelindiğinde bu değerlerin metinlerde bulunması gerektiği ortaya konmamıştır.

Programların genel yapısına bakıldığında 2005 Türkçe Öğretim Programı'ndan önce yürürlükte olan 1981 Türkçe Programı'nda "hedef-amaç", "hedef-davranış" kavramları yer alırken, 2005 Türkçe Öğretim Programı ve sonrasında yürürlüğe giren 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda "kazanım" kavramı yer almaktadır. 1981 Türkçe Programı ile 2005 Türkçe Programı arasında terminolojik farkların olduğunu söyleyebiliriz.

1981 programında konular, üniteler içinde verilirken, 2005 Öğretim Programı'nın getirdiği yeniliklerden biri ise tema merkezli öğretimin benimsenmesidir. Programda neden "tema" kavramına geçildiğinin açıklaması yer almamaktadır.

Programda temalar ve alt temalara yönelik açıklamalar yapılmıştır. Kitaplardaki metinler, belli temalar altında verilmiş ve aynı tema içeriğine uygun metinler ardı ardına işlenmesi kararlaştırılmıştır.

"Millî Mücadele ve Atatürk" temasında yer alan metinlerin belirli gün ve haftalarla ilişkilendirilerek farklı zamanlarda işlenmesi planlanmıştır.

2015 Türkçe Öğretim Programı'nda terminolojide farklılık olmamıştır. Kazanımların daha sistemli şekilde ve kodlama yöntemi ile programda yer alması sağlanmıştır.

2015 Türkçe Programı'nda da belli temalar çerçevesinde sınıf seviyelerine göre temalar belirlenmiş, alt temaların çeşitliliği ile tematik yaklaşım zenginleştirilip desteklenmiştir.

İncelenen ders kitaplarında yer alan temalar, programlarda belirlenmiş olan tema ve alt temalara uygun olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Temalar, alt temalar ve metinler arasında anlamsal birliktelik sağlanmaya çalışılmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda temalar ve alt temalarda aynı sınıf seviyesindeki kitaplar arasında birliktelik olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum ortak değer ve kavramların öğretilmesini zorlaştırmaktadır.

Programlar arasında terminoloji farkı olsa da sınıflar bazında kazanımların yerlerinin değiştirilmesi, programlarda çok köklü değişiklikler yapıldığı anlamına gelemez. Asıl köklü değişiklik eğitim felsefelerinin, yöntem ve stratejilerinin değişmesinde olur.

2005 Türkçe Öğretim Programı getirdiği felsefik yaklaşım ve öğretim yöntem ve teknikleriyle 1981 Türkçe Programı'ndan ayrılmaktadır.

2005 Türkçe Öğretim Programı ile birlikte yapılandırmacı yaklaşım modeli seçilmiştir. Özellikle dil bilgisi konularının öğretilmesinde sezdirme yöntemi kullanılması hedeflenmiştir.

1981 Programı'na yönelik hazırlanan kitaplarda okuma metinleri ile metinlere yönelik yapılacak olan çalışmalar aynı kitaplar içinde yer almaktayken, 2005 Türkçe Öğretim Programı'na ve onu takip eden 2015 Türkçe Öğretim Programı'na yönelik hazırlanan kitaplarda metinler ile metin çalışmaları farklı kitaplarda yer almıştır.

2005 Türkçe Öğretim Programı ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda öğretmen kılavuz kitabı uygulamasına yer verilerek öğretimde birlik oluşturma çabası içine girilmiştir.

Metinler ile metin çalışmalarının ayrı kitaplarda yer alması, programlarda hedeflenen dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle bütünlük içinde işlenmesi kazanımına ters düşmüştür.

2005 Türkçe Öğretim Programı ve sonrasında her temada bulunması zorunlu dinleme/izleme metinleri yer almaktadır.

Kazanımlarına yönelik olarak, dinleme/izleme metinleri, öğretmen kılavuz kitaplarında yerini almıştır. Bu metinlere öğrenci ders kitaplarında yer verilmemiştir. Dinleme/izleme metinlerine ait çalışmalar öğrenci çalışma kitaplarında bulunmaktadır.

Program içeriklerine bakıldığında 2005 Türkçe Programı'nda "Atatürkçülük ile İlgili Konular ve Açıklamalar " başlığı altında işlenecek konu ve içerikler sınıflar bazında belirlenerek verilmişken, 2015 Türkçe Programı'nda "Millî Mücadele ve Atatürk" teması ve "millî mücadele, kahramanlık, cesaret, fedakârlık, Çanakkale vb." alt temaların dışında başka

açıklamalara yer verilmemiştir. Alt tema seçimlerinde ders kitabı yazarlarına sınırlama getirilmemiştir.

Özellikle köklü bir değişim getirmeyi amaçladığı görülen 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda kavramlarda ve tartışmaya açık dil bilgisi konularında birlik sağlanma çabası öne çıkmaktadır. 7.sınıfta kipler konusu işlenirken öğretmenlerin "dilek-şart kipi" gibi bir ifade kullanmamaları gerektiği açıklamalar bölümünde yer almıştır. Yine 6.sınıfta isim tamlamaları verilirken "takısız isim tamlaması" ve "zincirleme isim tamlaması" adı altında tamlama çeşitlerine yer verilmemesi gerektiği açıklamalar bölümünde verilmiştir.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda, 1981 Türkçe Programı'ndan farklı olarak okuma metinlerinde bulunması gereken özelliklere yer verilmiştir. Bu özelliklerin verilmesi okuma anlama sürecine ait kazanımların hayata geçirilebilmesi açısından önemlidir. 2015 Türkçe Programı'nda da metin seçimleri ile ilgili açıklamalar daralarak da olsa yer bulmuştur.

Yaş grubu olarak somut düşünme becerisinden soyut düşünme becerisine adım atan, uzak çevresiyle ilişki kurmaya başlayan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine yönelik metinlerde kavrama, anlama ve yorumlama önemli bir noktadır.

1981 Türkçe Programı'nda sınıflar bazında hangi türlerin ele alınacağı belirlense de bazı noktalar eksik bırakılmıştır. 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda belirsizliklerin ortadan kaldırılması için türler net olarak verilmiştir. Verilen türlerden başka türlerin de ders kitaplarında yer alabileceğine dair yapılan açıklama kazanımın yapısını bozmuştur.

2015 yılında programda yapılan değişikliklerle, sınıflar bazında okutulacak türler, tekrar belirsiz bir hâl almıştır.

Aynı sınıf düzeylerinde ele alınan kitaplar arasında mukayese yapıldığında olaya dayalı türlerin dağılımında 5. ve 7. sınıflara ait kitapların arasında büyük farkların olduğu tespit edilmiştir.

5. ve 7.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda hikâye ve roman türünde ortak metne ve yazara rastlanmamıştır.

6.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda Refik Halit Karay'ın " Eskici" adlı hikâyesiyle ortak metin ve yazara ulaşılırken, Mehmet Güler iki farklı hikâye ile kitaplarda yerini almıştır.

8.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda hikâye ve roman türünde Memduh Şevket Esendal'a ait iki ayrı hikâyeye rastlanmaktadır.

Farklı kitaplarda aynı yabancı yazara ait eser bulunmamaktadır. Yabancı yazarların hikâye türünde yazdıkları eserler, kitaplarda yer almaktadır.

Hikâye ve roman türünde "adalet ve tok gözlülük" kavramlarına değinilmemiştir. Bu türlerde " fedakârlık, merhamet, sevgi, dayanıklılık, aile bilinci, çalışkanlık gibi kavramlara değinilirken; "aile bilinci, dayanıklılık ve sevgi" kavramları türlerde yoğun olarak işlendiği tespit edilmiştir. "yaşama sevicisi" ve "umut" kitaplarda dengesiz bir dağılım göstermektedir.

5, 6, 7, 8. Sınıf kitaplarında masal türünde ortak metne ve yazara rastlanmamıştır. 6.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan "Kuğular" adlı masal ile 8.sınıf (2.kitap) kitabında yer alan "Sedef Bacı" adlı masal aynı içeriğe sahiptir. Halk Edebiyatının anonim unsurlarından olan ve çeşitli varyantları bulunan masallarda bu durumla karşılaşmak doğaldır.

Anadolu topraklarının her köşesi başka bir gizem, her köşesi başka bir söylencedir. Bu nedenle ki kitaplarda efsane türünde karşımıza en çok yer isimleri ile ilgili metinler çıkmaktadır.

Dede Korkut Hikâyeleri bazı kitaplarda destan bazı kitaplarda ise hikâye olarak adlandırılmıştır.

Masal türünde ele alınan kavramlarda çeşitlilik azdır. Bu kavramlardan " dayanıklılık, yardımseverlik ve millî değerler" üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Masallar aracılığıyla "adalet, tecrübe, tedbirli olmak, tok gözlülük" gibi kavramlara yer verilmediği görülmektedir.

Masalların genel özellikleri düşünüldüğünde maceradan maceraya koşan masal kahramanlarından "tedbirli ve tecrübeli" olmaları beklenemez fakat "adil ve tok gözlü" olmaları beklenebilecek kavramlar arasındadır.

Çocuklara sağlıklı kişilik modelleri sunabileceğimiz türlerin başında anı türü gelmektedir. Çünkü çocukların büyüklerin dünyasını yansıtan, yaşanmış, gerçek olaylara ilgisi çok güçlüdür. Anılar vasıtasıyla geçmişte yaşamış şahsiyetlerimizin hayatları ve kişilikleri çocuklara kolayca aktarılabilir.

5.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda ortak bir anıya yer verilmemiştir. Kitapta "Atatürk'ün Kütüphanesi ve Okuma Aşkı" adlı anı Nuri Uslu tarafından; "Mevlana" adlı anı Mehmet Önder tarafından aktarılmıştır.

6.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda "Atatürk'ten Anılar" ve "Anadolu'nun Sesi" adlı metinler her iki kitapta da yer almaktadır.

"Atatürk'ten Anılar"ın aktarıcısı farklılık göstermektedir. "Anadolu'nun Sesi" adlı anı İsmet Kür'ün aktarımıyla karşımıza gelmektedir. Atatürk'ten anıların verilmesinde ülkemizde Çocuk Edebiyatı araştırmacılığının ilkleri arasında sayılabilecek çalışmalara imza atan İsmet Kür önemli bir aktarıcı olarak karşımıza çıkmaktadır.

7.sınıflar düzeyinde ele alınan kitaplarda Atatürk'ten anıların verilmesinde ortaklaşılırken, yazar ve metin ortaklığına rastlanmamıştır.

7.sınıf (1.kitap) kitabında Atatürk'ün anılarının yanı sıra "Ahmet Mithat Efendi" adlı ve "Bebek" adlı anılara da yer verildiği görülmektedir.

7.sınıf (1.kitap) kitabında Atatürk'e ait anı yabancı bir yazarın kaleminden çıkmıştır. Atatürk'e ait anıların farklı kişilerce aktarımı onun çok yönlü kişiliğini anlayabilmemiz açısından önem arz etmektedir.

8.sınıflar bazında ele alınan kitaplarda anı türünde ortak bir metne ve yazara rastlanmamıştır.

Ele alınan 8.sınıf kitaplarında anıların çoğunluğu Mustafa Kemal Atatürk'e aittir. Onun manevi kızı olan ve Cumhuriyetin ilk tarih profesörü Afet İnan, Atatürk'ten anıları bizlere aktarmaktadır.

"Sanarkârın Eli Öpülür" adlı anı, bizlere Türk tiyatro ve sinema sanatçısı Vasfi Rıza Zobu tarafından aktarılmaktadır.

Anı türünde özellikle millî değerlere ait kavramlar karşımıza çıkmaktadır. Çünkü Atatürk'e ait her anı ilkin onun şahsını bizlere aktardığı için millî bir değer taşır.

Anı türünde ele alınan "çalışkanlık dayanıklılık, yardımseverlik, sevgi, vefa, saygı, tedbirli olma, eğitim-bilim(eleştirel düşünme) ve güzel sanatlar, onun şahsında var olan ve çocuklara kazandırmak istediğimiz değerlerdendir.

Kitaplarda yer alan anılara konu olan şahsiyetlerimiz: "Atatürk, Mevlana ve Mehmet Akif Ersoy"dur. Bu şahsiyetlerin dışında başka kişi ve şahsiyetler anılara konu oluşturmamıştır.

Çocuk Edebiyatı konusunda ilk denilebilecek çalışmalara imza atan, Atatürk'e ait anıların aktarımında karşılaştığımız İsmet Kür ele alınan kitaplarda yer alırken; ablası, hayatını öğretmenlik mesleğine adayan, millî edebiyat akımı içinde yer alan, şair ve yazar, Halide Nusret Zorlutuna'nın eserlerine ele alınan kitaplarda rastlanmamıştır.

Gezi yazılarında sınıflar bazında ortak metin ve yazar birliğine rastlanmazken Gülten Dayıoğlu'nun "Arjantin" adlı metninin dışında tüm metinler yurdumuzu konu alan mekân ve yerlerden seçilmiştir.

İki gezi yazısında sadece doğal güzellikler anlatılmaktayken diğer altı metinde tarihi mekânlar ve şehirler öne çıkarılmaktadır.

Farklı sınıf seviyelerinde Yaşar Kemal'e ait üç gezi yazısına rastlanmıştır. 7.sınıf (1.kitap) kitabında ve 8.sınıf (2.kitap) kitabında Yaşar Kemal'in "Van Gölü'nün Şafağında" adlı gezi yazısı bulunmaktadır.

Coğrafyanın insan eliyle hızla değiştiği günümüzde 1957 yılında yazılmış olan bu metin, her ne kadar edebi tada sahip olsa da güncelliğini yitirmiştir.

Gezi yazısı türü dendiğinde aklımıza Evliya Çelebi ve ünlü eseri "Seyahatname" gelmektedir. Bu ünlü esere ve şahsiyete kitaplarda yer verilmiştir.

Metinlere ait kısaltmalarda özet bölümlerinin ya da noktalama işareti ile belli etme tekniklerinin kullanılmamasından kaynaklı olarak çocukların kafasında anlam bütünlüğü oluşturulamamaktadır.

Dersler arasında konu bütünlüğü oluşturulmasında programların iyi planlanması kadar ders kitaplarında yer alan konu ve kazanımların da birbirleriyle ilişkilendirilmesi gereklidir.

Gezi yazısı türünde 8.sınıf seviyesinde yer verilen "Eski Ankara Evleri" adlı metin "İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" dersi konuları ile uyumlu değildir.

Kitaplarda yer alan gezi yazılarında doğa bilinci ve millî değerlerden başka değer kavramına rastlanmamıştır. Bu bağlamda kitaplarda yer alan gezi yazılarının değer kazandırmada yeri ve kitaplarda yer alan metinlerin niteliği sorgulamaya açılmalıdır.

Ele alınan kitaplarda ortak tiyatro metinlerine ve metin yazarlarına rastlanmamıştır. Ele alınan birçok kitapta bu türe hiç yer verilmediği görölmektedir.

İncelenen tiyatro metinleri aracılığıyla "millî değerler, eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi), doğa bilinci, güzel sanatlar" gibi kavramlar öğrencilere ulaştırılmıştır.

2005-2017 yılları arasında okutulan Türkçe ders kitaplarıyla ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ağırlıklı olarak olaya ve duyguya dayalı metinlerle buluşturulmuştur. Olaya dayalı tüler içinde en çok hikâyeye başvurulurken, şiir türünde farklı şiir örnekleri ile karşılaştırılmaktadır.

Ele alınan kitaplarda yer alan şiirlerin seçiminde belli yazarlar ve konular etrafında yoğunlaşıldığı görölmektedir.

Duygu yoğunluğu ve onun imgeler yolu ile aktarımı şiiri oluşturan unsurların başında gelir. Ele alınan kitaplardaki şiirlerde, özellikle millî duyguların ve Atatürk sevgisinin işlendiği görülmektedir. "Millî değerler, doğa bilinci, eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi) ve sevgi" gibi kavramlar şiirler aracılığıyla çocuklara iletmeye çalışılmıştır.

Âşık Veysel Şatıroğlu'nun , Arif Nihat Asya'nın , Cahit Sıtkı Tarancı'nın , Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun şiirlerine kitaplarda sıklıklara rastlanmaktadır.

2005-2017 yılları arasında Türkçe programalarda mani kavramı yer almamıştır. Kitap incelemelerinde 8.sınıfa ait 2.kitapta "Ninni, Mâni, Tekerleme Örnekleri" adlı metinde bu türlerle karşılaşmıştır. Türk kültürünün önemli unsurlarından olan bu türlere yer verilmemesi programların millî kültür değerlerimizi kazandırmaya yönelik hedefleri ile örtüşmemektedir.

Çocuğun kendine göre bir duygu, düşünüş ve hayal dünyası olduğu bilinmelidir. Bu bilinçle, hazırlanan ders kitaplarında, çocuklar için yazılmış, çocuğa göre olan edebi metinlere yer verilmelidir.

Çocuğa göre yazma çabası bizi Çocuk Edebiyatı kavramına götürmektedir. Bu kavram ülkemizde son otuz yıldır "çocuğa görelik" tartışmaları arasında varlığını ortaya koymaktadır.

İncelenen ders kitaplarında yer alan metinlerde, çoğu büyükler için yazılmış metinlere rastlanmaktadır. Bu durum edebi varlığını tescillemiş Çocuk Edebiyatı yazını açısından dikkatle ele alınması gereken bir durumdur.

Edebiyatımızda büyükler için eserler kaleme alan sanatçılardan Mehmet Kaplan,Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Çetin Altan, Şevket Rado, Peyami Safa, Memduh Şevket Esenal, Cahit Sıtkı Tarancı, Orhan Veli Kanık gibi isimler kitaplarda yer almaktadır.

Çocuk Edebiyatı alanında ürün veren Gülten Dayıoğlu, Muzaffer İzgü, Ayla Çınaroğlu, Gülsüm Cengiz, Miyase Sertbarut, Behiç Ak, Mavisel Yener, Mehmet Güler,

Koray Avcı Çakman, Pelin Güneş gibi yazarlar kitaplarda yerlerini alan Çocuk Edebiyatı yazarlarındandır.

Ders kitapları incelendiğinde sınıf seviyeleri yükseldikçe olaya dayalı türlerin oranında azalma olması çocuğun gelişim düzeylerine göre metin seçimi bakımından doğru bir yaklaşım olsa da 7.sınıfa ait 1.kitapta olaya dayalı türlerin diğer kitaplardakilere oranla çok az olduğu tespit edilmiştir.

Ders kitaplarındaki metinlerde yerli yazarların yabancı yazarlara oranla daha çok yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ülke toprakları dışını konu alan gezi yazılarına bakıldığında incelenen kitaplarda sadece "Arjantin" adlı bir metne rastlanmıştır. Metin, Çocuk Edebiyatı yazarlarımızda Gülten Dayıoğlu'na aittir.

Kitaplarda Âşık Veysel Şatıroğlu, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Arif Nihat Asya ve Refik Halit Karay en çok rastlanan yazar ve şairlerdir.

Bedri Rahmi Eyüpoğlu "Türküler Dolusu" adlı köy türkülerine karşı sevgisini anlattığı şiiri ile, Arif Nihat Asya "Bayrak" adlı Türk bayrağına gönülden seslenen şiiri ile, Refik Halit Karay "Eskici"adlı anadili sevgisini ve memleket hasretini yansıtan hikâyesi ile Âşık Veysel Şatıroğlu Türkçenin en güzel kelimelerini Anadolunun katıksız duygularında yoğuran şiirleriyle ders kitaplarında yer almaktadır.

Olaya ve duyguya dayalı türlerde moral değerleri ileten kavramların tespitinin yapıldığı çalışmada, 2005 Türkçe Öğretim Programı'nda ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılması amaçlanan değer ve kavramların ders kitaplarında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu kavramların türlere dağılımında yığılmalar olduğu belirlenmiştir. Gezi yazılarında "millî değerler ve doğa bilinci" kavramları öne çıkarken, hikâye ve roman türünde "aile bilinci", masal ve anı türünde de "millî değerler"e ait kavramlar öne çıkmaktadır.

İncelenen tiyatro metinlerinde "millî değerler, eğitim-bilim(eleştirel düşünme becerisi), doğa bilinci, güzel sanatlar" gibi kavramlara yer verildiği görülmüştür. Tiyatro türünde programlarda yer alan kavramlara oldukça az yer verilmesinin yanı sıra başka kavram ve değerlere de metinlerde rastlanamamıştır.

Sevgi temalı şiirlerde daha çok hayvan ve doğa sevgisini yansıtılmıştır. Sevgi ve sevmeye çeşitleri düşünüldüğünde bu seçimlerin yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

2005 Türkçe Öğretim Programı'nda ve 2015 Türkçe Öğretim Programı'nda millî değerlerin kazandırılmasına yönelik amaçlara yer verilmiştir.

Vatan sevgisi ve savunması, Millî Mücadele yılları, bayrak sevgisi, ana dili bilinci öne çıkarılan millî değer kavramlarıdır.

Gezi yazılarıyla Anadolu topraklarının tabiatı ve tarihi de millî değerler olarak kitaplarda yerini alırken, yer isimlerine ait efsaneler de kitaplarda geniş yer tutmaktadır.

Ahlâki değerler açısından işlenen kavramlar doğruluk-dürüstlük, adalet, saygı, vefa, merhamettir.

Aynı sınıf düzeyi bazında yapılan değerlendirmede ele alınan moral değer kavramlarında farklılıklar tespit edilmiştir.

Farklı sınıf düzeylerinde yapılan değerlendirmede kitaplardaki kavramların dağılımında eksiklikler belirlenmiştir. Öğrenciler 5.sınıftan 8.sınıfa gelinceye kadar bazı kavramlarla ders kitaplarında yoğun olarak karşılaştırılırken bazı kavramlarla hiç karşılaştırılmamaktadırlar.

Öneriler

2005 Türkçe Öğretim Programı ve onu takip eden 2015 Öğretim Programı getirdikleri felsefi yaklaşımda farklılık, amaç ve uygulama çeşitliliğinde nicel çokluk, nedeniyle sınıf ortamlarının tekrar düzenlenmesi mecburiyetini doğurmuştur.

Programda tür bilgisine yönelik yeni düzenlemelere gidilmelidir. Sınıflar bazında hangi türlerin işleneceği daha net ortaya konulmalıdır.

Ele alınmış kitaplarda sınıflar bazında türlerin oranında belirgin farklılıklar tespit edildiğinden aynı sınıf düzeylerinde türlerin hangi oranlarda yer almaları gerektiği de netliğe kavuşturulmalıdır.

2015 Türkçe Programı ile yer bulan 'bilgilendirici metin kavramı' programlardan ve kitaplardan çıkarılmalıdır. Kavramın kapsadığı düşünceye dayalı türler isim ve özellikleri ile birlikte kitaplarda tekrar verilmeye başlanmalıdır.

Öğrencilere kazandırılacak tür bilgisi özelliklerinin onların düşünme ve düşündüğünü ifade ediş tarzında önemli bir kuvvet olduğu gerçeği gözden kaçırılmamalıdır.

Çocukların kendine göre bir duygu, düşünüş ve hayal dünyası olduğu kitap yazarlarınca bilinmelidir. Bu bilinçle, hazırlanan ders kitaplarında, çocuklar için yazılmış, "çocuğa göre"olan edebi metinlere yer verilmelidir.

Farklı derslerle Türkçe dersi arasında konu bütünlüğü oluşturulmasında programların iyi planlanması kadar, ders kitaplarında yer alan konu ve kazanımların da diğer derslerle ilişkilendirilerek ve zamanlamasının planlanarak verilmesinin gerekliliği gözlerden kaçmamalıdır.

6.sınıf (1. ve 2. kitap) kitabında, 7.sınıf (2.kitap) kitabında ve 8.sınıf (2.kitap) kitabında Refik Halit Karay'ın "Eskici" adlı hikâye örneğinde olduğu gibi ders kitaplarında öğrenciler aynı metinlerle farklı sınıf seviyelerinde tekrar tekrar karşılaştırılmamalıdır.

Gezi yazısı metinlerinin seçiminde güncelliğini kaybetmiş, verilen bilgilerin doğruluğunda çelişkiler taşıyan eserlere kitaplarda yer verilmemelidir.

Köklü bir tarihe sahip, yüzyıllar boyunca çeşitli kültür ve medeniyetler oluşturmuş Türk kimliğimiz, sadece Ulu Önder aracılığıyla değil diğer atalarımızla da anı türünde yer almalıdır.

Atatürk'e ait anılar, onunla birlikte yaşamış birçok farklı kişiden yola çıkarak kaleme alındığında ve ders kitaplarında böyle yer aldığına onun çok yönlü kişiliği daha net ortaya konulabilir.

Türk düşünce hayatının oluşmasında söz sahibi olan yazarlara ve onların edebi hayatlarını şekillendiren kişilere bir bütünlük içinde yer verilmelidir.

Ders kitaplarında tiyatro türüne önem verilmediği tespitinden yola çıkarak tiyatro türüne gereken önem verilmelidir.

Tiyatro türü öğretmenlerin özel ilgi ve becerilerine bırakılmadan ders kitaplarında yerini almalıdır.

Metinlere ait kısaltmalarda özet bölümlerinin, noktalama işareti ile belli etme tekniklerinin kullanılmamasından kaynaklı olarak çocukların kafasında anlam bütünlüğü oluşturulamamaktadır. Bu sorunun giderilmesi adına metin kısaltmalarında noktalama işaretlerine dikkat edilmeli metin özetleri titizlikle oluşturulmalıdır.

Öğrencilerin asıl metinlerle buluşturulması adına sınıf içi projelerin planlanması Türkçe ders programlarında yer almalıdır.

Çeşitli değerleri içeren kavramların edebi bir uyumla yoğun olarak verildiği metinler ders kitaplarında yer almalıdır.

Sezdirme yöntemi öğrenciyi bir üst dil bilgisi öğrenme basamağına taşımadığından dil bilgisinde sezdirme yönteminden vazgeçilmelidir. Dil bilgisi konularının temeli cümle ve metin çözümlemelerinde kullanılan 5N1K yöntemi ile anlam bilgisinde atılmalıdır.

Anlam bilgisinde görülen 5N1K yöntemiyle beraber dil bildisi konularında Türk dilinin özellikleri ve kuralları öğrencilere tüm yönleriyle doğrudan verilmelidir.

Anadili bilincine sahip, anadilini bütün inceklilik ve güzellikleri ile kullanabilen öğrenciler yetiştirmenin önemi sığ eğitim yöntem ve tekniklerinde yok edilmemelidir.

Günümüzde aynı okul bünyesinde farklı sınıf düzeylerinde farklı yayınevlerine ait kitapların okutulmasından vazgeçilmelidir. Aynı yayınevlerinin kitaplarının 5-8.sınıflar bazında okutulması değer ve kavramların öğretiminde oluşan boşlukları azamî ölçüde azaltabilecek bir uygulamadır.

12 yıllık kısa bir süre içinde bile 5.sınıflar için 17, 6.sınıflar için 36, 7.sınıflar için 44 ve 8.sınıflar için 48 adet; toplamda da 147 adet kitabın Talim Terbiye Kurulu tarafından okutulması uygun görülen ülkemizde, Türkçe programlarında yer alan değerler ve onları içeren kavramlar zorunlu alt temaların kapsadığı kavramlar aracılığıyla öğrencilere verilmelidir.

Programda zorunlu temalar dışında zorunlu alt temalara da yer verilmelidir. Zorunlu alt temaların ifadelerindeki belirsizlikler kaldırılmalıdır. Alt temalarla hangi değer ve kavramların öğrencilere kazandırılmak istendiği net olarak ortaya konulmalıdır. Öğretim net temeller üzerine oturtulmalıdır.

Zorunlu alt temalar sınıflar bazında belirlenerek 5-8. Sınıflar arasında dağılım gerçekleştirilmedi. Böyle yapıldığı takdirde ders kitaplarında kavram ve değer birliği sağlanmış olur düşüncesindeyiz.

Seçmeli temalar ve alt temalarla da kitaplar içerik ve tür yönünden desteklenerek hem öğrencilere sunulan çeşitlilik artırılmalı hem de yayınevlerinin daha yaratıcı ve farklı eserler sunmalarının önü açılmalıdır.

Ders programları hazırlanırken uzak ve yakın hedefler programların çerçevesini oluşturmalıdır. Uzak hedeflerde Türkiye Cumhuriyeti'nin en az 100 yıllık hedefleri

belirlenmelidir. Bu hedefler çerçevesinde vatandaşlarımız ortak değer ve kavramlarda birleştirilmelidir.

Programların içeriklerinde değişiklikler yapılsa bile uzak hedeflere etki edecek eğitim modellerine, eğitim felsefelerine ve yöntem-tekniklerine karşı sınırlar çizilmelidir.

Uzak hedeflere ulaşmada şaşmaz bir pusula görevi gören Andımız'da yer alan değerler Türk eğitim sisteminde, ders kitaplarında ve ders kitaplarında yer alan metinlerin içeriğinde taşıdığı kavramlarla yerini yeniden alarak aslolan kök değerlere dönülmelidir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (2001). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alacalı, O. (2011). *İlköğretim Türkçe 5 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Altan, A. , Arhan, S. , Başar, S. , Öztürker, G. , Yılmaz , D. (2011). *İlköğretim Türkçe 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Cemiloğlu, M.(1995). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çelikkaya, H. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.
- Coşkun, E.(Ed.) (2007). *Geçmişten günümüze Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dağlıoğlu, E., Ş. (2014). *İlköğretim Türkçe 7 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirel , A. , Özbay , V. (2016). *İlköğretim Türkçe 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Ankara: MEB Basımevi.
- Demirel, Ö.(2002). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö.(2004). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö.(2005).*Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Duman, A. (2002) " MEB ilköğretim 7.sınıf Türkçe ders kitabı üzerine bir değerlendirme". Millî Folklor, 56 (148-152).
- Erdem, A., R. (2005). *Etkili ve verimli-nitelikli-eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergin, M. (2000). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtımı.

- Girgin, Y. (2003). *Cumhuriyetten günümüze ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi genel ve özel amaçlarıyla müfredat programlarının karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Hassan, Y., Moutarde, C. (2013). *Sürpriz aday* (Çev. Y. Parlakyıldız). İstanbul: Erdem Çocuk Yayınları.
- Kaplan, Ş. , Şen, Y., Ş. (2014). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karaca, H. (2003). *İlköğretim 8. sınıflarda okutulmakta olan Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi genel amaçları ile müfredat programlarına göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Karakuş , P. , Ü. (2005). *Çizgi filmlerdeki şiddetin çocuklar üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kavcar, C., Sever, S. ve Oğuzkan, F.(1998).*Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Komisyon (2011). *İlköğretim Türkçe 6 öğretmen kılavuz kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2002). *Temel eğitim okulları Türkçe eğitimi programı*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7 , 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2015). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5.Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Nutku, Ö.(1998). *Oyun, çocuk, tiyatro*. İstanbul: Özgür Yay.
- Oğuzkan, A., F. (2000). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Oğuzkan, A.,F. (1987). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayını.
- Özdemir, E.(1996). *Yazılı ve sözlü anlatım sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M.(2005). *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Parlakıyıldız, H.(1999). *İlkokulların dördüncü-beşinci sınıflarında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı metinleri üzerine bir inceleme* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Parlakıyıldız, H. (2009). İlkokul İkinci Devrede Türkçe Ders Kitaplarındaki Moral Değerlere Kısa Bir Bakış (1948-1968 Yılları Arası). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXII (1), s. 245-262.
- Parlakıyıldız, H. , Baytaş, S. , H. (2014). dönemeç ve reyhan isimli romanlarda gençlikte moral değerler yönünden "özgüven ve iletişim" unsurları. Dr. A. Güler, Dr. Ö. Özen, Arş. Gör. A.Yetim, Arş. Gör. Z.Angın(Yayına Haz.), *VI. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yaşayan Yazarlar Sempozyumu Dizisi Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Nur İçözü Sempozyumu* içinde (s.148-153) Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi.
- Parlakıyıldız, H. , Baytaş, S. ,H. (2016). Olaya dayalı tür olarak "pasaklılar" ve "çalgımlar" adlı çocuk kitaplarında moral değerler sistemi. Dr.H. Asutay, Dr. T. ,Öztürk (Ed.), *I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresi* içinde(s.743-743)Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Sarbay, A. (2015). *İlköğretim Türkçe öğretmen kılavuz kitabı 7*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anıl Yayıncılık.

- Sönmez, V., Bircan, İ., Karakütük, Senemoğlu, N., Tezcan, M., Yapar, T., Erdem, A.,R.,
Erkılıç, T.,A.,Şahin, E., A.,(2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı
Yayıncılık.
- Şirin, M., R.(2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*.Ankara: Pegema Yayıncılık.
- T.C. anayasası 17.11.1982 Başbakanlık D.İ.E. Ankara: 1986
- Tetik, N. , Zorlu, Türker, H. , Polat, Z. (2016). *Ortaokul öğretmen kılavuz öğretmen kılavuz
kitabı Türkçe 5. sınıf*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tezcan, M. (2008). *Kültürel antropoloji*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Yalçın, A. (1997). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Basım).
Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8de2f2228
f63.91311575](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8de2f2228f63.91311575), (Erişim Tarihi: 22 Temmuz 2019).

Ekler

Ek A

1981 Türkçe Programında Yer Alan Başlıklar	2005 Türkçe Programında Yer Alan Başlıklar	2015 Türkçe Programında Yer Alan Başlıklar	2018 Türkçe Programında Yer Alan Başlıklar
A. Türkçe Programı	TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL AMAÇLARI	Türkçe Dersi Öğretim Programı	1.GİRİŞ
1.İlköğretim Okulları	AMAÇLARI	Programın Temel Yaklaşımı	2.Türkçe Dersi Öğretim Programının uygulanması
Türkçe Eğitim Programı Genel Amaçları	1.GİRİŞ	Programın Genel Amacı	2.1.Türkçe Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları
2.Açıklamalar	1.1.Programdaki Temel Yaklaşım	Programın Yapısı	2.2.Öğrenme Öğretme Yaklaşımı
3.Anlama (Özel Amaçlar)	1.2.Programın Yapısı	Öğrenme Alanları	2.3.Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı
a. 6.Sınıf	1.2.1. Genel Amaçlar	Ders ve Öğretmen Kılavuz Kitabına	2.4.Uygulamada Dikkat Edilecek Hususlar
b. 7. Sınıf	1.2.2.Temel Beceriler	Koyulacak Metinlerin Niteliği	3.Türkçe Dersi Öğretim Programının Yapısı
c. 8. Sınıf	1.2.3.Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi	İlk Okuma Yazma Süreci Ölçme ve Değerlendirme	3.1.Kazanımların Yapısı
4.Anlatım(Özel Amaçlar)	1.2.3.1.Dinleme/ İzleme	Türkçe Dersi 1. Sınıf Kazanımları	3.2. Kazanımlar ve Açıklamalar
a. 6.Sınıf	1.2.3.2.Konuşma	Türkçe Dersi 2. Sınıf Kazanımları	1.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
b. 7. Sınıf	1.2.3.3.Okuma	Türkçe Dersi 3. Sınıf Kazanımları	2.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
c. 8. Sınıf	1.2.3.4.Yazma	Türkçe Dersi 4. Sınıf Kazanımları	3.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
5.Dil Bilgisi (Özel Amaçlar)	1.2.3.5.Dil Bilgisi	Türkçe Dersi 5. Sınıf Kazanımları	4.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
a. 6.Sınıf	1.2.4.Kazanımlar	Türkçe Dersi 6. Sınıf Kazanımları	5.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
b. 7. Sınıf	1.2.5.Etkinlikler	Türkçe Dersi 7. Sınıf Kazanımları	6.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
c. 8. Sınıf	1.2.6.Açıklamalar	Türkçe Dersi 8. Sınıf Kazanımları	7.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
6. Atatürkçülük ile İlgili Konular	1.2.7.Ara Disiplinler	Türkçe Dersi 1-8 Kazanımlar Tablosu	8.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları
7.Yöntem	1.2.8.Atatürkçülük		
8.Araç ve Gereçler	1.3.Öğrenme ve Öğretme Süreci		
9.Ölçme ve Değerlendirme	1.4.Hazırlanacak Kitapların Forma Sayısı		
B. YAZI PROGRAMI	1.5.Temel Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Oranı		
1.Açıklamalar	1.6.Programda Kullanılan Semboller Açıklayıcı Tablo		
2.Genel Amaçlar	2. 6, 7 ve 8.SINIF KAZANIMLAR-ETKİNLİK ÖRNEKLERİ- AÇIKLAMALAR		
3. 6.Sınıf	23. RPOGRAMLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR VE EKLER		
4. 7.Sınıf	3.1.Atatürkçülük		
5. 8.Sınıf	3.2.Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları ile Eşleşen Ara Disiplin Alan Kazanımları Tablosu		
	3.3.Programın Uygulanmasında Öğretmenin Rolü		
	3.4.Okuma Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler		
	3.5. Dinlenecek/ İzlenecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler		
	3.6. 6, 7 ve 8. Sınıflarda Yer Verilmesi Gereken Türler		
	3.7. Temalar		
	3.8. Yöntem ve Teknikler		
	3.9. Etkinlik Örnekleri		
	3.10.Okuma ve Gelişim Dosyası		
	3.11.Ölçme ve Değerlendirme		
	3.12. Ders İşleniş Örneği		
	3.13. Ders İşlenişi İle İlgili Açıklamalar		
	3.14. Sözlük		
	3.15. Kaynakça		

Ek B

5.Sınıf 1.Kitap

Nagihan Tetik, Nevin Zorlu, Halil Türker, Zeynep Polat Ortaokul Öğretmen Kılavuz Kitabı, M.E.B. Ankara-2016.1.baskı, 296 sayfa.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 25.07.2016 gün ve 7873929 sayılı yazısı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, estek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 16.02.2016 gün ve 8737070 sayılı yazısı ile birinci defa 45.083 adet basılmıştır.

5.Sınıf 2.Kitap

Osman Alacalı, İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ada Matbaacılık, İstanbul-2011.1.baskı, 343 sayfa.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 02.09.2010 tarih ve 112 sayılı kararı ile 2011-2012 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

6.Sınıf 1.Kitap

Şükran Kaplan, Gülay Yıldırım Şen, İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 6, Gizem Yayıncılık, Ankara-2014.3.baskı, 203 sayfa.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.09.2010 tarih ve 118 sayılı kararıyla 2011-2012 öğretim yılından itibaren 5(beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

6.Sınıf 2.Kitap

Komiyon, İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, M.E.B. Ankara-2011.1.baskı, 318 sayfa.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 17.12.2010 tarih ve 240 sayılı kararı ile öğretmen kılavuz kitabı olarak kabul edilmiş, Yayınlar Daire Başkanlığının 08.03.2011 gün ve 886 sayılı yazısı ile birinci defa 10.500adet basılmıştır.

7.Sınıf 1.Kitap

Elife Şahbaz Dağlıoğlu, İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Cem Veb Ofset San.Tic.Ltd.Şti. Ankara 2014.3.baskı, 283 sayfa.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 18.08.2010 tarih ve 96 sayılı kurul kararı ile 2011-2012 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

7.Sınıf 2.Kitap

Ayla Sarbay, İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Meram Yayıncılık, İstanbul-2016. 1.baskı, 129 sayfa.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 12.12.2013 tarih ve 245 sayılı kurul kararı ile 2014-2015 öğretim yılından itibaren 5(beş) yıl süre ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

8.Sınıf 1.Kitap

Abdulkadir Altan, Serdar Arhan, Sema Başar, Gülderen Öztürker, Derya Yılmaz, İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, M.E.B. Ankara-2011. 4.baskı, 342 sayfa.

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 12.02.2008 gün ve 56 sayılı kararı ile öğretmen kitabı olarak kabul edilmiş ve Yayınlar Daire Başkanlığının 08.03.2011 gün ve 886 sayılı yazısı ile dördüncü defa 10.300 adet basılmıştır.

8.Sınıf 2.Kitap

Arzu Demirel, Vicdan Özbay, İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dikey Yayıncılık, Ankara-2016.1.baskı, 305 sayfa.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 30.05.2014 tarih ve 30 sayılı (ekli listenin 25'inci sırasında) kurul kararıyla 2015-2016 öğretim yılından itibaren 5(beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

Ek C

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , S., S. Zeybek Köken , Millî Eğt.Yay.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , S., Başar, S., Zeybek Köken, Millî Eğt.Yay.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı, S., Başar, S., Zeybek Köken, Millî Eğt.Yay.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , H. Bıyıklı, Y., Öztaş, Doku Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , H., Bıyıklı, Y., Öztaş, Doku Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , H., Bıyıklı, Y., Öztaş, Doku Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Himmet Açıkgöz, Tekno Artı Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , Himmet Açıkgöz, Tekno Artı Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Himmet Açıkgöz ,Tekno Artı Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Ders Kitabı, Hakan Karataş, Ü., Uncu, C., Duran, A., Gündoğdu, Cem Veb Ofset, Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , M., Aldı, M., Kaçalın, Dr. M., Günyüz, M., Ali Özkan, Yrd. Doç. Dr. İ., Hakan Karataş, Ü., Uncu, C., Duran, A., Gündoğdu, Cem Veb Ofset, Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , M., Aldı, M., Kaçalın, Dr. M., Günyüz, M., Ali Özkan, Yrd. Doç. Dr. İ., Hakan Karataş, Ü., Uncu, C., Duran, A., Gündoğdu, Cem Veb Ofset, Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı, H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim , Zambak Bas. Yay.. İst.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim , Zambak Bas. Yay.. İst.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim , Zambak Bas. Yay.. İst.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Ayşe Baş, İlke Bas. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , Ayşe Baş, İlke Bas. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Ayşe Baş, İlke Bas. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , A., Müftüoğlu, S., Bektaş, Fcm Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, A., Müftüoğlu, S., Bektaş, Fcm Yay., İst

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , A., Müftüoğlu, S., Bektaş, Fcm Yay., İst

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı Ö., Fındık, G., Değirmenci, Harf Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , Ö., Fındık, G., Değirmenci, Harf Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Ö., Fındık, G., Değirmenci, Harf Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı Dr. M., Hengirmen, N., Öziş, N., Öngay, Engin Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Hengirmen, N., Öziş, N., Öngay, Engin Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Hengirmen, N., Öziş, N., Öngay, Engin Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Nihat Erdal, Dörtel Yay. , Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı ,Nihat Erdal, Dörtel Yay. , Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Nihat Erdal, Dörtel Yay. , Ank

- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı ,G., Kurt, D., Karapınar, Evrensel İlt. Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, G., Kurt, D., Karapınar, Evrensel İlt. Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,G., Kurt, D., Karapınar, Evrensel İlt. Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Müzeyyen İpek, Metro Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, Müzeyyen İpek, Metro Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Müzeyyen İpek, Metro Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı D., Aksu, S., Aksu, Ö., D., Temur, S., Aktaş, Gizem Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , D., Aksu, S., Aksu, Ö., D., Temur, S., Aktaş, Gizem Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , D., Aksu, S., Aksu, Ö., D., Temur, S., Aktaş, Gizem Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı K., Palabıyık, A. Aydın, Gendaş Yay./İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , K., Palabıyık, A., Aydın, Gendaş Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , K., Palabıyık, A., Aydın, Gendaş Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı A.,Karaca – C., K., Özünlü, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , A., Karaca , C., K. Özünlü, Koza Yay., Ank
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , A., Karaca , C., K. Özünlü, Koza Yay., Ank
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Osman Alacalı, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma , Kitabı Osman Alacalı, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,Osman Alacalı, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Abdullah Kubalı, İmyay Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , Abdullah Kubalı, İmyay Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Abdullah Kubalı, İmyay Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , M., Özkara, M., Aktaş, E., Demir, S., Bozbey, M., Oğan, Yrd. Doç. Dr. K., Köksal, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , M., Özkara, M., Aktaş, E., Demir, S., Bozbey, M., Oğan, Yrd. Doç. Dr. K., Köksal, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , M., Özkara, M., Aktaş, E., Demir, S., Bozbey, M., Oğan, Yrd. Doç. Dr. K., Köksal, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı ,Ali Aslan, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı ,Ali Aslan, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Ali Aslan, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı ,H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim, Ney Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı , H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim, Ney Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı , H., Aslantaş, M., Akıncı, M., Azim, Ney Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı , Nagihan Tetik, Nevin Zorlu Hilal Türker, Zeynep Polat, Millî Eğt. Yay.

İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nagihan Tetik, Nevin Zorlu Hilal Türker, Zeynep Polat, Millî Eğt. Yay.

İlköğretim Türkçe 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nagihan Tetik, Nevin Zorlu Hilal Türker, Zeynep Polat, Millî Eğt. Yay.

İlköğretim Türkçe 6 ,M., Ünal, M.,Y.,Öner, N.,Bayrak, Millî Eğt. Yay.

İlköğretim Türkçe 6 , M., Koyuncu, M.,Koyuncu, Tutibay Ltd.Ş., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 , Nezihe Yıldız, Mahir Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 6 , Y.,Yörük, S.,Başer, A.,İ.,Mihçı, S.,Yörük, Serhat Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 6, M., Gül, M.,Köktürk, Yıldırım Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 , S.,Batur, C.,Yıldırım, Özyürek Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 6 ,Veysi Yıldırım, Elit Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 , Ahmet Gümüş, Altın Kit., İst.

İlköğretim Türkçe 6 , Ahmet Kapulu, Koza Yay., Dağt., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 , E.Öz, S. Öz, Ders Kit., İst.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı , Dr. A., Erol, A., Altan, S., Arhan, S., Başar, B.,Gülbahar, S., Kansu, Z., G., Kazancıoğlu, S., Özaykut., G., Öztürker, A., Serin, D., Yılmaz, M., Yurt, Y., Yüksel Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı Dr. A., Erol, A., Altan, S., Arhan, S., Başar, B.,Gülbahar, S., Kansu, Z., G., Kazancıoğlu, S., Özaykut., G., Öztürker, A., Serin, D., Yılmaz, M., Yurt, Y., Yüksel Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı Dr. A., Erol, A., Altan, S., Arhan, S., Başar, B.,Gülbahar, S., Kansu, Z., G., Kazancıoğlu, S., Özaykut., G., Öztürker, A., Serin, D., Yılmaz, M., Yurt, Y., Yüksel Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı ,G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Matb., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı ,G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Matb., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Matb., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Dr. M., Kara, J., Altay, S., Kara, M., Kurt, İ., Tekten, A. Yay.,Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı , Dr. M., Kara, J., Altay, S., Kara, M., Kurt, İ., Tekten, A. Yay., Ank

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Dr. M., Kara, J., Altay, S., Kara, M., Kurt, İ.,Tekten, A. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı ,Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Sakman,Bilsoft Bilgi Eğt. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı ,Yrd. Doç. Dr. B., Yangın- S., Sakman, Bilsoft Bilgi Eğt. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Sakman, Bilsoft Bilgi Eğt. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı A. Kapulu- S. Dedeoğlu Okuyucu, Ş., Kaplan- A., Karaca, Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, A., Kapulu, S., Dedeoğlu Okuyucu, Ş. ,Kaplan, A., Karaca, Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, A., Kapulu, S., Dedeoğlu Okuyucu, Ş. ,Kaplan, A., Karaca, Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı , G., Güngüt, Ş., Karatlı, Evrensel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı ,G., Güngüt, Ş., Karatlı, Evrensel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı , G., Güngüt, Ş., Karatlı, Evrensel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı H., Bıyıklı, Y. Öztaş, Doku Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı ,H., Bıyıklı, Y. Öztaş Doku, Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı , H. ,Bıyıklı , Y. Öztaş, Doku Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı , Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı , Derya Tekin, Yıldırım Yay., Ank

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı , Derya Tekin, Yıldırım Yay., Ank

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Derya Tekin , Yıldırım Yay., Ank

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Komisyon, Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Komisyon, Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Komisyon, Millî Eğt., Yay.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara. M., Kurt, J., Altay, S., Kara , Yakın Çağ, Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, M., Kurt, J., Altay, S., Kara, Yakın Çağ Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, M., Kurt, J., Altay, S., Kara, Yakın Çağ Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Sakman, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Sakman, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Sakman, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.

- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yakuphan Ok, Mega-San. Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yakuphan Ok, Mega-San. Yay., Ank .
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yakuphan Ok, Mega-San. Yay./Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Fatma Kaplan, Öğün Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Fatma Kaplan, Öğün Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Fatma Kaplan, Öğün Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, M., Kurt, J., Altay, S., Kara, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, M., Kurt, J., Altay, S., Kara, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, M., Kurt, J., Altay, S., Kara, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, R., Yıldırım, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, R., Yıldırım, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. M., Kara, R., Yıldırım, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Eylem Kandemir, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Eylem Kandemir, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Eylem Kandemir, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Dr. M., Hengirmen, Y., T., Kuş, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Hengirmen, Y., T., Kuş, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Hengirmen, Y. T., Kuş, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Asım Onat, Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Asım Onat, Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Asım Onat Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Tuncay Demirel, Seçil Coşkun, Sema Başar, Serdar Arhan, İbrahim Gültekin, Hilal Türker, Millî Eğt. Yay.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Tuncay Demirel, Seçil Coşkun, Sema Başar, Serdar Arhan, İbrahim Gültekin, Hilal Türker, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tuncay Demirel, Seçil Coşkun, Sema Başar, Serdar Arhan, İbrahim Gültekin, Hilal Türker, Millî Eğt., Yay.

- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Hüsne Akçadağ, Meram Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Hüsne Akçadağ, Meram Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Hüsne Akçadağ, Meram Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, S., Laleli, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7, S., Doğruel, S., Kurter, M., Gündoğdu, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 7, Nezihe Yıldız, Mahir Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, M., Gül, M., Köktürk, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7, Ahmet Gümüş, Altın Kit., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, Y., Yörük, A., İ., Mihçı S., Başer, S., Yörük, Serhat Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, S., Batur, C., Yıldırım, Özyürek Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, S., Sarıca, M., Gündüz, Fil Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, Veysi Yıldırım, Elit Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7, M., Koyuncu, M., Koyuncu, Tutibay Ltd., Ş., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7, E., Öz, S., Öz, Ders Kit., İst.
- İlköğretim Türkçe 7, Ahmet Kapulu, Koza Yay., Dağt., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7, M. Uyar, T., Filtekin, Tutku Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, S., Arhan, S., Başar, D., Yılmaz, G., Özdemir (Öztürker), S., Özyaykut, Y., Yüksel, A., Altan, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, S., Arhan, S., Başar, Yılmaz, G., Özdemir (Öztürker), S. Özyaykut, Y., Yüksel, A., Altan, Millî Eğt.,Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, S., Arhan, S., Başar, Yılmaz, G., Özdemir (Öztürker), S. Özyaykut, Y., Yüksel, A., Altan, Millî Eğt.,Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Bilpa Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Bilpa Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Bilpa Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yrd. Doç. Dr. B., Yangın, Dr. A., Celepoğlu, Dr. F., Türkyılmaz, Pasifik Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, A., Kapulu, A., Karaca Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, A., Kapulu, A., Karaca Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, A., Kapulu, A., Karaca Koza Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Rüştü Aydoğan, Evrensel İlt., Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Rüştü Aydoğan, Evrensel İlt., Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Rüştü Aydoğan, Evrensel İlt., Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Erdem Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Erdem Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Erdem Yay., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Derya Tekin, Bilim Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Tekin, Bilim Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Tekin, Bilim Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Mat., San., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Mat., San., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, Uzm. İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Mat., San., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Derya Tekin, Türksan Matb., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Tekin, Türksan Matb., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Tekin, Türksan Matb., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ahmet Gümüş, Altın Kitaplar., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ahmet Gümüş, Altın Kitaplar., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ahmet Gümüş, Altın Kitaplar., İst.

İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, B., Karaca, A., Can, Dikey Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, B., Karaca, A., Can, Dikey Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, B., Karaca, A., Can, Dikey Yay., Ank.

- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı , G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.,San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.,San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı , G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.,San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, H., Bıyıklı, Y., Öztaş , Doku Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, H., Bıyıklı, Y., Öztaş , Doku Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı , H., Bıyıklı, Y., Öztaş , Doku Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı , Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Fatma Karabıyık, Evren Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı , Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Elife Şahbaz Dağlıoğlu, Cem Veb Ofset, Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı , Derya Tekin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Tekin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Tekin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Komisyon, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Komisyon, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Komisyon, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay./Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay./Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ş., Kaplan, G., Y., Şen, Gizem Yay./Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı , Dr. M., Günyüz, İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, İ., H., Karataş, M., A., Özkan, Özgün Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Derya Tekin, Enderun Matb., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Tekin ,Enderun Matb., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,Derya Tekin, Enderun Matb.,İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Hülya Tüter, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Hülya Tüter, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Hülya Tüter, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Derya Tekin, Gökçen Berke Yay., İst.

- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Tekin, Gökçen Berke Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Tekin, Gökçen Berke Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı ,Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı ,Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ayla Sarbay, Meram Yay. , İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ayla Sarbay, Meram Yay. , İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ayla Sarbay, Meram Yay. , İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Asım Onat, Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Asım Onat, Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Asım Onat, Netbil Bas. Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ahmet Bayraktar, Mega-San Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ahmet Bayraktar, Mega-San Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ahmet Bayraktar, Mega-San Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Recep Yıdırım, Ez-De Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Recep Yıdırım, Ez-De Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Recep Yıdırım, Ez-De Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Mehmet Hengirmen- Tülin Tolay, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Mehmet Hengirmen, Tülin Tolay, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Mehmet Hengirmen, Tülin Tolay, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Yusuf Ekici, Efecan Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı, Yusuf Ekici, Efecan Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Yusuf Ekic, İ., Efecan Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı, Ahmet Bayraktar, Açılım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı , Ahmet Bayraktar, Açılım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ahmet Bayraktar, Açılım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8, A.Saraçoğlu, C. , Çimen, Y. , Güzel, Milli Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 8, M., Köktürk, M., Gül, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8, Ahmet Kapulu, Koza Yay. Dağt., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8, S., Batur, C. , Yıldırım, Özyürek, Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8, Y., Yörük, S. , Başer, A. , İ. , Mıhçı, S., Yörük, Serhat Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8, Veysi Yıldırım, Elit Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8, Ahmet Gümüş, Altın Kit., İst.
- İlköğretim Türkçe 8, M. , Koyuncu, M. , Koyuncu, Tutibay Ltd.Ş. , Ank.

- İlköğretim Türkçe 8, S., Sarıca, M., Gündüz, Fil Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8, M., Aksakal, İ., Savaş, O., M., Çelik, Düzgün Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8, Nezihe Yıldız, Mahir Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, S., Arhan, S., Başar, G., Öztürker, D. Yılmaz, A., Altan, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, S., Arhan, S., Başar, G., Öztürker, D. Yılmaz, A., Altan, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, S., Arhan, S., Başar, G., Öztürker, D. Yılmaz, A., Altan, Millî Eğt., Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Dr. M., Günyüz, Y., Yeşil, A., Sümer, Y., Yüksel, Erdem Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, Y., Yeşil, A., Sümer, Y., Yüksel, Erdem Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, Y., Yeşil, A., Sümer, Y., Yüksel, Erdem Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Y., Ceyhan, S., Ceyhan, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Y., Ceyhan, S., Ceyhan, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Y., Ceyhan, S., Ceyhan, Pasifik Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Batu Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Batu Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Batu Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, A., Kapulu, A. Karaca, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, A., Kapulu, A., Karaca, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, A., Kapulu, A., Karaca, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, B., Karaca, H., Dursun, Ş., Pilten, B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Dikey Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, B., Karaca, H., Dursun, Ş., Pilten, B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Dikey Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, B., Karaca, H., Dursun, Ş., Pilten, B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Dikey Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Eğit., Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Eğit., Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ş., Aköz, Ö., Fındık, Harf Eğit., Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Elife Genç, Dafne Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Elife Genç, Dafne Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Elife Genç, Dafne Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y., Yeşil, Y., Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y.,Yeşil, Y.,Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y.,Yeşil, Y.,Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Türksan Matb.,İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Türksan Matb.,İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Türksan Matb.,İst.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, B., Karaca, H., Dursun , Ş., Pilten , B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Bilge Ders Ktp. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, B., Karaca, H., Dursun , Ş., Pilten , B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Bilge Ders Ktp. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, B., Karaca, H., Dursun , Ş., Pilten , B., Gülbahar, S., Uğur, N., Akbaba, Bilge Ders Ktp. Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, H., Dursun, Ş., Pilten, Ç., İncesu, Z., Esatoğlu, Evrensel İlet. Yay., Ank .

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, H., Dursun, Ş., Pilten, Ç., İncesu, Z., Esatoğlu, Evrensel İlet. Yay., Ank .

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, H., Dursun, Ş., Pilten, Ç., İncesu, Z., Esatoğlu, Evrensel İlet. Yay., Ank .

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Abdulkadir Altan, Gün Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Abdulkadir Altan, Gün Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Abdulkadir Altan, Gün Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Hülya Tüter, Hayalgücü Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Hülya Tüter ,Hayalgücü Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Hülya Tüter, Hayalgücü Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Derya Şahin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı , Derya Şahin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Şahin, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı Emel Yelkenci Saral, İlke Bas.Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Emel Yelkenci Saral, İlke Bas.Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Emel Yelkenci Saral, İlke Bas.Yay., Ank.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Tav Dağt. Paz. Mat., İst.

- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Hülya Tüter, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Hülya Tüter, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı , Hülya Tüter, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Ş., Kaplan, G., Yıldırım Şen, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Ş., Kaplan, G., Yıldırım Şen, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Ş., Kaplan, G., Yıldırım Şen, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Mihriban Yurt, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma, Kitabı Mihriban Yurt, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Mihriban Yurt, Tuna Mat., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Derya Şahin, Bisiklet Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Şahin , Bisiklet Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Şahin, Bisiklet Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y., Yeşil, Y., Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y., Yeşil, Y., Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dr. M., Günyüz, A., Sümer, S., Kansu, Y., Yeşil, Y., Yüksel, Özgün Mat.San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Enderun Matb., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Enderun Matb., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, J., Altay, Dr. M., Kurt, Dr. M., Kara, Enderun Matb., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.San, Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.San, Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, G., Altıntaş, Y., Bursalıoğlu, Özgün Mat.San, Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Derya Şahin, Gökçen Berke, Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Şahin, Gökçen Berke, Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Şahin, Gökçen Berke, Yay., İst.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, S., Arhan, S., Başar, T., Demirel, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, S., Arhan, S., Başar, T., Demirel, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, S., Arhan, S., Başar, T., Demirel, Millî Eğt.Yay.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Fatma Karabıyık Ün, Evren Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Fatma Karabıyık Ün, Evren Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Fatma Karabıyık Ün, Evren Yay. , Ank.

- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Leyla Bayrak, Dikey Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Leyla Bayrak, Dikey Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Leyla Bayrak, Dikey Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nihat Erdal, Dörtel Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Derya Şahin, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Derya Şahin, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Derya Şahin, Ada Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Mehmet Hengirmen , Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Mehmet Hengirmen, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Mehmet Hengirmen, Engin Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Recep Yıldırım Evrensel, İlet. Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Recep Yıldırım, Evrensel İlet. Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Recep Yıldırım ,Evrensel İlet. Yay. , Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Arzu Demirel, Vicdan Özbay Dikey Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Arzu Demirel, Vicdan Özbay Dikey, Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Arzu Demirel, Vicdan Özbay Dikey, Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Eylem Kandemir Koza, Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Eylem Kandemir Koza, Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Eylem Kandemir, Koza Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Nihat Erdal, Ada Matb., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu Özgün, Özgün Matb. San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Güldane Altıntaş ,Yeliz Bursalıoğlu Özgün, Özgün Matb. San., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Güldane Altıntaş, Yeliz Bursalıoğlu Özgün, Özgün Matb. San., Ank.
- Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı, Şükran Kaplan, Gülay Yıldırım Şen Yıldırım, Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı, Şükran Kaplan, Gülay Yıldırım Şen, Yıldırım Yay., Ank.
- İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı, Şükran Kaplan, Gülay Yıldırım Şen, Yıldırım Yay., Ank.

Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Sultan Hülya BAYTAŞ

Doğum Yeri: Bergama / İzmir

Doğum Tarihi:22/07/1982

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: 2005 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Eğitimi ve Öğretmenliği Bölümünden Şeref Öğrencisi olarak mezun oldu.

Yüksek Lisans Öğrenimi:

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

a) Yayınlar -SCI -Diğer

b) Bildiriler -Uluslararası -Ulusal

Parlakyıldız, H. , Baytaş, S. , H. (2014). Dönemeç ve reyhan isimli romanlarda gençlikte moral değerler yönünden "özgüven ve iletişim" unsurları. Dr. A. Güler, Dr. Ö. Özen, Arş. Gör. A.Yetim, Arş. Gör. Z. Angın (Yayına Haz.), *VI. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yaşayan Yazarlar Sempozyumu Dizisi Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Nur İçözü Sempozyumu* içinde (s.148-153) Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi.

Parlakyıldız, H., Baytaş, S. , H. (2016). Olaya dayalı tür olarak "pasaklılar" ve "çılginlar" adlı çocuk kitaplarında moral değerler sistemi. Dr.H. Asutay, Dr. T. , Öztürk(Ed.), *I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Kongresi* içinde(s.743-743)Edirne: Trakya Üniversitesi.

c) Katıldığı Projeler: 2007 yılında İlkyar Vakfı Öğretmen Eğitimleri kapsamında Boğaziçi Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretmen eğitimlerinde ve gönüllü öğretmenlik faaliyetlerinde yer aldı.

TÜBİTAK 4006 kapsamında 2016-2017 eğitim-öğretim yılında "Yaşayan Mâniler" ve "Deyimlerimiz" adlı iki projeyi , 2017-2018 eğitim-öğretim yılında "Yaşayan Mâniler", "Hikâye Çarkı" ve "Dans Ediyorum Türkçeyi Doğru Öğreniyorum" adlı üç projeyi, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında ise "Hazine Sandığı" adlı projeyi yürüttü.

"Yaşayan Mânilerimiz" adlı proje çalışmasını basıma hazırladı. "Hazine Sandığı" adlı proje kapsamında unutulmaya yüz tutmuş kelimelerin öğetimine yönelik materyal tasarlayıp basıma hazırladı.

2017 yılında Türkçe Öğretim Programı'nın tanıtılması kapsamında Çan, Yenice ve Biga ilçelerinde formatör öğretmenlik görevini üstlendi.

İŞ DENEYİMİ

2001-2003 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Kütüphanesinde yarı zamanlı görevli öğrenci olarak çalıştı.

2003-2004 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Topluluğu Başkanlığı ve Redif Dergisi Genel Yayın Yönetmenliği görevinde bulundu.

2005 yılında Bingöl'ün Karlıova ilçesinde bulunan Karlıova Yatılı Bölge Okulunda Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı.

2008 yılında Çanakkale'nin Geyikli ilçesinde bulunan Geyikli Ortaokuluna tayin oldu.

2011 yılında Akçapınar Ortaokuluna tayin oldu.

İLETİŞİM

E-posta Adresi: sultanbaytas@gmail.com

Evli ve bir çocuk annesi olan Sultan Hülya Baytaş, Çanakkale ili , Akçapınar Ortaokulunda Türkçe öğretmenliği görevini sürdürmektedir.